

Appelsínurækt á Möltu

Í gamalli námu á Möltu hefur fjölskylda byggt upp appelsínurækt á undanförunum áratugum.

32–33

Umhverfisskýrsla SP

Umhverfisstofnun Sameinuðu þjóðanna (UNEP) dregur upp dökka mynd af ástandinu.

34–35

Í Konunglegu akademíuna

Jón Geir Pétursson var tekinn inn í Konunglegu sænsku skógræktar- og landbúnaðarakademíuna.

54

HORFT TIL FRAMTÍÐAR Íslenskir sauðfjárbændur horfa nú björtum augum til framtíðar, eftir erfiðan undanfarinn áratug með reglulegum áföllum eins og verðfalli á afurðaverði og hrinu riðutilfella. Þeir binda vonir við að hagurinn vænkist eftir leiðréttingar á afurðaverði á undanförunum árum, auk þess sem framfarir hafa orðið í ræktun með meiri afurðum eftir hverja fulloröna kind og almennt betri árangri í ræktunarstarfinu. Þá miðar vel stóra verkefninu að rækta upp riðupólinn sauðfjárstofn á Íslandi. – Sjá nánar í fréttaskýringu á síðum 20–22.

Mynd / smh

Afkoman skánaði

Afkoma í landbúnaði batnaði lítillega á árinu 2024 miðað við fyrri ár, þrátt fyrir almennt lítinn tekjuvöxt hjá rekstraraðilum.

Bráðabirgðatölur Hagstofunnar fyrir landbúnaðinn árið 2024, þó án svína- og alifuglaræktar, leiða í ljós að almennt var lítill tekjuvöxtur hjá rekstraraðilum í landbúnaði.

Tekjur greinanna jukust um tæplega 4% á árinu. Heildarafkoma batnaði þó örlítið sem einkum mátti rekja til lægri fjármagnskostnaðar.

Þá hélt búum áfram að fækka og voru rúmlega 2.400 rekstraraðilar starfandi í þessum fimm greinum landbúnaðar árið 2024, eða 3% færri en árið áður.

„Almennt má segja að niðurstöður Hagstofunnar um minni tekjuvöxt í landbúnaði árið 2024 staðfesti þær áhyggjur sem Bændasamtökin hafa haldið fram og sem snúa að rekstri og starfsumhverfi bænda,“ segir Trausti Hjálmarsson, formaður BÍ.

„Íslenskur landbúnaður spilar lykilhlutverk í að tryggja fæðuöryggi í landinu og þar með þjóðaröryggi á ólgutímum. Það er því mikilvægt að tryggja nægt fjármagn til að efla innlenda landbúnaðarframleiðslu,“ segir Trausti.

– Sjá nánar á síðu 6. /sá

Skýrsluhald í sauðfjárrækt:

Vænir dilkar og góðar kjötmattseinkunnir

Niðurstöður úr skýrsluhaldi sauðfjárræktarinnar liggja nú fyrir um síðasta ár og þar ber hvað hæst að vænleiki dilka var frábær síðasta haust, auk þess sem meðaleinkunn fyrir gerð var sú hæsta á landsvísi frá því að núverandi kjötmatt var tekið í notkun.

Í yfirliti ráðunauta Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, Árna B. Bragasonar og Eyþórs Einarssonar, kemur fram að framleiðsluárið 2025 hafi verið ákaflega hagstætt að mörgu leyti. Meðalafurðir eftir hverja á voru 28,98 kíló sem er aðeins meira en árið á undan, en aðeins minna en árið 2021 þegar þær voru 29,46 kíló, en það var metár.

Áhrif á afurðir frá 2024

Segja þeir einhverja bændur hafa búist við enn meiri afurðum í slíku árferði, en ástæðu þess að svo varð ekki megi líklega

rekja til ótíðar ársins 2024 sem hafi haft áhrif á ástand ána og fódurfordönn sem lagt var af stað með inn í framleiðslu ársins 2025.

Þróunin sé þó sú að afurðir hafa aukist á síðustu árum sem og holdfylling lambanna. Ekki séu áberandi merki þess að áhersla á innleiðingu verndandi arfgerða dragi þar úr framförum.

Áfram megi bæta árangur í flestum eiginleikum en sérstaklega þyrfti að ná árangri í því að fjölga lömbum til nytja.

Hæsta einkunnin á Syðri-Urriðaa

Samkvæmt niðurstöðum var búsméðaltal fyrir fallþunga 17,7 kg, einkunn fyrir gerð 9,65 og einkunn fyrir fitu 6,79 og er byggt á upplýsingum um rúmlega 374 þúsund sláturlömb. Méðaltal fyrir þunga hækkar um 300 grömm milli ára, gerðin um 0,16 og fitan um 0,24.

Hvað varðar gerðareinkunn er efsta bú landsins Syðri-Urriðaa í Miðfirði með einkunn upp á 12,89 við 23,5 kílóa fallþunga. Segja þeir að um athyglisverðan árangur sé að ræða þar sem verið sé að byggja upp nýja hjörð eftir fjárskipti og lömbin því eingöngu undan ungum ám. Greinilegt sé að vel hafi tekist til við val á gimbrum og meðferð lambanna framúrskarandi.

Í yfirliti þeirra Árna og Eyþórs segir að búum sé ná 40 kílóum eða meira eftir hverja fulloröna á fjölgi hægt en örugglega. Líkt og árið 2024 eru það níu bú sem ná þessum árangri. Kaldbakur á Rangárvöllum er afurðamesta búið með 45 kíló eftir ána. Í öðru sæti eru Efri-Fitjar í Fitjárdal með 44,2 kíló, í þriðja sæti er Gýgjarhólskot í Biskupstungum með 44,1 kíló og í fjórða sæti er Kiðafell í Kjós með 43,1 kíló. /smh

– Sjá umfjöllun Árna og Eyþórs á síðum 40–42.

Riðu- og áhættubú:

Alls flokkast 70 bæir í áhættuflokk eitt

– Klínískar eftirlitsheimsóknir samkvæmt Landsáætlun

Í nýrri riðureglugerð er Matvælastofnun gert skylt að sinna opinberri klínískri skoðun á riðubúum og áhættubúum.

Í útgefinni Landsáætlun um útrýmingu sauðfjárríðu er að finna skilgreiningu á áhættubúi, en það er bú sem hefur faralds-fræðilegar tengingar við riðubæ undangengin sjö ár fyrir staðfestingu riðunnar. Í töflu sex í Landsáætluninni er að finna yfirlit yfir þrjár gerðir áhættuflokka skilgreindra áhættubúa og í töflu sjö er yfirlit yfir reglur sem gilda gagnvart riðubúum og áhættubúum.

Skráð í riðumælaborð Fjarvís

Sigurbjörg Ólöf Bergsdóttir, sérgreina dýralæknir jörturdýrasjúkdóma hjá Matvælastofnun, segir að þessi klíníska skoðun fari fram með heimsóknum á búin, einu sinni á ári á riðubúum og áhættubúum í öðrum og þriðja áhættuflokki en tvisvar á ári á áhættubúum í fyrsta áhættuflokki.

Þau atriði sem ráða röðun búa í áhættuflokka komi fram í töflu sex og einnig í viðauka II við reglugerðina. Áhættuflokkunin liggja fyrir og verið sé að skrá hana inn í sérstakt riðumælaborð

Sigurbjörg Ólöf Bergsdóttir.

í Fjarvís. Innan stofnunarinnar hafi vinna verið hafin um vorið 2024 samkvæmt flokkuninni við afgreiðslu umsókna um leyfi til sölu líflamba.

Alls eru 70 bæir sem flokkast í áhættuflokk eitt, 30 í áhættuflokki tvö og níu bæir sem eru í flokki þrjú.

Ráðuneytið greiðir fyrir skoðanir

„Skoðanir hófust á fyrri hluta árs 2025 og var framhaldið í desember sama ár. Skoðanir á áhættubúum fyrir árið 2026 hófust í byrjun febrúar,“ segir Sigurbjörg.

Hún segir að sérstakur samningur hafi verið gerður milli atvinnuvegaráðuneytisins og Matvælastofnunar á síðasta ári þar sem ráðuneytið tók að sér að greiða fyrir klínískar skoðanir á áhættubúum og einnig söfnun sýna úr hræjum í Skagafirði. „Skagafjörður var hugsaður sem tilraunasvæði til þess að þróa verklag við slíka sýnatöku áður en farið verður í svokallaða landsdekkandi söfnun hræja og sýnatöku tengda henni, sem til stendur fljótlega, til þess að uppfylla kröfur Evrópusambandsins. Eftirlitsstofnun ESA er búin að taka út meðhöndlun úrgangs sem flokkast sem áhættuúrgangur, meðal annars hræ jörturdýra, á Íslandi og hefur gefið landinu ákveðinn frest til úrbóta.

Unnið var eftir óbirtum lista yfir þá bæi sem

flokkast sem áhættubæir í samræmi við töflu sex í Landsáætluninni.“

Tilkynnt um flokkunina

Sigurbjörg útskýrir að áður en listi yfir áhættubú verður birtur á heimasíðu Matvælastofnunar, í samræmi við ákvæði reglugerðarinnar, var álitid rétt að senda ábúendum á áhættubúum bréf þar sem þeim er greint frá því að þeir flokkist sem áhættubú og gefa þeim tækifæri á að andmæla. „Þetta var gert í janúar 2026 og er í sjálfu sér óháð klínísku skoðunum, enda hafa menn í raun getað áætlað sína flokkun út frá listanum í töflu sex í Landsáætluninni, frá því að fyrsta útgáfa kom út árið 2024.

Andmæli bárust frá nokkrum hluta þeirra bæja sem fengu bréfið um að þeir flokkuðust sem áhættubæir. Farið var vel yfir andmælin og í einhverjum tilfellum töldum við þau eiga við rök að styðjast og breyttum flokkun í samræmi við það.

Þessi klíníska skoðun er skipulögð þannig að fyrri umferð vetrarins er farin að hausti á tímabilinu frá lokum sláturtíðar fram að áramótum. Seinni umferð vetrarins fer fram á tímabilinu frá janúarbyrjun fram til loka mars. Stefnt er að því að komast hjá heimsóknum þegar komið er fram í apríl til þess að vera ekki á ferðinni þegar komið er nálægt sauðburði.“ /smh

Flokkun áhættubæja

Áhættuflokkun bæja liggur nú fyrir og verið er að skrá hana inn í sérstakt riðumælaborð í Fjarvís. Innan stofnunarinnar var farið að vinna samkvæmt flokkuninni strax um vorið 2024 við afgreiðslu umsókna um leyfi til sölu líflamba.

Flokkur Viðmið

1	Fé til lífs frá riðubæ (hrútar/ær/lömb), ekki með V
1	Hrútar fengnir að láni frá riðubæ, ekki með V
1	Sameiginlegt fjárrag í húsi
1	Samgangur/-hjálp bænda á sauðburði
1	Samnýting tækja/tóla með beina snertingu við slímhúð eða líkamsvessa
2	Fé til lífs frá riðubæ (hrútar/ær/lömb), með V
2	Hrútar fengnir að láni frá riðubæ, með V
2	Sameiginlegt fjárrag í aðhaldi heima á bæjum
2	Sameiginlegur fjárlutningur
2	Samnýting tækja/tóla með beina snertingu við fé, ef ekki slímhúð eða líkamsvessa
2	Samnýting á skítadreifurum
2	Sameiginlegt beitiland með fódurgrindum og drykkjartrogum
3	Fóður fengið frá riðubæ
3	Regluleg samnýting landbúnaðartækja með óbeina snertingu við fé
3	Landfræðileg lega (aðliggjandi bæir)

Rekstrarafkoma sauðfjárbænda 2024:

Greiddu 169 krónur með hverju kílói

– Rekstrarniðurstaða fyrir fjármagnsliði batnar verulega

Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Samkvæmt nýju rekstraruppgjöri Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins fyrir sauðfjárbændur greiddu þeir 169 krónur með hverju framleiddu kíló af dillakjöti árið 2024.

Jákvætt er þó að þrátt fyrir hækkanir á kostnaðarliðum batnar rekstrarniðurstaða fyrir fjármagnsliði og afskriftir verulega frá árinu 2023.

RML hefur unnið að rekstrarverkefninu í sauðfjárrækt frá 2014 og frá rekstrarárinu 2019 hafa þau bú sem taka þátt í því framleitt um og yfir fjórðung þess dillakjöts sem framleitt er í landinu. Rekstrarniðurstöðurnar gefa því góða mynd af heildarrekstri sauðfjárbúa í landinu.

Sauðfjárbændur greiddu 169 krónur með hverju framleiddu kíló af dillakjöti árið 2024, rekstrarniðurstaða fyrir fjármagnsliði og afskriftir batnaði þó verulega frá árinu 2023.

Laun um 43% af meðalatvinnutekjum

Gjaldaliðir hækka einnig verulega, breytilegur kostnaður um 12,2% og fastur kostnaður um 29%. Laun og launatengd gjöld hækka um 35,4% á tímabilinu en þrátt fyrir það eru þau aðeins um 43% af meðalatvinnutekjum 25–65 ára á Íslandi 2024 samkvæmt gögnum Hagstofu Íslands.

Þrátt fyrir þessar miklu hækkanir á kostnaðarliðum batnar rekstrarniðurstaða fyrir fjármagnsliði og afskriftir verulega á tímabilinu, eða um 46,1%, sem teljast jákvæð tíðindi fyrir greinina.

Þegar afskriftir og fjármagnsliðir eru teknir inn verður rekstrarniðurstaðan hins vegar lakari á tímabilinu. Rekstrarniðurstaða sauðfjárbús er þannig um tíu prósent lakari en árið 2023. Það er að hluta til afleiðing af erfiðu vaxtaumhverfi í landinu fyrir þá sem eru skuldsettir, en að hluta til er þar um að ræða ákveðin teikn um meiri fjárfestingar í tækjum, eignum og viðhaldi á búum, einkum seinni tvö árin þegar fjárfestingastuðningur hækkar.

Rekstrarniðurstaða sauðfjárbús sem hlutfall af sauðfjártækjum er örlítið betri en árið 2023, en þó neikvæð um 7,3%.

Minni framleiðslukostnaður eldri bænda

Í yfirlitinu eru gögnin einnig greind eftir staðsetningu búa, aldri bænda, fjárfjölda og afurðum. Lítils háttar áhrif má sjá af aldri bænda og eru eldri bændur jafnan með minni framleiðslukostnað og hagstæðari rekstrarniðurstöðu en þeir yngri. Framleiðslukostnaður er minni á Vestfjörðum og Suðurlandi en í öðrum landshlutum öll árin en munurinn er mestur 2024.

Bústærð hefur þó meiri áhrif á framleiðslukostnað í krónum á kíló en staðsetning og aldur bónda. Framleiðslukostnaður á hvert kíló er hæstur á minnstu búunum með færri en 300 kindur á vetrarfóðrum, en minnkar svo með aukinni bústærð þar til 500 kindum á vetrarfóðrum en náð þegar hann jafnast meira út þar sem fastur kostnaður lækkar sé hann reiknaður á innlagt kjöt.

Afurðasemin skiptir mestu máli

Hæstu tekjurnar í krónum á hvert kíló eru sömuleiðis á minnstu búum en það nægir ekki til að vega upp framleiðslukostnað þar sem hagstæðasta rekstrarniðurstaðan í krónum á kíló meðaltali er á stærstu búunum í uppgjörinu.

Í yfirlitinu segir að fyrir afkomuna skipti afurðasemin þó mestu máli. Í uppgjörinu er hún mæld í innlögðum kílóum á allar ásettar ær og þau bú sem ná 30 innlögðum kílóum á allar ær skila hagnaði öll árin þrátt fyrir að svo eigi ekki við um meðalbúið. Að meðaltali noti þessi bú meiri áburð á hvern hektara en bú í öðrum afurðasemiflokkum, þau endurrækti meira, noti sæðingur meira og séu með svipaðan kostnað á hverja kind og bú í öðrum arðsemiflokkum en deila honum á mun fleiri kíló. Opinberar greiðslur deilist einnig meira niður á þessum búum en komi ekki að sök þar sem afurðatekjur séu svo miklar.

LÍFLAND
Kjarngóðar ærblöndur

Ærblöndurnar frá Líflandi henta íslensku sauðfé og eru samsettar með efnaþarfir íslensks sauðfjár að leiðarljósi.

Ærblanda

Próteinríkt (24%) orkufóður sem hentar þar sem þörf er á sterku fengið. Inniheldur riflegt hlutfall fiskimjól sem eykur meltanleika.

Ærblöndurnar fást í 25 kg og 500 kg sekkjum

sala@lifland.is sími 540 1100

Ærblanda LÍF

Hagkvæm blanda með 15% próteini sem leggur til viðbótar prótein og orku og hentar með betri heijum.

Árnadóttir og Maríu Svanþrúði Jónsdóttir, segir að frá því að verkefnið hófst hafi greinin mætt ýmsum áskorunum, sem reynt hafi á rekstrar- og bústjórn bænda. Stærsta áskorunin hafi verið verðfall sauðfjárafurða 2017 og megi sjá áhrifa af því alveg að uppgjöri ársins 2024 – og áhrifa mun gæta áfram af því, sérstaklega hvað snertir skuldastöðu, fjárfestingar, viðhald og aðra þætti eiginfjármýndunar.

Í uppgjörinu sjáist einnig áhrif af erfiðu tíðarfari ársins 2024 sem má gera ráð fyrir að nái einnig til ársins 2025, í það minnsta á þeim svæðum þar sem áhrifin voru hvað mest á ræktun og bústofn.

Innlagt dillakjöt á hverja kind í verkefninu hafi þannig aldrei verið minna á árinu 2024 frá því að verkefnið hófst auk þess sem kostnaðarliðir eins og aðkeypt kjarnfóður og aðkeypt vinna hafi hækkað verulega milli árána 2023–2024.

Afurðatekjur ná yfir 50%

Afurðatekjur hafa hækkað töluvert undanfarin þrjú ár, eða um 42,6%, og eru nú 1.172 krónur á kílóíð að meðaltali hjá þátttökubúum.

Styrkir til skóg- ræktar

Milljón plöntur

Nýmörk er sjóður á vegum verslunarinnar sem styrkir skógræktarverkefni einstaklinga og félagasamtaka um land allt.

Markmið verkefnisins er að setja niður eina milljón plöntur á næstu árum og gefa þannig einstaklingum og félagasamtökum kost á að byggja upp eigin skóg þar sem áherslan er lögð á bindingu kolefnis.

Upplýsingar um styrki og ræfrænt umsóknar-eyðublað er að finna á Nymork.is

NÝMÖRK ER VERKEFNI POKASJÓÐS SEM HEFUR FRÁ ÁRINU 1996
VEITT MEIRA EN 3.000 MILLJÓNUM TIL GÓÐRA MÁLEFNA.

Fljótsdalsstöð í Fljótsdal. Nýtt frumvarp sem nú er í samráðsgátt gerir ráð fyrir að orkumannvirki landsins falli ekki lengur utan fasteignamats. Mynd / sá

Sveitarfélög: Fasteignamatsskráningu orkumannvirkja breytt

Í samráðsgátt stjórnvalda er til umsagnar frumvarp um að undanþága orkumannvirkja frá fasteignamati verði afnumin til að stærri hluti tekna renni til nærsamfélags.

Frumvarp í samráðsgátt stjórnvalda gerir ráð fyrir umfangsmiklum breytingum á skráningu stórra og flókinna mannvirkja, einkum orkumannvirkja, með það að markmiði að tekjur af orkuvinnslu renni í auknum mæli til nærsamfélags.

Frestur til að senda umsögn eða ábendingar um frumvarpsdrögin er til og með 6. mars.

Afnám undanþágu og tekjureglur

Ein helsta nýbreytni frumvarpsins er að orkumannvirki falli ekki lengur utan fasteignamats, sem á að tryggja að tekjur skili sér til þeirra sveitarfélaga sem verða fyrir mestum áhrifum. Þannig verði undanþága orkumannvirkja frá fasteignamati afnumin, að undanskildum dreifikerfum raforku. Til þess að tekjur skiptist sanngjarnt eru settar fram dreifi-reglur um hvernig fasteignaskattstekjum skuli úthlutað milli sveitarfélaga sem verða fyrir áhrifum af orkuvinnslu. Þá er einnig tekið á hámarksviðmiðum fasteignaskattstekna á hvern íbúa.

Gert er ráð fyrir aðlögunartíma þar sem ný orkumannvirki verða undanþegin fasteignaskatti fyrstu þrjú starfsárin, til að létta byrðar á upphafstímabili framkvæmda.

Eyjólfur Ármannsson innviðaráðherra segir þetta eiga að tryggja sanngjarnt endurgjald til nærsamfélaga og ryðja úr vegi hindrunum sem hafi tafið uppbyggingu orkumannvirkja um land allt.

Rýmiseign ný tegund fasteignar

Í frumvarpinu er jafnframt lagt til að innleidd verði ný tegund fasteignar, svokölluð rýmiseign, sem afmarkast af þrívíðu rými í stað hefðbundinna lóðamarka. Rýmiseignin nær yfir mannvirki eða mannvirkjakerfi sem mynda heildstæða einingu, svo sem orkuvinnslukerfi, samgöngumannvirki eða iðnaðarsamstæður.

Nýju reglurnar eiga að einfalda skráningu mannvirkja sem liggja yfir eða undir mörgum fasteignum eða þvert á sveitarfélagamörk, þar á meðal orku- og samgöngumannvirkja og neðanjarðarbygginga. Í tengslum við innleiðinguna eru jafnframt lagðar til breytingar á skipulags- og mannvirkjalögum til að tryggja samræmda stjórnsýslu og skiptingu tekna milli sveitarfélaga. /sá

Laxeldi:

Þróun vélar til framleiðslu á ófrjóum laxi

Á síðustu tveimur árum hefur verið unnið að nýsköpunarverkefni, með stuðningi frá Tækniþróunarsjóði og Matvælasjóði, að þróun frumgerðar vélar sem leitt getur til framleiðslu á ófrjóum laxi.

Þróunarvinnan á sér stað undir merkjum félagsins 10x Lausnir, sem er stýrt af þeim Adrian Frey Rodriguez og Saulius Genutis. Adrian segir að um sjálfvirka hrognasprautunarvél sé að ræða fyrir eldislaxahrogn og hafa prófanir hingað til skilað góðum árangri.

Fyrsta og eina vélin

„Tilgangur vélarinnar er að sjálfvirknivæða aðferð við að skila inn í hrognið efni sem kemur í veg fyrir kynþroska laxa. Í kynþroskaferli eldislaxa verða orku- og eðlisbreytingar sem hæggja á vaxtarferli fisksins. Hættan við erfðablöndun við villta laxastofna er þar með úr sögunni með eldi á geldfiski,“ heldur Adrian áfram.

„Þessi frumgerð okkar er fyrsta og eina vélin sem hefur þennan tilgang. Hún nýtir tölvusjón til þess að greina hrognið og staðsetja frumu innan þess, síðan notar hún línu-snúningsmótora til þess að meðhöndla hrognið og sprautar frumuna svo sjálfvirk. Afköst

Frumgerð hrognasprautunarvélar sem gerir eldislaxinn ófrjóan.

frumgerðarinnar er allt að eitt hrogn á sekúndu.“

Benchmark þróaði líftæknina

Adrian útskýrir að tæknilausn þeirra sameini hátækni vélahönnun, hugbúnaðargerð og líftækni. „Bakgrunnur okkar er í forritun og vélahönnun, við vorum saman í verkfræði í Háskólanum í Reykjavík og höfum unnið saman í ýmsum verkefnum bæði í Völku og síðan Marel.

Verkefnið er unnið í samstarfi

við Benchmark Genetics, sem er leiðandi í framleiðslu á laxahrognum. Þeir hafa þróað líftæknina á bak við þessa geldingu með genþöggun, í samstarfi við Háskóla Íslands. Þessi aðferð við geldingu hefur þá kosti umfram aðrar geldingaaðferðir að fiskurinn verður ekki erfðabreyttur. Ásamt Benchmark hafa aðilar í Noregi einnig notað þessa aðferð við geldingu, en hafa líkt og hér á landi ekki haft fjöldaframleiðsluaðferð.“

Segir Adrian að þeir laxar sem koma út úr þeirra ferli munu ekki glíma við sömu heilsuvandamál og þekkt er varðandi þriggja litninga laxa, þar sem notast sé við aðrar aðferðir.

Staðfesta niðurstöður og fjármögnun

Spurður um mögulega fjöldaframleiðslu á tækinu, segir Adrian að það velti á ýmsu. „Við þurfum fyrst og fremst að staðfesta að þær niðurstöður sem við höfum fengið hér innanhúss gangi í stærri skala og til lengri tíma.

Síðan þarf að gera fleiri tilraunir til þess að besta ferlið, bæði með tilliti til hugbúnaðar, vélahönnunar og framleiðslu. Hversu hratt við náum þessu fer svo eftir því hvernig okkur tekst að fjármagna verkefnið.“ /smh

Nautgripabændur:

Sigurbjörg Ottesen í formannsframboð

Sigurbjörg Ottesen býður sig fram til formanns deildar nautgripabænda Bændasamtaka Íslands, en kosið verður um nýjan formann deildarinnar á deildarfundinum nautgripabænda þann 24. mars nk.

Rafn Bergsson er fráfariandi formaður nautgripabænda en hann hefur gegnt embættinu síðastliðin þrjú ár.

Sigurbjörg er nautgripabóndi á Hjarðarfelli í Eyja- og Miklaholtshreppi á Snæfellsnesi. Hún er gift Gunnari Guðbjartssyni og eiga þau fjögur börn. Sigurbjörg var kosin í stjórn LK árið 2020 og hefur setið í stjórn deildar nautgripabænda BÍ síðan gömlu búgreinafélögin sameinuðust undir Bændasamtökin. Síðastliðin tvö ár hefur hún setið sem varaformaður nautgripabænda á sama tíma og hún hefur setið í stjórn Bændasamtaka Íslands. Formaður situr til tveggja ára í senn.

Sigurbjörg tilkynnti um framboð sitt í færslu á Facebook þar sem hún segir ástæðuna vera einfalda og skýra: „Ég

Sigurbjörg Ottesen.

trúi því að íslensk nautgriparækt eigi bjarta framtíð – ef við stöndum saman, tölum skýrt og tökum sjálf virkan þátt í mótun greinarinnar.“

Í færslunni segir hún enn fremur meðal annars:

„Nautgriparækt er ekki bara atvinnugrein. Hún er ein grunnstoða í íslenskum landbúnaði, í fæðuöryggi þjóðarinnar og byggðar um allt land. Nautgriparæktin byggir á kynslóðum þekkingar, seiglu og ábyrgðar – en hún stendur líka frammi fyrir raunverulegum áskorunum. Við búum við aukinn kostnað, kröfur um meiri hagkvæmni, aukna umhverfisábyrgð og hraðar breytingar í samfélaginu og neyslumynstri. Þetta eru ekki nein smámál fyrir okkur að etja við.“ /ph

Hvað segja bændur?

Um helmingur bænda stundar vinnu utan bús

Rétt tæpur helmingur bænda innan Bændasamtaka Íslands, sem svöruðu könnun blaðsins, sækja vinnu utan bús, eða 49%.

Í fjórum búgreinum sækir meira en helmingur svarenda vinnu utan bús, flestir í hópi geitfjárbænda, eða 57%. Í hópi sauðfjárbænda vinna 54% utan bús, 53% hrossabænda og 51% skógarbænda.

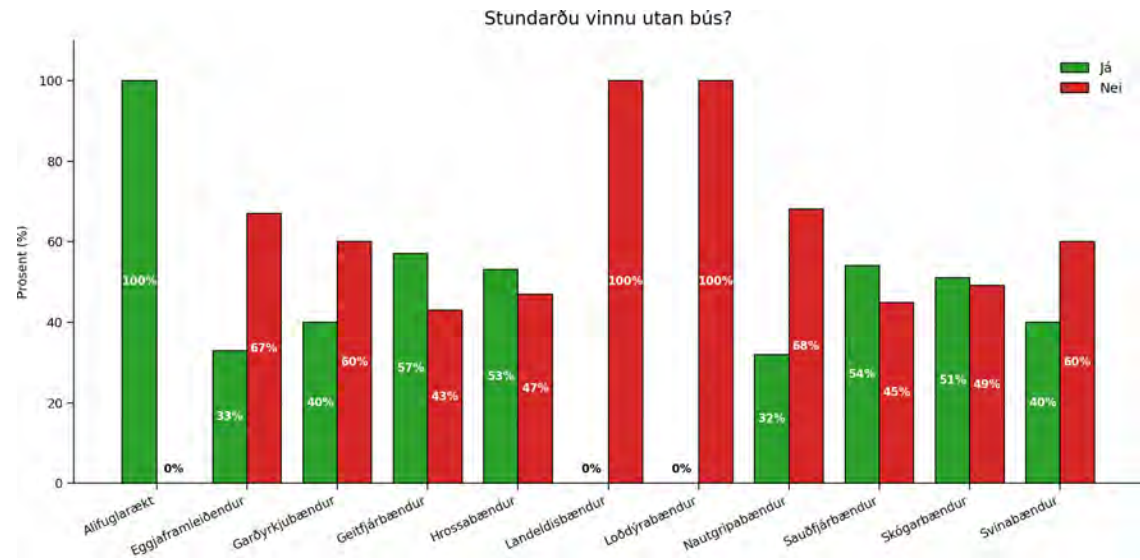
Innan annarra búgreina var hlutfall þeirra sem vinna utan bús minna en fimmtíu prósent. Á meðal garðyrkjubænda og svínabænda sem svöruðu vinna samt fjórutíu prósent utan bús. Fimm svínabændur greiddu atkvæði.

Aðeins þrjú atkvæði bárust frá alifuglabændum en þeir sögðust allir vinna utan bús. Einungis eitt

svar barst frá landeldisbændum og tvö frá loðýrabændum.

Þetta er niðurstaða skoðana-könnunar Bændablaðsins meðal félagsmanna í Bændasamtökum Íslands en þeir eru um 2.600. Um 18% félagsmanna tóku þátt, eða 482 talsins. Könnunin stóð frá 17.–24. febrúar.

/ph

Bændablaðið kemur næst út 12. mars

UNDIRBÚNINGUR FYRIR SAUÐBURÐ

Skannaðu QR kóðann til að lesa um Lifeline® Lömb og ær

STUÐNINGUR FYRIR ÆR OG LÖMB ÞEGAR MEST Á REYNIR

FÓÐURBLANDAN

www.fodur.is
fodur@fodur.is

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvalsóllur
Dufþakstraup 1
570 9850

SENDUM UM
ALLT LAND

LANDSHÚS
Síðan 2013

**ÍSLENSK HÚS - SÉRHÖNNUÐ
FYRIR ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR**

HRÍM HEILSÁRSHÚS

Hríim er nýtt hús úr smiðju Landshúsa. Húsið er stílhreint, bjart og hannað í nútímastíl. Húsið hentar vel sem sumarhús eða sem heilsárshús. Hægt er að breyta húsinu á ýmsa vegu og ráða stærð þess.

*Húsið á myndinni er af gerðinni **Hríim 108** sem reist var í Grímsnesi haustið 2025*

JÖKLAR GESTAHÚS

Henta vel sem gestahús, starfsmannahús, auka herbergi, heimaskrifstofa eða sem útleigueining í ferðapjónustu. Grunnstærð er 24,3fm og er stækkanleg að vild.

Jöklar Flat

Jöklar Burst

Jöklar íslensku húsin

KLETTAR HEILSÁRSHÚS

Klettar eru sterkbyggð hefðbundin timburgrindarhús með rúmgóðu svefnlofti. Húsin afhendast ósamsett, að hluta í forsmíðuðum einingum og að hluta sem forsmíðuð efni. Uppsetning húsa er afar fljótleg.

Efla verkfræðistofa sér um tæknilega hönnun á húsunum okkar samkvæmt íslenskri byggingar-löggjöf.

**Ertu í byggingar-
hugleiðingum?**

Erum að taka við pöntunum

UPPSETNINGARTEYMI

Vísun á vana uppsetningaraðila með mikla reynslu af húsunum okkar.

*Húsið á myndinni er af gerðinni **Klettur 80** sem reist var 2019 á Vesturlandi.*

STYRKUR - HAGKVÆMNI - HÖNNUN

Landshús - Sími 553 1550 - www.landshus.is

Hafðu samband og fáðu tilboð

LANDSHÚS
Síðan 2013

Bændablaðið

Ritstjóri: Þróstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is – Sími: 563 0300

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Blaðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is

Edda Kristín Sigurjónsdóttir edda@bondi.is Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is –

Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf.

Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandsþóstur. ISSN 1025-5621

Fjárfestum í framtíðinni

Í fréttaljósi hér á síðunni koma fram nýjar tölur frá Hagstofu Íslands um afkomu landbúnaðarins árið 2024. Þær sýna það sem bændur vita af eigin raun að staðan hefur vissulega batnað lítillega, en batinn er brothættur og byggir fremur á tilviljunarkenndum ytri þáttum en markvissri eflingu greinarinnar. Þegar rýnt er í tölurnar blasir við að íslenskur landbúnaður stendur á krossgötum. Án afgerandi aðgerða stjórnvalda mun sú þróun sem nú sést – fækkun bóa, stöðnun framleiðni og rýrnun fjármagns – halda áfram.

Tekjur landbúnaðarins jukust um 3,7% árið 2024 sem er undir verðlagsbreytingum. Rauntekjur bænda drógust því saman þrátt fyrir hækkun í krónum talið. Afkoman batnaði einkum vegna lægri fjármagnskostnaðar, ekki vegna aukinnar framleiðni eða bættra rekstrarskilyrða. Þetta er staðreynd sem vert er að hafa í huga. Lægri vextir gætu skilað tímabundnum létti en þeir byggja ekki upp atvinnugrein til framtíðar.

Búum heldur á sama tíma áfram að fækka. Á einu ári hurfu um 3% rekstraraðila úr landbúnaði og frá árinu 2008 hefur fækkunin numið 17%. Þetta er ekki tölfraðileg tilviljun heldur kerfislæg þróun. Hún endurspeglar vissulega ákveðna hagræðingu í íslenskum landbúnaði sem orðið hefur með samþjöppun, færri en stærri búum. En þessi þróun endurspeglar líka skort á fjárfestingu, ótryggan stuðning við nýliðun og rekstrarumhverfi sem er sífellt fjármagnsfrekara án þess að stöðirnar styrkist í sama mæli.

Við blasir sú einfalda staðreynd að ekki er hægt að auka framleiðni án fjárfestinga. Fjármagnsstofn íslensks landbúnaðar hefur rýrnað undanfarin ár og tæknileg endurnýjun setið á hakanum. Þrátt fyrir að kröfur til mannvirkja, aðbúnaðar og umhverfis séu hér með þeim ströngustu sem þekkjast, nýtur íslenskur landbúnaður mun minni fjárfestingastuðnings en tíðkast í nágrannalöndum. Þetta misræmi er ósjálfbært.

Þá er staða nýliðunar sérstakt áhyggjuefni eins og áður hefur verið bent á hér á þessum stað. Án fyrirsjáanlegs og raunhæfs stuðnings við unga bændur og þá sem vilja hefja búskap verður ekki tryggð endurnýjun í greininni. Núverandi fyrirkomulag nýliðunarstuðnings er bæði takmarkað og ótryggt. Skattkerfið vinnur jafnframt gegn eðlilegum eigendaskiptum, eins og formaður Bændasamtakanna bendir á í fréttinni hér á síðunni, fráfarandi bændur greiða skatt af verðbólgu sem hefur safnast upp á löngum búskapartíma án þess að tekið sé tillit til eðlis rekstrarins. Þetta dregur úr hvata til að afhenda bú til næstu kynslóðar og stendur þar með í vegi fyrir nýliðun.

Stjórnvöld hafa mótað sér landbúnaðarstefnu sem leggur áherslu á fæðuöryggi, sjálfbærni og aukna innlenda framleiðslu. Stefnan verður þó orðin tóm ef henni fylgir ekki fjármagn. Landbúnaður er ekki jaðaratvinnugrein heldur hluti af grunninnviðum samfélagsins. Á ólgutímum, þegar alþjóðlegar aðfangakeðjur eru viðkvæmar, skiptir innlend matvælaframleiðsla sköpum fyrir þjóðaröryggi.

Því þarf nú skýra stefnubreytingu. Framlög til fjárfestinga í landbúnaði verða að aukast og vera sambærileg við það sem gerist í nágrannalöndum. Styðja þarf við tæknivæðingu með markvissum hætti, sömuleiðis við sjálfbærar lausnir og aukna framleiðni. Nýliðunarstuðning þarf að endurhugsa með fyrirsjáanleika að leiðarljósi og skattkerfið þarf að laga að raunverulegum aðstæðum í búskap. Sömuleiðis hlýtur það að vera réttmætt sjónarmið að jarðir í eigu ríkisins verði hluti af lausninni. Sem stendur er þeim ekki ætlað neitt hlutverk, að því er virði.

Tölur Hagstofunnar sýna að íslenskur landbúnaður stendur enn fyrir sínu, þrátt fyrir mótvind. En þolmörkin eru kannski ekki langt undan. Og þar er ekki bara átt við rekstrarleg þolmörk því að sannarlega hefur verið reynt á þrautseigju íslenskra bænda á undanförnum árum. Nú ríður á að stjórnvöld fylgi eigin stefnu eftir í verki. Fjárfesting í landbúnaði er ekki glatað fé – hún er forsenda fæðuöryggis, byggðafestu og sjálfstæðis þjóðarinnar til framtíðar.

Þróstur Helgason

Minni tekjuvöxtur 2024 en afkoma batnaði lítillega

Fréttaljós | Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Afkoma í landbúnaði batnaði lítillega á árinu 2024 miðað við fyrri ár, þrátt fyrir almennt lítinn tekjuvöxt hjá rekstraraðilum.

Bráðabirgðatölur Hagstofunnar fyrir landbúnaðinn árið 2024, þó án svína- og alifuglaræktar, leiða í ljós að almennt var lítill tekjuvöxtur hjá rekstraraðilum í landbúnaði. Tekjur greinanna: kúabúa, sauðfjárbúa, garðræktar, annarrar nautgriparæktar og loðdýraræktar, jukust um tæplega 4% á árinu. Heildarafkoma batnaði þó örliðið sem einkum mátti rekja til lægri fjármagnskostnaðar. Þá hélt búum áfram að fækka og voru rúmlega 2.400 rekstraraðilar starfandi í þessum fimm greinum landbúnaðar árið 2024, eða 3% færri en árið áður.

Undir verðlagsbreytingum

Heildartekjur í landbúnaði jukust um nær 2,4 milljarða króna árið 2024 og voru tæplega 65,9 milljarðar króna samanborið við 63,5 milljarða árið áður. Þetta var 3,7% hækkun frá fyrra ári og jafnframt nokkuð minni aukning en árið 2023 þegar tekjurnar jukust um rúmlega 9%. Aukning teknanna var enn fremur aðeins undir verðlagsbreytingum en vísitala neysluverðs hækkaði um 5,9% á árinu 2024.

Segir Hagstofan meginþorra tekjuaukningarinnar mega rekja til garðræktar og plöntufjölgunar en tekjur í þeirri grein jukust um nærri 13%, eða tæplega 1,3 milljarða króna, árið 2024. Þar var einkum mikill vöxtur í plöntufjölgun og ræktun á öðru ótöldu grænmeti.

Litlar breytingar voru hins vegar á tekjum sauðfjár-, kúa- og annarra nautgripabúa. Tekjur kúabúa, sem jafnframt var stærsta grein þessara fimm greina landbúnaðar, jukust um aðeins 2,1%, eða 713 milljónir króna, og mátti rekja það til bóa á Norðurlandi vestra og Suðurlandi. Svipaða sögu var að segja um sauðfjárbú þar sem tekjurnar mældust rúmlega 17 milljarðar króna (2,6% aukning) og hjá búum í annarri nautgriparækt þar sem tekjurnar jukust um 2,0% í tæplega 2,2 milljarða króna.

Minni fjármagnskostnaður

Samanlögð rekstrargjöld greinanna jukust um 4,1% árið 2024 og námu þau um 57 milljörðum króna samanborið við 55 milljarða árið áður. Heilt yfir breyttist vöru- og hraefniskostnaður lítið á milli ára en jókst þó um rúmlega 15% í garðrækt og dróst saman um 5% í sauðfjárrækt. Launakostnaður jókst um 6,8% og þar af um tæplega 12% í sauðfjárrækt. Annar rekstrarkostnaður jókst svo um rúm 5% alls og fyrningar um 4%.

Eftir nokkra hækkun fjármagnskostnaðar (neikvæðrar afkomu fjármagnsliða) undanfarin ár varð breyting þar á líkt og í mörgum öðrum atvinnugreinum árið 2024. Alls dróst fjármagnskostnaður saman um 465 milljónir króna, eða 7,4%, og reyndist samtals rúmlega 5,8 milljarðar króna. Þessi breyting á afkomu fjármagnsliða hafði töluverð áhrif á heildar rekstrarniðurstöðu greina í landbúnaði og þá einkum á afkomu kúabúa.

Hagnaður mestur hjá kúabúum

Þrátt fyrir almennt lítinn tekjuvöxt segir Hagstofan afkomu greinanna hafa batnað lítillega árið 2024.

Sauðfjárbúum fækkaði um 53 árið 2024.

Mynd / Ragnheiður Þorsteinsdóttir

Samtals var hagnaður þeirra tæplega 2,8 milljarðar króna sem var 172 milljóna króna aukning eða 6,6% vöxtur frá fyrra ári. Þrátt fyrir að afkoman hafi hlutfallslega batnað mest í garðrækt og plöntufjölgun (47%) hafði 22% aukning í hagnaði kúabúa mest að segja í krónum talið en afkoma þeirra jókst um 289 milljónir króna á árinu 2024. Þar hafði jákvæð breyting á fjármagnsliðum (454 milljónir króna) mikið að segja.

Hjá sauðfjárbúum dróst hagnaður saman um 25% og reyndist 832 milljónir króna samanborið við 1,1 milljarð árið áður. Langsamlega stærsti hluti hagnaðar þessara fimm greina landbúnaðar var hjá kúabúum, eða tæplega 1,6 milljarðar króna af 2,8 milljörðum samtals.

Viðbrögð bændaforystunnar

„Almennt má segja að niðurstöður Hagstofunnar um minni tekjuvöxt í landbúnaði árið 2024 staðfesti þær áhyggjur sem Bændasamtökin hafa haldið fram og sem snúa að rekstri og starfsumhverfi bænda,“ segir Trausti Hjálmarsson, formaður Bændasamtaka Íslands (BÍ).

Hann segir að þó svo að niðurstöður Hagstofunnar sýni að fjármagnskostnaður hafi lækkað frá árinu 2023 til 2024 sé ljóst að á Íslandi hafi fjármagnsstofn landbúnaðar rýrnað undanfarin ár. „Það þýðir að framleiðni hefur staðnað á sama tíma, þar sem ekki er hægt að bæta framleiðni án fjárfestinga. Íslenskur landbúnaður nýtur mun lægri fjárfestingastuðnings en landbúnaður í nágrannalöndum. Þá eru kröfur til bygginga meiri en í nágrannalöndum og fjárfestingarvörur dýrar,“ segi hann jafnframt.

Landbúnaður sé fjármagnsfrekari en áður og hafi vextir því meiri áhrif sem og há laun. Eins skorti fyrirsjáanleika í nýliðunarstuðningi, sem er lítill í samanburði við nágrannalönd og uppbygging landbúnaðar kalli á markvisst kerfi tæknipróunar til að auka samkeppnishæfni í greininni.

„Fjármagn til landbúnaðar þarf að vera til samræmis við landbúnaðarstefnu stjórnvalda og stuðla að aukinni framleiðslu og taka mið af þeim tækifærum sem felast í því að þeim hefur fjölgað sem eru í mat á Íslandi,“ segir Trausti.

„Þegar kemur að nýliðun þarf að horfa á skattakerfið og horfa til fyrirkomulags í nágrannalöndum við eigendaskipti til landbúnaðarframleiðslu. Eins þarf að endurskoða fyrirkomulag nýliðunarstuðnings með fyrirsjáanleika að leiðarljósi. Jarðir í eigu ríkisins ætti að nýta til landbúnaðar með sölu og/eða leigu til nýliða. Við sölu bóa er fráfarandi bændum gert að greiða skatt af verðbólgu. Skattalöggjöf tekur ekki mið af rekstrareðli bóa og fráfarandi bændur greiða skatt af verðbólgu búskapartíðar,“ segir Trausti enn fremur.

Búum fækkar enn

Búum í landbúnaði hélt áfram að fækka en alls voru 2.442 rekstraraðilar starfandi árið 2024 sem var rúmlega 3% færri en árið 2023 þegar 2.527 voru starfandi.

Mest fækkaði sauðfjárbúum (-53) en almennt var fækkun í öllum greinum nema garðrækt og loðdýrarækt þar sem fjöldinn stóð í stað 2024. Þá var hlutfallslega tiltölulega jöfn fækkun í flestum landslutum og mest á Suðurlandi þar sem jafnan eru flest bú. Síðan 2008 hefur búum og rekstraraðilum í landbúnaði fækkað um 17% eða 507 á landinu öllu.

„Íslenskur landbúnaður spilar lykilhlutverk í að tryggja fæðuöryggi í landinu og þar með þjóðaröryggi á ólgutímum. Það er því mikilvægt að tryggja nægt fjármagn til að efla innlenda landbúnaðarframleiðslu til samræmis við landbúnaðarstefnu. Trygg afkoma, heilsa og vinnuaðstæður bænda auk heilbrigði búfjár, plantna og jarðvegs skilar sér í auknum afköstum,“ segir Trausti. Markmið íslensks landbúnaðar sé að auka hlut sinn af neyttum matvælum á Íslandi, sem hafi í för með sér aukningu í framleiðslu matvæla umfram fólksfjölgun.

Í bílastæðahúsi í Hamraborg í Kópavogi leynist bygging sem áður þjónaði hlutverki bensinstöðvar. Þar eru engir starfsmenn með viðveru eftir að sjálfsafgreiðsla á eldsneyti tók yfir. Í staðinn fyrir að láta húsnæðið standa tómmt er listamönnum boðið að vera með sýningu í þessu sérstaka rými vegfarendum til ánægju. Á veggnum má sjá listaverk eftir Sæmund Þór Helgason.

Mynd og texti / ál

Hvað er að ske?

Vinkill | Margrét Ágústa Sigurðardóttir
margret@bondi.is

Í frumvarpi um breytingar á búvörulögum nær undanþágan frá samkeppnislögum aðeins til tiltekinnar háttsemi, tekur ekki til annarra ákvæða samkeppnislaga en þeirra sem frumvarpið vísar til og felur ekki í sér almenna undanþágu atvinnugreinar. Þannig er búið að auka frekar á skýrleika milli búvörulaga og samkeppnislaga. Þar við situr. Eða hvað? Því skýrleikanum er skipt út fyrir sértækt eftirlitsákvæði Samkeppniseftirlitinu til handa. Sé frumvarpið rýnt blasir við sú staðreynd að slíkt ákvæði bætir engu við neitt heldur eykur aðeins óskilvirkni, óskýrleika, ófyrirsjáanleika og óvissu – það allra síðasta sem bændur þurfa. Undanþága og svo eftirlit með undanþágu en samt ekki en samt. Það skal engan undra að menn velti vöngum um hvað sé að ske – en það er klárlega eitthvað sem má ekki ske.

Á grundvelli samkeppnislaga getur eftirlitið beitt valdheimildum sínum sé farið út fyrir heimildir undanþáguákvæða í sérlögum eins og búvörulögum. Það er deginum ljósara að lagalegar heimildir eru þegar til staðar, sbr. m.a. dóm Hæstaréttar í máli Mjólkursamsöslunnar árið 2021. Samkeppniseftirlitið sektaði fyrirtækið, málið fór síðan fyrir héraðsdóm,

Landsrétt og loks var áfrýjað til Hæstaréttar. Áfrýjunarleyfi til Hæstaréttar var meðal annars veitt á þeim grunni að málið hefði fordæmisgildi um skýringu á undanþágu búvörulaga frá samkeppnislögum ásamt því að í fyrsta skipti reyndi á túlkun 19. gr. samkeppnislaga, sbr. 37. gr., um brot fyrirtækis gegn upplýsingaskyldu. Hæstiréttur staðfesti dóm Landsréttar sem hafði staðfest dóm héraðsdóms sem hafði staðfest ákvörðun Samkeppniseftirlitsins. Þannig hafa dómstólar á öllum stigum staðfest að eftirlitsákvæði samkeppnislaga gilda þegar undanþágum í sérlögum sleppir. Eg get því ekki annað en spurt; af hverju þarf að setja inn séreftirlitsákvæði í búvörulögin? Í hverju felst ávinningurinn? Og fyrir hvern?

Fyrir utan að sérstakt eftirlitsákvæði frumvarpsins er óþarft þá er það alltof rúmt, óljóst og opnar fyrir túlkun sem erfitt er að sjá fyrir. Að auki eiga refsheimildir að vera skýrar og afdráttarlausar og getur víðtækt mat stjórnvalda einfaldlega skaðað réttaröryggi þeirra sem starfa innan búvörulaganna. Lögmætisreglan í íslenskum rétti byggir á því að aðilar geti séð fyrir hvaða háttsemi er leyfileg og hvaða háttsemi er bönnuð en með óskýrleika frumvarpsins hvað þetta varðar verður sú grundvallarregla að engu höfð.

Undanþáguákvæði frumvarpsins er skýrt og ótvírætt – samstarf og verkaskipting er heimiluð þrátt fyrir ákvæði 10. og 12. gr.

samkeppnislaga. Þar af leiðandi gilda samkeppnislögin fullum fetum varðandi þá háttsemi sem fellur utan undanþágunnar. Samkeppniseftirlitið hefur þannig nú þegar allar þær heimildir sem því eru fengnar samkvæmt samkeppnislögum. Þegar undanþága er skýr – þá gilda samkeppnislög að öðru leyti eins og venjulega, rétt eins og Hæstiréttur hefur staðfest í fjölmörgum málum.

Bændur eru ekki andstæðingar samkeppni, þvert á móti eru þeir hluti af henni en samkeppni á litlum og viðkvæmum örmarkaði þarf skýran ramma, eðlilegt svigrúm og traustan grundvöll samstarfs. Þessir sömu bændur og starfa innan kerfis sem hefur nú þegar skilað milljörðum í hagræðingu í mjólkuriðnaði til hagsbóta bæði til þeirra sjálfra og ekki síður neytenda – og vonir standa um slíkt hið sama varðandi vinnslu kjötafurða. Bændur og íslenskur landbúnaður þarf vissu en ekki stöðuga óvissu – ekki sist í ljósi aukins innflutnings landbúnaðarafurða. Því verður að taka undir það með Samkeppniseftirlitinu að það sé „brýnt að gera breytingar á fyrirliggjandi frumvarpi, með það að markmiði að vernda hagsmuni bænda og neytenda og vinna gegn verðhækkunum“ og það er gert með því að fella út úr frumvarpinu séreftirlitsákvæðið enda gildi ótvírætt samkeppnislögin. Og þar við situr.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

LED-ljósavæðing gróðurhúsa landsins skapar ný tækifæri í ylrækt. Rannsókn Danielle Napier, orkuverkfræðings við Háskóla Íslands, sem sagt var frá í síðasta blaði sýnir fram á að ef byggð væri upp innlend grænmetisrækt sem uppfyllti næringarþarfir allra Íslendinga þá þyrfti til þess 0,43 teravattstundir af raforku ef notuð væru LED-ljós en 0,72 teravattstundir ef notaðir væru HPS-lampar sem er eldri tækni.

Hið sama á við um ávaxtarækt. Ef byggð væri upp innlend ávaxtarækt sem uppfyllti næringarþarfir Íslendinga þyrfti 1,4 teravattstundir til að lýsa með LED-lömpum, en 2,4 teravattstundir með HPS-lömpum.

Þetta er verulegur sparnaður á orku. Í rannsókninni er raunar sýnt fram á að talsvert minna rafmagn þyrfti til þess að framleiða allt það grænmeti og ávexti sem þyrfti til að uppfylla næringarþörf Íslendinga en þarf til þess að knýja þau gagnaver sem áætlað er að koma fyrir hér á landi fram til ársins 2050.

Rannsóknin vekur áhugaverðar spurningar um áherslur í íslensku atvinnulífi til næstu ára og áratuga. Ekki er nóg með að það þurfi minna rafmagn – og þar með minna umhverfisrask – til þess að svara þörf landsmanna fyrir grænmeti og ávexti heldur verða til fleiri störf í ylræktinni en gagnaverum. Allur arður af starfsemi ylræktarinnar verður þar að auki eftir í landinu

en einungis arðurinn af sölu orkunnar verður eftir í landinu í tilviki gagnaveranna. Danielle bendir svo á að við getum jú borðað grænmeti og ávexti en við getum ekki borðað afurðir gagnaveranna. Að endingu má nefna að líklega höfum við lítið um það að segja hvaða starfsemi gagnaverin þjóna.

Ólíklegt er að innlend framleiðsla á grænmeti og ávöxtum verði svo mikil að hún muni sinna allri eftirspurn hér á landi. Sem stendur er markaðshlutdeild innlendra grænmetisframleiðslu þó aðeins tæplega þrjátíu prósent. Það er of lítið og augljós sóknarfæri til staðar. Eitt af markmiðum nýrra búvörusamninga hlýtur að vera að hvetja grænmetisbændur á landinu til að framleiða meira.

Loftslags- og orkusjóður hefur nú annað árið í röð úthlutað styrkjum til orkusparandi verkefna í gróðurhúsum. Styrkirnir námu nú 118 milljónum króna og runnu til ellefu býla. Fyrst og fremst er um að ræða innleiðingu á LED-ljósabúnaði og annars konar orkusparandi búnaði. Áætlað er að hægt sé að draga úr raforkunotkun í gróðurhúsum um fjörutíu til sextíu prósent.

Þessar aðgerðir skila sér í lækkandi raforkukostnaði og þar með aukinni framleiðni og samkeppnishæfni ylræktar, eins og ráðherra orkumála benti á í frétt í síðasta blaði. Neytendur njóta á endanum góðs af hagræðingunni. Þetta verkefni er á allan hátt til eftirbreytni.

Pistill formanns | Herdís Magna Gunnarsdóttir
herdis@bondi.is

Landbúnaður í breyttum heimi

Undirbúningur Búnaðarþings er nú í fullum gangi hjá Bændasamtökunum en Búnaðarþing Bændasamtaka Íslands verður haldið dagana 23.–25.mars næstkomandi á Hótel Natura Reykjavík. Þetta er í fyrsta skipti sem deildarfundum búgreinadeilda og Búnaðarþingi er slegið saman í einn stóran viðburð og er það merki um þá samstöðu og styrk sem hefur byggst upp innan landbúnaðarins og Bændasamtakanna síðustu ár.

Á Búnaðarþingi eru lagðar línurnar fyrir starfsárið og snúa innsendar tillögur að því hvernig megi bæta starfsumhverfi landbúnaðarins. Endurnýttar og -bættar tillögur um ágang álfta, gæsa og heggra á ræktarlönd eru að sjálfsögðu á sínum stað.

Væringar í heimsmálunum hafa haft í för með sér áskoranir fyrir landbúnaðinn og áform ríkisstjórnarinnar um að hefja aðildarviðræður við Evrópusambandið bæta talsvert á óvissu í starfsumhverfi landbúnaðarins.

Samkvæmt stjórnarsáttmála ríkis-stjórnarinnar á þjóðaratkvæðagreiðslu um framhald viðræðna um aðild Íslands að ESB að fara fram eigi síðar en árið 2027 en það gæti þó orðið mun fyrr samkvæmt heimildarmönnum erlenda fréttamiðilsins Politico í vikunni.

Umræða um mögulega aðild Íslands að Evrópusambandinu hefur reglulega komið upp í þjóðfélagsumræðu en landbúnaður er ein þeirra atvinnugreina sem yrðu fyrir hvað umfangsmestum breytingum við aðild, bæði vegna breytinga á stuðningskerfum og vegna aukinnar samkeppni á innlendum markaði. Gríðarlega mikilvægt er að greina hvar línurnar liggja ef kemur að samningaviðræðum og að áhrif við inngöngu í ESB verði greind. Þetta er nauðsynlegt áður en tekin eru afdrifarík skref í stefnumótun landsins. Eitt stærsta verkefni Bændasamtakanna á þessu ári verður að gæta hagsmuna landbúnaðarins þegar ákvörðun er tekin um hvort fara eigi í samningaviðræður og ef í þær verður farið.

Að grípa gæs

Það er okkur nauðsynlegt að horfa til framtíðar og rýna í heimsmyndina en samtímis má okkur ekki yfirsjást þær áskoranir sem bændur finna á eigin skinni og landbúnaðurinn stendur frammi fyrir dags daglega. Tómatarnir vaxa áfram í gróðurhúsinu, mjólkinn flæðir úr kúnum og andfuglinn er væntanlegur með vorinu með tilheyrandi skaða á ræktarlandi og uppskeru. Það er ekki að ástæðulausu að ályktanir um þessa áskoronu birtast ár eftir ár á fundum bænda þar sem óskað er eftir veiðiheimildum sem gera bændum kleift að verja tún og akra. Þess má geta að t.d. hefur stofnstærð álftar margfaldast frá því að fuglinn var friðaður árið 1913, sem var aðallega gert á þeim forsendum að álftin þykir falleg en ekki að fuglinn hafi verið í útrýmingarhættu. Frumvörp og tillögur til þingsályktana um úrbætur vandans hafa verið lagðar fram en málin þökast ekkert áfram og því kjörið tækifæri að grípa gæsina ef vilji er fyrir hendi.

Til að landbúnaðurinn megi hér vaxa til framtíðar með nauðsynlegri nýliðun þarf að tryggja starfsskilyrði bænda. Þá þarf að tryggja að fjármagn til landbúnaðar sé í samræmi við markmið opinberra stefna og styðji við innlenda framleiðslu, auka þarf fjárfestingu í landbúnaði með auknum fjárfestingastuðningi og lánsfjármögnun, bætt tryggingaumhverfi og afleysingaþjónusta eru starfandi bændum og nýliðun í landbúnaði gríðarlega mikilvægar. Samkeppnisstaða innlends landbúnaðar þarf einnig að vera sanngjörn og í því tilliti þarf bæði að horfa til verndartolla og að létta á íþyngjandi regluverki, sama hvort það snýr að litlu eða stóru málunum.

Höfundur er varaformaður
Bændasamtaka Íslands.

FRANZEFOSS
MINERALS

Dolomit Mg-kalk er hagkvæmur kalkgjafi

– 3.500 kr/t afsláttur til þeirra sem kaupa Yara áburð

Fagleg þjónusta

– Tökum jarðvegssýni og túlkum niðurstöður

Sláturfélag Suðurlands

Fosshálsi 1, Reykjavík - 575 6070

yara@yara.is - www.yara.is

Verðskrá 2026

Upplýsingar á yara.is
og hjá söluráðgjöfum.

Skilti í Hvergerði: Svona mun skiltið líta út neðst í kömbunum en stefnt er á að það verði komið upp fyrir 29. apríl á 80 ára afmæli bæjarins. Mynd / Aðsend

Hveragerði:

Bæjarskilti fyrir neðan Kambana

Hveragerðisbær vinnur að því að setja upp stórt bæjarskilti fyrir neðan Kambana en á þessu ári fagnar bærin 80 ára afmæli.

„Mér líst frábærlega á þetta verkefni, hér verður okkur allt að góðu þessa dagana. Það hefur lengi staðið til að setja upp skilti við bæjarmörk Hveragerðis, bæði í Kömbunum og austan við bæinn í grennd við afleggjarann að Gljúfraholti. Nú klárum við það með krafti. Hveragerðisbær fagnar á árinu 80 ára afmæli og það er viðeigandi tímunktur til að setja upp vegleg skilti við bæjarmörkin,“ segir Pétur Georg Markan, bæjarstjóri Hvergerðisbæjar, aðspurður hvernig honum lístist á nýju bæjarskiltin, sem stendur til að setja upp á næstunni.

„Við lögðum upp með að fanga einstakan staðaranda Hveragerðisbæjar í skiltunum og fengum því heimafólk í að hanna

skiltið. Efniviðurinn í skiltinu verður af gæðum, náttúrulegur og blómlegur í anda blómabæjarins Hveragerðis. Skiltin verða 3 metrar á breidd og 4 metrar á hæð. Við byrjum á að setja upp skilti í Kömbunum. Svo er ráðgert að setja sams konar skilti við austurenda bæjarins og við endum síðan á að setja upp skilti á suðurmörkum bæjarins á Þorlákshafnarvegi en það verður aðeins seinna,“ bætir Pétur við.

En mun svona skilti skila sér í aukinni aðsókn íbúa í bæjarfélagið, eða hvað? „Aðsókn í bæinn er mjög vaxandi, hvort sem það eru íbúar eða gestir. Hér er ferðabjónustan í mikilli uppsveiflu, eins og framkvæmdir uppi í Reykjadal bera með sér. Í grunninn má segja að þetta sé upplýsingaskilti, sem lætur vegfarendur vita að þeir séu komnir á fallegan stað í einstakt umhverfi Hveragerðisbæjar,“ segir Pétur bæjarstjóri.

/mhh

Nú standa yfir rannsóknir á kjötmati lambakjöts, í því skyni að ná fram samræmdu hlutlægu mati í íslenskum sláturhúsum. Mynd / Pixabay-Gylfi Gylfason

Kjötmat:

Rannsókn á kjötmati lamba með lengdarmælingu

– Úr huglægu mati í hlutlægt

Steinunn Ásmundsdóttir

steinunn@bondi.is

RML, Lbhí og Mátis vinna að samanburðarrannsókn á hinu hefðbundna EUROP-kjötmati lambakjöts í sláturhúsum og norskrí aðferð sem byggir m.a. á lengdarmælingu. Tilgangurinn er að kanna hvort samræma megi hlutlægt kjötmat í íslenskum sláturhúsum.

Kjötmat sauðfjár og nautgripa á Íslandi byggir á svokölluðu EUROP-kjötmatarkerfi. Þessi aðferð var tekin upp hér á landi haustið 1998 við sauðfjárslátrun. Skrokkar eru annars vegar flokkaðir í holdfyllingarflokk og hins vegar í fituflokk. Holdfyllingarflokkunin byggir alfarið á huglægu mati sem er notað víða um Evrópu (The European carcass classification system - EUROP grid) en fitumatið byggir á fitumælingu.

Verkefnið snýst um að gera samanburðarrannsókn á nágildandi EUROP-holdfyllingarmati lambakjöts í sláturhúsum, með núverandi aðferð (huglægt holdfyllingarmat) og með hlutlægrí aðferð sem byggir m.a. á lengdarmælingu. Tekin hefur verið upp aðferð í norskum sláturhúsum, sem metur holdfyllingu skrokka með lengdarmælingum, þar sem tekið er tillit til upplýsinga um fituflokk og þunga.

Kanna á hvort sú aðferð skili fullnægjandi upplýsingum um gæði og gæti komið í stað núverandi matsaðferðar hér á landi. Ávinningurinn væri samræmt hlutlægt mat í sláturhúsum á Íslandi.

Kostir lengdarmælinga kannaðir

„Rannsókn á því hversu nákvæmt þetta mat er í samanburði við þá aðferð sem við höfum í dag er í fullum gangi,“ segir Eypör Einarsson, ráðunautur hjá RML og verkefnisstjóri rannsóknarinnar. Hann segir að haustið 2024 hafi RML, Landbúnaðarháskóli Íslands (Lbhí) og Kaupfélag Skagfirðinga (KS) unnið saman að forathugun á notkun lengdarmats við flokkun skrokka í EUROP-gerðarflokka.

„Í framhaldinu var ákveðið

að fara í mun viðameiri úttekt. Sett var á laggirnar verkefni fyrir haustið 2025 undir forystu RML en samstarfsaðilar eru nokkrir. Þ.á.m. Jón Hjalti Eiríksson hjá Lbhí, sem annast útreikninga og tölfærðigreiningar, og Ingvar Jóhannsson, yfirkjötmatmaður hjá Matvælastofnun, sem tók þátt í fjórum úttektum í haust þar sem lengdarmældir skrokkar hlutu 15 punkta yfirmat. Mátis kemur að verkefninu og mæðir þar aðallega á Óla Þór Hilmarssyni, en hann hefur umsjón með úrbeiningu á skrokkum sem valdir voru í úttektunum. KS er jafnframt aðili að verkefninu og lagði til skrokka vegna úrbeiningar og aðstöðu. Samstarf var síðan bæði við KS og Sláturfélag Suðurlands þar sem lengdarmælingarþúnaðurinn hefur verið settur upp bæði á Selfossi og Sauðárkróki og var því gögnum safnað í báðum húsum,“ útskýrir Eypör.

Hann segir rannsókn á nákvæmni holdfyllingarmats byggðu á lengdarmælingum muni taka til nokkurra þátta. Þar á meðal samræmis milli flokkunar kjötmatmanna og þessarar nýju aðferðar, samanburðar á kjöthlutfalli í skrokkum og mati á erfðastuðlum þar sem erfðafylgni milli matsaðferða er rannsökuð. Þá sé BS-nemandi við Lbhí, Eydis Anna Kristófersdóttir, sem stefni að því að vinna verkefni í tengslum við þetta sem væntanlega mun hafa fókussinn á tengsl við líflambamat.

„Gert er ráð fyrir að allar helstu niðurstöður liggi fyrir í byrjun apríl. Stefnt er á að gerð verði grein fyrir þessu verkefni á fagfundi fagráðs í sauðfjárrækt sem fyrirhugaður er á Laugarbakka þann 11. apríl, segir Eypör og bætir við að spennandi verði að sjá hverjar niðurstöður verði, þ.e. hvort þessi aðferð skili nægjanlega nákvæmu mati: „Augljóslega væri það kostur að geta staðlað matið og minnkað hinn huglæga þátt.“

Raunsannasta myndin

Í verkefninu verða mæliniðurstöður heildargæða, vöðvahlutfalls og erfðastuðla rannsakaðar.

„Mitt hlutverk og Mátis er að greina, með nákvæmnisúrbeiningu, 60 hálfa skrokka, sem voru metnir í síðustu sláturtíð með hefðbundnu

Augljóslega væri það kostur að geta staðlað matið og minnkað hinn huglæga þátt ...

EUROP-mati og einnig því nýja sem verið er að skoða,“ útskýrir Óli Þór Hilmarsson, kjötiðnaðarmeistari og verkefnastjóri hjá Mátis.

„Hver skrokkur er tekinn eins nákvæmlega og hægt er í kjöt, fitu, bein og sínar eftir svokallaðri nákvæmnisúrbeiningu og þannig má fá aðra mynd af skrokkum. Aðferðin er frekar seinleg en þess má geta að um 90 mínútur tekur að vinna hálfan frampart, og læri 50 mínútur. Segja má að með þessari aðferð náist trúlega raunsannasta myndin af hlutfallsskiptingu skrokksins, því kjötmat snýst um að meta holdfyllingu og fitumagn skrokksins. Þyngd og aldur er auðvelt að sjá en þá segir nákvæmnisúrbeiningin okkur kannski hvað sé nákvæmlega af kjöti og fitu á/í viðkomandi skrokki. Það er síðan borið saman við mat þessara skrokka sl. haust og svo þessa nýju aðferð sem verið er að kanna hvort sé kannski betri,“ segir Óli jafnframt.

Um helmingur skrokkanna hefur nú verið úrbeinaður og áætlað að ljúka því um miðjan apríl.

Mikill ávinningur

Kjötmat þjónar mikilvægum tilgangi enda byggir verðmat á innleggi bænda á niðurstöðum þess. Kjötmatsgögn eru mikilvæg í kynbótastarfi enda kjötmatсниðurstöður nýttar til útreikninga á kynbótamati. Þá getur kjötmatið einnig verið undirstaða í viðskiptum með kjöt, t.d. milli afurðastöðva og kjötvinnslna. Afar mikilvægt er að kjötmatið sé staðlað og að samræmi milli kjötmatmanna, sláturhúsa og tímabíla sé sem best. Því væri mikill ávinningur fyrir bændur og afurðastöðvar ef tækist að koma á hlutlægu mati fyrir holdfyllingu.

Bændablaðið:

Edda Kristín nýr blaðamaður

Edda Kristín Sigurjónsdóttir hefur verið ráðin blaðamaður á Bændablaðinu.

Edda Kristín er með próf í garðyrkjufræði frá Garðyrkju-skólanum á Reykjum en hún er jafnframt með háskólapróf í hönnun og myndlist.

Hún hefur á undanförmum árum gegnt fjölbreyttum störfum í tengslum við garðyrkju og menningarlíf. Á undanförmum árum hefur hún starfað hjá Jurtaapótekinu að framleiðslu og þjónustu við viðskiptavinum. Jafnframt hefur hún haldið úti fréttabréfi um menningu og listir á landinu í samstarfi við Greip Gíslason.

Edda Kristín segir starfið sameina merkilega marga af því sem hún brennur fyrir og hún hlakki til að takast á við nýtt hlutverk sem blaðamaður í góðu teymi blaðsins. „Tilfinningin er að snertifletir landbúnaðar við lífið

Edda Kristín Sigurjónsdóttir.

og tilveruna séu svo margir að verkefnin muni veita innblástur dag hvern. Hvort heldur er æðarrækt, garðyrkjan, geitarrækt eða aðrar búgreinar, lýðheilsa og lífræn ræktun eða menningarlífið þá er af nægu að taka og landbúnaðurinn á spennandi stað. Ég hlakka til að rýna í samfélagið frá þessu nýja sjónarhorni, ferðast um landið og hitta bændur og taka púlsinn á skapandi hugum um land allt sem vinna að spennandi verkefnum og auðga samfélagið.“

Bændablaðið býður Eddu Kristínu velkomna til starfa.

/þh

Ferðaskrifstofa Guðmundar Jónassonar

Norður Ítalía

21. - 28. maí 2026

Vikuferð til Norður Ítalíu.

Gist á 120 ára gömlu glæsihótelu í bænum Stresa við stöðuvatnið Lago Maggiore. Heillandi umhverfi, stórbrotið landslag, glæsilegar byggingar og litrík saga.

Mikið innfalið: flug, flugvallaskattar, gisting, 1/2 fæði, akstur, fjórar dagsferðir, sigling og íslensk fararstjórn.

Verð 343.500,- miðað við gistingu í tvíbýli.

Fararstjóri Emil Örn Kristjánsson

can-am®

OUTLANDER 850 XT

Priðja kynslóð Outlander. Leiðandi í tækni, áreiðanleika og afköstum.

**LEIÐANDI Í BURÐAR-
OG DRÁTTARGETU**

**1.588KG SPIL
STÁL FRAMSTUÐARI**

**ROTAX 1000 MÓTOR
82 HESTÖFL**

**30,5 CM FJÖÐRUNARSVIÐ
HANNAÐ FYRIR 30" DEKK**

VERÐ: 2.570.000 + VSK

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

Matvælastofnun mun sameinast Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs.

Eftirlitsstofnanir:

Sameining Matvælastofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs

Frumvarpsdrög um sameiningu Matvælastofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs hafa verið lögð í samráðsgátt stjórnvalda.

Markmiðið er að einfalda þjónustu við atvinnulíf, fækka samskiptaleiðum og skýra ferla með öflugri og skilvirkari stofnun sem mun hafa starfsstöðvar víða um land. Gert er ráð fyrir að ný stofnun taki til starfa 1. janúar 2027.

Sömuleiðis stendur til að breyta lögum um Hafrannsóknastofnun í þeim tilgangi að skýra og styrkja þann lagaramma sem Hafrannsóknastofnun starfar eftir og gera stofnuninni þar með betur kleift að sinna þeim verkefnum sem henni eru falin með lögum.

Matvælaeftirlit fer til nýrrar stofnunar

Með frumvarpinu um sameiningu stofnana er jafnframt lagt til að matvælaeftirlit sem nú er á vegum heilbrigðiseftirlita sveitarfélaga flytjist til nýrrar sameinaðrar stofnunar. Þá sé einnig brugðist við ábendingum Eftirlitsstofnunar EFTA um að efla skilvirkni opinbers eftirlits í samræmi við EES-reglur.

Í umfjöllun atvinnuvegaráðuneytisins um fyrirhugaða sameiningu segir, að hún sé í samræmi við niðurstöður fýsileikagreiningar sem sýndi fram á tækifæri til aukinnar samþættingar, samstarfs og styrkingar stjórnsýslu og faglegra stöða eftirlitsins. Þar kom fram að fyrrgreindar stofnanir sinna allar opinberu eftirliti á sviði matvæla sem megi samþætta enda mikil líkindi í viðfangsefnum og

starfsstöðvar reknar á svipuðum stöðum á landinu. Að auki skapi sameining forsendur fyrir samræmda stefnumótun og framkvæmd í matvælaframleiðslu og fiskveiðum. Jafnframt skapist tækifæri til að bæta þjónustu, draga úr skrifræði og bæta þjónustu við atvinnulífið. Horft verði til þess að til verði öflug eftirlitsstofnun á sviði matvælaframleiðslu og fiskveiða þar sem starfsstöðvar verði staðsettar um allt land.

Fleiri breytingar fyrirhugaðar

Fleiri frumvörp eru fyrirhuguð í því skyni að einfalda eftirlitskerfið og gera það skilvirkara. Í boðuðum frumvörpum um breytingar á fyrirkomulagi eftirlits á sviði matvæla, hollustuhátta og mengunarvarna verða heilbrigðisnefndir sveitarfélaga aflagðar og færist eftirlit heilbrigðiseftirlita sveitarfélaganna með hollustu-háttum og mengunarvörnum til Umhverfis- og orkustofnunar og með matvælum til Matvælastofnunar.

Með þessum breytingum fækkar eftirlitsaðilum á sviðum matvæla, hollustuhátta og mengunarvörnum verulega, en starfandi heilbrigðiseftirlitsstöðvar eru alls níu í dag um allt land.

Í umfjöllun ráðuneytisins segir að tildrög frumvarpsins um breytingar á lögum um Hafrannsóknastofnun megi að hluta rekja til ábendinga og gagnrýni á rekstur og stjórnsýslu stofnunarinnar sem hafa komið fram í úttekt og greiningarvinnu ráðuneytisins á stofnuninni sem og skýrslu Ríkisendurskoðunar. /smh

Fullkomið hlé frá amstri dagsins í hjarta Austfjarða

Komdu austur og njóttu einstakrar vetrardvalar í Mjóafirði. Notalegir bústaðir, heitur pottur, ósnortin náttúra og kyrrð.

- Nóvember til apríl
- Bátsferð, gisting og ýmis afþreying
- Kyrrð, ró og einstök upplifun

Bókaðu vetrarárvintýrið þitt núna í síma 899 7109 eða á mjoifjordur.is

Mjóifjörður

Útvarp Bændablaðið:

„Við erum vel stödd – en kerfið er viðkvæmt“

Ísland stendur almennt vel þegar kemur að fæðuöryggi í alþjóðlegum samanburði, að mati Torfa Jóhannessonar, ráðgjafa hjá Nordic Insights og höfundar nýrrar skýrslu um neyðarbirgðir fyrir íslenska matvælaframleiðslu. Hann segir í viðtali í Útvarpi Bændablaðsins þó mikilvægt að horfa á matvælakerfið í heild, enda sé það flókið og háð stöðugu flæði aðfanga.

„Miðað við hnattstöðu þá erum við mjög vel stödd,“ segir Torfi. Hann bendir á að Ísland sé stór framleiðandi matvæla, með öflugan sjávarútveg og fiskeldi, auk fjölbreyttrar landbúnaðarframleiðslu. „Sjávarútvegurinn er sérstaklega sterkur, ekki síst vegna þess að hann þarf tiltölulega fá aðföng til skemmri tíma – kannski bara olíu – til þess að geta aflað gríðarlegs magns af verðmætum matvælum.“

Þá nefnir hann ræktarland, búfjárrækt, garðyrkju, kartöflurækt og vaxandi kornrækt sem mikilvæga þætti í innlendri framleiðslu. Samhliða þessu sé Ísland þó, líkt og önnur ríki, háð innflutningi.

Háð aðföngum þótt framleiðslan sé mikil

Torfi varar við því að horfa eingöngu á framleiðslutölur. „Það er mjög mikilvægt að horfa ekki bara á framleiðsluna,“ segir hann og tekur fiskeldi sem dæmi. Þótt framleiðslan sé mikil sé hún „fullkomlega háð því að við flytjum inn nánast álíka magn af fóðri“. Sama eigi við um eggja- og kjúklingaframleiðslu.

Mjólkurframleiðsla sé einnig háð fjölmörgum aðföngum. „Hún þarf að flytja inn áburð, kornfóður frá Evrópu og soja sem próteinfóður frá Suður-Ameríku,“ segir Torfi. Þar að auki reiði hún sig á rafmagn, olíu, dýralyf, vélar og varahluti. „Og svona er þetta um allan heim – þetta er eitt risastórt kerfi sem bara mallar áfram og það er það kerfi sem við þurfum að passa svolítið upp á.“

Birgðir aðeins hluti myndarinnar

Þótt neyðarbirgðir skipti máli séu þær aðeins einn þáttur í stærra samhengi. Torfi greinir lönd í grófum dráttum í þrjá flokka. Í fyrsta flokki séu fjölmenn ríki á borð við Kína og Indland, með miklar birgðir vegna umfangs og viðkvæmrar stöðu stórra hópa íbúa. Ísland tilheyrir þeim ekki.

Í öðrum flokki séu ríki á borð við Finnland, Sviss, Japan, Suður-Kóreu og Singapúr, sem séu rík en haldi engu að síður úti miklum birgðum. Þar skipti saga, landafræði og þjóðaröryggi miklu máli. „Finnland er kannski eina landið í heiminum þar sem engin stór höfn er íslaus allt árið,“ segir Torfi og rifjar upp bæði hungursneyðir og stríð sem hafi mótað finnsku nálgunina.

Ísland sé hins vegar fremur sambærilegt við ríki eins og Danmörku, Holland og Írland. „Við erum með íslausar hafnir, við erum á friðsælu svæði og nágrannar okkar eru bandalagsþjóðir,“ segir hann. Þótt landið sé afskekkt hafi flutningar til Íslands í nútímasamfélagi aldrei raskast að ráði.

Lítill umræða um opinberar neyðarbirgðir í Danmörku

Í Danmörku, þar sem Torfi starfar, segir hann litla umræðu vera um opinberar neyðarbirgðir matvæla. „Það er hins vegar verið að tala um að heimilin hafi ákveðna tryggingu, svona þrjá til fimm daga,“ segir hann. Sú umræða tengist þó fremur flóðum, tölvuárásum og mögulegum truflunum á greiðslukerfum.

Hann bendir á að neyðarbirgðir séu „dýr trygging“ og flókið að halda þeim við, enda geymist matvæli misvel. Þó sé eðlilegt að fyrirtæki sem velti miklu magni fóðurs eða annarra aðfanga geri ráð fyrir seinkunum. „Menn eru ekki alveg á síðustu vikunni,“ segir hann, heldur tryggi sig fram í tímann.

Samtal ríkis og atvinnulífs um stöðuna

Torfi telur eðlilegt að ríkið eigi samtal við þær greinar sem séu háðastar stöðugum innflutningi. „Ég spyr bara: Hversu mikið er í sílóunum? Hversu mikið er á hafnarbakka? Hversu mikið eruð þið búin að tryggja ykkur með framvirkum samningum?“ segir hann. Slíkt samtal gæti skapað „ákveðna teygju“ í kerfinu.

Olía veikir hlekkur

Olúbirgðir nefnir Torfi sérstaklega sem áhyggjuefni. „Við vitum að olúbirgðir hér eru alveg hræðilega litlar stundum,“ segir hann. Hann telur eðlilegt að Ísland fylgi ráðleggingum Evrópusambandsins og

Torfi Jóhannesson segir áfallapol Íslands gott en hann hafi áhyggjur af raforkukerfinu, fjarskiptum við útlönd og alvarlegum sjúkdómum í búfé eða plöntum. Mynd / ál

„Ég spyr bara: Hversu mikið er í sílóunum? Hversu mikið er á hafnarbakka? Hversu mikið eruð þið búin að tryggja ykkur með framvirkum samningum?...

Alþjóðaorkumálastofnunarinnar um þriggja mánaða birgðir, hvort sem þær séu innanlands eða geymdar erlendis.

„Við erum gríðarlega háð olíu – hvað mikið er hægt með olíu og hvað lítið er hægt án hennar,“ segir hann og bendir á að slíkt kosti vissulega, en að kostnaðinum sé oft velt út í verðlag.

Sjálfsaflahlutfall: mælikvarði, ekki markmið eitt og sér

Í skýrslu sinni bendir Torfi á að sjálfsaflahlutfall í framleiðslu kjöts, mjólkur og grænmetis hafi lækkað. Hann leggur áherslu á að slíkt sé ekki sjálfkrafa alvarlegt. „Ég myndi ekki gera neitt stórmál úr því að sjálfsaflahlutfall fari úr 100% niður í 90%,“ segir hann. En fari það „mikið niður fyrir 50%“ sé ástæða til að staldra við.

Mikilvægt sé að ræða hvað sé raunhæft í hverri grein. Hann nefnir kartöflur sem dæmi: raunhæft sé að meirihluti ferskra kartaflna sé íslenskur, en ekki unnar kartöflur eða sérstakar tegundir sem erfitt sé að rækta hér. Sama eigi við um unnar tómatarvörur.

„Þetta er ekki bara ein tala sem við eigum að einblína á,“ segir Torfi, heldur þurfi að horfa á samkeppnishæfni innlendrar framleiðslu og hvernig neyslumynstur og framleiðsluhlutföll falli saman.

Áfallapol gott – en veikleikar til staðar

Að lokum segir Torfi að áfallapol Íslands fari eftir eðli áfallsins. Hann telur ólíklegt að innflutningur á áburði, kornfóðri eða öðrum meginhræfnum stöðvist með öllu, þótt verðsveiflur geti orðið. „Við erum ríkt land og við þurfum ekki mikið magn,“ segir hann.

Meiri áhyggjur hafi hann af öðrum þáttum, svo sem raforkukerfinu, fjarskiptum við útlönd og alvarlegum sjúkdómum í búfé eða plöntum. „Ef við náum að halda áfram að greina stöðuna, taka samtalið við viðkvæmstu geirana og tryggja að heimilin passi upp á sinn hluta,“ segir Torfi, „þá er ég býsna bjartsýnn á að við séum býsna vel stödd.“ Hægt er að hlusta á allan þáttinn á bbl.is. /ph

Ársfundur Landsvirkjunar Orkueyjan og alþjóðleg samkeppni

→ Silfurberg, Harpa
→ 3. mars 2026
→ 14:00

Húsið verður opnað kl. 13:30.
Léttar veitingar verða í boði
fyrir og eftir fund.

Dagskrá fundarins

- Ávarp
Daði Már Kristófersson,
fjármála- og efnahagsráðherra
- Ávarp
Brynja Baldursdóttir,
stjórnarformaður Landsvirkjunar
- Íslenskt rafmagn á
alþjóðlegum markaði
Tinna Traustadóttir,
framkvæmdastjóri Sölu og þjónustu
- Áð og spáð
Jóhann Páll Jóhannsson, umhverfis-,
orku- og loftslagsráðherra og Hörður
Arnarson, forstjóri Landsvirkjunar,
ræða við Þóru Arnórsdóttur
- Landsvirkjun í augum þjóðarinnar
Kristín Linda Árnadóttir,
aðstoðarforstjóri Landsvirkjunar

Fundarstjóri er Þóra Arnórsdóttir,
forstöðumaður Samskipta.

Vindmyllur fluttar úr Þorlákshöfn í Vaðölduver

– Líklega stærstu þungaflutningar Íslandssögunnar

Magnús Hlynur Hreiðarsson

magnushlynurh@gmail.com

Landsvirkjun er nú af fullum krafti að undirbúa flutning á 28 vindmyllum í Vaðölduver en þar á að reisa fyrsta vindorkuver landsins á stærsta aflsvæði Landsvirkjunar, Þjórsár- og Tungnaárvæðinu.

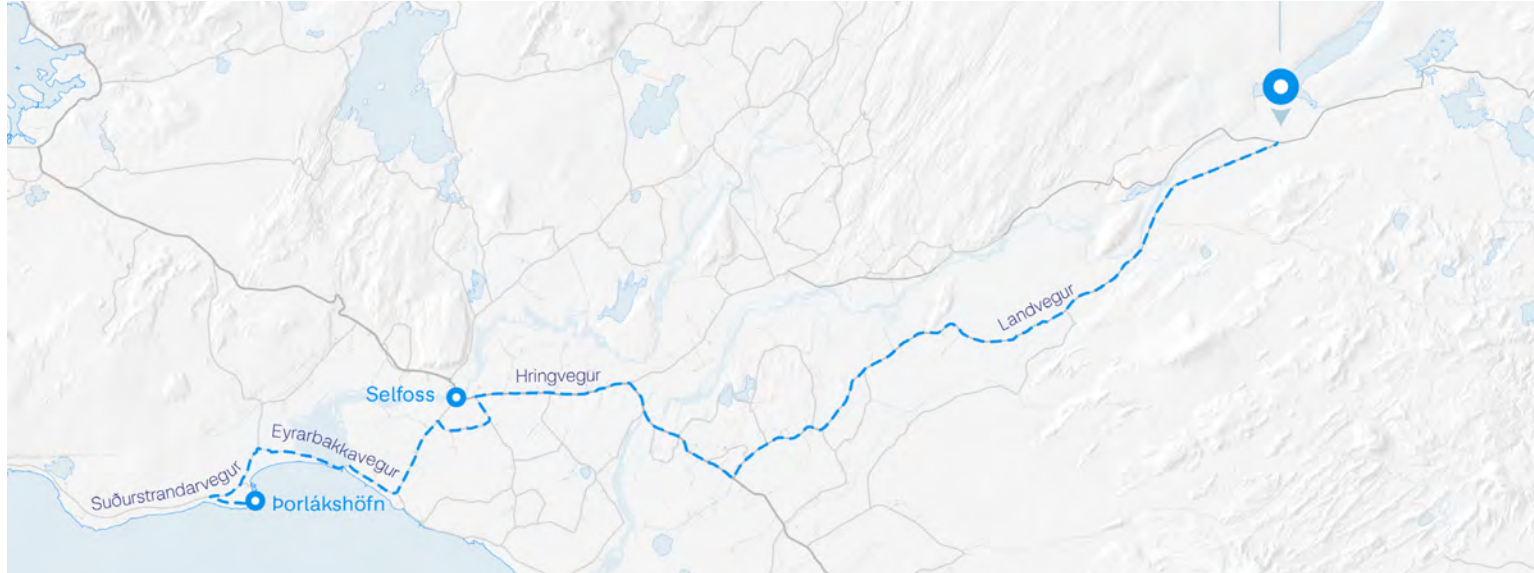
Vindmyllurnar koma með skipi í Þorlákshöfn frá þýska vindmylluframleiðandanum Enercon en skipið kemur með tvær vindmyllur í hverri ferð. Flutningsleiðin er um 130 kílómetrar en alls verða farnir 350 flutningar vorið 2026 og vorið 2027.

Flutningarnir munu fara fram sex daga vikunnar að nóttu til og er meðalhraði flutningalestarinnar áætlaður um 30 km á klukkustund, sem þýðir að ferðatími frá Þorlákshöfn í Vaðölduver verður yfirleitt fjórar til sex klukkustundir.

Gunnar Aron Ólason er upplýsingafulltrúi nýframkvæmda hjá Landsvirkjun og þekkir því vel til málsins. „Undirbúningsframkvæmdir hafa staðið yfir frá hausti 2024 og fela m.a. í sér vegagerð, aðstöðu á verkstað og ítarlega flutningsáætlun. Núna snýst vinnan einkum um að fullklára áætlanir, leyfisveitingar, samninga og samhæfingu við hlutaðeigandi aðila ásamt því að ráðast í nauðsynlegar vegbætur og lagfæringar á flutningsleiðinni. Þar er uppbygging efri hluta Landvegur í Rangárfingi ytra stærsta og ein mikilvægasta framkvæmdin, vegurinn er styrktur sérstaklega fyrir flutninginn, ný 16 metra löng brú byggð og tæplega 14 km vegkafli lagður bundnu slitlagi,“ segir Gunnar.

10 sérútbúnir flutningabílar

Gert er ráð fyrir um 10 sérútbúnum flutningabílum með sérvögnum fyrir

Hér sést leiðin sem farin verður með vindmyllurnar 24 úr Þorlákshöfn í Vaðölduver. Heildarfjöldi ferða verður á bilinu 300–400, þar sem gera má ráð fyrir 13 ferðum fyrir hverja vindmyllu.

helstu einingar myllanna. Þar að auki bætast við fylgdarbílar, merkingar- og lokanateymi og þeir aðilar, sem sinna umferðarstýringu, öryggi og samhæfingu.

Fyrir hverja vindmyllu þarf 13 leyfisskylda flutninga þannig að fyrir allar vindmyllurnar 28 verða leyfisskyldir flutningar yfir 350 talsins. Hver flutningslest getur orðið allt að 250 m löng.

14 vindmyllur fluttar í vor

En hvenær hefst flutningarnir á vindmyllunum?

„Flutningar á fyrri fjórtán vindmyllunum eru áætlaðir í vor eða sumarbyrjun. Nákvæmar dagsetningar, lokanir og hjáleidir verða auglýstar rækilega þegar nær dregur. Seinni fjórtán myllurnar

Gunnar Aron Ólason.

Vindmyllurnar koma til Þorlákshafnar með þessu flutningaskipi frá þýska vindmylluframleiðandanum Enercon. Skipið er sérhannað fyrir vindmylluflutninga en það mun koma með tvær vindmyllur í hverri ferð.

verða svo fluttar á sama tíma að ári en hvort flutningstímabil er 7–9 vikur,“ segir Gunnar og bætir við að verkefnið sé mjög spennandi og skemmtilegt. „Já, svo sannarlega, því þetta eru líklega stærstu þungaflutningar Íslandssögunnar

og það er mjög skemmtilegt og spennandi að taka þátt í undirbúningi verkefnis sem hefur aldrei verið unnið áður hérlandis. Stærðargráða og tæknileg útfærsla flutninganna er krefjandi en um leið er þetta mjög agað öryggis- og

skipulagsverkefni þar sem áherslan er alltaf á öryggi, samvinnu og góða upplýsingagjöf,“ segir Gunnar.

Sérstök upplýsingasiða um flutningana

Að lokum má geta þess að Landsvirkjun hefur komið upp upplýsingasiðu um flutningana í Vaðölduver, sem er komin í loftið á vef Landsvirkjunar en slóðin er www.landsvirkjun.is/flutningar. Þar má m.a. finna almennt yfirlit yfir flutningana, kort af flutningsleið, áætlaðar tímasetningar og vegbætur, ásamt svörum við algengum spurningum.

„Tilgangurinn með þessari upplýsingasiðu er að tryggja opna og skýra og tímanlega upplýsingagjöf til íbúa, vegfarenda, fyrirtækja og annarra sem gætu orðið fyrir áhrifum af flutningunum. Við hvetjum alla til að fylgjast með uppfærslum á síðunni þegar nær dregur,“ segir Gunnar.

Hrunamannahreppur:

Ótrúlegur eldri borgari

Það er mikill kraftur í honum Guðmundi Karli Guðfinnssyni, eða Mumma eins og hann er kallaður, ekki þekktur fyrir annað en að láta hendur standa fram úr ermum.

Mummi, sem átti 85 ára afmæli nýverið, býr á Flúðum og er enn í hálfu starfi hjá Hrunamannahreppi, meðal annars við að keyra út mat í hádeginu til eldri borgara á Flúðum og næsta nágrenni.

Til viðbótar vinnur hann líka ýmis störf sem til falla í áhaldahúsinu og stofnunum sveitarfélagsins.

„Samkvæmt óvísindalegri könnun, sem gerð var meðal bæjar- og sveitarstjóra landsins, teljum við næsta víst að hann Mummi okkar í áhaldahúsinu sé elsti starfsmaður sveitarfélags á Íslandi og þó að víðar væri leitað. Hann er okkur öllum góð fyrirmynd alla daga og gefur þeim sem yngri eru ekkert eftir,“ segir Aldís Hafsteinsdóttir, sveitarstjóri Hrunamannahrepps.

Samkvæmt vísindalegum rannsóknum hins vegar hefur einmitt komið fram að eðlilegast væri að afnema aldurstakmörk á vinnumarkaðnum. Að koma í veg fyrir að fólk haldi áfram vinnu er þvert á hugmyndir um lífsgæði víða í heiminum – auk þess sem þannig væri hægt að sporna mót einmanaleika og félagslegri einangrun sem gjarnan hrjáir eldri borgara.

/mhh

Guðmundur Karl Guðfinnsson altugligmaður fagnaði 85 ára afmæli sínu 8. janúar sl. Af því tilefni héldu vinnufélagarnir kaffibóð honum til heiðurs eins og sjá má á myndinni.

Mynd / Aðsend

Kanntu börn að kæta?

Barnamenningarsjóður

Umsóknarfrestur: 20. mars kl. 15:00

Nánar á rannis.is

TILBOÐ 1 - Grár, paradiso eða svartur.

Sett eins og á mynd 610.000 kr. Án blómaramma 510.000 kr.

VETRARTILBOÐ

Janúar og febrúar

Innifalin er uppsetning á höfuðborgarsvæði og Norðurlandi.
Sendum frítt um allt land. Geymum steina ef óskað er.

Rúmar vel tvö nöfn

TILBOÐ 2 - Grár Drangi 80cm hár.
Sett eins og á mynd 640.000 kr.
Án blómaramma 540.000 kr.

TILBOÐ 3 - Steinn 170, 53cm hár.
Paradiso eða grár.
Sett eins og á mynd 270.000 kr.
Hentar líka á duftleiði.

s: 466 2800 / 899 9370

sala@minnismerki.is

steinsmidjaakureyrar.is

Aukinn innflutningur á mjólkurafurðum

Harpa Ólafsdóttir
harpa@bondi.is

Í fyrsta tölublaði Bændablaðsins á þessu ári var fjallað um þá ánægjulegu niðurstöðu að met-framleiðsla hafi verið á mjólk árið 2025. Það skýtur því skökku við þegar tölur sýna talsvert aukinn innflutning á mjólkurafurðum undanfarin ár.

Árið 2025 voru framleiddir tæplega 157 milljónir lítrar af mjólk, þar af voru 152 milljónir lítra seldir innanlands, en greiðslumark hvers árs miðast við áætlaða innanlandsþörf á mjólkurvörum. Samkvæmt lögum skulu afurðastöðvar markaðsfæra alla mjólk sem framleidd er umfram innanlandsþörf (umframmjólk) erlendis. Afurðastöðvum í mjólk ber þannig skylda til að selja umframmjólk úr landi en á árinu 2025 voru þetta mjólkurvörur sem samsvara fimm milljónum lítrum mjólkur.

Undanfarin ár hefur sala á fituríkum mjólkurvörum verið meiri en sala á próteinríkum mjólkurvörum og miðast greiðslumarkið því við áætlaða innanlandsþörf á mjólkurfitu. Til að nýta að fullu allar mjólkurafurðir sem framleiddar eru, er próteinhluti mjólkurinnar því einnig fluttur út, til viðbótar umframmjólkinni, þá helst í formi skyrs.

Þannig voru flutt út 5.220 tonn af skyri árið 2025, þar af 2.160 tonn til Hollands og 2.067 tonn til Sviss.

Í heild voru fluttar út mjólkurafurðir sem námu 5.817 tonnum árið 2025. Auk skyrafurða voru flutt út 384 tonn af osti og 213 tonn af öðrum mjólkurafurðum.

Langmest var flutt út til Hollands, eða 277 tonn af osti og 111 tonn af öðrum mjólkurafurðum.

Það er hins vegar áhugavert að greina þróun innflutnings á mjólkurafurðum undanfarin ár. Þannig hefur innflutningur á osti/smjöri, jógúrt og ís tvöfaldast frá árinu 2017 til 2025. Samtals voru fluttar inn mjólkurafurðir sem námu tæplega 2.400 tonnum árið 2025, þar af 1.055 tonn af osti/smjöri, 658 tonn af ís og 333 tonn af jógúrt. Á sama tíma er verið að flytja út fimm milljónir lítra af íslensku umframmjólk í formi ýmissa mjólkurvara. Í ljósi umhverfissjónarmiða væri skynsamlegt að draga úr innflutningi á mjólkurvörum og fullnýta frekar íslenska mjólk hér á landi fremur en að senda hana úr landi.

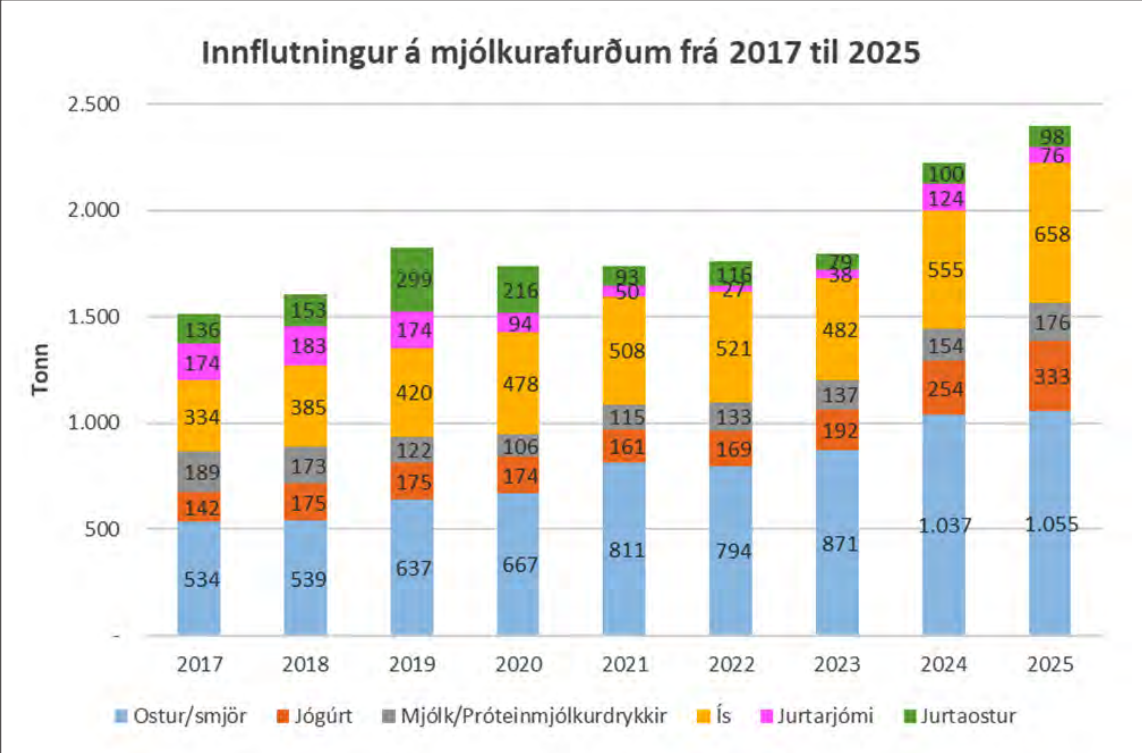
Það er vissulega jákvætt að sjá þá aukningu sem var í mjólkurframleiðslu á síðasta ári sem má fyrst og fremst rekja til aukinnar hagræðingar í rekstri kúabúa. Kúabúum hefur fækkað og þróunin verið sú að hver kýr skilar að meðaltali aukinni nyt.

Þannig var samtals fjöldi mjólkurkúa 26.394 í september 2017 en hafði fækkað um 629 gripi í september 2025 þegar fjöldi mjólkurkúa var samtals 25.765.

Líkt og í öðrum rekstri vilja mjólkurframleiðendur sjá fram á fyrirsjáanleika í rekstri og tryggja afkomu. Þá er mikilvægt þegar horft er til nýliðunar í greininni að gott starfsumhverfi sé til staðar þar sem dýravelferð sé höfð að leiðarljósi. Því þarf stöðugt að huga að aukinni tæknivæðingu og nýsköpun til þess að styðja áfram við innlenda mjólkurframleiðslu. Til þess þarf aðkomu stjórnvalda og þá einnig til að beita sér gegn auknum innflutningi á mjólkurafurðum.

Heimild: Hagstofa Ísland

Heimild: Hagstofa Íslands

MITSUBISHI
ELECTRIC

Changes for the Better

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

Varmadælur
Vörukaup ehf

516-2600

vorukaup@vorukaup.is

vörukaup

Heimild: Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

BÚNAÐARÞING 2026

engin vettlingatök

hefst mánudaginn 23. mars klukkan 11:00

Berjaya Hotel Natura Reykjavík

BÆNDASAMTÖK
ÍSLANDS

Vonandi þurfa íslenskir bændur ekki að mála nautgripa sína með svörtum og hvítum sebraröndum í náinni framtíð en hugmyndin gæti nýst þar sem bitvargur er skæður.

Mynd / Tomoki Kojima et al.

Japan:

Nautgripir í dulbúningi

Ágangur bitvargs minnkar um helming þegar nautgripir eru málaðir með sebraröndum.

Það að mála sebraröndur á nautgripa getur minnkað flugnabit um allt að helming. Rannsókn sem framkvæmd var af Tomoki Kojima og japönsku vísindateymi hans, og birt var árið 2020, leiddi þetta í ljós. Teymið hlaut Ig Nobel-verðlaunin í líffræði sl. haust fyrir rannsóknina. Verðlaunin eru veitt árlega fyrir tíu veruleg vísindaafrek sem þykja óvenjuleg, skapandi og forvitnileg. Þykir rannsóknin hafa sannað að sebrarandamálun sé einföld, umhverfisvæn og eiturefnalaus leið til að draga úr flugnaplágu hjá nautgripum.

Í rannsóknagreininni sem birtist á PLOS ONE, er vísað til þess að bitflugur valdi verulegu óþoli og jafnvel fjárhagslegu tjóni í búfjárhaldi, en rannsóknir á sebradýrum (sebrahestum) hafi lengi gefið til kynna að röndótt feldmynstur fæli slíkar flugur frá.

Í tilrauninni voru sex japanskir nautgripir málaðir með annaðhvort svarthvítum röndum, svörtum röndum eða látnir vera ómálaðir. Þeim var svo fylgt eftir í níu daga á náttúrulegu beitilandi, magn flugna talið með ljósmyndun og hegðun gripanna skráð á mínútu fresti.

Kom í ljós að nautgripir með svarthvítar sebraröndur voru með tæplega helmingi færri flugur á sér en ómálaðir, sem og gripir með einlitum svörtum röndum. Þar að auki sýndi sebra-nautpeningurinn um 20% minni varnarhegðun, s.s. að kasta til höfði, fótastapp og halavings. Eina undantekningin frá þessu var aukin húðhreyfing (e. skin twitch), sem er varnariðbragð sem virðist koma fram við minni flugu.

Rannsakendur telja áhrifin skýrast af því hvernig svarthvít mýnstur truflar sjónskyngjun bitvargs, sem eigi þá erfiðara með að lenda á húð dýranna. Er þar mögulega kominn hluti þróunarfræðilegrar skýringar á tilurð raunverulegra sebraranda. Höfundar leggja áherslu á að þetta sé fyrsta rannsóknin sem kannar áhrif sebramynsturs á lifandi nautgripum. Þeir telja að málning geti verið umhverfisvænn valkostur við hefðbundin varnarefni, á tímum þegar aukin varnarefnaþol flugna veldur sívaxandi vandamálum í landbúnaði.

Bændur eru þó ekki ýkja upprifnir af hugmyndinni og benda á mikla vinnu við slíka málun og sömuleiðis að málningin sé ekki varanleg heldur skolist eða nuddist af með tíð og tíma.

Noregur:

Villtur lax í bráðri hættu

– Aðgerða krafist

Villtur lax í Noregi er á fallanda fæti eftir áratuga hnignun sem rakin er einkum til umfangsmikillar fiskeldisstarfsemi og loftslagsbreytinga.

Villtur lax í Noregi er í hættu þar sem laxaganga hrynur og veiðisvæðum er lokað í stórum stíl. Í grein í Deep Sea Reporter, sænskum miðli sem fjallar um hafið, umhverfismál og lífríki þess, kemur fram að aðstæður síðasta veiðisumar hafi verið gjörbreyttar frá fyrri árum. Á þriðjungi allra veiðistaða hafi svo lítið verið af laxi að veiði var í kjölfarið bönnuð út veiðitímabilið.

Haft er eftir Torbjørn Forseth, sérfræðingi hjá Norsk institutt for naturforskning, að staðan hafi aldrei verið verri og að síðasta ár hafi skilað minnstu laxgöngu sem mælt hefur frá upphafi, auk sögulega lágrar veiðitölræði og víðtækra lokana á ám.

Sportveiðimenn eru einnig uggandi yfir ástandinu. Í greininni er haft eftir Torfinni Evensen, framkvæmdastjóra Norske Lakseelver, að villtur lax standi nú frammi fyrir tilvistarkreppu og að stjórnmálamenn átti sig ekki á hve alvarleg staðan sé. Hann bendir á að á níunda áratug síðustu aldar hafi meira en milljón laxar synt upp norskar ár, en í fyrra hafi þeir aðeins verið 323.000.

Villtur lax var settur á norska válistann árið 2021 eftir að göngur hans á hrygningarstöðvar tóku að bregðast.

Samspil marga þátta

Rakið er hvernig samspil marga þátta grefur undan villta laxinum. Þannig hafi strokulax úr eldiskvíum blandast villtum stofnum og veikt erfðafræði þeirra, laxalús úr fiskeldi lagst á ungseiði og drepði þau, vatnsaflsvirkjanir trufla búsvæði og framandi tegundir eins og bleiklax fjölgi sér hratt. Ofan á þetta bætast áhrif loftslagsbreytinga sem geri stöðuna enn viðkvæmari.

Bent er á að vandinn takmarkist ekki við Noreg. Í Svíþjóð hafa yfirvöld og veiðifélög neyðst til að

Svo lítið var af laxi í norskum ám í fyrrasumar að tekið var fyrir veiði á þriðjungi allra veiðisvæða út veiðitímabilið.

Mynd / Pixabay

herða reglur verulega, meðal annars í Sævað-ánni, vegna skarps samdráttar í villtum stofnum þar í landi.

Sjókvíaeldið til vandræða

Vöxtur norsks fiskeldis í sjókvíum er af mörgum talinn einn helsti manngerði skaðvaldurinn. Í norskum fjörðum eru nú hundruð eldisstöðva og í hverri kví geta verið allt að 200.000 laxar. „Laxveiði er gríðarlega mikilvæg fyrir samfélagin í dölunum, bæði menningarlega og efnahagslega“, segir Aksel Hembre, varaformaður samtaka laxveiðiáa, og bendir á að ferðapjónusta byggð á veiði standi víða undir atvinnu.

Þegar seiðin syndi fram hjá kvíunum á leið til sjávar verði þau auðveld bráð fyrir laxalús, sem þrífist í ofgnótt af eldisfiski. „Lúsir étur húð þeirra, sýgur blóðið og þau drepast“, útskýrir Torbjørn Forseth, formaður vísindanefndar um Atlantshafslaxinn. Hann varar einnig við erfðablöndun þegar eldisfiskur sleppur: „Eldislax er lagaður að algjörlega öðru umhverfi. Sum einkenni hans eru afar skaðleg villta laxinum.“

Krafan um lokaðar eldiskvíar, sem myndu hindra sleppingar og draga úr smiti, hefur orðið sífellt háværari.

„Við krefjumst þess að engar sleppingar eigi sér stað og engin lús berist út í náttúruna. Annars á villti laxinn sér enga von,“ segir Hembre.

Breytingar taki tíma

Forsvarsmenn norska fiskeldis-iðnaðarins segjast tilbúnir í breytingar en þær þurfi tíma. „Að byggja lokað kerfi á hafi úti er gríðarleg áskorun,“ segir talsmaður Samtaka um sjávarafurðir, Øyvind André Haram, og bendir á að tryggja þurfi að kvíarnar þoli áttök hafsná. Flutningur eldis á land eða lokaðar lausnir séu flókið verkefni sem taki einhver ár að þróa.

Þá hefur verið bent á að stjórnmöld búi ekki yfir nægilegri vísindalegri þekkingu til að leggja til stórar kerfisbreytingar á eldi vegna ástands villta laxins. Mun betri og dýpri rannsóknir þurfi á áhrifum laxalúsar frá sjókvíaeldi á villta laxastofna. Meta þurfi hvert eldisstöðvasvæði fyrir sig í stað þess að setja allsherjar-reglur fyrir alla.

Norska þingið hefur samþykkt að nýjar reglur taki gildi innan tveggja til fjögurra ára sem knýi greinina til að hraða umskiptum í lokaðar kvíar.

/sá

Félagsleg einangrun er ein þeirra ástæðna sem ýta undir hnignandi geðheilsu.

Mynd / ns

Bretland:

Andlegri heilsu bænda hnignar

Andlegri heilsu bænda hefur hnignað á Bretlandseyjum síðustu fjögur ár eftir því sem segir í frétt á BBC. Geðheilsu bænda eldri en 61 árs hnignar mest samkvæmt rannsóknnum Farm Safety Foundation.

Ein ástæðan er talin vera meiri félagsleg einangrun bænda sem vinna langan vinnudag, oft í dráttarvélum sínum eða með búfænaði. Sömuleiðis hefur samkomustöðum á landsbyggðinni í Bretlandi fækkað, svo sem knæpum og verslunum.

Fjölgun hefur orðið í sjálfsvígum bænda en árið 2024 var hún 7 prósent á Englandi og í Wales.

Þessi þróun helst í hendur við versnandi hag breskra bænda, segir í frétt BBC. Eldri bændur kveðast ekki hafa lifað erfiðari tíma í breskum landbúnaði. Kostnaður aukist, vágleg veður eru algengari, skortur sé á starfsfólki, samkeppni við innfluttar landbúnaðarafurðir sé harðari og stjórnsýsla hafi aukist í kringum búskapinn.

Bændur kalla eftir opnara samtali við stjórnmöld svo þeir upplifi sig ekki eina í baráttunni við aðstæður. Þeir þurfi að hafa aðgang að hjálp þegar þeir þurfi á henni að halda.

/ph

Gengið í Toskana

18. – 25. júní 2026

Fararstjórn: Perla Magnúsdóttir

Verð 349.900 kr. á mann í tvíbýli

Í þessari töfrandi gönguferð verður gengið um Toskanahéraðið á Ítalíu. Á vegi okkar verða gróskumiklir vínakrar og heiðrænar ólífulundir innan um heillandi bæi. Farið verður m.a. til Cinque Terre þorpanna og í skoðunarferð um Flórens. Markmið ferðarinnar er að njóta útivistar í góðum félagsskap á fallegum slóðum og upplifa fagurt landslagið með öllum skilningarvitum.

bænda
FERÐIR

Allir geta bókað sig í Bændaferð - bændaferðir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

KGM
Gæði á sterkum grunni

Bíll á mynd er með
35" breytingarpakka

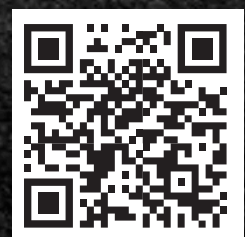
Eigum örfá bíla eftir á gamla verðinu!

KGM Musso Grand Premium, fjórhjóladrifinn pallbíll, með háu og lágu drifi og öflugri dísel vél.

Musso Grand premium, verð 8.990.000 kr.

Tilboðsverð 7.890.000 kr. - Örfá eintök.

- Byggður á grind
- Læsanlegur millikassi
- Allt að 3.500 kg. dráttargeta
- 5 punkta gormafjöðrun að aftan
- Tvær pallalengdir í boði
- Allt að 1.025 kg burðargeta

Skannaðu QR kóðann
fyrir nánari upplýsingar

benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

Bílabúð
Benna
Í fimmtíu ár

Myndir / smh

Sauðfjárrækt:

Erfiður áratugur að baki og bjartari tímar í vændum

Þau sögulegu tíðindi urðu á árunum 2022–2023 að mannfjöldi á Íslandi varð meiri en fjöldi sauðfjár. Þessi markverða breyting á sér stað á því tíu ára tímabili frá 2016 sem kalla má eitt mesta hnignunarskeið í íslenskrí sauðfjárrækt. Þá fækkar fé um rúmlega 100 þúsund, afurðaverð fellur um 40% og skráðum sauðfjáreigendum fækkar um nálægt 850.

**Sigurður Már
Harðarson**
smh@bondi.is

ræktunarstarfinu sem sést til dæmis
í betri kjötmatseinkunnum.

Fé fækkar jafnt og þétt

Árið 1981 er fjárfjöldi í landinu skráður tæplega 800 þúsund. Honum fækkar jafnt og þétt til ársins 1992 og er tæplega 500 þúsund á árinu 1994. Þá tekur við rúmlega 20 ára tímabil þar sem fjárfjöldi er á bilinu 450 til 490 þúsund, en frá 2016 fækkar aftur jafnt og þétt fram á síðasta ár.

Ofan á almenna rekstrarerfiðleika sauðfjárbænda varð greinin fyrir miklum áföllum á árunum 2018–2023 þegar hrina riðutilfella reið yfir Skagafjörð og Norðurland vestra og skaga þurfti niður mörg þúsund fjár á öflugum ræktunarbúum. Á síðustu sjö

árum voru staðfest 16 riðutilfelli á svæðinu, með tilheyrandi fjárhagslegum og tilfinningalegum skaða. Þau þrjú bú sem síðust voru í þessari röð staðfesta tilfella á árinu 2023 voru bæirnir Bergsstaðir og Urriðað í Miðfirði og Stórhóll í Víðidal. Við niðurskurð á þeim síðastalda voru um 100 kindur arfgerðagreindar á bænnum með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir gegn riðusmiti og var þeim hlíft við niðurskurð, samkvæmt nýrri nálgun í baráttunni gegn riðuveiki í sauðfé.

Hann telur að mörg jákvæð teikn séu á lofti fyrir greinina en minnir á að sauðfjárbúskapur gangi reglulega í gegnum sveifur. „Sauðfjárbúskapur á ákveðinn stundir í huga þjóðarinnar en það sem skiptir mestu máli fyrir viðgang hans er að nýliðun og ættliðaskipti gangi vel fyrir sig. Til að svo megi vera þarf aukinn stuðning því eins og ég hef sagt áður þá verður landbúnaður ekki stundaður til lengri tíma á nægjustemmni einni saman. Yngra fólk gerir aðrar kröfur í dag en fyrir 30 árum síðan.“

Hann telur að áframhaldandi þróun verði í þá átt að býlum fækki og sérhæfing verði meiri. „Hins vegar er sauðfjárbúskapur þannig atvinnugrein að í byggðarlegu sjónarmiði liggur styrkurinn í fjölda búna. Það eru dæmi um sveitir þar sem búskapur hefur gefið það mikið eftir að áframhaldandi búskapur er háður því að byggðin veikist ekki meira. Hins vegar eru alveg ótal tækifæri í því að vera með minni bú og aðra atvinnustarfsemi samhliða þannig að fókusinn má ekki verða of mikill á færri og stærri bú. Styrkur sauðfjárræktarinnar liggur að vissu leyti í fjölbreytileikanum og því sem hægt er að byggja í kringum búgreinina.“

Áherslur á óbreytt stuðningskerfi

Gildandi búvörusamningar á milli stjórnsvalda og Bændasamtaka Íslands um starfsskilyrðin í landbúnaði renna sitt skeið á enda um næstu áramót, en um er að ræða lengstu búvörusamninga sem gerðir hafa verið. Þeir tóku gildi árið 2016, með tveimur endurskoðunarárum.

Á deildarfundum sauðfjárbændanna árið 2025 voru samþykktar tillögur um upplegg fyrir komandi samningaviðræður sem byggja að mestu á því að óbreytt stuðningskerfi verði áfram gagnvart sauðfjárbændum. Það þýðir að grunnur

Mikilvægi nýliðunar

Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður sauðfjárdeildar Bændasamtaka Íslands, segir þungu fargi af bændum létt á þeim svæðum þar sem riðuveiki hefur verið landlægg, með því að innleiddar séu verndandi arfgerðir. „Hér erum við líka að nýta nýjustu þekkingu um mismunandi næmi arfgerða fyrir smiti. Sú staðreynd að eiga þátt ekki á hættu að missa allan sinn bústofn ef kæmi upp smit hefur jákvæð áhrif á andlega heilsu og þar með viðhorf til búskapar – meðal annars þegar kemur að nýliðun og uppbyggingu.“

SKORRI

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Veldu **TUDOR** þegar á reynir

Mælum • Skiptum • Traust og fagleg þjónusta

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • Vefverslun á [skorri.is](https://www.skorri.is)

stuðningsgreiðslna verði þannig út á greiðslumark, gæðastýringu, ullargreiðslur og býlisstuðning.

Svæðisbundinn stuðningur færður

Þó var samþykkt ályktun á deildarfundinum um að svæðisbundinn stuðningur skuli fara á aðra liði samningsins. Telja sauðfjárbændur að í framkvæmd hans felist innbyggð ósanngirmi. Eyjólfur útskýrir hana þannig að grundvallarmunur geti verið á forsendum sambærilegra búa gagnvart þessum stuðningi, sem standa jafnvel hlið við hlið með nokkurra kílómetra millibili.

Í reglum segir að bændur eigi rétt á þessum stuðningi ef staðsetning íbúðarhúsnæðis sé í 150 kílómetra akstursfjarlægð eða lengra frá Reykjavík, 40 kílómetra akstursfjarlægð eða lengra frá þéttbýlisstöðum sem eru með yfir 1.000 íbúa eða 75 kílómetra akstursfjarlægð eða lengra frá þéttbýlisstöðum sem eru með yfir 10.000 íbúa. „Þannig gildir ekki það sama fyrir býli sem er í 153 kílómetra fjarlægð frá Reykjavík og það sem er innan 150 kílómetra marksins. Eins er skrátið að bændur í dreifbýli eins og Húnabyggð, svo dæmi sé tekið, þurfi að berjast gegn því að íbúar á Blönduósi fari yfir þúsund svo bændur á svæðinu haldi þessum svæðisbundna stuðningi.

Við leggjum upp með að fjárfestingarstuðningur verði áfram hluti af stuðningsfyrirkomulaginu og lögð meiri áhersla á hann, sérstaklega ef nýir fjármunir eru til staðar þar sem innviðaskuld er mikil, hvort heldur sem er í byggingum eða tækni til að gera vinnuna einfaldari.“

Sveigjanlegra stuðningskerfi

Atvinnuvegaráðherra, Hanna Katrín Friðriksson, hefur látið að því liggja að í nýjum búvörusamningum verði nýjar áherslur varðandi stuðningskerfið en verið hefur. Ekki sé sjálfgefið að allt verði með sama fyrirkomulaginu og ræða þurfi hugmyndir um sveigjanlegra stuðningskerfi en það sem hefur verið við lýði. Hefur hún sérstaklega nefnt að hún vilji aukinn stuðning við nýliðun í landbúnaði.

Núverandi stuðningur við sauðfjárbændur skiptist upp í allnokkra liði. Beingreiðslur út á greiðslumark eru 33%, álagsgreiðslur og gæðastýring 32,5%, býlisstuðningur 16%, ullarnýting 11,5%, svæðisbundinn stuðningur 3%, fjárfestingarstuðningur 2% og aukið virði afurða 2%. Fjárfestingarstuðningur reiknast eitthvað hærri þar sem ónýttar beingreiðslur hvers árs flytjast yfir á þann pott. Jarðræktarstyrkir, landgreiðslur og nýliðunarstuðningur eru síðan hluti af rammasamning og deilast út á allar búgreinar.

Spurður um hvort sauðfjárbændur séu opnir fyrir sveigjanlegra stuðningskerfi, til dæmis þar sem áherslur væru meira á byggðastyrki og jafnvel landgreiðslur í einhverju formi, segist Eyjólfur telja að sauðfjárbændur séu til í að skoða það. „Það sem skiptir mestu máli er að stuðningsfyrirkomulagið sé blanda af föstum greiðslum sem eru fyrirsjáanlegar milli ára, en greiðslumark og býlisstuðningur flokkast sem slík greiðsla í dag. Á hinn bóginn er vilji til þess að hluti stuðningsgreiðslna séu greiðslur sem taki mið af framleiddu magni eins og greiðslur fyrir gæðastýringu og ullargreiðslur eru í dag.“

Sauðfjárbúskapur aftur skemmtilegur

Með nýrri nálgun við útrýmingu á sauðfjárríðu hefur verið opnað á fjárflutninga yfir varnarlinur um allt land, beri féð verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir. Með því opnast meiri möguleikar í kynbótastarfinu, því áður höfðu aðeins bændur á sérstöku líflambasölusvæðum heimild til að selja líflömb yfir varnarlinur.

Eyjólfur segir að þetta sé ein birtingarmyndin af þeirri jákvæðu þróun sem á sér stað á ýmsum sviðum sauðfjárræktarinnar

Margt bendir til að það fari að sjá fyrir endann á stöðugum samdrætti í kindakjötsframleiðslu á Íslandi.

Laun bænda setið eftir

„Einn bóndi orðaði stöðuna sem komin er upp þannig, að nú væri sauðfjárbúskapurinn allt í einu orðinn skemmtilegur aftur. Það eru mun fleiri bú sem geta selt kynbótagripi en við þurfum líka að fara varlega í að leggja niður varnarlinur því það eru fleiri sauðfjársjúkdómar en riðuveiki á Íslandi. Besta vörmin verður samt alltaf sú að hver og einn bóndi gæti að því hvað kemur inn á hans bú, meðal annars í gestakomum eða með búnaði sem þar er notaður.“

Eyþór Einarsson, ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, hefur starfað í því teymi sem leiðir þá hlið verkefnisins um nýja nálgun í riðuvörnum sem snýr að ræktunarstarfinu. Hann tekur í sama streng og Eyjólfur og segir mörg spennandi sauðfjárbú hafi nú „frelst“ og geti selt hrúta á fæti, bæði á önnur bú og á sæðingastöðvarnar séu þeir með góð gen fyrir poli gegn riðuveiki. Í þessu sé fölginn nýr kraftur fyrir ræktunarstarfið.

Eyþór, sem einnig er sauðfjárbóndi í Sólheimagerði í Skagafirði, segir bjarta tíma fram undan þó fyrir séð sé að greinin standi áfram frammi fyrir ýmsum áskorunum. Þær tengist landnýtingu, umræðu um kolefnisspor, neysluvenjur fólks og samkeppni við önnur matvæli og síðast en ekki síst að afkoman standi undir rekstrinum sem er jafnframt forsenda nýliðunar í greininni.

Leiðrétting á afurðaverði

Sem fyrr segir hefur afurðaverð til sauðfjárbænda hækkað aðeins á undanförunum árum og fyrir sláturtíðina 2024 reiknaðist meðaltalshækkun talsvert yfir verðlagsþróun sem bændur hafa gert kröfu um að afurðaverð fylgi að lágmarki. Sú skýring var gefin fyrir þessari umframhækkun hjá Kjarnafæði Norðlenska að væntingar hefðu verið um hagræðingu í sauðfjárslátrun í krafti nýrra búvörlaga og því hefði þetta svigrúm skapast.

Fyrir síðustu sláturtíð reiknaðist hækkun á afurðaverði nokkuð undir verðlagsþróun hjá öllum afurðastöðvum nema hjá Sláturfélagi Suðurlands (SS), sem hélt í við hana og hefur síðan greitt uppbót á allt innlegg hjá þeim.

Eyjólfur segir að leiðrétting á afurðaverði síðustu þrjú ár hafi verið mikilvægt skref í að bæta stöðu greinarinnar og endurheimta traust. Það meðaltalsverð sem boðið var upp á síðasta haust hafi því valdið vonbrigðum.

Steinþór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, telur að flestir geri sér grein fyrir að úr þessu verði varla miklu meiri verðhækkanir en sem nemur verðlagi – og ef það eigi að nást þurfi það að gerast með lækkun á kostnaði, til dæmis við slátrun. Hann segir ljóst að verð til sauðfjárbænda hafi hækkað mikið á liðnum árum, hvort sem fólk vilji kalla það leiðréttingu eða hækkun.

Þegar ég hóf störf hjá SS árið 1984 var slátrað sauðfé í 13 sláturhúsum á svæði SS, þar af var SS með sjö sauðfjársláturhús. Það er einungis okkar sláturhús á Selfossi sem slátrar á þessu svæði í dag og er ég þá ekki að telja með litla slátrun í Borgarnesi. Á Norður- og Norðausturlandi hafði ekki náðst sama hagræðing, sem var mjög brýn og nú er að verða.“

Samdrætti lokið

Eyþór bendir á að jákvætt sé að framboð og eftirspurn lambakjöts hafi verið nálægt einhvers konar jafnvægi á síðustu árum og afurðaverð lagast.

Á árunum 2022 og 2023 stóð þó frekar tæpt með að framleiðslan stæði almennilega undir innanlandsþörf. Birgðir kindakjöts voru í sögulegu lágmarki í lok ágúst 2023 og fóru þá niður í 215 tonn. Síðustu ár hefur náðst betra jafnvægi í framleiðslu og sölu. Framleiðsla var talsvert umfram sölu á árabílinu 2023 til 2024 og birgðir í lok ágúst á síðasta ári tæp 800 tonn. Sala jókst aftur á síðasta ári en framleiðslan dregst áfram saman.

Segir Steinþór að gögn sýni nú að munur á framleiðslu og sölu innanlands sé kominn niður í 700 tonn. „Fyrir nokkrum árum þá var þessi mismunur yfir 2.000 tonn. Augljóslega

„Sauðfjárbúskapur á ákveðinn sess í huga þjóðarinnar en það sem skiptir mestu máli fyrir viðgang hans er að nýliðun og ættliðaskipti gangi vel fyrir sig ...

þarf að draga úr útflutningi til að eiga nóg fyrir innanlandsmarkað. Það er mjög æskilegt að framleiðslan sé á bilinu 700–1.000 tonn umfram innanlandssölu til að geta flutt út skrokka og skrokkluta sem ekki henta vel fyrir innanlandsmarkað. Nefna má mjög litla skrokka og skrokkluta af slíkum skrokkum sem hafa verið fluttir til Spánar, stórir feitir skrokkar til Japans og úrbeinuð slög og afskurður til Bretlands,“ segir Steinþór.

Hann telur að sjá megi af hlutfalli fullorðins fjár af heildarslátrun síðasta hausts, að samdrætti í framleiðslu sé lokið, í það minnsta í bili.

„Við gerum mánaðarlega söluáætlun til að tryggja að jafnvægi sé í birgðum og við eigum nægt kjöt til hausts. Í sumum tilfellum getur það þýtt að við getum ekki tekið við nýjum viðskiptavinum.“

Offramleiðsla og markaðsbrestur

Eyjólfur útskýrir forsögu verðfalls og samdráttarskeiðsins þannig að í framhaldi af gerð búvörusamninganna árið 2008 hafi sala á kindakjöti gengið vel og erlendir markaðir greitt vel. „Þetta er á árunum eftir hrun þar sem gengismunur hafði líka áhrif til hækkunar á verði. Bændur voru því á þessu tímabili hvattir til þess að framleiða sem mest og mjög margir brugðust við því kalli. Fjöldi kinda í landinu eykst og fer úr rúmum 450 þúsund í 487 þúsund árið 2015.

- Framhald á bls. 22

STENDUR VIÐ BAKIÐ Á ÞÉR

BÓTARÉTTUR
INNHEIMTA SLYSA- OG SKAÐABÓTA

bótaréttur.is
520 5100
Suðurlandsbraut 24

Samhliða því eykst framleiðslan en salan fer að ganga verr, meðal annars vegna þess að sama þróun á sér stað víða erlendis og þannig mikið framboð á erlendum mörkuðum lækkar verð til framleiðenda. Við þessari þróun hefði verið hægt að bregðast til dæmis með markaðsstöðugleikasjóði sem þekkist víða erlendis en er ekki í innlendu regluverki.“

Samdrátturinn var svo jafn og þéttur síðan, því í viðbót við erfiða stöðu á mörkuðum árið 2017 kom farsóttin í kjölfarið og þá dró mjög úr komu ferðamanna, en hluti innanlandssölnunnar er í gegnum veitingahúsin. Spurður um stöðu framboðs á kindakjöti í dag með tilliti til birgðastöðu, segir hann að það vanti frekar en hitt bestu bitana á markaði en umframframleiðsla sé á þörtum sem síður eru nýttir innanlands – eins og slög sem flutt séu úr landi. „Nú þekki ég ekki tölvukerfin hjá afurðastöðvum en það má alveg örugglega gera betur í að halda utan um birgðastöðuna, til dæmis þegar verið er að flytja kjöt á milli starfsstöðva,“ segir Eyjólfur og heldur áfram:

„Salan hefur gengið vel síðustu mánuði og það er engin ein ástæða fyrir því. Það var sólríkt sumar á síðasta ári og þá grilla landsmenn meira en ella og lambakjöt á ákveðinn sess á grillborði landsmanna. Jafnframt hefur framboð á ýmsu kjöti sem flutt er til landsins dregist saman og hækkað í verði, þannig hluti af skýringunni er að einhverjir neytendur eru að færa sig á milli kjöttegunda.“

Ægivald afurðastöðva

Reglulega ber á umræðu um hvernig sauðfjárbændur geti sjálfir unnið að aukinni verðmætasköpun úr sínum afurðum og dregið þannig úr vægi þess ægivalds sem kjötafurðastöðvar hafa yfir þeirra afkomu með verðlagningu afurðanna.

Ýmsar leiðir hafa verið reyndar til að hvetja til þess og þeir bændur sem hafa haft tök á því að leggja í fjárfestingu til aukinnar heimavinnslu og -sölu á sínum afurðum með tilheyrandi auknu vinnuálagi, lýsa gjarnan miklum fjárhagslegum ávinningi af slíkum breytingum.

Eyjólfur tekur undir að bændur mættu alveg huga meira að aukinni verðmætasköpun heima á hverju búi. „Hún getur verið fölgín í ýmsu, eins og til dæmis eigin framleiðslu eða markmiðasetningum um auknar afurðir og bættan rekstur eigin búa. „Staðan er hins vegar sú að margir bændur vinna utan bús til að afla aukatekna og að

teknu tilliti til þess þá er vinnutími takmarkaður og það hafa ekki allir bændur tækifæri til þess að fara þessa leið. Því stundum þarf að taka áhættu í vegferðinni að auknum tekjum og það hafa ekki allir efni á því að taka slíka áhættu.“

Hann sjálfur hefur farið þá leið að selja aðeins beint frá býli, sem er frá bænum Ásgarði í Dölum. „Það skilar hærri tekjum en ég hef farið þá leið að fá aðila til að sjá um úrvinnslu en ég sé um sölu. Ávinningurinn er fyrst og fremst að ná til neytenda sem vilja eiga þetta beina samtal við bónda því það er vaxandi hópur neytenda sem ber minna traust til kaupmanna m.a. vegna umræðu um merkingar og vinnslu matvæla.“

Flókið og dýrt að reisa sláturhús

Lítill sem engin ásókn hefur verið í starfsleyfi fyrir rekstur á litlum sláturhúsum heima á lögbýlum til markaðssetningar á eigin afurðum, þó ákaft hafi verið kallað eftir þessu úrræði á sínum tíma.

Eyjólfur skýrir það þannig að umgjörðin og regluverkið í kringum rekstur lítilla sláturhúsa sé of flókið og dýrt í framkvæmd. Ef það eigi að verða einhver aukning í því þurfi regluverkið að verða einfaldara. „Horfum til dæmis til nággranna okkar í Færeyjum, þar er

meira traust í kerfinu þegar kemur að slátrun og markaðssetningu. Þar geta aðilar átt viðskipti sín á milli án mikils eftirlits en um leið og þriðji aðili fer að selja eða markaðssetja verður eftirlitið þyngra. Við þyrftum að horfa til slíks fyrirkomulags til að einfalda regluverkið hér á landi.“

Spurður út í hvort heimaslátrun hafi letjandi áhrif á bændur til að skoða þennan möguleika, segir Eyjólfur að hún sé í raun ekki umfangsmikil hér á landi. „Hluti af álagsgreiðslum hins opinbera er greiðsla út á allt kjöt sem fer í gegnum sláturhús. Það er því ákveðinn akkur í því að sláttra gripum í sláturhúsi umfram heimaslátrun.“

Fundið fé

Í byrjun árs 2023 lauk verkefni Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins sem hét Fundið fé og gekk út á að skoða möguleikana á því að koma á nýju framleiðslukerfi í sauðfjárrækt, meðal annars með fjölgun burða yfir árið og nýtingu sauðamjólkur. Tilgangurinn var að skoða hvort slíkt kerfi gæti gefið sauðfjárbændum möguleika á að auka árstekjur sínar eftir hverja vetrarfóðraða kind. Bentu niðurstöður til að breytt framleiðslukerfi gætu skilað umtalsverðum rekstrarafgangi.

„Ætli þurfi ekki alltaf einhverja frumkvöðla til að fara af stað og byrja,“

„... sjá megi af hlutfalli fullorðins fjár af heildarslátrun síðasta hausts, að samdrætti í framleiðslu sé lokið, í það minnsta í bili.

segir Eyjólfur um hvort þetta geti orðið raunhæf leið á Íslandi. „En til að breyta framleiðslukerfum þarf líka að verða breyting á afurðastöðvahliðinni en það er kostnaðarsamt að sláttra utan hefðbundins sláturtíma í núverandi sláturhúsum. Ný sláturaðstaða á Selfossi sem SS stefnir á að byggja gæti kannski eitthvað breytt þeirri þróun en þar er gert ráð fyrir því að hægt sé að sláttra nokkur hundruð kindum á dag í sömu vinnslulínu og notuð er til sláturunar stórgripa og með sama mannskap. Ef það gengur eftir ætti sláturkostnaður að lækka. Slíkt getur lengt sláturtíma hvers árs og verið vítamínsprauta fyrir markaðssetningu á fersku lambakjöti. Þarna þarf þó samspil bænda, afurðastöðva og neytenda.“

Hann segist einmitt hafa af eigin raun kynnst slíku farsælu fyrirkomulagi í heimsókn til sauðfjárbænda á Norrby-búinu í Svíþjóð á síðasta ári, sem eru með tvö framleiðslutímabil til að geta boðið upp á ferskt lambakjöt yfir lengra tímabil. Fyrra framleiðslutímabilið eru vorlömb en þá eru um 400 ár látnar bera um áramótin og lömbin alin innandyra í sláturstærð og slátaráð frá byrjun mars til byrjun maí uns ákjósanlegri sláturstærð er náð. Seinna framleiðslutímabilið sé meira hefðbundið, sauðburður í apríl og lömbin fara í slátrun frá miðjum ágúst fram í desember.

Í framhaldinu er Eyjólfur spurður um möguleika sauðaostaframleiðslu, sem varla hafa verið sjáanlegir í allnokkur ár á Íslandi eftir að tilraunaverkefni sem nutu stuðnings stjórnvalda dattu upp fyrir. „Það eru klárlega tækifæri til þess að gera betur þar – þarna þarf hins vegar bæði góða vinnuaðstöðu, mikinn tíma til að gera tilraunir og átta sig á hvernig er best að gera áður en besta lausnin verður að veruleika. Fæstir bændur hafa fjárhagslegt bolmagn til að stunda þannig tilraunir og það þyrfti því að fara af stað í einhver nýsköpunarverkefni með það markmið að prófa sig áfram á þessu sviði.“

Verð á lambakjöti yfir verðþoli

Lambakjöt hefur lengi þótt verðlagt víðráðanlega fyrir flesta Íslendinga. Borið hefur á talsverðum verðlags-hækkunum á undanförnum misserum og segir Steinþór að lambakjötið sé orðið mjög dýrt og sumir hlutar þess farið yfir verðþol neytenda.

Jákvætt sé þó að sauðfjárbændur hafi náð gríðarlegum árangri með kynbótum og afurðum eftir hverja vetrarfóðraða á, sem Steinþór telur að sé einn sá mesti í heiminum. Riða hafi ógnað framleiðslunni lengi en ótrúlegt sé að verða vitni að þeim árangri sem hafi náðst þannig að í auglýsni sé að hægt verði að útrýma þessari vá.

Um vöruverðshækkanir segir Eyjólfur að hafa beri í huga að framleiðsluferillinn á bak við lambakjöt sé mun lengri og kostnaðarsamari en til dæmis við alifuglakjöt. Það sé því mikil einföldun þeirra sem segja að þessar vörur eigi að vera á sama verði. „Verðlag hefur hækkað en það má alveg spyrja sig hvort sé mikill munur í verði á stóru og góðu lambalæri eða einhverju fjölskyldutilboði á skyndibitastað. Þú færð matinn vissulega tilbúinn til

neyslu á skyndibitastaðnum en ert með mikið unnin matvæli. Lambalærið þarf eldunartíma en er samt mun hollari matur í mörgum tilvikum. Það má alveg setja meiri fókus á muninn á mikið unnum matvælum og þeim sem eru minna unnin, til dæmis með tilliti til lýðheilsu.“

Hrikalega saga riðuveikinnar

Eyþór minnir á að þótt lambakjötsneysla hafi minnkað í áranna rás þá séum við enn í þeirri dýrmætu stöðu, sem við megum ekki glata niður, að við ákveðin tækifæri finnst mjög mörgum Íslendingum lambakjöt ómissandi. Útlendingar virðast einnig vera duglegir að bragða á íslenska lambinu.

„Það eru væntingar um að aukin hagræðing geti skilað frekari bata í greininni. Þá er ég fullviss að enn sé til fullt af ungu fólki sem hefur áhuga fyrir sauðfjárrækt og tilbúið að starfa við hana og leggja nokkuð í sólnar til að láta þá drauma rætast.

Ein af þeim ógnum sem sauðfjárbændur hafa staðið frammi fyrir er riðuveikin en saga hennar á Íslandi er hrikaleg. Í þeim sauðfjárveikivarnarhólfum þar sem hún hefur látið á sér kræla á síðustu árum, hefur þetta sett miklar hömlur á sauðfjárbúskap og skapað geysilegt óöryggi. Það að ARR genasamsætan fannst á Íslandi hefur gjörbreytt stöðunni en þar með var kominn ótvíræður grundvöllur til að breyta nálguninni í baráttunni við riðuna. Þetta hefur blásið mönnum byr í brjóst, sérstaklega á virku riðusvæðunum. Í raun er enginn óhultur fyrir riðunni þó áhættan sé mismikil eftir staðsetningu búa og því er það hagur allra sauðfjárbænda að rækta riðuþolinn sauðfjárstofn.

Þá hefur innleiðingin verið ákveðin sprauta fyrir ræktunarstarfið sem meðal annars felst í því að nú getum við sótt kynbótagripi nánast hvert sem er fyrir hið sameiginlega ræktunarstarf en ekki þurft að einskorða það við bú í ákveðnum hólfum,“ útskýrir Eyþór.

Góðir kynbótagripir með verndandi arfgerðir

Eyþór heldur áfram og segir bændur vissulega hafa áhyggjur af því að með innleiðingu verndandi og mögulega verndandi arfgerða myndi fylgja niðursveifla í helstu ræktunareiginleikum og erfða-fjölbreytileiki minnka. „Innleiðingin hefur hins vegar farið vel af stað og því er hægt að þakka að um góða kynbótagripi var að ræða sem fundust í upphafi. Með hverju árinu höfum við náð í breiðara úrval góðra kynbótahrúta fyrir stöðvarnar og ásóknin í þessa hrúta aukist. Því má ætla að við séum komin yfir hettulegasta hjallann, sem var að fá notkun á þessa gripi í byrjun.

Það eru engin merki um niður-sveiflu enn sem komið er í afurða-eiginleikumun, til dæmis ef skoðuð er þróun í lambamælingum, kjötmati eða kílóum eftir hverja kind. Þá lítur nokkuð vel út með það að við náum að gera þetta á allmiklum hraða án þess að herða um of á skyldleikaræktaraukningu. Það er meðal annars vegna þess að uppsprettur þessara arfgerða eru fleiri en leit út fyrir í upphafi. Það er mjög gott að geta nýtt mögulega verndandi arfgerðirnar með, það er hvergi gert í heiminum annars staðar. Þá hefur myndast góð samstaða milli bænda og stjórnvalda í þessu verkefni, stjórnvöld nálgast þetta á jákvæðan hátt og það er mjög gott.

Síðan eftir því sem menn færast yfir í það að vera með arfhreina hrúta eða hrúta sem bera tvö græn flögg eingöngu þá fer þetta að gerast allt meira og minna sjálfkrafa á þeim búum og menn geta farið að einbeita sér alfarið að öðrum þáttum. Hjá þeim sem fara hraðast í þessu, þá má ætla að á næstu tveim árum færist menn alveg yfir í að nota arfhreina heimahrúta. Á sæðingastöðvunum munum við halda áfram í nokkrum skrefum að ná því marki. Minar vonir standa til þess að eftir um sjö ár verði björninn unninn að mestu leyti þar sem þá ættu áhættusvæðin að hafa svo gott sem lokið innleiðingunni.“

Vandaðar kerrur fyrir fjölbreytt verkefni

Topplausnir

www.topplausnir.is • S: 517 7718

TILBOÐ · GRÓÐURHÚS

Viðhaldsfrí gróðurhús / garðskálar á 15% afslætti

Tilboð á frábærum viðar-gróðurhúsum í ýmsum litum og gerðum. Í ramma húsanna er sérvalin hitameðhöndluð fura sem gerir húsin því sterkari viðhaldsfrí og vistvæn.

45% afsláttur af **FLUTNINGI** á allar þjónustustöðvar Flytjanda

GRÓÐURHÚSIN eru sérhönnuð fyrir íslenskar aðstæður

Nánari upplýsingar um **GRÓÐURHÚSIN** á heimasíðu og í síma **864 2400**

volundarhus.is

EININGAHÚS

Einbýlishús · Raðhús · Parhús · Sumarhús

Völundarhús hefur gert samstarfssamning við nýjan hágæða framleiðanda einingahúsa og getur því boðið ótrúlega góð verð í efnispakka og reisingu á öllum gerðum af einingahúsum – Einbýlishúsum, raðhúsum, parhúsum eða sumarhúsum.

Áttu teikningar af draumahúsinu þínu? Við getum gert þér tilboð í þann pakka.

Frír **FLUTNINGUR** á efnispakka á byggingarstað

EININGAHÚSIN eru sérhönnuð fyrir íslenskar aðstæður

Nánari upplýsingar um **EININGAHÚSIN** á heimasíðu og í síma **864 2400**

volundarhus.is

Verð á yfir 200 lífrænum vörum lækkað í Krónunni

– Lífrænt verði fyrsta val neytenda

Edda Kristín Sigurjónsdóttir
edda@bondi.is

Krónan lækkaði verð frá stærsta vörumerki sínu, Grön Balance, um 10% um áramót en vörur þess eru allar lífrænt vottaðar. Framtíðarsýn Krónunnar er að gera sjálfbæran lífsstíl að daglegum venjum allra.

Krónan fékk Svansvottun, opinbert umhverfismerki Norðurlandanna, árið 2019 og er stærsta verslunardeildin á Norðurlöndunum sem statar af Svansvottun. Um áramót lækkaði Krónan verð á öllum vörum Grön Balance, sem er stærsta vörumerki Krónunnar, um 10% en vörur þess eru allar lífrænt vottaðar og innihalda bæði matvöru, barnavörur, hreinsiefni og snyrtivörur.

Eftirspurn og fræðsla fara saman

Sala hefur aukist á vörum frá Grön Balance en ekki eins mikið og vonast hafði verið eftir, segir Guðrún Aðalsteinsdóttir, framkvæmdastjóri Krónunnar, þó merkjanlegur aukinn áhugi á lífrænum vörum hafi orðið undanfarin þrjú til fjögur ár. Hún segir að reynsla þeirra sýni að eftirspurn og fræðsla fari hönd í hönd, fólk haldi gjarnan að lífrænt vottaðar vörur séu dýrari sem þær þurfi ekki endilega að vera. Vald stórra verslanakeðja er því mikið, vald sem þær þurfa að fara vel með, segir Guðrún.

Lífrænt verði fyrsta val neytenda

Guðrún segir að hagstæð innkaup og gott samtal við birgjann geri þeim kleift að fara í slíkt innkaups- og markaðsátak. Hún segir þau horfa til Danmerkur í þróuninni, þar sé það gjarnan fyrsta val neytenda að velja lífrænt, en hér sé það annað val. „Framtíðarsýnin í Krónunni er að við viljum gera sjálfbæran lífsstíl að daglegum venjum allra.“

Ákvörðun um að lækka verð á vörumerkinu er strategísk og fylgir framtíðarsýnni og þremur grunnstólpum lýðheilsustefnu Krónunnar, sem eru upplýst val, hollt og gott

Grön Balance er stærsta vörumerki Krónunnar og vörur þess eru allar lífrænt vottaðar og innihalda bæði matvöru, barnavörur, hreinsiefni og snyrtivörur.

Mynd / eks

vöruúrval allan ársins hring og stuðningur við samfélagsleg verkefni.

Ekki alltaf framleitt nóg innanlands

Þótt íslensk framleiðsla kosti stundum meira en innflutt þá velja neytendur hana frekar, segir Guðrún, þau finni það greinilega. En það er ekki alltaf framleitt nóg innanlands og þá þarf að flytja inn til að svara eftirspurninni. Eins sé það áskorun að takmörkuð meðvitund sé um árstíðir í ræktun og landsmenn geri ráð fyrir að hægt sé að kaupa allar vörur á öllum árstíðum. Þannig eru hugmyndir um aspástíð, bláberjatið og plómutíð fáheyrdar á sama tíma og nýuppteknar kartöflur og kjöt

af nýslátruðu er landsmönnum vel kunnugt. Þarna er tækifæri til lærdóms sem stuðlað getur að aukinni sjálfbærni.

Kallað eftir samtali við stjórnvöld

Mikið framboð er af gjörnum matvælum og orkudrykkjum í Krónunni sem kann að virðast þversagnakennt í ljósi þjartrar framtíðarsýnar og grunnstólpa lýðheilsustefnunnar. Aðspurð um hvort stefnan sé að minnka samhliða framboð á gjörnum matvælum og ævintýralegu drykkjaúrvali segir hún svo vera en Krónan aðhyllist aðferðarfræði þess að bjóða upp á ólíka valkosti og frekar hvetja viðskiptavinum til heilnæmra kosta með því að

Lífræn ræktun

Grundvallarreglur lífrænnar ræktunar eru að ávextir, grænmeti og korn skal ræktað í mold, hvort heldur er í útiræktun eða gróðurhúsum. Nota skal niturbindandi plöntur eins og baunir til að auðga jarðvegin af nitri og allur áburður skal vera lífrænn, auk þess sem plöntuvarnarefni og erfðabreytingar eru bönnuð. Fóður búfjár skal vera lífrænt og reglur eru um bólusetningar og aðbúnað dýra og starfsfólks. Áhersla er á að viðhalda frjósömum jarðvegi og vistkerfi.

Ísland er mikill eftirbátur Norðurlandanna í framboði á lífrænt vottuðum vörum og jafnframt er framleiðsla á lífrænum vörum afar lítil enn sem komið er. Stjórnvöld létu skrifa fyrstu stefnu Íslands í lífrænum landbúnaði og var hún tilbúin ásamt aðgerðaáætlun árið 2024. Samhliða henni hefur Ísland sett sér markmið um að 10% af landbúnaðarlandi verði orðið vottað lífrænt árið 2040 en í löndum Evrópusambandsins er sú tala 25% árið 2030.

setja þá framár í búðirnar. Hún hafi aftur á móti áhyggjur af magni gjörnum matvara, hraða lífsstílsins og þess að fólk gefi sér ekki tíma til að borða hreinan og hollan mat.

Guðrún segir sameiginlegt átak þurfa til í samfélaginu, sem að hennar mati ætti frekar að fela í sér lækun á verði á ávöxtum og grænmeti og hollum fæðutegundum, frekar en skattlagningu á óhollustu, hvatar frekar en skammir hafi jákvæð áhrif á neytendahegðun. Þau kalla eftir samtali við stjórnvöld.

Fleiri hvatar til heilnæmrar neyslu

Fleiri skref eru í burðarliðnum og þróun á eigin vörulínu, Krónan lífrænt, er næst á dagskrá, en þegar eru komnar nokkrar vörur á markað og fleiri væntanlegar með hækkandi sól. Með þessu vilji Krónan gera sitt til að hjálpa neytendum að kaupa góðar og hollar vörur, innkaupakarfan er enda orðin dýr og áþreifanlegt sé að viðskiptavinir rýna vel í hvað fær að fara í körfuna.

Vetrarhátíð

VIÐ MÝVATN

MYVATN WINTER FESTIVAL

27. FEB – 8. MARS

SJÁUMST Á VETRARHÁTÍÐINNI!

FJÖLBREYTT DAGSKRÁ! MEÐAL ANNARS:

Hestar á ís • buggybílar • leiksýningar
barsvar • kaffihlaðborð • brugghús
gönguskíðanámskeið • hundasleðakeppni
fjölskyldufjör • bíó • GoKart bílar • tónleikar
handavinnustund • ganga út í Mikley
sánuvagn Mæju • hjólaferð • karaoke
gönguskíði & aprés ski

ATH.
Viðburðir utandyra eru háðir
veðri og aðstæðum.

Enn er að bætast við dagskrána!

FRÁBÆR TILBOÐ

Á GISTINGU, MAT OG AFÞREYINGU!

ÖLL TILBOÐIN

ÖLL DAGSKRÁIN

VETRARHATID.COM

Kvennaathvarf

Opið allan sólarhringinn, sími 561 1205. Húsaskjól og aðstoð fyrir konur sem búa við ofbeldi í nánú sambandi. Einnig er boðið upp á ráðgjafaviðtöl fyrir konur.

Ekki er allt sem sýnist.

Stýrið á bílnum þínum er gróðrarstía fyrir bakteríur.

Hvað er langt síðan þú preifst það síðast?

 Sýni

 Husqvarna[®]

MHG Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Forest & Garden á Íslandi

*Varahlutir og
þjónustuverkstæði

Husqvarna K770
Steinsög
Sögunardýpt
12,5 cm

Husqvarna 520IRX
Sláttuorf 36V

Husqvarna Traktor TC220
14,4kw

Husqvarna K970 Steinsög
Sögunardýpt
15,5 cm

Husqvarna Rider 320X AWDTraktor
10,5 kW

Husqvarna 522IHD60
60cm

Husqvarna LC253S Sláttuvél
2,8kW

Husqvarna 525BX Blásari
86 m/s

Husqvarna 535RX Sláttuorf
1,6kW

Husqvarna 580 EPOS
16.000m²

Husqvarna AM535AWD
EPOS 3.500 m²

Husqvarna 450e
Keðjusög
2,4kW

MHG
VERSLUN

Husqvarna Forest & Garden Products

Garðverkfæri, slátturóbotar, steinsagir, steinsagarblöð, jarðvegsþjöppur, hopparar, kjarnaborvélar, garðsláttuvélar, golfslípivélar, sandarar, gröfur, golfbílar og margt fleira

MHG Verslun | Víkurhvarf 8
S. 544 4656
mhg@mhg.is

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Mats Wibe Lund er landsmönnum kunnur fyrir áttthagamyndirnar sem hanga á mörgum heimilum – sérstaklega til sveita. Hann tók myndirnar úr lofti að eigin frumkvæði og bauð þær til sölu við góðar undirtektir.

„Ég byrjaði að taka áttthagamyndirnar skipulega í kringum 1975 eða 76 og ég hélt því áfram af krafti til 1996,“ segir Mats í samtali. „Ég á í dag myndir af nánast hverri einustu bújörð og þéttbýli á landinu ásamt myndum af eyðibýlum og bæjum sem eru ekki lengur í byggð en notaðir sem tómstundahús,“ segir Mats. Aðspurður af hvaða svæðum hann vanti myndir segir Mats: „Það er aðeins á Suðurlandi og aðeins austur á Héraði, en annars á ég þetta allt saman fyrir utan einn og einn bæ.“

Viðtökurnar voru með eindæmum góðar

„Yfirleitt tók ég þetta allt saman að eigin frumkvæði og sárafaír voru búnir að biðja um myndir fyrir fram,“ segir hann. Mats tók áhættuna að prenta myndirnar út og ramma inn áður en hann fór af stað í söluferðir. „Þegar maður kemur með myndirnar svona tilbúnar er mun auðveldara að selja. Ég kom 70 til 80 myndum í jeppann og viðtökurnar voru góðar, en ég seldi ríflega 90 prósent. Ég fór tvær til þrjár ferðir í mánuði út á land og þar á milli var ég að vinna myndirnar sjálfur og setja í ramma.“

Í gegnum starf sitt hefur Mats flogið yfir allt byggt ból á Íslandi og keyrt upp flesta afleggjara landsins til að selja myndir. Þá fór hann á bæjarskrifstofur, í banka og stærri fyrirtæki í þéttbýlisstöðum og seldi myndir þar. „Þetta er dásamleg tilfinning,“ segir Mats aðspurður um hvernig það sé að búa yfir þessari reynslu. „Einkum og sér í lagi vegna þess að móttökurnar voru svo góðar.“

Var með flugmann með sér

Fljótlega eftir að Mats byrjaði að taka loftmyndir með skipulegum hætti á áttunda áratugnum keypti hann sér sína eigin flugvél af gerðinni Cessna Skyhawk 172. Hann var yfirleitt með flugmann með sér því „ekki flýgur maður og tekur myndir á sama tíma,“ segir Mats.

Fyrstu árin var hann með fast-ráðinn flugmann, en síðar fékk hann gjarnan nýútskrifaða flugmenn með sér sem voru að safna flugtímum. „Þeir þekktu ekki allir nógu vel til landsins síns. Ég var einu sinni að fara að mynda í Grindavík og minn maður fór með mig til Þorlákshafnar,“ segir Mats og hlær. „Þetta voru skemmtilegir tímar og ég var mjög heppinn því það kom aldrei neitt stórkostlega alvarlegt fyrir.“

Mats Wibe Lund ljósmyndari á heimili sínu í Reykjavík í febrúar. Hann verður 89 ára síðar í mánuðinum og er við góða heilsu miðað við aldur. Mynd / ál

Hefur séð hvert bygggt ból á Íslandi

– Norskur ljósmyndari sem tók ungur ástfóstri við land og þjóð

Aðspurður um hvernig hann bar sig að við loftmyndatökuna lýsir Mats því að hann hafi þurft að fara hægt yfir og vanda sig við hvert viðfangsefni. Til þess að myndirnar yrðu skarpar þurfti flugvélin að fljúga á litlum hraða, en það hafi verið mikil bylting þegar hann byrjaði að taka myndir úr þyrilu síðustu árin. Flestar áttthagamyndirnar voru teknar á Pentax 6x7 speglamyndavél sem gat tekið á stórar filmur í mikilli upplausn.

Kúnt að ramma viðfangsefnið inn

Hann notaðist mest við svokallaða „normal“ linsu frekar en gleiðhoma-eða aðdráttarlinsur til þess að halda hlutföllunum á viðfangsefninu sem næst því sem augað sér og koma í veg fyrir bjögun. Misjafnt var í hversu mikilli hæð myndirnar voru teknar og fór það allt eftir landslaginu í kring, allt

niður í 200–300 metra og upp í 600–700 metra hæð. Myndavélinni stakk Mats út um hliðarglugga flugvélarinnar, en þegar hann tók myndir úr þyrilu skildi hann gjarnan hurðina eftir á jörðu niðri og var bundinn með öryggislínu.

„Ég miðaði við að taka myndirnar á þeim tíma dags þar sem ég gat notast við skugga. Ef þú tekur myndir með sólina beint í bakið getur þetta orðið svo flatt,“ segir Mats. Stundum hafi verið mikil kúnt að ramma viðfangsefnið inn, því að hann reyndi að hafa á myndunum það sem ábúendurnir voru líklegir til að vilja sjá, eins og tún og ræktarlönd. Þá hafi bæjarhúsin oft verið staðsett á „vondum stað“ fyrir hann til að skapa góða mynd, en yfirleitt hafi hann náð að leysa úr því.

Fékk fálkaorðuna 2022

Mats fæddist í Noregi 28. febrúar árið 1937. Hann varð snemma heillaður

af Íslandi og kom fyrst hingað 1954 til að taka þátt í fornleifauppgreftri í Skálholti. Á næstu árum kom hann hingað margoft til að safna myndum og efni sem hann notaði í greinaskrif fyrir erlend blöð og landkynningarefni fyrir Flugfélag Íslands og hérland ferðamálayfirvöld. Mats lærði flug þegar hann þjónaði í norska flughernum, menntaði sig í blaðamennsku og viðskiptum í Noregi og tók meistaranám í ljósmyndun úti í Þýskalandi.

Eiginkonu sinni, Arndísi Ellerts-dóttur, kynntist hann árið 1962 úti í Noregi þar sem hún stundaði hjúkrunarnám. Þau fluttust hingað alfarið árið 1966 og hefur Mats búið á Íslandi síðan. Arndís lést árið 2015, en Mats, sem verður 89 ára á næstu dögum, er við góða heilsu miðað við aldur. Aðspurður segist Mats enn þá taka að sér að ljósmynda úr þyrilu,

Býður endurnýjun á dofnum myndum

„Sumir eru svo óheppnir að þeir voru með myndirnar á vegg sem á fellur sterkt sólarljós og þær dofnuðu. Þá hef ég tekið þann pólinn í hæðina að bjóða fólki að koma til mín með myndir sem eru upplitaðar, en sumar eru alveg ferlegar og það fer fyrir hjartað á mér. Þá tek ég ónýtu myndina úr rammanum og set nýja í staðinn og fólk borgar bara fyrir vinnsluna. Þetta snýst um höfunda-heiður minn og ánægju þeirra sem eiga myndirnar, en ég vil að þær taki sig vel út uppi á vegg hjá fólki.“

þó svo að dregið hafi úr því. Hann er enn þá að vinna myndir og á stóran gagnagrunn með sínum myndum sem er aðgengilegur á heimasíðunni hans, mats.photoshelter.com.

Mats gaf út bókina „Frjáls eins og fuglinn“ fyrir nokkrum árum þar sem hann segir frá ævi sinni allt frá bernskuárunum í Noregi fram á vora daga. Þar má sjá margar af hans myndum af ferli sem spannar næstum sjötíu ár og segir hann margar skemmtilegar sögur af kynnum sínum af landi og þjóð. Árið 2022 hlaut Mats fálkaorðuna fyrir störf á vettvangi ljósmyndunar og menningar.

Mats segist hafa ljósmyndað nánast hvern einasta bæ á byggðu bóli á Íslandi. Áttthagamyndirnar frá Mats eru til á mörgum bæjum, bæjarskrifstofum og í fyrirtækjum, en hann ferðaðist um og seldi útprentaðar og innrammaðar myndir að eigin frumkvæði. Meðfylgjandi mynd af Vindbelg við Mývatn tók Mats árið 1990.

Mynd / Mats Wibe Lund

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spenna 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Markholt 2
Mosfellsbæ
símí 566 8144

Husqvarna®

Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfsg bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfsg
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opíð mán.- fös. Kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsgir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hoppaparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbílur, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

Leiktæki & Sport ehf

Buglo

Buglo 9508 Bubbles verð 2.390.000 kr

Buglo 2901 Rennibraut með göngum verð 455.000 kr

Buglo 8047 Blandaðir leikir með hjólastóla aðgengi 2.980.000 kr

Buglo 00302 Róla 340.000 kr

Buglo 5103 gormatæki verð 139.000 kr

Buglo 5016 gormatæki verð 198.000 kr

Buglo 4078 Hringekja með hjólastóla aðgengi verð 1.980.000 kr

Buglo 2007 klifurkofi verð 440.000 kr

- ☑ Gervigras fyrir sparkvelli og leiksvæði
- ☑ Gúmmí grasmottur og gúmmíhellur fyrir undir leiktæki
- ☑ Náttúrulegt Kork- yfirborð fyrir leiksvæði og hlaupabrautir
- ☑ Plast körfuboltavellir ásamt körfum, mörkum, girðingum, hjólabogum og hlaupahjólastöndum
- Gúmmýfirborð (Tartan) undir Leiktæki og td körfuboltavelli

www.leiktæki.is sími 454 0077

www.buglo.pl

Við bjóðum upp á breitt úrval af leik- og íþróttatækjum fyrir leikvelli og á garðinn þinn.

JBT Marel er ekki bara í fiski

– Framleiða kjúklingabeinaleitarvél sem afkastar 90 tonnum á dag

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Ein vinsælasta varan úr smiðju JBT Marel er beinaleitarvélin SensorX. Tæp tuttugu ár eru síðan varan kom fyrst á markað, en á síðasta ári seldi fyrirtækið 160 eintök, sem er met. Hún greinir kjúklingabein og aðskotahluti í meira en 99 prósent tilfella og getur afkastað 90 tonnum á dag.

Nína Margrét Gísladóttir, vörustjóri SensorX vörulínunnar, segir þá trú algenga að JBT Marel framleiði aðeins búnað fyrir fiskvinnslur, en raunin sé sú að fyrirtækið sé ekki síður stór framleiðandi á vélbúnaði fyrir hvers kyns matvælavinnslur.

Fyrirtækin Marel og JBT runnu saman í eina sæng fyrir stuttu og mynda saman eitt öflugasta félag heims á sviði lausna fyrir matvæla- og drykkjariðnað. Fyrirtækið er með starfsemi í mörgum löndum, en á Íslandi starfa um 600 manns við vöruþróun og framleiðslu. „Gamla íslenska Marel var bara í próteiniðnaðinum, það er rauðu kjöti, fisk og kjúkling. JBT var líka í próteiniðnaðinum, en líka með vélar fyrir drykki, lyfjaiðnað og fleira,“ segir Nína. SensorX vélarnar eru hannaðar á Íslandi, en framleiddar að mestu leyti í Slóvakíu. Röntgenbúnaðurinn sjálfur, sem er hjarta vélarinnar, er framleiddur á Íslandi.

Viðheldur afköstum allan daginn

„SensorX er beinaleitavél sem tekur röntgenmyndir af próteinstykkum, hvort sem það er kjöt, kjúklingur eða fiskur, og vinnur myndirnar og metur hvort það sé eitthvað hart, eins og bein, málmur og glerbrot – þessir hlutir sem við viljum ekki fá upp í okkur þegar við borðum. Ef vélin nemur eitthvað tekur hún stykkið út úr flæðinu og sendir á

Nína Margrét Gísladóttir, vörustjóri SensorX hjá JBT Marel. Hér stendur hún við hlið SensorX kjúklingabeinaleitarvélar í vöruþróunarsmiðju í Austurhrauni í Garðabæ. Met var sett í sölu SensorX véla í fyrra, en þær hafa verið í tæp 20 ár á markaði. Mynd tekin í febrúar.

vinnuborð þar sem starfsmaður fjarlægir aðskotahlutinn og sendir stykkið aftur í gegn.

Það sem er sérstakt við SensorX er hvað vélin nær að viðhalda áreiðanleika undir miklum afköstum, en við segjum að bein sem eru allt niður í tvo millímetra að stærð finnist í 99 prósent tilfella. Þeirri getu nær vélin að viðhalda daginn út og daginn inn. Í Bandaríkjunum er vélin notuð í vinnslum þar sem framleiðslan á einni viku slagar upp í það sem er á einu ári á Íslandi. Það að vélin nái að keyra allan daginn og skanna öll þessi kjötstykkir er okkar sérstaða. Í matvælavinnslu þar sem unnið er á tveimur átta tíma vöktum á dag er hægt að skanna 320 þúsund kjúklingabringur, eða 90 tonn. Stærstu vinnslurnar eru jafnvel með tíu svona vélar,“ segir Nína.

Til þess að tryggja að röntgen-geislarnir komist ekki út úr vélinni er hún sérstök í laginu. Því er ekki þörf á að nota blýplötur eða annað í þeim dúr til að verja starfsfólkið. „Í kringum vélina mælist minni röntgengeislun en inni í farþegaflugvél.“

Skyndibitakeðja gerir kröfu um SensorX

Nína segir um 1.800 SensorX kjúklingabeinaleitarvélar hafa selst frá því að þær komu á markað árið 2007 og er þær að finna víða um heim. „Þetta byrjaði árið 2001, en þá fékk Marel beðni um að hanna vél til að leita að beinum í fiskiðnaðinum. Teymið áttaði sig fljótt á því að það er mjög erfitt að nema fiskibein með röntgengeislum og nokkrum árum

síðar færðist áherslan í að þróa vél sem getur leitað að kjúklingabeinum. Þá sprakk þetta út, en sú vél notar sömu tækni í grunninn,“ segir Nína. Núna séu til SensorX vélar fyrir rautt kjöt og fiskiðnað, en þær hafi ekki enn náð eins mikilli yfirburðastöðu og kjúklingabeinaleitarvélin.

„Það er mjög skýrt að enginn vill fá bein í kjúklingabringum, en ef þú kaupir fulleldaðan mat frá skyndibitakeðju gerir þú ráð fyrir að það séu engin bein. Þetta snýst um matvælaöryggi og að koma í veg fyrir köfnunarhættu.“

Skyndibitakeðjan Chick-Fil-A í Bandaríkjunum, sem er ein sú stærsta þar í landi sem sérhæfir sig í gerð kjúklingaborgara, hefur sett þá kröfu á sína birgja að allir kjúklingavöðvar sem þau kaupa hafi verið skannaðir með SensorX. „Það er af því að þeir eru búnir að sjá að hún er besta beinaleitavélin á markaðnum,“ segir Nína.

Hún segir enga formlega könnun hafa verið gerð, en bendir á að Marel hafi oft gert samanburð með sínum viðskiptavinum þar sem tvær kjúklingabeinaleitarvélar eru látnar

„Ef vélin nemur eitthvað tekur hún stykkið út úr flæðinu og sendir á vinnuborð þar sem starfsmaður fjarlægir aðskotahlutinn og sendir stykkið aftur í gegn.“

vinna hlið við hlið. „Þá er sama karið af kjúklingi sent í gegnum báðar vélarnar og metið hvor vélin er betri. Við höfum aldrei tapað svona testi.“

Hugbúnaðaruppfærsla til að auka afköst

Aðspurð segir Nína SensorX vélarnar hafa verið í stöðugri þróun frá því að þær komu á markað og fyrir utan eðlilegt slit sem fylgir notkun séu gamlar vélar keimlíkar nýjum. Röntgenlampinn og skynjarinn hafa ákveðinn líftíma og hluti af viðskiptamóteli JBT Marel er að skipta þeim íhlutum út eftir þörfum. „Gömul vél sem fær þessa parta virkar vel áfram. Þær hafa langan líftíma, en við vitum af vélum sem eru upp undir fimmtán ára. Það eru einhver takmörk fyrir því hvað er hægt að endurnýja, en eftir mikla notkun kemur slit á mótora og fleira.“

Hugbúnaðurinn hefur verið í stöðugri þróun, en beinaleitinn er orðin betri en árið 2007. Nína segir að núna sé JBT Marel að þróa hugbúnaðaruppfærslu sem geti aukið afköst SensorX um 20 prósent án þess að það komi niður á gæðunum. „Þetta mun styrkja okkar stöðu gagnvart samkeppnisaðilunum okkar. Við erum þegar stóru skrefi á undan þeim og ætlum að passa okkur að vera alltaf þar,“ segir Nína.

Hún vill ekki gefa upp nákvæmt verð á SensorX, en til að setja kostnaðinn í eitthvert samhengi sé eins til veggja herbergja íbúð á höfuðborgarsvæðinu á svipuðu verði.

Vetrarbúnaður

Hilltip

Snjótennur, fjölplógar, salt- og sanddreifarar

Wendel

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Hjá JBT Marel í Garðabæ starfa um 600 manns, bæði við vöruþróun og framleiðslu á vélum og íhlutum.

Húsin okkar

Bambahús ræktunarhús byggð fyrir íslenskar aðstæður
 Bambahús eru sterk og vönduð ræktunarhús hönnuð með íslenskt veðurfar í huga. Húsin eru stöðug, endingargóð og hafa reynst vel víða um land þar sem kröfur um styrk, einfaldleika og áreiðanleika eru miklar. Hvert hús er 6,6 m² að stærð með góðri lofthæð og nýtanlegu ræktunarrými. Byggingin heldur vel hita, þolir vind og veður og skapar skjólgott umhverfi fyrir ræktun frá vori langt fram á haust og allt árið með einföldum búnaði.

Bambahús nýtast jafnt í heimagörðum, hjá skólum og í markvissri ræktun þar sem gæði skipta máli.

Nánari upplýsingar og myndir:
www.bambahus.is

Eiginleikar

- Bambahús þurfa aðeins sléttan flöt og engin þörf eru á jarðfestu
- Bambahús þola vind og snjóþunga betur en flest önnur gróðurhús
- Bambahús koma með gróðurkerjum
- Bambahús nýtir fermetrapláss betur en önnur gróðurhús
- Bambahús henta betur fyrir hreyfihamlada
- Bambahús er íslensk hugvit og framleiðsla
- Bambahús er hringrásarhagkerfið í allri sinni mynd
- Bambahús eru færanleg, hægt að færa þó það sé í fullri notkun

TÆKNIBÚNAÐUR Í FLJÓS FJÖLBREYTT ÚRVAL!

M²ERLIN MJALTAÞJÓNN

FULLSENSE
 Hjarðstjórnunarkerfi

JOZ-NANO SKÖFURÓBÓT
 Afkastamikill - Hentar í öll fljós

BARN-E HAUGSAFNARI
 Mokar upp í sig - Hljóðlátur

URBAN KÁLFAFÓSTRA
 Allt að 4 klefar - Snertiskjár - Góð yfirsýn

📍 Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
 ☎ 480 5600

📍 Lyngási 11, 700 Egilsstöðum
 ☎ 480 5610

🌐 www.landstolpi.is
 ✉ landstolpi@landstolpi.is

Fyrsta sáning sumarblóma hjá Ræktunarstöð Reykjavíkur var 11. febrúar. Markmiðið er að flest blóm verði komin í beð fyrir 17. júní. Hérna eru Marín Ásmundsdóttir garðyrkjufræðingur og Oddrún Sigurðardóttir yfirverkstjóri með bakka þar sem fræ af fagurfíflí eru komin í sáningarmold.

Fyrstu sumarblómunum sáð í febrúar

– Reykjavíkurborg ræktar megnið af sínum blómum, runnum og trjám

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Starfsmenn Ræktunarstöðvar Reykjavíkur í Fossvogi eru farnir að undirbúa sumarið. Nánast öll sumarblóm og tré sem ræktuð eru á vegum borgarinnar koma frá þessari einu ræktunarstöð.

Þann 11. febrúar var fyrstu fræjum sumarblóma komandi sumars komið í mold. Oddrún Sigurðardóttir, yfirverkstjóri og garðyrkjufræðingur, segir mikinn annatíma að hefjast, sem ljúki ekki fyrr en um næstu jól.

Ræktunarstöð Reykjavíkur í Fossvogi er rekin af borginni og eru sjö starfsmenn sem vinna þar árið um kring. „Það sem við gerum er að rækta sumarblóm, tré og runna, ásamt því að vera með einhverja fjörlæringa líka, einungis fyrir Reykjavíkurborg,“ segir Oddrún í samtali. „Verktakar sem vinna lóðir fyrir Reykjavíkurborg fá plöntur hjá okkur líka, en við seljum ekki til almennings.“

Hagkvæmara en að kaupa blóm

„Að jafnaði erum við með 130 þúsund stök sumarblóm á ári.

Bæði það sem við sáum fyrir og sumarblóm sem við tökum græðlinga fyrir og yfirvetrum í gróðurhúsum. Eins erum við með lauka.

Það er misjafnt hvað við sáum fyrir mörgum trjám, en við söfnum fræjum sjálf af trjám hérna á svæðinu og úti í bæ. Það fer allt eftir því hvernig vorið er hvort við fáum einhver fræ á haustin, en ef það kemur frost eftir blómgun á vorin er ekki von á mörgum fræjum. Yfirleitt söfnum við ekki fræjum utan borgarinnar. Við sáum fyrir trjánum á haustin og yfir vetrum úti.“

Aðspurð af hverju Reykjavíkurborg er með þessi umsvif bendir Oddrún á að hagkvæmni rekstursins hafi verið skoðuð ítarlega á sínum tíma. Sú úttekt hafi leitt í ljós að dýrara væri fyrir borgina að kaupa allar sínar plöntur annars staðar frá en að reka sína eigin garðyrkjustöð. „Þá er líka auðvelt að sækja plönturnar til okkar í staðinn fyrir að fara út fyrir borgarmörkin.“

Annatími nánast allt árið

Sáning á sumarblómum stendur yfir frá febrúar fram í apríl. Í lok febrúar, þegar fyrstu blómin hafa spírað og náð smá vexti eru þau sett í stærri potta. Um þessar mundir sinnir starfsfólkið jafnframt mikið klippingum og grisjun á trjám og runnum á svæðinu. „Í lok febrúar byrjar hasarinn á fullu, en þá höfum við varla tíma til að anda. Svo fyllast húsin smátt og smátt af plöntum sem þarf að vökva og gefa áburð. Við erum líka með runna inni í húsum

sem þarf að sinna. Sumarblómum þurfum við svo að umpotta í stærri potta eftir því sem þær stækka.

Það fer allt eftir veðri hvenær við afhendum fyrstu blómin, en að jafnaði er þetta í kringum mánaðamótin maí-júní, jafnvel aðeins fyrr. Stefna bækestöðvanna er að vera búin að setja sem mest niður af blómum fyrir 17. júní. Þegar sumarblómin eru búin taka vorsáningarnar við. Þá sáum við fyrir birki, elri og ýmsum runnum. Eins setjum við niður plöntur á útisvæðin sem við höfum geymt í kæli yfir veturinn um leið og frost fer úr jörðu. Á sumrin þurfum við að binda trjáplöntur upp með bambus, gefa áburð, vökva og arfahreinsa.“

Þrif á húsum á veturna

Á haustin og vorin er mikið afgreitt af trjám og runnum, en þegar frystir snýr starfsfólkið sér að þrifum og sótthreinsun á húsum og búnaði. Í október eru sendir pöntunarlistar til bækestöðvanna og pantar ræktunarstöðin fræ samkvæmt áætlun fyrir næsta ár. Veturnir eru jafnframt notaðir til að setja trjáplöntur sem spíra í gróðurhúsum á vorin, eins og reyni, birki og elri, í kæligáma sem eru með þriggja gráðu frosti. „Þá hefst hringrásin á ný og þurfum við að gera allt tilbúið fyrir næsta febrúar þegar álagstíminn hefst aftur,“ segir Oddrún.

Fræjunum er sáð með sérstakri vél, en til þess að spara vinnu síðar í vor yfirfer starfsmaður bakkann og gætir að því að aðeins eitt fræ sé í hverju hólfi.

Ræktunarstöð Reykjavíkur í Fossvogi er vin í miðri borg. Þetta gróðurhús er aðeins 80 metrum frá Krínglumýrarbrautinni, en vegna mikils trjágróðurs allt í kring heyrst lítið í umferð. Hér sjást plöntur sem sáð var fyrir á síðasta ári.

HITASJÓNAUKAR Í ÚRVALI FRÁ NOCPIX

TOPP GÆÐI

NOCPIX ACE H50R
Thermal sjónauki m. fjarlægðarmæli

NOCPIX SLIM H35

NOCPIX QUEST H50R

NOCPIX LUMI-L35

Sími: 551 6770
www.vesturröst.is

Nocpix **Vesturröst**

MÁLÞING UM STÖÐU OG FRAMTÍÐ SMÁFRAMLEIÐENDA

Laugardaginn 7. mars
Klukkan 10:00 - 15:00
Miðgarði Varmahlíð

Allir velkomnir
Skráningarhlekkur og
dagskrá inn á facebook
viðburði:

 Málþing um stöðu og framtíð smáframleiðenda

Farskólinn
miðstöð símenntunar á Norðurlandi vestra

Jarðvegsgrindur

Fyrir bílastæði, göngustíga, garðinn og margt fleira

Auðveld
uppsetning

Sterkt
yfirborð

100%
endurunnið efni

 Málmsteypan

Victor Deguara hreinsar nýttindar appelsínur í þvottabala áður en þær eru vigtaðar og settar í fjölnota plastkassa. Á appelsínubúgarðinum, sem hann rekur með fjölskyldu sinni, eru um 400 tré og þeim fyrstu var plantað fyrir 50 árum. Í bakgrunni sést Carmen Deguara, sem hjálpar bróður sínum um helgar á uppskerutíma.

Myndir / Ál

Appelsínurækt á Möltu

– Fylgst með starfi bænda á miðjum uppskerutíma

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Appelsínuræktin hófst fyrir hálfri öld

Í gamalli námu á Möltu hefur fjölskylda byggt upp appelsínurækt á undanförunum áratugum. Miklar áskoranir fylgja þurru og heitu loftslagi, ásamt samkeppni frá ódýrum innflutningi. Bændurnir halda ótrauðir áfram sinni framleiðslu, enda margir sem vilja kaupa ferskar innlendir afurðir.

Í lok desember heimsótti Bændablaðið malteska appelsínubændur á uppskerutíma. Miðjarðarhafseyjan Malta er sjálfstætt ríki á stærð við Flóahrepp og staðsett um 80 kílómetra sunnan við Sikiley. Þetta er eitt þéttbýlasta land í heimi og er appelsínubúgarðurinn stánsnær frá íbúabyggð á alla kanta. Í nágrenni sveitabæjarins má finna akuryrkju og annan landbúnað, en einnig er mikið um iðnað í gömlum námum.

Frá veginum séð er ekki hægt að greina að mannhá steinhleðsla umlyki appelsínubúgarðinn. Handan við garðshliðið er vegkaflí sem liggur niður í yfirgefna grjótnámu þar sem um 400 þriggja metra há appelsínutré þekja yfirborðið. Allt í kring er tíu metra bjarg sem er þakið rákum frá þeim tíma þegar byggingarefni var höggvið úr klöppinni. Hægt er að sjá báta á geymslusvæði á þeim landskika sem er rétt við hliðina á appelsínubúgarðinum. Yfirgefna náman er ákjósanlegur staður fyrir appelsínurækt, því að þar er loftið svalara en allt í kring og vatnsbúskapurinn í jarðveginum betri.

Þrír bræður, Victor, Joe og Angelo Deguara, hófu appelsínurækt á landareigninni fyrir fimmtíu árum. Fyrst í lítilli námu syðst á jörðinni, en stækkuðu svo við sig tuttugu árum síðar í stærri námu aðeins norðar. Þegar náman var aflögð var yfirborð hennar helmingi dýpra en yfirborð appelsínubúgarðsins, en hún var fyllt upp með grjóti og mold. Því er jarðvegur appelsínubúgarðsins gljúpari en klöppin allt í kring og geta trén því byggt upp stærra rótakerfi en ella.

Angelo er látinn, en Victor og Joe, sem eru á áttræðisaldri, starfa áfram sem appelsínubændur. Anthony, sonur Angelo, hefur tekið við hlutverki föður síns. Joanne og Maria, dætur Joe, taka einnig mikinn þátt í búrekstrinum. Þar að auki kemur Carmen, systir Victors og Joe, reglulega til að aðstoða við uppskeruna. Carmen og Maria starfa sem kennarar á virkum dögum. Anthony vinnur við uppgerð gamalla húsa og er Joanne mannauðsfulltrúi.

Bræðurnir Victor og Joe starfa allt árið á búgarðinum, en taka einnig að sér verkefni við steinhleðslu. Á jörðinni er líka ræktaður vínviður, grasker, kartöflur, sítrónur, granatepli, korn og fleira og því alltaf ólíkar nýtjaplöntur í árstíð. Uppskerutími appelsínanna á Möltu stendur að jafnaði frá nóvember fram í febrúar. Ávextirnir eru klipptir með höndum þegar þeir hafa náð fullum þroska og gefur hvert tré stöðugt

Uppskerutími appelsínanna stendur að jafnaði frá nóvember fram í febrúar. Bændurnir tína appelsínurnar með höndum og keyra uppskeruna af akrinum með hjólbörum. Á jörðinni sést svört plastlögn sem notuð er til að seytla vatni.

af sér nýjar appelsínur á meðan uppskeran stendur yfir.

Eitt af verkum bændanna utan uppskerutíðar er að snyrta trén til þess að þau verði ekki of stór. Þar með á sólarljósið greiðari aðgang og verður tínsla ávaxtanna möguleg án þess að nota stiga. Þar að auki leggja bændurnir mikið upp úr því að halda jarðveginum snyrtilegum og fjarlægja öll skemmd aldin til þess að minnka ágang sníkjudýra.

Þvegnar með vatni

Appelsínubúgarðurinn er ekki stór og því keyra bændurnir ávextina af akrinum með hjólbörum. Á einum stað eru þeir með aðstöðu til að þrifa og flokka appelsínurnar, en þeim er held í þvottabala með vatni og hver og ein skrúbbuð með svampi. Eftir það eru þær vigtaðar og settar í fjölnota plastkassa og keyra bændurnir afurðirnar sjálfir til viðskiptavina.

„Við hvetjum okkar viðskiptavini til að panta oftar í minni skömmtum, í staðinn fyrir að taka mikið í einu,“ segir Joanne. „Þar sem appelsínurnar eru ekki með neinum varnarefnum endast þær ekki endalaust.“ Carmen bætir við að þar sem appelsínurnar nái fullum þroska áður en þær eru tíndar séu þær sætari en ella, sem hjálpi ekki upp á geymsluþolið. Því sé mikilvægt að ávextirnir rati beint til neytenda eftir tínslu.

Joanne Deguara starfar sem mannauðsfulltrúi á virkum dögum en sem bóndi um helgar.

Þéttbýlið á Möltu er mikið. Appelsínubúgarðurinn, sem er í niðurgrafinni námu, er rétt við hliðina á geymslusvæði fyrir báta og skammt frá er rekin iðnaðarstarfsemi.

Þegar við vorum ung fengum við ávextina bara þegar þeir voru í árstíð. Núna er hægt að fá þá allan ársins hring í verslunum ...

Appelsínutré frá Sikiley

Bændurnir rækta tvær megin- tegundir af appelsínunum. Annars vegar hefðbundnar appelsínur sem Íslendingar þekkja, og hins vegar það sem þau kalla sætar appelsínur. Þær eru ekki eins súrar og bragðmildari en hefðbundnar appelsínur og húðin örlítið rauðleitari. Appelsínurnar eru flokkaðar í stórar og meðalstórar, en þær minni geta hentað vel til þess að gera nýkreistan appelsínusafa, á meðan þær stærri henta frekar til þess að vera borðaðar beint. Ekki tíðkast að sá appelsínu- fræjum beint í jarðveginn á appelsínubúgörðum, því að þau tré gefa ekki af sér góðar appelsínur. Þeir sem stunda appelsínurækt nota tré sem fengin eru með ágræðslu tveggja ólíkra appelsínutrjáa sem saman verða að hraustu tré. Bræðurnir keyptu sín tré klár til gróðursetningar frá Messina á Sikiley og eftir tvö ár voru þau farin að gefa af sér smávægilega

uppskeru sem jókst þegar þau náðu fullum þroska. Samkvæmt Victor má gera ráð fyrir að trén geti lifað í minnst 60 ár, en hann veit til þess að á Möltu séu til nokkurra alda gömul appelsínutré.

Keppa við ódýran innflutning

Appelsínurækt á Möltu fylgja ýmsar áskoranir. Að auki við krefjandi loftslag þurfa bændurnir að keppa við innflutning á ódýrum appelsínunum sem jafnframt hafa borið með sér plöntusjúkdóma sem áður þekktust ekki á þessari einangruðu Miðjarðarhafseyju. „Núna eru appelsínur í árstíð á Möltu, en samt eru fluttar inn ódýrar appelsínur frá Sikiley,“ segir Joanne. „Það er erfitt að keppa við innflutning, því þær appelsínur eru seldar á mjög lágu verði.“ Bændurnir þurfa því að selja sínar afurðir á verði sem varla stendur undir kostnaði við vinnu og kvæm. Carmen bætir við að á hennar yngri árum tíðkaðist að setja innflutningshömlur á ávextina meðan á uppskerunni stóð til þess að tryggja að innlendu bændurnir gætu selt sínar afurðir. Malta hefur verið hluti af Evrópusambandinu frá 2004 og segir Carmen að það hafi litlu breytt, því að innflutningshömlur á ávöxtum hafi verið orðnar litlar fyrir þann tíma. „Þegar við vorum ung fengum við ávextina bara þegar þeir voru í árstíð. Núna er hægt að fá þá allan ársins hring í verslunum.“ Eldra fólk bíði oft spennt efir því að fá nýttindar appelsínur beint frá

bændunum, en flestir velti lítið fyrir sér uppruna ávaxtanna og kaupi það sem er á hagstæðasta verðinu úti í verslun.

Seldar með laufi

„Samkvæmt regluverkinu þurfa maltneskar appelsínur að vera seldar með áföstu laufi, á meðan innfluttar eru seldar án laufsins,“ segir Joanne. Þetta er bæði gert til að minnka hættuna á innflutningi plöntusjúkdóma og til að aðgreina innlendu framleiðsluna. „Samt hafa innflutningsaðilar svikist undan og selt erlendar appelsínur með laufi. Margir viðskiptavina okkar velja okkar vörur því að við notum ekki skordýraeitur eða vaxhúð. Því er hægt að nota börkinn í matseld, en margir búa til nammis eða marmelaði. Eins er algengt að sulta börkinn í sykri og dýfa í súkkulaði. Appelsínubúgarðurinn er ekki lífrænt vottaður, því að við gefum trjánum tilbúinn áburð þrisvar utan uppskerutímans,“ segir Joanne.

Gamalt gælunafn

Þó svo að ættarnafn bændanna sé Deguara tíðkast að gefa fjölskyldum á Möltu gælunöfn sem eru mun meira notuð. Þessi fjölskylda er með gælunafnið Ta'Wajwora sem er forn maltneskt orð yfir ok, eða tréstykki á dráttardýri. Nafnbótina fékk hávaxinn og sterkbyggður forfaðir þeirra fyrir nokkrum kynslóðum. Maltnesk tunga er náskyld arabísku en rituð með latnesku lettri.

Frábært að finna fjótt góðan árangur
Olgeir Engilbertsson

Ég mæli 100% með **Active JOINTS** frá Eylíf, það er allra besta bætiefni sem ég hef tekið inn
Ólafía Ingólfssdóttir

Active JOINTS gerir lífið mitt auðveldara
Brenda Pretlove

Góð hreyfing og **Active JOINTS** vinna vel saman
Birgir Grétar Ottósson

Betri lífsgæði með **Active JOINTS**
Már Guðnason

www.eylif.is

Eylíf vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup, Krónunni, Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

Hrein íslensk gæðahráefni,
framleitt á Grenivík

Í GEO-7-skýrslunni kemur fram að ef hlýnun jarðar eykst úr u.p.b. 1,5 gráðum í 3 gráður gæti tap líffræðilegs fjölbreytileika tífaldast.

Myndir / Pixabay

UNEP:

Tafarlausra hnattrænna aðgerða þörf

– Gluggi til aðgerða lokast senn

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Umhverfisstofnun Sameinuðu þjóðanna (UNEP) hefur sent frá sér nýja skýrslu, GEO-7. Hún dregur upp dökka mynd af ástandinu en leggur líka til lausnir.

Skýrslan veitir heildstæða mynd af stöðu umhverfismála á heimsvísu og dregur fram lykiláskoranir og lausnir sem tengjast loftslagsbreytingum, hnignun vistkerfa, mengun og sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda.

Um er að ræða umfangsmestu vísindalegu úttekt á hnattrænu umhverfi til þessa dags. Í skýrslunni er tillegg 287 sérfræðinga frá 82 löndum, með framlagi frá yfir 800 gagnrýnendum um allan heim. Sett er fram heildstætt og vísindalegt mat UNEP á stöðu og þróun hnattrænna umhverfismála og umbreytingum sem miða að sjálfbærni og velferð. Skýrslan er rúmar þúsund blaðsíður og skiptist niður í eftirfarandi

efnisþætti: Rammi og samhengið, staða og þróun umhverfisins, drifkraftar og kerfi, áhrif, áhætta og vendipunktur, lausnir og leiðir til umbreytinga og síðast er kafli um framtíðarkosti og sviðsmyndir.

Ögurstund heimsins

Samantekið fjallar skýrslan um að samþættar umhverfiskrísur séu að færast út yfir viðuráðanleg mörk og það krefjist tafarlausra og fordæmalausra hnattrænna aðgerða.

Loftslagsbreytingar, hnignun líffræðilegrar fjölbreytni, landhnignun og mengun eru sögð samtvinnuð vandamál sem versni hratt og keyri jarðkerfið út fyrir örugg mörk.

Samkvæmt skýrslunni hafa sjö af níu viðmiðum vistkerfa og jarðarkerfis þegar verið rofin og það ógni undirstöðum samfélaga og hagkerfa. Loft-, vatns- og jarðmengun, ásamt hækkandi hitastigi og þenslu auðlindanotkunar, valdi milljónum dauðsfalla árlega og aukinni áhættu fyrir vistkerfi í öllum heimsálfum. Umhverfisáhætta er nú talin

valda um fjórðungi sjúkdómsbyrðar heimsins, þar á meðal miklum fjölda ótímabærra dauðsfalla af völdum loftmengunar.

Náttúran sem slík stendur jafnframt höllum fæti en allt að milljón tegundir eru í útrýmingarhættu og vistkerfi á borð við votlendi, skóga og hafsvæði halda áfram að rýrna. Plast- og efnamengun eykst enn og ferskvatnsvistkerfi eru undir miklu álagi þar sem stór hluti skólps fer ómeðhöndlaður út í umhverfið. Efnahagslegt tjón er líka verulegt. Skýrslan áætlað að kostnaður af völdum aðgerðaleysis geti lækkað heimsframleiðslu um fjögur prósent fyrir árið 2050, en tap á vistkerfisþjónustu nemi tugum trilljóna Bandaríkjadala á ári.

Ekki of seint að grípa til varna

Þrátt fyrir alvarlega stöðu leggur GEO-7-skýrslan til lausnir. Þar er lögð áhersla á umbreytingu fimm lykilkerfa: efnahags- og fjármálakerfa, hræfna- og úrgangskerfa, orku, matvæla- og stjórnað umhverfisauðlinda.

Með samstilltum aðgerðum, hvort sem byggt er á tæknidrifinni umbreytingu eða breytingum í verðmætamati og neyslu, væri hægt að koma í veg fyrir milljónir dauðsfalla, draga verulega úr mengun, endurheimta vistkerfi og bæta lífsgæði. Skýrsluhöfundar telja að ávinningur aðgerða, bæði samfélagslegur og efnahagslegur, sé margfalt meiri en kostnaðurinn til lengri tíma litið.

Undirstrikað er mikilvægi þekkingar og réttinda frumbyggja og staðbundinna samfélaga, sem oft standi vörð um fjölbreytt og heilbrigð vistkerfi. Aðeins brotabrot alþjóðlegrar loftslagsfjármögnunar renni til þessara hópa, þrátt fyrir að náttúra á landsvæðum þeirra sé yfirleitt í betra ástandi en víða annars staðar.

Skýrslan hvetur til þess að næstu fimm ár verði nýtt til afgerandi aðgerða því kostnaður aðgerðaleysis sé einfaldlega ekki viðuráðanlegur.

” Í skýrslunni er staðfest að við erum ekki lengur að fást við framtíðarvandamál. Jörðin er nú þegar komin inn á ókannað svæði þar áhættan er vaxandi ...

Margvíslegur ágóði

Segja má að það sem nýtt er í skýrslunni frá fyrri samantektum sé einkum að fjárfesting í stöðugu loftslagi, heilbrigðri náttúru og landi og mengunarlausri plánetu geti skilað billjónum dollara á hverju ári í aukinni landsframleiðslu á heimsvísu, komið í veg fyrir milljónir dauðsfalla og lyft hundruðum milljóna manna úr hungri og fátækt á næstu áratugum.

Þá er áréttað að það að fylgja núverandi þróun muni hafa í för með sér skelfilegar loftslagsbreytingar, eyðileggingu fyrir náttúru og líffræðilegan fjölbreytileika, lamandi landhnignun og eyðimerkurmyndun og langvarandi banvæna mengun – allt með ófyrirséðum kostnaði fyrir fólk, plánetu og hagkerfi.

Þess í stað geti heimurinn farið aðra og betri leið. Hún feli í sér nálgun allra samfélaga og stjórnvalda til að umbreyta kerfum efnahags- og fjármála, efnis og úrgangs, orku, matvæla og umhverfis. Slík nálgun þurfi að vera undirbyggð af hegðunar-, félagslegum og menningarlegum breytingum sem feli í sér virðingu fyrir frumbyggjaþekkingu og staðbundinni þekkingu. Þó það muni hafa kostnað í för með sér sé efnahagslegur kostnaður

„... að fylgja núverandi þróun muni hafa í för með sér skelfilegar loftslagsbreytingar, eyðileggingu fyrir náttúru og líffræðilegan fjölbreytileika ...”

Staða Jarðar

Hlýnun jarðar

- Jörðin hefur hlýnað um 1,3 °C frá upphafi iðnbýltingar.
- 2023–2024 voru hlýjustu ár sem mælst hafa.
- Stefnir í 2,4–3,9 °C hlýnun á þessari öld.

Líffræðileg fjölbreytni

- Um 1 milljón tegunda er í útrýmingarhættu.
- Líffræðilegri fjölbreytni heldur áfram að hnigna.

Land og jarðvegur

- 20–40% af flatarmáli lands er talið hafa hnignað.
- Um 100 milljónir hektara af frjósömu landi tapast árlega.

Mengun og úrgangur

- Árlegur úrgangur er yfir 2 milljarða tonna.
- Mengun veldur milljónum ótímabærra dauðsfalla árlega.

Hafdís Hanna Ægisdóttir, málþing um GEO-7.

við aðgerðarleysi mun meiri og langtímaarðsemi fjárfestingar í umbreytingum skýr. Alþjóðlegur þjóðhagslegur ávinningur byrji að birtast í kringum árið 2050, vaxa í 20 billjónir Bandaríkjadala árlega árið 2070 og hækka eftir það.

Skýrslan skorar á alla aðila að viðurkenna tafarlaust að hin alþjóðlega umhverfiskreppa sé aðkallandi, að byggja á framförum sem hafa náðst á undanförunum áratugum og taka þátt í samhönnun og innleiðingu samþættrar stefnu, áætlana og aðgerða til að skila betri framtíð fyrir alla.

Ekki lengur framtíðarvandamál

Sjálfbærnistofnun Háskóla Íslands og utanríkisráðuneytið efndu til málþings þann 18. febrúar í tilefni af útkomu GEO-7 skýrslunnar, þar sem fjallað var um stöðu náttúrunnar, áskoranir og leiðir til aðgerða. Var sjónum sérstaklega beint að því hvernig niðurstöður GEO-7 tengjast alþjóðlegri samvinnu, þróunar-samvinnu og ábyrgð ríkja á sameiginlegum hnattrænum markmiðum.

„Í skýrslunni er staðfest að við erum ekki lengur að fást við framtíðarvandamál. Jörðin er nú þegar komin inn á ókannað svæði þar áhættan er vaxandi. Umhverfisáskoranir eru samtvinnuðar og magna hverja aðra upp. Afleiðingarnar snerta heilsu, efnahag, fæðu og vatns- og orkuöryggi. Glugginn til að bregðast við er að fara að lokast, ákvarðanir á næstu árum skipta miklu máli til langs tíma. Við þurfum samþætta aðgerðir,“ sagði Hafdís Hanna Ægisdóttir, forstöðumaður Sjálfbærnistofnunar Háskóla Íslands í erindi á málþinginu.

Jóhann Þórsson, sérfræðingur hjá Landi og skógi, flutti einnig erindi og í máli hans kom fram að hnattrænt tap líffræðilegs fjölbreytileika skv. IUCN sé gríðarlegt, mælt eftir vistkerfum eða flokkun lífvera.

„Um það bil 25% tegunda í heiminum eru þegar í útrýmingarhættu, lífmassi villtra spendýra í heiminum hefur minnkað um 82%, það sem er skilgreint sem ástand landvistkerfa hefur minnkað um 23%, 30% allra tegunda eru í útrýmingarhættu og þetta gildir sérstaklega um tegundir á hitabeltissvæðum,“ sagði Jóhann og hélt áfram:

„Skýrsluhöfundar leggja ríka áherslu á að tap líffræðilegs fjölbreytileika fylgir ekki línulegri þróun og hann tengist loftslagsbreytingum. Þeir benda á að ef hlýnun jarðar eykst úr u.þ.b. 1,5 gráðum, eins og við höfum verið að reyna að halda okkur við en mun sennilega ekki takast, en flyst upp í 3 gráður, þá gæti tap líffræðilegs fjölbreytileika tífaldast. Að mati skýrsluhöfunda bendir þetta til þess að við séum að nálgast vistkerfisþröskuld með óafturkræfum afleiðingum.“

Ófullnægjandi árangur

Jóhann sagði að hvað landgæði varðaði þá væri Ísland sennilega það land sem hefði farið hvað verst út úr athafnasemi mannsins, og örugglega miðað við höfðatölu. „Við þekkjum þessa sögu: Við landnám var landið víði vaxið en í dag teljast 40–60% af landflatarmálinu annaðhvort vera rofið land eða land í hnignuðu ástandi.“

Hann sagði meira en mannsaldur síðan ákveðið hefði verið að við svo búið mætti ekki standa: „Við stofnuðum bæði Skógrækt og Landgræðslu ríkisins og hófumst handa. Árangurinn hefur hins vegar látið á sér standa. Við höfum vissulega stöðvað þá hraðfara jarðvegseyðingu sem blasti við okkur í upphafi tuttugustu aldar, eða hún hefur allavega stöðvast, en árangur okkar hvað varðar endurheimtina sjálfa er kannski ekki eins mikill og við myndum vilja,“ sagði hann.

Heildarflatarmál uppgrædds lands á Íslandi frá 1907 væri u.þ.b. 1% af landflatarmálinu. Árangur okkar af skógrækt sé svo af svipaðri stærðargráðu. „Það hefur alls ekki vantað viljann og þekkingarskortur er ekki vandamálið. En er sama hvernig að er farið? Skýrsluhöfundar leggja mikla áherslu á varðveislu líffræðilegrar fjölbreytni og í skýrslunni er lagt út af tegundafjölbreytni í því samhengi. Því ber að hugleiða hverjar okkar hnattrænu skyldur eru og hvert við virðumst vera að stefna,“ hélt Jóhann áfram. Ísland sé afskekkt eyja með úthafsloftslag og jarðveg sem er mjög sérstakur. „Þetta hefur það í för með sér að það dýralíf og gróðurfar sem hér hefur þróast er mjög frábrugðið því sem gerist í kringum okkur. Tegundafjölbreytni er lág og tegundasamsetningin er sérstök. Þetta er sá líffræðilegi fjölbreytileiki sem okkur ber skylda til að varðveita. Hann er hvergi til annars staðar. Okkur ber ekki skylda til að varðveita fjölbreytileika annarra heimshluta, þvert á móti þá telst útbreiðsla erlendra tegunda hér óæskileg. Við vitum að leið náttúrumiðaðra lausna er sú leið sem skilar hvað mestum árangri, það gildir á heimsvísu og það gildir líka á Íslandi,“ sagði hann.

Vitað væri að hægt sé að endurheimta fyrri landgæði samhliða nýtingu og sömuleiðis að hægt sé að breyta áherslum í landnýtingu án þess að það skerði þær vistkerfisþjónustur sem eru mikilvægastar. „Þetta er hins vegar allt spurning um vilja og stjórnarhætti, eins og annars staðar í veröldinni. Þekking okkar á þessu sviði er alþjóðlega viðurkennd og tilvist Landgræðsluskólans er gott dæmi um það. Hingað sækja erlendir sérfræðingar í leit að þekkingu, og það er eftirspurn eftir þessari þekkingu því við vitum hvað þarf. Við þurfum bara líka að gera það,“ sagði Jóhann að endingu.

Harðfiskurinn frá Ísafirði

Hjallapurrrakaður í vestfirsku sjávarlofti

Þessi gamli góði hjallapurrrakaði að vestan

Pantaðu núna í vefverslun okkar og fáðu sent í næsta póstbox, pósthús eða í heimsendingu.

Sendum um land allt

www.fiskverkun.is

FJÖLBREYTT ÚRVAL KÆLILAUSNA

EIGUM TIL FJÖLBREYTT ÚRVAL AF KÆLUM OG FRYSTITÆKJUM Á LAGER

FÁÐU FREKARI UPPLÝSINGAR HJÁ SÖLURÁÐGJÖFUM OKKAR Í VERSLUN EÐA Í SÍMA 595-6200

DRAGHÁLSI 22 BVT.IS

BVT BAKO
VERSLUNAR
TÆKNI

Maísvotheý hentar einstaklega vel sem fóður fyrir kýr. Mynd / Beef Magazine.

Maísakur getur skilað af sér gríðarlega mikilli uppskeru en til þess að svo gerist þarf hitastigið að vera nokkuð hátt. Mynd /Dementer Ghana.

Er fóðurmaís raunhæfur valkostur á Íslandi?

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Upp úr miðri síðustu öld var maísvotheý, sem fóður fyrir nautgripi, ekki verkað í norðanverðri Evrópu að nokkru gagni þar sem maís þarf töluvert mikinn hita til þess að þroskast. Síðan þá hefur ræktunarlína fyrir maís snarbreyst og er nú komin miklu norðar en nokkur vísindamaður sá líklega fyrir, fyrir 50 árum síðan. Skýringin á þessu er í raun margþætt og kemur til vegna veðurfarsbreytinga

en ekki síður vegna kynbóta og betri ræktunartækni. Svæði sem áður þóttu óhugsandi fyrir maísræktun, eins og Mið- og Norður-Skandinavía og Eystrarsaltslöndin, eru nú ágætlega fallin til þessarar ræktunar vegna framangreindra þátta. En hvar stendur Ísland í dag hvað þetta varðar?

Einkar áhugavert fóður

Fyrst ber að skýra frá því af hverju kúabændur um nánast allan heim keppast við að búa til maísvotheý fyrir kýrnar sínar, en það er eðlileg skýring á því. Maísvotheý hentar nefnilega

einkar vel fyrir mjólkurkýr vegna efnasamsetningar þess auk þess sem maís er einkar uppskerumikil planta og skilar bændum þannig miklu föðri af hverjum hektara. Þetta fóður er einkar orkuríkt og því ákjósanlegt fyrir hámjólka kýr, en um leið með gott hlutfall af tréni sem hentar afskaplega vel fyrir jórtrunina. Þá þykir kúm maísvotheý afskaplega bragðgott sem gerir það að verkum að þær éta yfirleitt mikið af því, sem þýðir einnig að upptaka þeirra á næringu er há og þar af leiðandi aukast líkur á mikilli mjólkurframleiðslu enn frekar. Það má því eiginlega segja að maísvotheý

falli að meltingarkerfi mjólkurkúa líkt og hanski að hönd!

Hitakær planta

Gallinn við maís er hins vegar nokkuð óumdeilanlegur og hann er að þetta er planta sem þarf töluvert mikinn hita til að vaxa, þroskast og skila góðri uppskeru. Uppruni maísplöntunnar er frá Mið-Ameríku og hefur plantan því ekki þróað með sér þol gagnvart kulda eða stuttu vaxtartímabili líkt og margar korn- eða grastegundir. Maísinn þarf því helst a.m.k. 120 frostlausu daga til þess að ná að dafna vel. En það er engan veginn nóg því maís notar svokallaða C4-ljóstíllífun sem er mjög skilvirk við hlýjar aðstæður, en virkar aftur á móti hreint ekki vel við lágan hita og gerist lítið sem ekkert í plöntunni sé hitastigið komið undir 8 °C. Þá er enn fremur miðað við að maís þurfi a.m.k. 20 eða fleiri daga, þar sem hitastigið fer yfir 18 gráður á vaxtartímabilinu, ætli bóndinn að eygja von um þroska á maísakrinum. Þá spírar fræið helst við nokkuð háan jarðvegshita, sem skýrir af hverju vandamál bændur á norðlægum slóðum sá maís með jarðvegsdúk í þeim tilgangi að ná upp hita í jarðveginn.

Þroski á maís ræðst þannig mest af hita fremur en daglengd eða birtu og því eru skilyrðin hér á norðurhveli nokkuð erfið þegar kemur að ræktun á fóðurmaís.

Ekki gengið vel hingað til

Fyrir rúmum tveimur áratugum, árið 2003, var gerð nokkuð víðfeðm rannsókn á 19 búum víða um Ísland með framleiðslu á fóðurmaís og honum sáð með sérstakri vél, sem lagði einnig út plast á sama tíma, í þeim tilgangi að ná sem bestum árangri. Maísplönturnar náðu að spíra og koma upp en margs konar vandamál komu upp sem gerði árangur þessarar rannsóknar afskaplega dapran. Um þessa tilraun gerði RALA afar greinargóða skýrslu sem í stuttu máli lauk með orðunum: „Miðað við núverandi ræktunarskilyrði eru litlar sem engar líkur á því að maís, ræktaður undir plasti eða ekki, geti keppt við annað gróffóður sem ræktað er hér á landi eins og t.d. vallarfoxgras, vetrarreppju og rýgresi. Til þess er

Ísland of langt fyrir utan jaðarsvæði maísræktunar.“

Nú þegar rúmir tveir áratugir eru liðnir frá því að þessi rannsókn var gerð er áhugavert að skoða hvort þessar forsendur hafi breyst eða hvort lokaorð skýrslunnar standi enn sem höggvin í stein.

Maís-hitaeiningar

Til þess að meta þroskamöguleika maíss til votheysgerðar eru reiknaðar saman uppsafnaðar hitatölur yfir ræktunartímabilið og er mat á ræktarskilyrðum framkvæmt með því að reikna út uppsafnaðan hita, yfir ákveðnu lágmarki, á ákveðnu tímabili og reikna út hitastuðul viðkomandi svæðis. Út úr slíkri athugun fæst svo ákveðið gildi, fjöldi maís-hitaeininga, sem má nota til að sjá hvort telja megi mögulegt að ná að framleiða maís til nægilegs þroska svo gera megi út því þökkalegasta vothey. Þegar þetta var reiknað fyrir íslenskar aðstæður í framangreindri skýrslu var útkoman sú að það vantaði hraustlega upp á útreiknaðar maís-hitaeiningar við íslenskar aðstæður til þess að geta gefið góð fyrirheit um jákvæðan árangur. Hvort þessi útkoma væri eins í dag skal ósagt látið enda þarf þá að skoða nákvæmlega hitafarsmælingar á viðkomandi ræktunarstað og reikna út maís-hitaeiningarnar samkvæmt þar til gerðri reikniformúlu.

Framfarir með plöntukynbótum

Þessar maís-hitaeiningar eru reyndar reiknaðar með svoltið mismunandi aðferðum eftir löndum og svæðum og hægt að finna nokkrar mismunandi reikniaðferðir við einfalda leit á veraldarvefnum. En óháð því hvernig staðið er að útreikningum þá má geta þess að upp úr miðri síðustu öld var t.d. í Þýskalandi miðað við að til að ná maís til þroska þyrfti 1.400–1.500 maí-hitaeiningar samkvæmt þarlandri reikniaðferð. Það sem er þó áhugavert við þessi þýsku gildi er sú staðreynd að í dag hefur þessi stuðull lækkað í 1.200–1.300 fyrir bestu afbrigðin af fóðurmaís. Þ.e. kynbæturnar á snemmproska maís hafa skilað slíkum árangri að hann nær að þroskast á svæðum þar sem er kaldara en áður var talið mögulegt að rækta fóðurmaís.

Við erum með sex verlanir á landinu með mikið úrval af rekstrarvörum og lyftibúnaði fyrir landbúnað, sjávarútveg, matvælavinnslur, byggingariðnað og aðra starfsemi.

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · <https://vefverslun.hampidjan.is>

Reykjavík Skarfagarðar 4 Sími 530 3333	Ólafsvík Ólafsbraut 19 Sími 436 1214	Ísafjörður Suðurtangi 14 Sími 470 0830	Akureyri Norðurtangi 1 Sími 841 1322	Neskaupstaður Naustahvammur 49 Sími 470 0807	Vestmannaeyjar Friðarhöfn Sími 664 3340
---	---	---	---	---	--

Þá hefur uppskeran á fódurmaís einnig aukist gríðarlega síðustu áratugi, mest vegna framfara í plöntukynbótum.

Hækkandi hitastig

Þá ber að nefna að breytt veðurfar undanfarna áratugi hefur gert það að verkum að framangreindar útreiknaðar maís-hitaeiningar eru einfaldlega fleiri nú en áður og að jafnaði hafa líklega bæst við um það bil 200 maís-hitaeiningar vegna breytinga á veðurfari. Með öðrum orðum þá hefur ræktunarlína á fódurmaís haldið áfram að þokast norðar á hnettinum með hverju árinu.

62 gráður norður

Það leiðir þá til þess að skoða hvar líkleg ræktunarlína er í dag. Fyrir tveimur áratugum var fódurmaís ræktaður upp að og í kringum 58. gráðu norðlægrar breiddar þ.e. í allri Danmörku og í syðsta hluta Svíþjóðar. Síðan hefur ræktunarlínan færst norðar og norðar og er nú svo komið að fódurmaís er

ræktaður við 62. gráðu norðlægrar breiddar í Svíþjóð svo dæmi sé tekið. Vissulega við kjöraðstæður en engu að síður staðreynd að ræktunarlínan hefur skriðið norður á bóginn ár frá ári. Þá er verið að gera rannsóknir á fódurmaís í Noregi við 64. gráðu norðlægrar breiddar, hjá Bændaskólanum í Mære, en þar eru einkar góðar aðstæður og hlýtt á sumrin.

Stutta svarið?

Í fyrirsögn greinarinnar var spurt hvort fódurmaís væri raunhæfur valkostur á Íslandi og líklega er stutta svarið við því: nei. Þ.e. ekki sem stendur, nema mögulega við einhverjar sérstakar kjöraðstæður. En eins og sagan sýnir, þá hefur ræktunarlína fódurmaíss færst norðar og norðar með hverju árinu vegna kynbóta, aukinnar reynslu við ræktun auk hækkandi hita en jafnvel þó miðað sé við 62. gráðu norðlægrar breiddar er enn töluverð leið eftir alla leið norður til Íslands. En miðað við sama framgang á ræktunarlínunni, og verið hefur síðustu 20 árin, er alls ekki óhugsandi að fyrir en síðar verði hægt, við kjöraðstæður, að framleiða fódurmaís fyrir íslenskar kýr með ágætum árangri! Það er þó líklega tryggara að leita annarra lausna við hérlandar aðstæður, en að rækta fódurmaís.

Heimildir úr ýmsum áttum en m.a. skýrsla RALA frá 2003: Maísræktun á jaðarsvæðum – ný fódurjurt á Íslandi?

„LÍFIÐ Í SKÓGINUM“

Fagraðstefna skógræktar 2026

Stracta Hótel Hellu 18. og 19. mars

Að ráðstefnunni standa Land og skógur, Landbúnaðarháskóli Íslands, Skógræktarfélag Íslands, Skógfræðingafélag Íslands og Bændasamtökin

18. MARS – LÍFIÐ Í SKÓGINUM

- Erindi um þema ráðstefunnar: Reynslusaga frá Skotlandi · gildi skóga fyrir fólk · gæðaviðmið um val á landi til skógræktar · tegundaval í skógrækt og landgræðslu · fjögur erindi um Skógvist II og niðurstöður hennar · skógræktarstaðall · skógarpólitík
- Pallborðsumræður
- Skoðunarferð: Skoðaðar langtímatilraunir í skógrækt í Gunnarsholti

19. MARS

- Fjölbreytt erindi um skógfræðileg og skógtæknileg efni: Mannlífið í skóginum · Græni stígurinn · rafmögnuð endurheimt Landsvirkjunar · gróðureldahætta · að sjá ekki skóginn fyrir trjánum · einkafjármagn til náttúrutengdra loftslagsverkefna · hvítmári fyrir birki · íslenskur burðarviður · lærdómurinn af Þverármálinu
- Veggspjaldakynning

Upplýsingar og skráning á landogskogur.is undir „Viðburðir“

SKRÁNINGU LÝKUR 13. MARS

Land og skógur

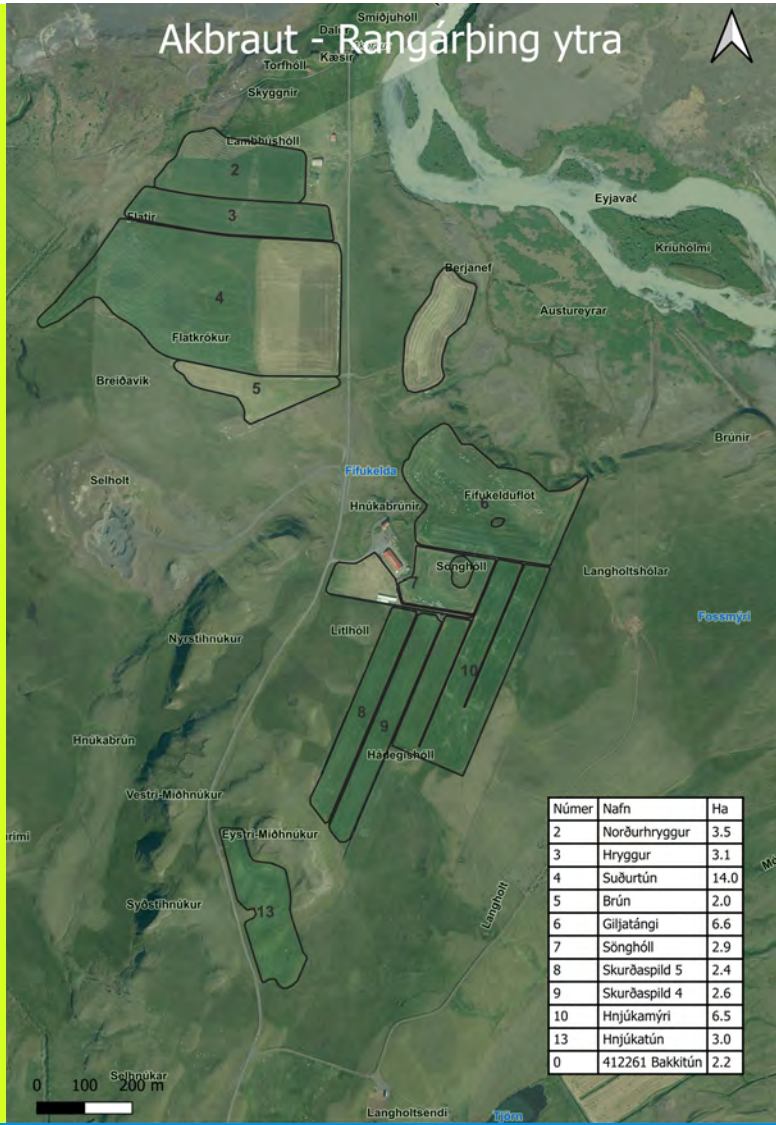
Tún til leigu við Akbraut í Holtum

Landsvirkjun auglýsir til leigu tún við Akbraut í Holtum. Heildarstærð túna er um 48 hektarar.

Óskað er eftir tilboðum í leiguna og skal þeim skilað á netfangið landsvirkjun@landsvirkjun.is eigi síðar en **9. mars nk.**

Landsvirkjun áskilur sér rétt til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum.

Nánari upplýsingar veitir **Gústav M. Ásbjörnsson**
Sími: 863-0127

Að ganga erinda bænda

Trausti Hjálmarsson.

Félagskerfi bænda hefur gengið í gegnum umfangsmiklar breytingar á síðustu árum og má færa fyrir því góð rök að á margan hátt séu samtökin í núverandi mynd enn að slíta barnsskónum. Að sama skapi byggja þau á gömlum grunni og þeirri bjargföstu trú að bændum farnist best þegar þeir standa saman og vinna sameiginlega að málefnum landbúnaðarins.

Þegar ég tók þá ákvörðun fyrir tveimur árum að gefa kost á mér til formennsku í Bændasamtökum Íslands var ég mjög meðvitaður um ábyrgðina sem embættinu fylgir, því líkt og í starfi okkar bænda þá eru verkefnin mörg og krefjandi.

Þegar tekið er við stjórnar- taumum í samtökum á borð við Bændasamtökin er vert að hafa í huga að ekki gerist allt á einni nóttu og þolinmæði er oft og tíðum sterkasta vopnið. Engu að síður þarf að standa við áherslur sínar og geta að loknu kjörtímabili sýnt fram á árangur í starfi.

Ég lagði áherslu á að Bænda- samtökin þyrftu nauðsynlega á því að halda að rækta betur sambandið við grastrótina, bændurna sjálfa, enda Bændasamtökin í þeirra eigu og því mikilvægt að vera í góðum samskiptum við bændur.

Þrátt fyrir að alltaf sé hægt að gera betur þá tel ég að samtökin hafi bætt verulega upplýsingagjöf til bænda. Mánaðarlegt fréttabréf samtakanna hefur fengið góð viðbrögð auk þess sem ný útgáfa af „mínum síðum“ samtakanna var sett í loftið. Á nýjum innri vef samtakanna hafa félagsmenn mun betra aðgengi en áður var að öllum helstu upplýsingum sem varða hverja búgrein fyrir sig. Á þessum tveimur árum hefur stjórn samtakanna farið þrjár hringferðir um landið til að upplýsa bændur um starfið og fá endurgjöf að sama skapi frá bændum. Ein af þessum

„Um þetta hefur starf mitt snúist síðustu tvö ár, að ganga erinda bænda þvert á búgreinar, og það hafa verið sérstök forrættindi að vinna að öllum þessum framfaramálum.“

Mynd / Úr safni BBL

ferðum var farin með þá nýjum atvinnuvegaráðherra og vil ég hér þakka bændum fyrir frábær kynni í þessum ferðum okkar. Skilaboðin hafa verið skýr frá bændum – þið þurfið og verðið að standa ykkur.

En ég lagði líka áherslu á það að auka samtalið við þjóðina og fjölmiðla. Ég taldi það jafnframt rétt að tala landbúnaðinn upp, breyta orðræðunni og láta jákvæðnina vinna með okkur fremur en hitt. Bændur njóta mikillar velvildar hjá almenningi og þar af leiðandi hjá neytendum okkar framleiðslu.

Kannanir á eftir könnunum sýna að yfirgnæfandi meirihluti þjóðarinnar er bændum velviljaður. Þessi meðbyr er eitt okkar öflugasta tól í samskiptum okkar við stjórnvöld og aðra hagaðila. Því höfum við markvisst unnið að því að auka og bæta samskipti okkar við þjóðina og við fjölmiðla.

Velheppnuð auglýsingaherferð Bændasamtakanna, undir yfirskriftinni „Við erum öll úr sömu sveit“, kom bændum og landbúnaði rækilega á kortið síðastliðið vor. Þar tókst að sýna fram á að sama hvaðan

við komum úr veröldinni þá eigum við öll sömu hagsmuna að gæta þegar kemur að landbúnaðinum okkar. Allir vilja sjá blómlega byggð um allt land með gróskumiklum landbúnaði og brosandir bændur á hverjum bæ. Þessi einföldu skilaboð áttu og eiga vel við enda auðvelt fyrir fólk að tengja. Áhugi á bændum og landbúnaði hefur aukist svo eftir er tekið, sem sést meðal annars á viðbrögðum við efni okkar á samfélagsmiðlum.

Þessi mikla velvild meðal almennings verður ekki til á augabragði, heldur er til komin vegna áratugalangra samskipta, viðskipta og annarra tenginga fólks við bændur og sveitirnar. Og hún er auðlegð sem margur öfundar okkur af og vill nýta sér í eigin þágu.

Því skiptir höfuðmáli að bændaforystan skilji raunverulega hagsmuni bænda og beri þá fyrir brjósti sér. Þegar bændur tala, opinberlega eða á fundum með ráðafólki, verður markmiðið alltaf að bæta hag bænda.

Um þetta hefur starf mitt snúist síðustu tvö ár, **að ganga erinda bænda þvert á búgreinar**, og það hafa verið sérstök forrættindi að vinna að öllum þessum framfaramálum. En vissulega getur fólk spurt hverju þessi orðræða öll skilar. Er einhver tilgangur með öllum þessum greinum, viðtölum, auglýsingum og færslum?

Við höfum nálgast öll mál af yfirvegum og gætt þess að láta ekki tilfinningar eða stundarhita leiða okkur villur vega. Af yfirvegum og sanngirni í málflutningi hafa mörg mál tekið breytingum í meðförum Alþingis enda hafa Bændasamtökin tekið það alvarlega að gæta hagsmuna bænda. Samtökin hafa komið rækilega að þeim sjónarmiðum sem skipta bændur máli. Má þar nefna nokkur atriði sem voru á dagskrá undir lok síðasta árs. Vörugjöld á dráttarvélar, og þar með fjór- og sexhjól, urðu ekki að veruleika; fallið var frá boðuðum breytingum á erfðafjárskatti sem hefði komið sér illa fyrir bændur; fallið var frá kröfu um meirapróf á dráttarvélar og ekkert varð að álagningu kílómetragjalds á dráttarvélar og þá eftirvagna sem notaðir eru í landbúnaði. Ostamálið

er ekki á dagskrá að svo stöddu máli og breytingar á búvörulögum eru ekki enn komnar í gegn þrátt fyrir mikinn baráttuvilja ákveðinna hagsmunaafla í samfélaginu, svo fátt eitt sé nefnt. Þegar á hólminn er komið eru það Bændasamtökin sem gæta hagsmuna bænda, þótt margur annar þykist vita betur en bændur hvað bændum er fyrir bestu.

En það má líka nefna að með smávægilegum breytingum á framkomu okkar bænda í loftslagsmálum hafa náðst umtalsverðar breytingar í rétta átt með fjárfestingastyrk fyrir ylræktarbændur og í desember síðastliðnum var í fyrsta skipti hægt að sækja um sérstakan fjárfestingastuðning til að festa kaup á búnaði til að nýta enn betur tilbúinn áburð og/eða húsdýraáburð. Í þessum málum eins og mörgum öðrum eru ótal tækifæri, sem hafa orðið til þegar hagsmunamálum bænda er haldið á lofti af yfirvegum og festu.

Þegar þessi grein er skrifuð er ekki búið að skrifa undir framlengingu á núgildandi búvörusamningum en við gerum okkur vonir um að það mál fari að skýrast. Það er einlæg trú mín að með stefnufestu í málefnum bænda og góðum rökstuðningi í þeim málum sem er verið að eiga við hverju sinni sé alltaf hægt að ná árangri.

Þessi tvö ár hafa verið afar lærdómsrík og gefandi en það er nóg eftir. Það þarf að halda áfram að gæta hagsmuna landbúnaðarins og fram undan er áframhaldandi og afar mikilvæg vinna við gerð nýrra samninga um starfskilyrði landbúnaðarins. Þar duga engin vettlingatök

Það hefur verið lagður góður grunnur að áframhaldandi vinnu og næg tækifæri til að sækja fram bændum til hagsbóta. Ég gef kost á mér til áframhaldandi formennsku í Bændasamtökum Íslands og hlakka til að takast á við verkefnin sem fram undan eru í góðu samstarfi við bændur um allt land.

Höfundur er formaður Bændasamtaka Íslands.

EITT MESTA
ÚRVAL
LANDSINS AF EFNI
OG ÁHÖLDUM TIL
FLUGU
HNÝTINGA

Sjáðu allt efni og áhöld til fluguhnýtinga í vefverslun Veidihornsins.

VEIÐIHORNIÐ

Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410
veidihornid.is

Félagskerfið fyrstaðlið 2016-2025

2017-2025

TRAUST FJÖLSKYLDUFYRIRTÆKI FRÁ 1998

Ylræktin er ekki eina greinin þar sem mikilvægir fjárfestingarmöguleikar eru fyrir hendi en hindranir fjármagnskostnaðar of háar. Mynd / Sigurður Már Harðarson

Fjárffestum í landbúnaði

Axel Sæland.

Miklar framfarir hafa orðið í tækjabúnaði og sjálfvirknivæðingu í ylrækt. Séum við í stakk búin til að innleiða slíkar tækninýjungar opnast dyr okkar að fjölmörgum möguleikum til bættra gæða framleiðslu, aukinnar framleiðni, minni sóunar og samdráttar í losun og rekstrarkostnaði. Allt styrkir þetta samkeppnishæfni íslenskrar framleiðslu til framtíðar. Tækninýjungar sem þessar kalla ekki einungis á aukna fjármögnun til fjárfestinga í tækjabúnaði, heldur einnig í innviðum eða byggingum, þ.e. gróðurhúsum og vinnurýmum. Í dag keppum við á sama markaði og erlend framleiðsla. Aðstæður okkar eru þó aðrar en flestra okkar nágrannaríkja – varla samanburðarhæfar.

Á Íslandi eru einhver hæstu launakjör og hæstu vextir sem þekkjast í vestrænum heimi sem gerir allar fjárfestingar þeim mun þyngri og oft ómögulegar. Í slíku umhverfi skipta fjárfestingastyrkir sköpum. Á vormánuðum síðasta árs fékk ylræktin aðgang að fjárfestingastuðningi til orkusparandi aðgerða í gegnum Loftslags- og orkusjóð. Meðan ávinningur okkar bænda af LED væðingunni endurspeglast einna helst í bærilegum fjármagnsgjöldum og þar með möguleikanum á tækja- eða innviðafjárfestingum sem þessari, snerist verkefnið fyrir umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið annars vegar um raforkusparnað og hins vegar bætta nýtingu auðlinda. Fjöldi ylræktarbænda hafði horft til slíkra fjárfestinga svo árum skipti en ekki tekið af skarið sökum fyrrnefnds fjármagnskostnaðar.

Ylræktin er ekki eina greinin þar sem mikilvægir fjárfestingarmöguleikar eru fyrir hendi en hindranir fjármagnskostnaðar of háar. Fjárfestingaþörfin er víða, hvort heldur sem er í innviðum eða tæknivæðingu. Ávinningurinn er skýr. Aukin framleiðni og gæði skila sér einnig í takmarkaðri losun á hverja þá einingu sem við framleiðum. Fjárfestingar eru því lykilatriði í því að styrkja stoðir sjálfbærs búskapar hér á landi – hvort heldur sem er út frá loftslagsmálum, félagslegum forsendum eða efnahagslegri stöðu bænda.

Í dag skiptir höfuðmáli að byggingar (gróðurhús sem og vinnurými) séu rúmgóðar og háar til lofts því tækninni fleytir það hratt fram að garðyrkjubændur þurfa að hafa pláss og aðstöðu til að geta innleitt þá tækni sem er í sífellu handan við hornið. Þegar öllu er á botninn hvolft snýst þetta um að bæta gæði vörunnar, auka framleiðni og minnka losun,úrgang og rekstrarkostnað til þess að geta verið samkeppnishæfari á markaði.

Því er ljóst að markviss fjárfestingarstuðningur er ein af lykilforsendum þess að íslenskur landbúnaður geti þróast, vaxið og staðið sterkar í alþjóðlegri samkeppni. Framtíð landbúnaðar, óháð búgrein, ræðst af því hve vel okkur tekst að skapa skilyrði fyrir nýsköpun, sjálfbærni og stöðugan rekstur.

Höfundur er garðyrkjubóndi og stjórnarmaður í Bændasamtökum Íslands.

PVC GLUGGAR OG HURÐIR
EKKERT VIÐHALD - ENGIN MÁLUN - FÚNAR ALDREI

510-9700

Hringdu í okkur eða sendu tilboðsbeiðni í gegnum heimasíðu www.pgv.is

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTGLUGGAVERKSMIDJA

BÆNDUR ERU FREMSTIR Í ENDURVINNSLU

Fyrsta skref við endurvinnslu á heyrúlluplasti er að huga að gæðum þess til endurvinnslu við kaup. Þar skiptir litaval máli.

Eftir notkun þarf að ganga vel um heyrúlluplastið og sundur-greina það frá öðrum úrgangi. Minnka umfang þess og gæta að geymslu fyrir hirðu.

Þessi fyrstu skref við meðhöndlun skipta miklu máli við endurvinnslu á heyrúlluplasti.

Hringrásarhagkerfið byrjar á þínu býli.

VemaTRACK®

FYLGIRHLUTIR FYRIR VINNUVÉLAR

Drifhjól

Gúmmíbelti

Hliðardrif

Keðjur

Framhjól

Rúllur

VINNUVÉLAR LEIGA / SALA

RÚKO

www.ruko.is ruko@ruko.is 5346050

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Til nytja	Fallþungi	Kg eftir hverja
1 Viðar og Sigríður	Kaldbakur, Rangárvöllum	128	2.08	21.5	45.0
2 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	849	2.01	20.7	44.2
3 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskot 1, Biskupst.	275	1.92	22.4	44.1
4 Bergþóra og Sigurbjörn	Kiðafell, Kjós	155	1.84	21.9	43.1
5 Hríshólsbúið ehf	Möðruvellir, Eyjafjarðarsveit	265	1.91	20.9	41.9
6 Inga Ragnheiður Magnúsdóttir	Svínafell 3 (Bölti), Öræfum	178	1.93	20.9	41.9
7 Jón og Hrefna	Hóll, Sæmundarhlíð	213	1.94	20.5	41.3
8 Teigur 1 sf	Teigur 1, Fljótshlíð	587	1.98	20.1	41.2
9 Björn og Badda	Melar 1, Árneshreppi	286	1.92	19.8	40.5
10 Elín Heiða Valsdóttir	Úthlíð, Skaftártungu	330	1.98	19.3	39.8
11 Hrepphólar ehf.	Hrepphólar, Hrunam.hreppi	313	1.90	20.3	39.8
12 Gráhöll ehf	Brúnastaðir 1, Flóa	103	1.88	19.9	39.6
13 Böðvar Sigvaldi og Ólöf	Mýrar 2, Hrútafirði	531	1.79	20.3	39.4
14 Ása Berglind Böðvarsdóttir	Mýrar, Hrútafirði	274	1.80	20.2	39.4
15 Ragnar og Hófi	Sýrnes, Aðaldal	102	1.88	20.6	39.2
16 Magnús Jósefsson	Steinnes, Þingi	634	1.88	19.8	39.1
17 Jósef Valgarð Þorvaldsson	Fremri-Viðivellir, Fljótsdal	144	1.87	20.5	39.1
18 Jón og Eline	Hof, Vatnsdal	511	1.82	20.8	39.0
19 Jóhannes og Ólöf Björg	Heiðarbær 1, Þingvallasveit	385	1.89	19.6	38.6
20 Sigurborg Hanna og Guttormur Hrafn	Oddsstaðir 1, Lundarreykjad.	165	1.90	19.1	38.1
21 Þórarinn og Þórdís	Ytri-Hofdalir, Viðvíkursveit	152	1.66	21.8	38.1

Tafla 1. Afurðahæstu bú landsins samkvæmt þunga eftir hverja fullorðna á, á búum sem hafa 100 eða fleiri vetrarfóðraðar ær.

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Til nytja	Fallþungi	Kg eftir hverja
1 Magnús Jósefsson	Steinnes, Þingi	164	1.60	19.8	30.7
2 Hjalmar og Brynhildur	Dæli, Svarfaðardal	25	1.52	21.5	30.5
3 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskot 1, Biskupst.	70	1.36	22.4	28.7
4 Viðar og Sigríður	Kaldbakur, Rangárvöllum	32	1.32	21.5	27.2
5 Ólafur og Inga Sóley	Sveinsstaðir, Þingi	156	1.39	19.1	26.7
6 Margrét Jónsdóttir	Syðri-Völlur 1, Flóa	26	1.38	19.8	26.5
7 Hrepphólar ehf.	Hrepphólar, Hrunam.hreppi	77	1.27	20.3	26.0
8 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	232	1.16	20.7	25.7
9 Helgi Bergþórsson	Eystra-Súlunes, Melasveit	42	1.23	20.3	25.7
10 Inga Ragnheiður Magnúsdóttir	Svínafell 3 (Bölti), Öræfum	30	1.17	20.9	25.5
11 Bjarni og Eyrún	Akurbrekka, Hrútafirði	69	1.25	19.2	24.7
12 Elín Anna og Ari Guðmundur	Bergsstaðir, Miðfirði	347	1.10	21.5	24.5
13 Gráhöll ehf	Brúnastaðir 1, Flóa	31	1.07	19.9	23.6
14 Þórarinn og Þórdís	Ytri-Hofdalir, Viðvíkursveit	39	1.16	21.8	23.1
15 Bergþóra og Sigurbjörn	Kiðafell, Kjós	44	1.12	21.9	22.6
16 Eysteinn og Aldís	Laufhóll, Viðvíkursveit	37	1.08	19.4	22.6
17 Oddný Steina og Ágúst	Butra, Fljótshlíð	99	1.14	19.4	22.2
18 Teigur 1 sf	Teigur 1, Fljótshlíð	117	1.04	20.1	22.1
19 Steingrímur Þór og Inga Vala	Torfufell, Eyjafjarðarsveit	110	1.18	18.9	22.0
20 Einar Rúnar Bragason	Neðra-Vatnshorn, Línakradal	72	1.18	18.9	21.7

Tafla 3. Afurðahæstu bú landsins samkvæmt þunga eftir hverja veturgamla á, á búum sem hafa 25 eða fleiri skýrslufærðar ær á fyrsta vetri.

Góður vænleiki og vel gerðir skrokkar

– Niðurstöður sauðfjárskýrsluhaldsins árið 2025

Eyþór Einarsson.

Arni B. Bragason.

Uppgjör fyrir árið 2025 byggir á 257.882 ám tveggja vetra og eldri og eru skýrsluhaldarar sem skilað hafa gögnum 1.516. Árið 2024 skiluðu 1.580 bú gögnum en þessi munur milli ára á þó eftir að minnka eitthvað þar sem enn eru örfá bú sem ekki hafa lokið skilum. Ljóst er samt að búum í skýrsluhaldi er að fækka. Fullorðnu ánum fækkar um 10.000 miðað við uppgjörið 2024. Ef horft er til einstakra sýslna eru flestar ær á skýrslum í Austur-Húnavatnssýslu, eða 24.727 ær. Í Skagafirði eru þær 22.787 og eru þetta einu sýslur landsins þar

sem ærnar eru fleiri en 20.000. Í Norður-Múlasýslu eru þær 19.467, í Vestur-Húnavatnssýslu 18.495, í Dalasýslu 17.320 og Suður-Þingeyjarsýslu 15.115. Í öðrum sýslum eru fullorðnar ær á skýrslum færri en 15.000.

Meðalafurðir eftir hverja á árið 2025 eru 28,98 kg, sem er dálítið meira en árið 2024 þegar meðalafurðir voru 28,35 kg. Árið 2021 voru meðalafurðir eftir fullorðna á 29,46 kg og hafa aldrei verið meiri. Eins og málin standa núna kemst afurðarárið 2025 næst þessum frábæru afurðum sem náðust árið 2021 sem var sauðfjárbændum einstaklega hagstætt hvað afurðir ánnar varðaði.

Niðurstöður eftir svæðum

Afurðir voru gerðar upp í 124 fjárræktarfélögum. Stærsta félagið er Fjárræktarfélag Sveinsstaða-hrepps í Austur-Húnavatnssýslu með 9.480 ær á skýrslum hjá 28 félagsmönnum.

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Fallþungi	Gerð	Fita	Aldur	Vöxtur (g/dag)
1 Guðrún Marinósdóttir	Búrfell, Svarfaðardal	117	21.8	11.41	8.26	128	170
2 Bergþóra og Sigurbjörn	Kiðafell, Kjós	283	21.9	11.72	8.28	132	168
3 Björn og Badda	Melar 1, Árneshreppi	442	19.8	12.41	7.58	124	160
4 Birna og Sigurgeir	Varmaland, Sæmundarhlíð	116	20.6	10.95	8.29	134	155
5 Aðalheiður Elfríð Heiðarsdóttir	Dalatangi, Mjóafirði	110	20.0	10.18	7.45	129	155
6 Ástþór og Sigríður	Melanes, Rauðasandi	107	21.5	11.59	7.95	139	155
7 Hjalmar Herbertsson	Steindyr, Svarfaðardal	105	20.6	11.00	7.95	134	154
8 Guðlaugur Ingólfur Benediktsson	Árnes 2, Árneshreppi	273	19.1	11.71	7.47	126	153
9 Hrafnkatla Eiríksdóttir	Skjöldólfstaðir 2, Jökuldal	202	19.3	8.62	7.60	128	153
10 Gunnar og Dorís	Búðarnes, Hörgárdal	309	20.9	8.82	7.22	138	152
11 Sigurður og Soffía	Hólsbakki, Ásahreppi	237	19.7	10.70	7.90	131	151
12 Gunnlaugur Ingólfsson	Innri-Kleif, Breiðdalur	105	20.1	9.66	7.60	134	151
13 Sveinn Hallgrímsson	Skálanes, Gufudalssveit	366	19.4	10.29	7.35	131	150
14 Tryggvi Rúnar Hauksson	Hvoll, Vatnsnesi	235	19.4	10.36	7.36	131	150
15 Atli Þór og Guðrún	Kot, Svarfaðardal	124	20.0	9.69	7.72	134	150
16 Árni Þór Baldursson	Oddi, Bjarnarfirði	118	19.9	11.48	7.75	134	150
17 Karl Steingrímsson	Hróaldsstaðir 1, Vopnafirði	101	20.3	8.92	8.61	135	150
18 Bustarfellsbúið ehf	Burstafell I, Vopnafirði	719	19.6	9.91	6.87	133	149
19 Egill Steinar Kristjánsson	Melar 2, Árneshreppi	251	18.0	11.06	6.50	121	149
20 Leifur og Guðrún	Djúpidalur, Gufudalssveit	179	19.6	10.85	7.62	132	149
21 Jómundur Ólason	Klettstíta, Norðurárdal	153	20.4	10.82	8.00	137	149

Tafla 5. Efstu bú landsins samkvæmt vaxtarhraða mældum í g fallþunga á dag. Einungis bú með kjötmatsupplýsingar um 100 lömb eða fleiri.

Fjárræktarfélag Vatnsnesinga í Vestur-Húnavatnssýslu er með 6.016 ær og 22 félagsmenn. Fjárræktarfélagið Logi í sunnanverðri Dalasýslu er með 5.772 ær og 22 félagsmenn. Fjárræktarfélagið Tindur í Strandasýslu er með 5.754 ær hjá 24 félagsmönnum. Fjárræktarfélag Lýtingsstaðahrepps í Skagafirði er með 5.598 ær hjá 27 félagsmönnum. Mestu afurðum eftir hverja á ná félagsmenn í Fjárræktarfélaginu Von í Árneshreppi á Ströndum. Ærnar eru 772, skila að meðaltali 35,6 kg og félagsmenn eru fimm. Þegar niðurstöður eru skoðaðar eftir sýslum ná skýrsluhaldarar í Gullbringu- og Kjósarsýslu mestum afurðum eða 32,5 kg eftir hverja fullorðna á. Er það áreiðanlega í fyrsta sinn sem ær í þessum sýslum skila mestum afurðum á landsvísi. Skýrslufærðar ær eru 919. Næst kemur Vestur-

Húnavatnssýsla með 31,8 kg eftir hverja. Árnessýsla skipar þriðja sætið með 30,8 kg eftir hverja á og síðan koma Strandasýsla með 30,1 kg og Vestur-Skaftafellssýsla með 30 kg.

Kaldbakur er afurðahæsta búíð

Efstu búin á lista yfir kg kjöts eftir hverja á (tafla 1) sýna hvað hægt er að ná gríðarlegum afurðum þar sem saman fer að frjósemi er góð, mikil vaxtargeta fyrir hendi hjá lömbunum og aðstæður með þeim hætti að sú vaxtargeta er nýtt. Búum sem ná 40 kg eða meira eftir hverja fullorðna á fjölga hægt en örugglega. Líkt og árið 2024 eru það níu bú sem ná því marki. Efst stendur Kaldbakur á Rangárvöllum með 45 kg eftir ána. Í öðru sæti eru Efri-Fitjar í Fitjárdal með 44,2 kg, í þriðja sæti er

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

lðnaðarhurðir

lðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Bilskurshurdir.is

Vagnhöfða 9, 110 Reykjavík. Sími: 660-1819. Netfang: olafur@gastec.is

Gýgjarhólskot í Biskupstungum með 44,1 kg og í fjórða sæti er Kiðafell í Kjós með 43,1 kg.

Fjölga þarf lömbum til nytja

Frá árinu 2010 hefur frjósemi legið á bilinu 1,80 til 1,85 lamb eftir fullorðna á. Þróunin hefur að jafnaði verið upp á við en sveiflur milli ára eru talsverðar. Árið 2025 er til að mynda allmikil niðursveifla, þar sem 2024 var meðalfrjósemin 1,85 lamb eftir ána en meðalfrjósemin á síðasta ári var 1,82 lömb. Nærtækasta ástæðan fyrir þessari dýfu er að tíðarfar frá því í júní byrjun 2024 og fram á haust var víða fremur hryssingslegt, sérstaklega var júnihretið svæsið. Ætla má að bæði hafi þetta komið niður á gæðum heyja og ástandi ána sem hvort tveggja hefur haft neikvæð áhrif á frjósemi.

Ein af ástæðum þess að frjósemi á landsvísu hækkar tiltölulega hægt að jafnaði á síðustu árum er hve hátt hlutfall ána eru geldar. Ef horft er til þróunarinnar frá 2010 þá hefur þetta hlutfall verið að hækka. Á árunum 2010 til 2015 er það 3,1% að meðaltali en á árunum 2020 til 2025 er þetta hlutfall 4,4% og var 4,5% á síðast ári. Líklega má að einhverju leyti útskýra hækkun sem verður á árunum 2016 til 2018 með því hvernig skráningum er háttað og á meðan boðið var upp á slátrun fyrir páska var eitthvað um að bændur létu geldar ær samkvæmt talningu fara. Engu að síður er sterk vísbending um að geldhlutfallið sé að þróast á neikvæðan hátt og því ástæða til að skoða betur hvað veldur.

Á mörgum búum er frjósemi þó ákaflega góð. Mest var frjósemin á síðasta ári, á búum með 100 ær eða fleiri, á Steinnesi í Þingi og á Kaldbak á Rangárvöllum, 2,24 lömb eftir ána. Alls eru 80 bú sem eru með tvö eða fleiri lömb fædd eftir ána. Mörg búa eiga sóknarfæri í því að bæta frjóseminu, t.d. eru 161 bú sem eru fyrir neðan 1,70 fædd lömb.

Eitt af lykilatriðunum í rekstri sauðfjárbúa er að ná sem flestum lömbum til nytja. Vissulega er góð frjósemi forsenda þess að ná mörgum lömbum til nytja en afföllin eru þó afar mismikil milli búa. Árið 2025 voru að jafnaði 1,63 lömb til nytja eftir hverja fullorðna á.

Það er sama hlutfall og hafði verið tvö árin þar á undan, þrátt fyrir mismikla frjósemi. Árin þar á undan var þetta hlutfall heldur hærra. Meðaltal áranna frá 2010 til 2025 er 1,65 lömb og hefur þróunin frekar verið í þá átt að afföll hafa aukist. Það væri því verðugt verkefni á næstu árum að gera áttak í að auka fjölda lamba til nytja. Í töflu 2 er sýnt yfirlit yfir þau bú sem ná 1,92 lömbum eða fleirum til nytja.

Tvö bú ná þeim frábæra árangri að vera með yfir 2 lömb til nytja eftir ána. Efri-Fitjar í Fitjárdal eru jafnframt eitt af stærstu sauðfjárbúum landsins, með 2,01 lamb eftir hverja á. Á toppnum trónir bú þeirra Viðars og Sigríðar á Kaldbak með 2,13 lömb eftir ána.

Veturgömlu ærnar í Steinnesi afurðahæstar

Veturgamlar ær eru 61.267 á skýrslum árið 2025 og eru þær 680 fleiri en árið 2024. Meðal frjósemi þeirra er 0,98 lömb, 13,3% ána voru geldar og 11,1% af þeim var ekki haldið undir hrút. Meðalafurðir eftir hverja veturgamla á voru 12,36 kg. Hagstæða árið 2021 voru meðalafurðir eftir hverja veturgamla á 12,24 kg, fædd lömb 0,97, 12,6% voru geldar en 13% ána var ekki haldið undir hrút. Tvö bú ná meiri afurðum eftir veturgömlu ærnar sínar en skýrsluhaldarar ná að meðaltali eftir fullorðnu ærnar. Það er í Steinnesi í Þingi þar sem 164 veturgamlar ær skila 30,7 kg og í Dæli í Svarfaðardal þar sem 25 veturgamlar skila 30,5 kg. Nánar má sjá upplýsingar um efstu búin í töflu 3.

-Framhald á síðu 42.

Ókeypis sturtuvagn 1T

Fylgir öllum Solis 26 á meðan byrgðir endast.
*Afhending á vagni miðast við mars.

vallarbraut.is S-4540050 vallarbraut@vallarbraut.is Trönuhrauni 5 220 Hafnarfirði

Hvatningarverðlaun skógræktar 2026:

Kosning hafin

Hvatningarverðlaun skógræktar verða veitt þriðja sinni á alþjóðlegum degi skóga 21. mars næstkomandi. Verðlaunin eru veitt árlega til að hvetja til frekari dáða einstaklinga, hópa, fyrirtæki, félög eða stofnanir sem vinna óeigingjarnt starf í þágu skógræktar á Íslandi.

Að verðlaununum standa Skógræktarfélag Íslands, Land og skógur og Bændasamtök Íslands.

Kosningar standa nú yfir milli þriggja sem dómnefnd hefur valið úr hópi tilnefndra. Taktu þátt í kosningunni á:

www.skog.is/hvatningarverdlaun-skograektar-kosning/

Mikið úrval og breið lína gæða mótórhjóla frá CFMoto. Ferða- og götuhjól á frábæru verði. Kíkið á úrvalið á cfmoto.is.

CFMoto er eitt af þeim merkjum sem hefur vaxið hraðast í mótórhjólaiðnaðinum síðastliðin ár og jóks salan um 1307% frá 2020 til 2024.

Nitró - Urðarhvarfi 4 - 557 4848 - nitro.is

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Fædd	Til nytja
1 Viðar og Sigríður	Kaldbakur, Rangárvöllum	128	2.24	2.08
2 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	849	2.13	2.01
3 Drifkraftur ehf.	Hnjúkur, Vatnsdal	117	2.19	1.99
4 Teigur 1 sf	Teigur 1, Fljótshlíð	587	2.14	1.98
5 Elín Heiða Valsdóttir	Úthlíð, Skaftártungu	330	2.12	1.98
6 Aðall ehf	Klaustursel, Jökuldal	502	2.13	1.96
7 Bogi og Unnur	Stóri-Kálfalækur 1, Mýrum	364	2.03	1.96
8 Sverrir Möller	Ytra-Lón, Langanesi	104	2.16	1.96
9 Félagsbúið	Sandfellshagi 2, Öxafirði	326	2.18	1.95
10 Þóroddsstaðabúið	Þóroddsstaðir, Hrótafirði	322	2.08	1.95
11 Magnús Örn og Ingibjörg Jónína	Bergsstaðir, Vatnsnesi	438	2.12	1.94
12 Jón og Hrefna	Hóll, Sæmundarhlíð	213	2.03	1.94
13 Birgir Valdimar Hauksson	Grímsstaðir 3, Mývatnssveit	129	2.04	1.94
14 Mýri Bárðardal ehf.	Mýri, Bárðardal	108	2.02	1.94
15 Oddný Steina og Ágúst	Butra, Fljótshlíð	396	2.08	1.93
16 Kjartan og Sigrún	Teigasel 1, Jökuldal	288	1.94	1.93
17 Inga Ragnheiður Magnúsdóttir	Svínafell 3, (Bólta), Örafum	178	2.08	1.93
18 Sigurjón og Sigrún	Efsta-Grund, Eyjafjöllum	148	2.10	1.93
19 Björn og Badda	Melar 1, Árneshreppi	286	2.05	1.92
20 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskot 1, Biskupst.	275	2.12	1.92
21 Egill A Freysteinnsson	Vagnbrekka, Mývatnssveit	104	1.98	1.92

Tafla 2. Efstu bú landsins samkvæmt fjölda lamba til nytja eftir fullorðna á, á búum sem hafa 100 eða fleiri vetrarfóðraðar ær.

Afurðir eftir allar ær búins (fullorðnar og veturgamlar)

Síðustu ár hefur verið birtur listi yfir bú sem ná mestum afurðum eftir allar ær og veturgamlar ær á búinu þá með í hópnum. Þrjú efstu búin þegar þessari mælistiku er beitt eru þau sömu og ná mestum afurðum eftir fullorðnu ærnar en Gýgjarhólskot og Efri-Fitjar víxla sætum. Fjórða sætið skipar bú Ingu Ragnheiðar Magnúsdóttur á Svínafelli 3 (Bólta) í Örafum og Kiðafell er í fimmta sæti. Þegar þessi mælistika á afurðir er notuð skiptir að sjálfsögðu máli hver hlutur veturgömlu áнна er í heildarfjölda áa og vert að hafa það í huga þegar þessi afrekalisti er skoðaður. Hér má einnig sjá hve mikilli framleiðslu er hægt að ná ef tækifærin eru nýtt eins og kostur er og tekst að láta allt ganga vel upp.

Listi yfir bú sem ná góðum árangri (úrvalsbú)

Nú í nokkur ár hefur verið birtur listi á heimasíðu RML yfir bú sem náð hafa mjög góðum árangri með sína hjörð að teknu tilliti til margra þátta. Þessar viðmiðanir hafa tekið breytingum eftir því sem árin líða og árangur fleiri þokast til betri vegar. Í ár eru viðmiðanir þessar:

Meðaleinkunn fyrir gerð er sú hæsta á landsvísu frá því EUROP matið var tekið í notkun ...

Bú með fleiri en 100 skýrslufærðar ær þar sem fædd lömb eftir fullorðnar ær eru fleiri en 1,90 og lömb til nytja fleiri en 1,71, fædd lömb eftir veturgamlar ær eru fleiri en 0,90 reiknað dilkakjöt eftir allar ær er landsmeðaltal (>25,8 kg), gerðarmat sláturlamba er yfir 9,8, fitumat sláturlamba er 5,4-8,5, hlutfall gerðar og fitu yfir 1,3.

Eins ná inn á listann bú með góðar afurðir, þ.e. reiknað dilkakjöt eftir allar ær (>30 kg) og nytjahlutfall >90% þó frjósemi sé minni en 1,9 lömb fædd.

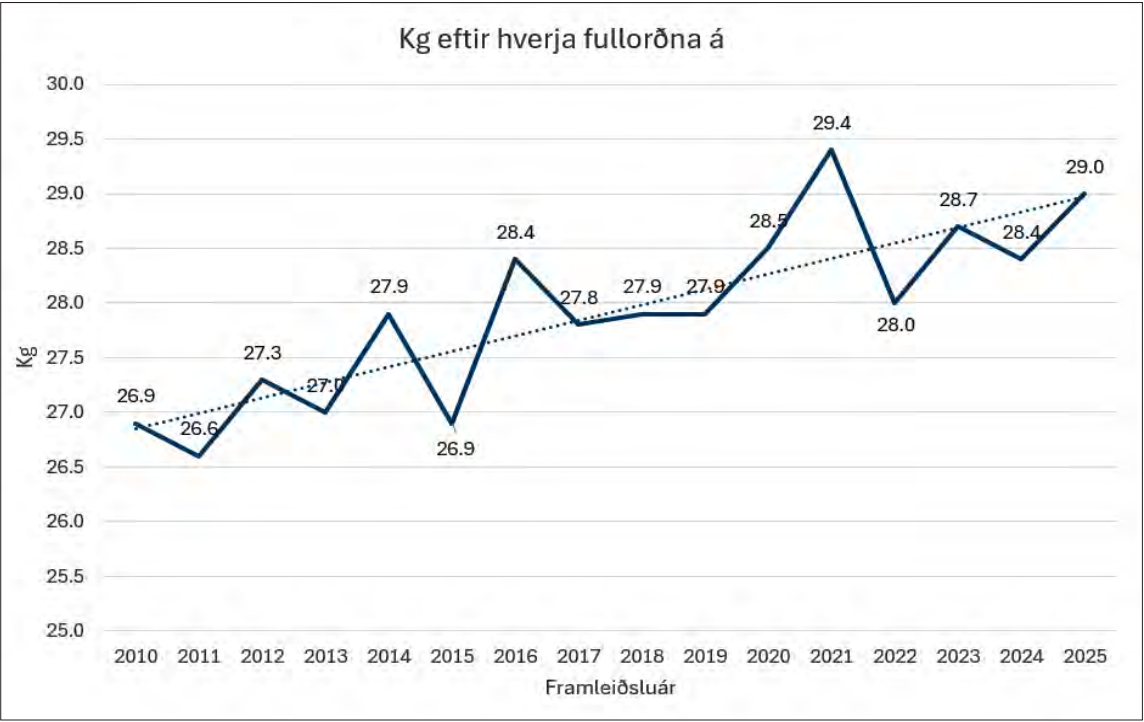
Að öðru leyti er vísað á þennan lista á heimasíðu RML þar sem hann er að finna meðal annarra niðurstaðna skýrsluhalds í sauðfjárrækt árið 2025

Holdfylling eykst

Vænleiki dilka var frábær í haust. Sá næstmesti frá upphafi samkvæmt

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Fallþungi	Gerð	Fita	Aldur	Vöxtur (g/dag)
1 Ólafur og Dagbjört	Syðri-Urriðaa, Miðfirði	127	23.5	12.89	8.65	166	142
2 Sigurfinnur Bjarkarsson	Brattsholt, Árborg	113	19.9	12.57	8.47	148	135
3 Elín Anna og Ari Guðmundur	Bergsstaðir, Miðfirði	342	21.5	12.54	8.28	160	135
4 Björn og Badda	Melar 1, Árneshreppi	442	19.8	12.41	7.58	124	160
5 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	1519	20.7	12.31	7.83	144	145
6 Ragnar og Sigríður	Heydalsá 1, Tungusveit	826	18.6	12.22	7.08	138	135
7 Jón og Elíne	Hof, Vatnsdal	818	20.8	12.21	7.61	155	135
8 Bjarni Bjarnason	Brekka, Lóni	209	18.0	12.02	7.59	152	118
9 Þórdís og Tyrfirgur	Meiri-Tunga 4, Holtum	264	20.0	12.01	7.92	153	133
10 Gráhóll ehf	Brúnastaðir 1, Flóa	164	19.9	12.01	7.72	145	139
11 Þórður Jónsson	Árbær, Reykhólasveit	107	19.4	11.98	7.46	156	125
12 Benedikt Arnbjörnsson	Bergsstaðir, Þingeyjarsv.	101	16.8	11.98	6.62	158	107
13 Reynir Björnsson	Miðdalsgröf, Tungusveit	399	18.3	11.92	7.55	141	131
14 Böðvar Sigvaldi og Ólöf	Mýrar 2, Hrótafirði	802	20.3	11.86	7.84	146	141
15 Karl Kristjánsson	Kambur, Reykhólasveit	424	19.5	11.86	7.54	132	148
16 Jökull Helgason	Ósabakk 2, Skeiðum	363	19.9	11.85	7.76	159	126
17 Ágústína og Halldór	Hjartarstaðir 1, Eiðaþinghá	126	20.5	11.81	7.37	147	140
18 Sigurb. Hanna og Guttormur Hr.	Oddsstaðir 1, Lundarreykjad.	260	19.1	11.80	6.80	145	133
19 Birgir Baldursson	Bær, Miðdölum	127	18.9	11.78	7.81	154	123
20 Ása Berglind Böðvarsdóttir	Mýrar, Hrótafirði	406	20.2	11.75	7.80	147	139

Tafla 4. Efstu bú landsins samkvæmt einkunn fyrir holdfyllingu (gerð) sláturlamba. Einungis bú með kjötmatsupplýsingar um 100 lömb eða fleiri.

Mynd 1. Þróun í afurðum, mælt sem kg eftir hverja fullorðna á, frá árinu 2010 til 2025.

niðurstöðum frá afurðastöðvunum. Aðeins árið 2021 hefur skilað meiri þunga. Tölur úr skýrslum fjárræktarfélaganna liggja aðeins herra en tölur MAST frá afurðastöðvunum, sem birtar

voru að lokinni sláturtíð, þar sem örlítill hluti framleiðslunnar liggur utan skýrsluhalds og þá er eitthvað af lömbum á skýrslum sem eru ómarktæk til útreikninga. Samkvæmt skýrsluhaldsniðurstöðum framleiðsluársins 2025 var búsméðaltal fyrir fallþunga 17,7 kg, einkunn fyrir gerð 9,65 og einkunn fyrir fitu 6,79. Byggja þessar tölur á upplýsingum um 374.370 sláturlömb. Meðaltal fyrir þunga hækkar um 300 g milli ára, gerðin um 0,16 og fitan um 0,24.

Meðaleinkunn fyrir gerð er sú hæsta á landsvísu frá því EUROP matið var tekið í notkun. Á síðustu árum hefur gerðin hækkað samhlíða auknum þunga en jafnframt virðast eðlis gæðin vera batna, sem kynbætur skýra umfram þunga. Ef skoðaður er listi yfir þau bú þar sem finnst kjötmatsniðurstöður fyrir 100 sláturlömb eða fleiri þá liggur meðaleinkunn fyrir gerð frá 5,28 upp í 12,89. Um 70% búa liggja á bilinu 8,51 til 10,65 í einkunn. Það er 61 bú sem er með lægra en 8,00 í einkunn og 10 bú sem fara yfir 12,0 í gerð.

Efstu bú landsins er Syðri-Urriðaa í Miðfirði með gerðareinkunn upp á 12,89 við 23,5 kg fallþunga. Það er athyglisverður árangur þar sem verið er að byggja upp nýja hjörð eftir fjárskipti og lömbin því eingöngu undan ungum ám. Greinilegt er að vel hefur tekist til við val á gimbrum og meðferð lambanna framúrskarandi. Til upprifjunar, þá mældist bakvöðvi í hrútlambi á Syðri-Urriðaa 49 mm í haust, sem var þykkasta bakvöðvamæling landsins þetta árið. Það bú sem setið hefur á toppnum á þessum lista síðustu fjögur árin, Brattsholt í sveitarfélaginu Árborg hefur nú verið velt úr sessi og verður að láta sér annað sætið lynda með gerðareinkunnina 12,57. Listi yfir hæstu búin er birtur í töflu 4.

Vaxtarhraðinn mestur í Svarfaðardalnum

Vaxtarhraði lamba er býsna breytilegur milli búa og milli landsvæða en hér vega vissulega sumarhagarnir þungt. Þetta ræðst þó ekki allt af regni og sól en innan sveita getur verið mikill breytileiki enda er þetta eiginleiki sem við getum haft talsverð áhrif á bæði með kynbótum og snjallri bústjórn. Búsmeðaltal fyrir öll bú í skýrsluhaldi er 126 g í fallþunga á dag. Á búum sem hafa upplýsingar um 100 sláturlömb eða fleiri er það Búrfell í Svarfaðardal sem nær hér bestum árangri en þar uxu lömbin um 170 g/dag en fallþungi dilkanna var 21,8 kg við 128 daga aldur.

Tafla 5 sýnir lista yfir hæstu bú m.t.t. vaxtarhraða.

Lokaorð

Framleiðsluárið 2025 var að mörgu leyti ákaflega hagstætt. Flestir bændur hafa líklega upplifað einstaklega gott tíðarfar sem auðveldar mjög bústörf. Einhverjir gætu hafa búist við að afurðir í svona árferði yrði enn meiri en raun ber vitni. Má ætla að það skýrist að hluta til af ótíð ársins 2024 sem hefur haft áhrif á ástand áнна og fóðurforðann sem lagt var af stað með inn í framleiðslu árið 2025. Þrátt fyrir sveiflur í tíðarfari er þróunin sú að afurðir hafa aukist á síðustu árum (mynd 1) sem og holdfylling lambanna. Ekki er að sjá áberandi merki þess að áhersla á innleiðingu verndandi arfgerða dragi þar úr framförum. Áfram má bæta árangur í flestum eiginleikum en sérstaklega þyrfti að ná árangri í því að fjölga lömbum til nytja.

Höfundar eru ráðunautar hjá RML.

VARAHLUTIR Í KERRUR

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.is

Bílabúðin
Stál og stansar

i

Framúrskarandi
fyrirtæki 2012-2024

Seyðisfjörður. Mynd / Wikipedia

Hvers virði eru loforð ríkisins?

Hvað eru samþykktar samgöngu-áætlanir mikils virði ef þær standast aðeins þar til pólitískir vindar breytast?

Fjarðarheiðargöng voru ekki tilfallandi hugmynd. Þau voru niðurstaða áratugalangrar vinnu, faglegra greininga og víðtækrar pólitískrar sáttar. Þau voru skilgreind sem næsta jarðgangaverkefni Íslands. Undirbúningi var lokið. Göngin eru tilbúin til útboðs.

Samt er nú lagt til að þau víki.

Þetta er ekki tæknileg forgangsfærsla, heldur stefnumarkandi ákvörðun með víðtæk áhrif. Þetta er ákvörðun sem hefur raunverulegar afleiðingar fyrir öryggi fólks, heilbrigðisþjónustu og framtíð heils samfélags.

Fjarðarheiði er fjallvegur í yfir 600 metra hæð. Hún lokast oft tugum daga á ári. Þar hafa orðið alvarleg slys. Þar hefur fólk misst lífið. Þetta er ekki óvænt áhætta. Þetta er raunveruleiki sem hefur ítrekað sýnt sig, með alvarlegum afleiðingum.

Samt er íbúum sagt að bíða áfram.

Bíða þrátt fyrir að engar nýjar faglegar forsendur hafi komið fram. Bíða þrátt fyrir að göngin séu tilbúin. Bíða þrátt fyrir að sameining sveitarfélaga og uppbygging þjónustu hafi byggst á því að örugg heilsárstenging kæmi til.

Samgönguáætlanir eiga að vera traust langtímaverkfæri sem samfélög, fyrirtæki og opinberar stofnanir geta byggt ákvörðanir sínar á. Þær eiga að byggja á faglegu mati, öryggis-sjónarmiðum og heildarhagsmunum. Ekki skammtímapólitík eða breytilegum áherslum ráðherra hverju sinni. Þegar stórar, full-

Guðný Lára Guðrúnardóttir.

undirbúnar innviðaframkvæmdir geta horfið af borðinu án nýrra raka er ekki aðeins verið að fresta verkefni, heldur raska grundvelli trausts, fyrirsjáanleika og ábyrgðar í stjórnsýslunni. Langtímahugsun er orðin að skiptimynt og samfélögum er sagt að aðlagast óstöðugleikanum.

Þá verðum við öll að staldra við: ef slíkar ákvarðanir eru ekki stöðugar, ef öryggi fólks og framtíð samfélaga getur sveiflast með pólitískum vindum, pólitískum stormviðrum. Hvað getum við þá raunverulega treyst á í opinberri stefnumótun?

Þetta er ekki aðeins samgöngumál. Þetta snýst um hvort fólk geti treyst því sem ríkið lofar og gert langtímaplön. Þetta er ábyrgðarmál.

Spurningin sem við verðum að spyrja er einföld:

Viljum við í alvöru búa við stjórnsýslu þar sem faglega undirbyggðar ákvarðanir um öryggi fólks geta sveiflast með pólitískum vindum?

Fjarðarheiðargöng eru ekki sérhagsmunamál. Þau eru öryggisverkefni. Þau eru heilbrigðismál. Þau eru byggðastefna í framkvæmd.

Að fresta þeim er meðvituð ákvörðun um að viðhalda hættu sem hægt er að afnema.

Það er ákvörðun sem á skilið miklu meiri umræðu en einfalt færsluatriði í nýrri áætlun.

Höfundur er sveitarstjórnarfulltrúi í Múlaþingi en fyrst og fremst íbúi í Seyðisfirði.

Hitastigs vöktun fyrir matvælaiðnað

Vottaður sjálfvirkur aflestur og skráning fyrir vörukæla og frystiklefa. Rafrænar skýrslur sjálfvirkt með tölvupósti. Boð með SMS eða tölvupósti við fráviki eða bilun. Allir nemar þráðlausir með 7. ára rafhlöðu endingu.

Skannið kóða

Fjarvöktun.is

sala@fjarvöktun.is

Sími: 837-2727

Öflugar og fjölhæfar vöruhúsalausnir

Umhverfisvæn, hagkvæm og endingargóð vinnutæki!

- Rafmagnslyftarar
- Handtjakkar

- Rafmagnstjakkar
- Skotbómulyftarar

- Tínslutæki

Hafðu samband **Adolf P. Andersen** í **590 5135** eða **adolf@klettur.is** og kynntu þér lausnir sem henta þínum rekstri.

www.klettur.is — 590 5100

Kaffi út árið 2026 og fjölnota kaffibolli 4.990 kr.

AMOC og auðgandi landbúnaður

Í síðasta tölu-
blaði Bænda-
blaðsins (bls.
20–21) var
birt vönduð
fréttaskýring
um veikingu
veltihringrásar
Atlantshafsins,
AMOC. Þar var
rakið hvernig
mælingar á hita og seltu benda til
þess að kerfið sé veikara en um
langt skeið og að líkur á veikingu
aukist með áframhaldandi hlýnun.
Slík umfjöllun er mikilvæg og á
hrós skilið. AMOC er ekki fjarlægt
fræðilegt fyrirbæri heldur einn af
grunninnviðum loftslagsins sem
íslenskur landbúnaður byggir á –
og þar með forsenda sjálfbærrar
matvælaframleiðslu til framtíðar.

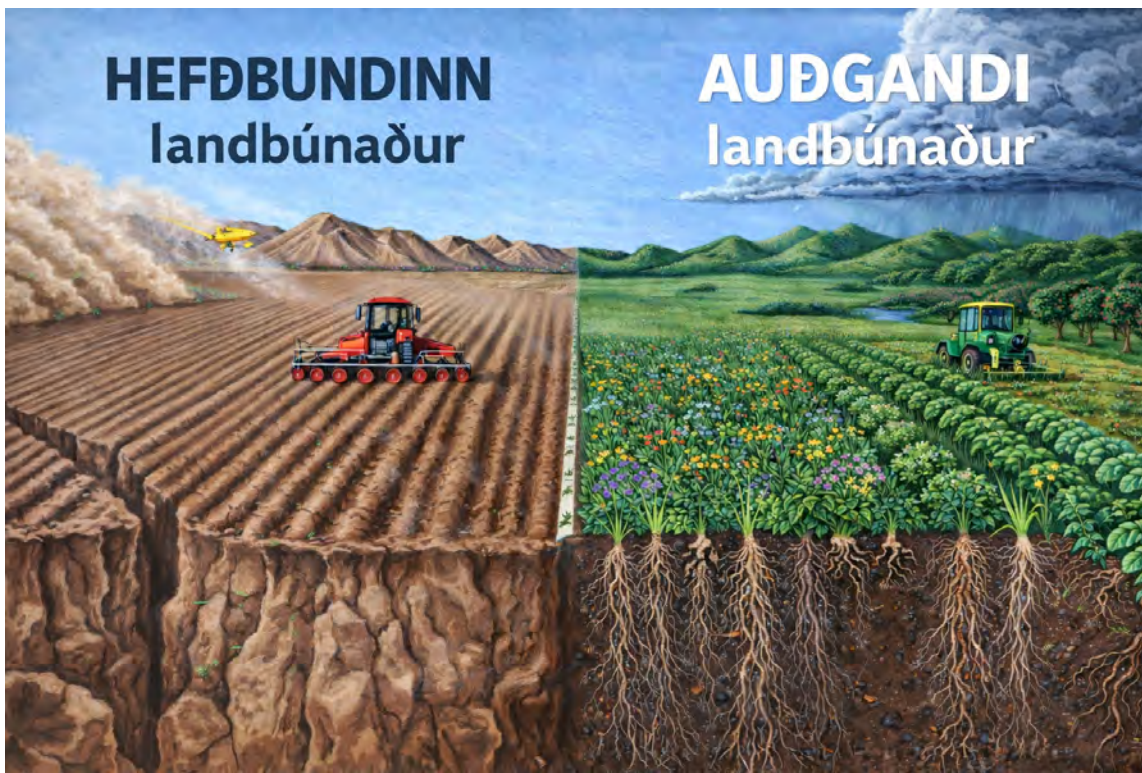
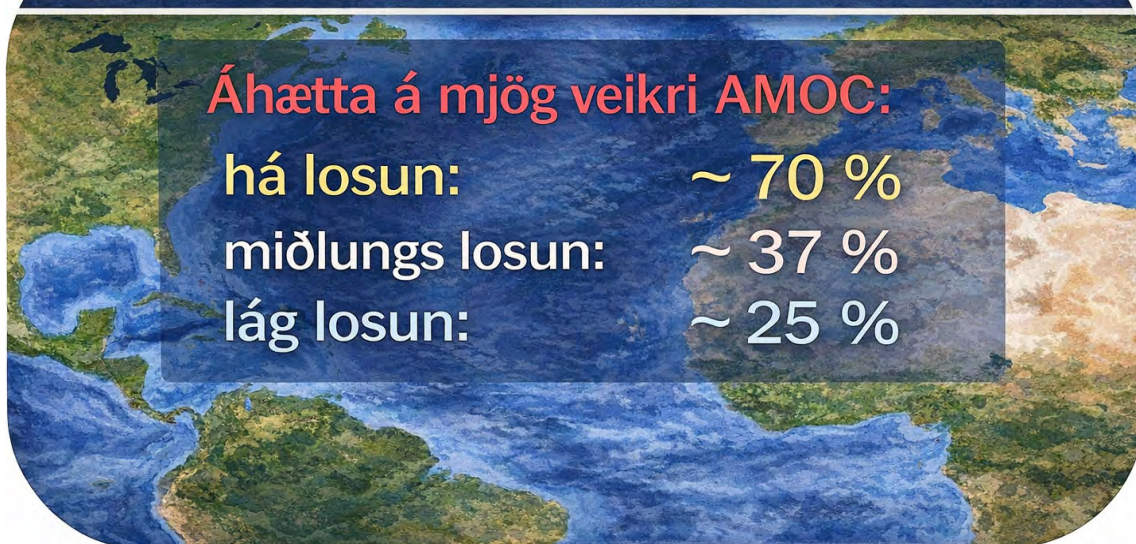
Sigurpáll
Ingibergsson.

AMOC flytur heitan sjó
norður á bóginn og kaldan
suður aftur og mótart þannig
hitafar og veðurmynstur Norður-
Atlantshafsins. Veikist hringrásin
geta áhrifin orðið víðtæk: svalari
sumur, meiri veðursveiflur,
breytt úrkomudreifing og rask á
vistkerfum sjávar. Fyrir landbúnað
þýðir það ófyrirsjáanlegri
vaxtarskilyrði, aukna hættu á
kuldaköstum, kali og langvarandi
þurrkum. Einnig aukast sveiflur
í fódurgæðum og hættu á
jarðvegsrofi. Slík þróun snertir
beint sjálfbærni búskapar og
stöðugleika matvælaframleiðslu
– hér er um að ræða kerfisáhættu.

Aukin áhætta í loftslagslíknum

Ný ritrýnd rannsókn, þar sem
loftslagshermilíkon eru keyrð
langt fram yfir árið 2100, bendir til
þess að líkur á verulegri veikingu
AMOC – og í sumum hermunum
jafnvel stöðvun – kunni að
vera meiri en áður var talið. Í
greiningunni leiddu um 25%
keyrslu til stöðvunar undir lágum
losunarsviðsmýndum, um 37%
undir meðal sviðsmýndum og allt
að 70% undir háum sviðsmýndum.

Áhætta á mjög veikri AMOC eftir 2100:

Skýringarmynd sem sýnir hvernig jarðvegsbygging og rótarkerfi hafa áhrif á vatnsbúskap, lífríki og seiglu landbúnaðar.

” AMOC
flytur heitan sjó
norður á bóginn
og kaldan suður
aftur og mótart
þannig hitafar
og veðurmynstur
Norður-
Atlantshafsins...

Fjölbreytt plöntusamfélag,
þekjuræktun, minna jarðrask og
markviss beitarstýring stuðla
að öflugri lífríki í jarðvegi –
frá örverum til ánamaðka sem
gegna lykhillutverki í hringrás
næringarefna.

Bykkara og öflugra rótarkerfi
nær dýpra, sækir næringu á stærra
svæði og gerir plöntum kleift að
standast bæði þurrka og votviðri.
Jarðvegur ríkur af lífi verður
stöðugri, heldur betur vatni og er
síður viðkvæmur fyrir rofi. Þetta
er kjarninn í seiglu – hæfninni til
að takast á við áföll án þess að
framleiðslugeta tapist.

Slíkar aðferðir geta jafnframt
dregið úr þörf fyrir aðkeyptan
ábúð og önnur aðföng og þannig
aukið rekstraröryggi bændu til
lengri tíma.

Hér felast einnig loftslags-
tækifæri. Með aukinni bindingu
lífræns kolefnis í jarðvegi
og notkun lífkola má auka
kolefnisforða lands og draga úr
nettólosun. Slík kolefnisbinding
styður við loftslagsmarkmið
en styrkir jafnframt jarðvegin
sjálftan. Sjálfbærni verður þá
ekki slagorð heldur mælanleg
niðurstaða í formi bættrar
jarðvegsheilsu, aukinnar líffræði-
legrar fjölbreytni og stöðugar
uppskeru.

Til þess þarf þó rannsóknir,
mælingar og þekkingarupp-
byggingu, þar sem nýjar mæli-
aðferðir og gervigreind geta nýst
til að greina betur hvað virkar við
íslenskar aðstæður. Nauðsynlegt
er að hefja langtímarannsóknir
sem taka mið af íslenskum
aðstæðum og áhrifum jarðvinnslu,
beitarstjórnunar og lífrænnar
uppbyggingar á kolefnisbindingu,
uppskeru og vistkerfi jarðvegs.
Efla þarf rannsóknir á tengslum
jarðvegsheilsu við framleiðni
og afkomu bændu. Kerfisáhætta
krefst kerfisviðbragða – og þar
gegna stjórnvöld lykhillutverki.

AMOC minnir okkur á
að náttúran er virkt kerfi.
Landbúnaður framtíðarinnar þarf
að byggja á sömu hugsun – þar
sem jarðvegur, fjölbreytni og
seigla haldast í hendur.

Vendipunktur í hafinu eru utan
seilingar. Vendipunktur í jarðvegi
eru það ekki.

Höfundur er félagi í Hellnaskeri,
hugveitu um sjálfbærni
og loftslagshópnum París 1,5
sem berst fyrir því að Ísland leggi
sitt af mörkum til að takast
á við loftslagsvandann.

Heimildir:

- IPCC (2021). AR6 Working Group I: The Physical Science Basis
- Ditlevsen, P. & Ditlevsen, S. (2023). Nature Communications
- Drijfhout, S. o.fl. (2025). Environmental Research Letters
- Schreefel, L. o.fl. (2020). Regenerative agriculture – the soil is the base

HÍFIBÚNAÐUR

Bindikeðjur - Krókar - Lásar - Talíur

Staðlaðar stærðir
á hagstæðu verði

Keðjustrekkjarar

D-Lásar

Hífikeðjur

862 4046

skralli@skralli.is

SKRALLI

Veiðimenn á vegum sveitarfélaga eru að vinna eftir töxtum sem eru að grunnni frá árinu 1996.

Þróun á kostnaði við (hreindýra/refa) veiðar

Það er allrar athygli vert að skoða tvo málaflokka veiða sem ríkið, eða stofnanir á vegum þess sjá um. Þar eru annars vegar veiðar á hreindýrum og eftirlit og stjórnun stofnstærðar hreindýra og hins vegar veiðar á ref og mink og stjórnun stofnstærðar. Þessir málaflokkar hafa lengi verið í skúffum ríkisstofnana og það er um margt undarlegt hvernig þeim er stjórnað, vissulega var framkvæmd á veiðum á ref og mink komið til sveitarfélaga fyrir margt löngu en stjórn þessara veiða er hjá ríki.

Garðar Páll Jónsson.

Nú á dögnum sendi umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra frá sér tilkynningu þar sem hann ákvað veiðiheimildir á hreindýrum vegna ársins 2026. Þar kemur jafnframt fram að veiðileyfi á tarfa og kýr muni hækka í 241.660 kr. á tarf og 137.000 kr. fyrir kýr, þessi hækkun mun vera vegna hækknar vísitölu og er víst löngu orðin tímabær að mati ráherra. Þessi sami ráðherra hefur einnig á sinni könnu fyrirkomulag á greiðslum vegna veiða á ref og mink og finnst sjálfsagt að engar vísitölur komi nálægt þeirra launum, hvorki vegna vinnu eða kostnaðar sem hljóta af þeim.

Veiðimenn á vegum sveitarfélaga eru að vinna eftir töxtum sem eru að grunnni frá árinu 1996, þessi seinagangur og deyfð yfirvalda í málaflokknum hefur gert það að verkum að viðkomandi veiðimenn eru með laun sem eru lægri en þau sem bjóðast unglingum í bæjarvinnu. Taxtar eru lægri en lögboðin laun í landinu og það er í boði ríkisvaldsins. Allur kostnaður vegna búnaðar og farartækja hefur margfaldast og gerir það sums staðar að verkum að tekjur af veiði hverfa vegna kostnaðar við ferðir. Engar vísitölur hafa komið nálægt launakjörum veiðimanna á vegum sveitarfélaga.

Hvernig stendur á þessum tvískinnungi er mér illskiljanlegt, annars vegar hefur ríkisbákníð á höndum stjórnun veiða þar sem tekjur koma í kassann, en hins vegar eru veiðar þar sem ríki þarf að borga, að einhverjum hluta allavega, og finnst sjálfsagt, með hæpnem rökum að hækka veiðileyfi á hreindýrum að þessu marki.

Ef við horfum aðeins á þróun veiðileyfa vegna hreindýraveiða sjáum við að frá árinu 2008 til dagsins í dag hafa veiðileyfi á kýr farið úr 45 þús. í 137.700 þús., þetta er hækkun upp á rúmlega tvö hundruð prósent.

Gefið ykkur aðeins tíma í að melta það, þetta er hækkun á innan við tuttugu árum. Eins hafa leiðsögumenn þurft að hækka sín laun og ekki hugsa annað en að þeir eigi það ekki skilið, þeir skila sínu starfi vel og þurfa að viðhalda tækjum og búnaði.

Ef við horfum svo á veiðimenn sveitarfélaga sem vinna við að halda niðri stofnstæð refs og minks hefur þróunin verið döpur og öllum sem koma að þessu frá ríki og sveitarfélögum til skammar, sami taxti og var notaður

1996, með fáum undatekningum. Vissulega hafa sum sveitarfélög séð hvað það skiptir miklu máli að hafa hæfa og reynda veiðimenn í sínum ranni en því miður kemur alltaf að því að taxtarnir eru það sem þeir eru. Önnur sveitarfélög hafa því miður leitað á mið lukkuriddara og boðið út veiðar, með þeim árangri að veiðar hafa minnkað eða misfarist og vandamál færst á önnur svæði, vanir veiðimenn sem þekkja svæðin hafa hrakist úr starfi og eftir stendur verri veiðistjórnun og kannski stundum lægri kostnaður viðkomandi sveitarfélags, en vandinn færist milli svæða og nágrannasveitarfélögin enda oftast með hærri reikninga vegna stjórnunar stofnstærðar á sínu svæði. Það er engin heildarsýn á veiðar, engin heildarstjórn, engin markmið og ekki margt sem er að sjá í spilunum að horfur skáni til framtíðar.

Ef við horfum til annars hlutar sem snýr að sveitarfélögum og áður nefndum töxtum þá er það þannig að endurgreiðsla frá ríki til sveitarfélaga á kostnaði vegna veiða, eða réttara sagt upphæð endurgreiðslu, fer líka eftir fyrmefndum töxtum, það mætti með rökum, ekki jafnhæpnem og þeim sem réttlættu hækkun á veiðileyfum hreindýra, réttlæta að sveitarfélögin verði af tugum milljóna á landsvísi með því fyrirkomulagi sem unnið er eftir í dag. Einhvers staðar er sagt og ritað að eftirlit og stærðarstýring hreindýrastofnsins kosti mikið og þess vegna verði að nýta gjaldstofninn, en það mætti líka horfa á það þannig að hærri upphæðir sem yrðu settar í rannsóknir og veiðar á ref og mink myndu skila betri útkomu fyrir sveitarfélögin. Félagsmenn Bjarmalands eru í góðu samstarfi við þá aðila sem fylgjast með framgangi stofnstærðar á ref og mink og framtíð veiða byggir í miklum grundvallaratriðum á samstarfi þessara aðila.

Nú eru sveitarstjórnarkosningar fram undan, og einhvers staðar í skúffum eru drög að nýrri nefnd um endurskoðun fyrirkomulags um veiðar á ref og mink, spurt er hvort verðandi sveitarstjórnarmenn ætli að halda áfram að draga lappinar í málaflokki um veiðar á ref og mink, eða ætla þessir nýju sveitarstjórnarmenn að herja á ríkisvaldið að leiðrétta kjör síns sveitarfélags og kjör veiðimanna sinna, þegar þetta er skrifað eru um áttatíu dagar til kosninga og frambjóðendur verða að fara að leita að stuðningi innan tíðar.

Veiðimenn eru íbúar sveitarfélaga og þeir greiða skatta til ríkis, það er báðum þessum aðilum til hagsbóta að bæta þeirra kjör, núna er lag að vinna í því. Stofnstærð þessara dýra þarf að halda innan vissra marka. Ríki og sveitarfélög verða að koma sér að því að koma þessum málum í sanngjarnan farveg, farveg þar sem vinna veiðimanna í ref og mink er greidd af sanngirni. Félagið Bjarmaland og félagsmenn hafa margoft bent á það hvað þessi misskipting er orðin bagaleg, nú er lag að bæta kjör og gera raunhæfa langtíma áætlun um stjórnun stofnstærðar á ref og mink.

Höfundur er formaður félags atvinnuveiðimanna í ref og mink, Bjarmalandi.

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi:

Réttarsandur – Nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan nær til 6,78 ha spildu úr landi Réttarsands, L233917. Tillagan gerir ráð fyrir þremur byggingarreitum, á B1 verður heimilt að byggja 350 m² íbúðarhús, 250 m² gripahús og 600 m² skemmu. Hámarkshæð húsa er 7,5 m frá botnplötu. Á byggingarreit B2 og B3 verður heimilt að reisa sex 50 m² gestahús, allt að 6 m. há frá plötu. Gestafjöldi er að hámarki 20 manns.

Samkvæmt 31. og 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að aðalskipulagsbreytingu og nýtt deiliskipulagi:

Bolavellir úr Ytra-Seljalandi - nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan nær til 5 ha svæðis úr landi Ytra-Seljalands. Gert er ráð fyrir 12 lóðum þar sem heimilt verður að byggja 50 m² gestahús. Hámarkshæð húsa er 6 m frá botnplötu og heimilt verður að vera með gistingu fyrir fjóra í hverju húsi.

Bolavellir úr Ytra-Seljalandi – aðalskipulagsbreyting

Breytingin tekur til 5 ha svæðis úr Ytra-Seljalandi sem verður breytt úr landbúnaðarlandi (L1) í verslunar- og þjónustusvæði (VB).

Ofangreindar tillögur er hægt að kynna sér á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á viðtalstíma hjá skipulags- og byggingarfulltrúa að Austurvegi 4, Hvolsvelli. Umsagnar- og athugasemdarfrestur lýsingarinnar er frá 13. febrúar til og með 27. mars 2026. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

F.h. Rangárþings eystra
Póra Björg Ragnarsdóttir
Fulltrúi skipulags- og byggingarsviðs Rangárþings eystra

GÁMATJÖLD

EINFÖLD LEIÐ TIL AÐ AUKA PLÁSS

- Sterkt tjald sem festist á gáma
- Norsk uppskrift, þykkur dúkur og öflug grind
- CE og brunavottun
- Yfir 15 ára reynsla á Íslandi
- Festist á 20" eða 40 feta gáma
- Breidd á milli gáma 8, 10 eða 12 metrar
- Engin fasteignagjöld
- Tjöld vítt og breitt um landið
- Hægt að einangra
- Hægt að setja í glugga

Upplýsingar: gamatjold@gmail.com – 660 6707

Gámatjöld

SALT- OG SANDKISTUR

GULAR OG GRÁAR – ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA

BORGARPLAST

STOFNAÐ 1971

Farsæl kynslóðaskipti þýðingarmikil fyrir íslenskan landbúnað

Fátt er í mínum huga mikilvægara fyrir íslenskan landbúnað en nýsköpun, nýliðun og kynslóðaskipti. Ef nýjar hugmyndir og nýjar leiðir fá ekki að þróast í landbúnaði og ef ungt fólk sér ekki framtíð í því að starfa við búskap er hætt við að hann leggist einfaldlega af. Ég leyfi mér að fullyrða að það sé ekki eitthvað sem hugnist þjóðinni. Það er því skylda stjórnvalda á hverjum tíma að stuðla að nýsköpun, nýliðun og kynslóðaskiptum í bændastétt og treysta þannig stoðir íslensks landbúnaðar til frambúðar, samfélaginu öllu til heilla.

Nýliðun og kynslóðaskipti í landbúnaði er hvorki ný áskorun í íslenskum landbúnaði né séríslensk áskorun. Í búvörusamningum sem undirritaðir voru 2016 var í fyrsta sinn samið um nýliðunarstuðning og sérstakir fjármunir eyrnamerkir slíkum stuðningi með það að markmiði að auðvelda kynslóðaskipti í landbúnaði. Þá hefur Bygðastofnun frá árinu 2020 veitt lán vegna kynslóðaskipta og hefur lánaflokkurinn verið eftirsóttur.

Nú þegar vinna er að hefjast við endurskoðun stuðningskerfis landbúnaðar er eðlilegt að horfa til þess hvernig þær leiðir sem farnar hafa verið undanfarinn áratug til að auðvelda nýliðun í íslenskum landbúnaði hafa reynst. Þá má líka horfa til þess hvaða leiðir hafa verið farnar eða eru í pípunum í nágrannalöndum okkar, t.d. í Evrópu þar sem þessi áskorun er vel þekkt, og líkt og hérlandis ekki ný af nálinni.

Þróunin í Evrópu

Evrópusambandið kynnti í október sl. nýja stefnu um kynslóðaskipti í landbúnaði. Þar er sett fram það

„Að mínu mati eru aðgerðir til þess að auðvelda nýliðun og kynslóðaskipti í íslenskum landbúnaði eitt mikilvægasta viðfangsefnið við komandi endurskoðun stuðningskerfisins.“

markmið að árið 2040 verði búið að tvöfalda fjölda ungra bænda í Evrópu frá því sem nú er. Í dag er hlutfall þeirra í heildarfjölda um 12% og er markmiðið að það verði þá komið upp í 24%. Samhliða stefnunni var kynnt rannsókn um stöðu nýliðunar, mat á þeim aðferðum sem aðildarríkin hafa farið í til að auðvelda kynslóðaskipti og kortlagt hvað það er sem helst hindrar það að ungt fólk í Evrópu hefji búskap.

Aðgangur að landi er alvarlegasta hindrunin samkvæmt rannsókninni auk aðgangs að fjármagni sem er takmarkaður og flókinn. Rannsóknin

dregur einnig fram atriði á borð við takmarkaða möguleika ungs fólks til að afla sér nauðsynlegrar þekkingar í landbúnaði sem og þá staðreynd að lífsgæði í dreifðari byggðum eru almennt talin hafa versnað, vegna t.d. takmarkaðra innviða og lélegrar þjónustu.

Í fyrrnefndri stefnu ESB eru settar fram ýmsar aðgerðir svo ná megi markmiðinu um fjölda ungra bænda árið 2040. Meðal annars er kveðið á um að fjármagni verði almennt betur stýrt svo það nýtist í nýliðun. Þá á að auka gagnsæi þegar kemur að eignarhaldi á jörðum og

nýtingu á landi og lagðar til aðgerðir til að gera það meira aðlaðandi fyrir ungt fólk að hefja búskap, t.d. með betri lífsgæðum í dreifðari byggðum.

Staðan hérlandis

Hér, eins og í Evrópu, eru hindranir margvíslegar þegar kemur að nýliðun og kynslóðaskiptum í landbúnaði. Aðgangur að lánsfé og hár fjármagnskostnaður er vandamál og ungt fólk sem er að koma sér upp fjölskyldu gerir sjálfsagðar kröfur um að grunninnviðir í nærsamfélaginu séu í lagi, eitthvað sem við vitum að

” Nýliðun og kynslóðaskipti í landbúnaði er hvorki ný áskorun í íslenskum landbúnaði né séríslensk áskorun....

hefur verið áskorun víða um land, t.d. þegar litið er til samgangna og heilbrigðisþjónustu. Þá er nauðsynlegt í vinnunni næstu misseri að rýna hvaða fleiri þættir hamla nýliðun í landbúnaði, sem og að skoða hvort ráðgjöf við ættliðaskipti sé nægilega skilvirk.

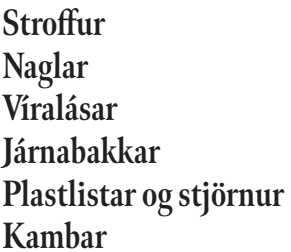
Að mínu mati eru aðgerðir til þess að auðvelda nýliðun og kynslóðaskipti í íslenskum landbúnaði eitt mikilvægasta viðfangsefnið við komandi endurskoðun stuðningskerfisins. Ég tel nauðsynlegt að ræða málið á breiðum grunni, t.d. með því að heyra beint í ungu fólki hvaða hugmyndir það hefur varðandi mögulegar lausnir. Í síðasta tölublaði Bændablaðsins fékk ég einmitt góða brýningu frá ungum manni sem benti á vannýtt tækifæri þegar kemur að nýtingu ríkisjarða. Það er eitthvað sem þarf klárlega að skoða í samtalinu fram undan, auk þess sem það er á teikniborðinu innan míns ráðuneytis að breyta jarðalögum til að vinna gegn samþjöppun og stuðla að nýtingu á ræktarlandi til búrekstrar.

Það er ljóst að íslenskur landbúnaður á mikið undir því að okkur takist vel upp með að gera starfsumhverfið aðlaðandi fyrir ungt fólk sem vill gerast bændur.

Höfundur er atvinnuvegaráðherra.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Segðu **BLESS** við óværuna!

YKKAR
pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Persónuleg leið inn í nýja tegund náms

Ég ólst upp við það að læra af verkum annarra – hvort sem það var í skólanum, í gegnum skátastarfið eða úti í náttúrunni. Sem virkur skáti lærði ég snemma að bera vörðingu fyrir landinu, treysta líðsheildinni og nalgast flókin ver útsjónarsemi. Þessi n mér alla tíð og mótað um nám og kennslu.

**Jón Grétar
Sigurjónsson.**

og nálgast flókin verkefni með ró og útsjónarsemi. Þessi nálgun hefur fylgt mér alla tíð og mótað hvernig ég hugsa um nám og kennslu.

Kannski er það einmitt þess vegna sem mér finnst bæði skrytið og skemmtilegt að vera með háskólagráðu í sálfræði og starfa í dag sem kennsluforseti við Landbúnaðarháskóla Íslands (LbHI). Það er óvenjulegt blanda – en hún virkar. Sálfræðin minnir mig á að menntakerfið snýst fyrst og fremst um fólk, en Landbúnaðarháskólinn minnir mig á að þekking á umhverfi og náttúru er grunnurinn að öllu sem við byggjum á.

Örnám – námsform sem mætir nýjum þörfum

Á undanförunum árum hefur orðið ljóst að hefðbundnar námsleiðir, þó mikilvægar séu, duga ekki lengur einar og sér til að mæta öllum þeim þörfum og áskorunum sem samfélagið okkar stendur frammi fyrir. Fólk í landbúnaði og tengdum greinum vinnur í hraðara og flóknara umhverfi en áður, þar sem ný þekking og nýjar aðferðir verða stöðugt til.

Par kemur **örnám** inn – stutt, hnitmiðað nám sem byggir á skýrum hæfniviðmiðum og er hannað til að nýtast strax í starfi. Örnám er sveigjanlegt, aðgengilegt, hagnýtt og sniðið að raunverulegum þörfum fólks.

Í stað þess að þurfa að skrá sig í heila námsleið til að bæta við sig þekkingu, getur fólk tekið eitt, tvö, þrjú eða fleiri námskeið sem leiða til sýnilegrar hæfni. Þetta hentar ekki sist þeim sem vinna í landbúnaði, matvælaframleiðslu, skógræði og umhverfisgreinum – þar

má ekki eyða tíma í óþarfa, en þörfin fyrir nýja þekkingu er stöðug.

LbhÍ og UNIGreen: Samstarf í þágu sveigjanlegrar menntunar

Þróun örnáms við Landbúnaðarháskólann stendur ekki ein og sér. Hún tengist markvissri vinnu sem á sér stað innan **UNGreen**, evrópsks háskólanets sem Lbhl er hluti af. Þar er lögð áhersla á gæði og viðurkenningu örnáms, sameiginlega staðla sem tryggja að nám sé sambærilegt milli landa og aukið aðgengi að stuttum námsleiðum á sviði landbúnaðar og lífvísinda.

Í þessari vinnu hefur Lbhí fengið að koma að mjög áhugaverðum verkefnum frá samræmdum leiðbeiningum um örnám yfir í þróun stafrænnar námsumgjörðar sem gerir alþjóðlegt nám einfaldara og sýnilegra. Það hefur verið bæði krefjandi og lærdómsríkt að sjá hvernig litlir háskólar, eins og Landbúnaðarháskóli Íslands, geta haft áhrif á stærri heild, þegar vilji og framtíðarsýn tóna saman.

Af hverju skiptir þetta máli fyrir bændur og atvinnugreinar landsins?

Landbúnaður, matvælaframleiðsla og umhverfisgreinar eru á miklu breytingaskeiði. Loftslagsbreytingar, ný tækni, breytt reglugerðarumhverfi og aukin krafa neytenda um sjálfbærni krefjast þess að fólk í greininni geti tileinkað sér nýja þekkingu hratt og markvisst.

Örnám getur styrkt bændur sein vilja læra meira um nýjar ræktunaraðferðir, loftslagsvænar lausnir eða dýravelferð, útvegað starfsfólk í framleiðslu og vinnslu með nýja færni á afmörkuðum sviðum, veitt fyrirtækjum möguleika á markvissri endurmenntun án þess að stöðva starfsemi og stutt samfélög í dreifbýli við að bregðast hratt við nýjum áskorunum. Styrkur örnámsins er sveigjanleikinn. Það nýtir útmann betur, kostar minna en heilar lámsleiðir og gerir einstaklingum kleift að læra það sem skiptir máli – begar það skiptir máli.

Hvað er fram undan?

Við erum rétt að byrja. Í Lbhí stendur yfir þróun fjölda nýrra örnámsleiða sem taka ávistvænni landnýtingu, kolefnisbúskap, matvælakerfum framtíðar, lífrænni ræktun, nýjungum í búvísindum og fleiri sértekum þáttum sem snerta beint íslenskan landbúnað.

Markmiðið er að byggja upp lifandi námsumhverfi þar sem stuttar námsleiðir nýtast bæði nemendum í hefðbundnu námi og öðrum sem vilja bæta við sig færni og þekkingu.

Við sjáum líka fram á aukna notkun stafrænnar tækni, betri sýnileika námsleiða milli landa og meiri samvinnu milli háskóla, fyrirtækja og sveitarfélaga. Ef okkur tekst að halda áfram á sömu braut getum við skapað menntakerfi sem þjónar bæði fólki og atvinnugreinum og styður við samfélagsþróun á landsbyggðinni.

Niðurstaða

Þegar ég hugsa til baka – til skátaæskunnar, árunna í sálfræðinni og þeirri óvæntu leið sem leiddi mig inn í Landbúnaðarháskólann – þá sé ég að þetta tengist allt saman. Það nýst um að skapa aðstæður þar sem fólk getur vaxið, lært og þroskast á sínum hraða, á sínum forsendum og í samræmi við þær áskoranir sem það stendur frammi fyrir.

Örnám er ekki aðeins nýtt námsform. Það er verkfæri til að efla einstaklinga og atvinnugreinar, styrkja dreifbýlið og byggja brú á milli þekkingar og veruleika.

Og í því verkefni finnst mér alveg einstaklega gaman að fá að taka þátt – jafnvel þó það sé stundum dálítið skrytið að vera sálfræðingur í landbúnaðarháskóla. En ef lífið hefur kennt mér eitthvað, þá er það að óvenjulegar blöndur geta orðið að öflugustu lausnumum.

Höfundur er kennsluforseti
Landbúnaðarháskóla Íslands.

Stíflubjónusta
Sævars *Selfossi*
Sími: 861 1919
stifla.selfoss@gmail.com

Stíflulosun úr lögnum
Myndun lagna
Rótarskurður o.fl.
Yfir 20 ára reynsla

SAGTÆKNI EHF

SAGTÆKNI

GÆÐI - ÞEKING - ÞJÓNUSTA

- ▶ Steinsögun
- ▶ Kjarnaborun
- ▶ Múrbrót
- ▶ Niðurrif
- ▶ Vélslipun
- ▶ Gólfhitafræsun
- ▶ Burðarþolsstyrkingar

☎ 567-4262

✉ sagtaekni@sagtaekni.is

KÄRCHER

Hreinsibúnaður og vélar

K háþrýstidælur

HD háþrýstidælur

HDS háþrýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar

NT ryksugur

RAFVER
 rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

Hluti hópsins fyrir framan verslun býlisins. Frá vinstri: Eymundur Magnússon, Eydís Magnúsdóttir, Rúnar Máni Gunnarsson, Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, Michael Schlicksupp og Eygló Björk Ólafsdóttir.

Heimsókn VOR-félaga á Biofach in Nürnberg

Eygló Björk Ólafsdóttir.

Í febrúar skipu- lagði VOR ferð til Nürnberg á stór- sýninguna Biofach sem alfarið er tileinkuð lífrænni framleiðslu, en félagið fékk styrk úr þróunarfé- garðyrkju til fararinnar. Sýningin er hefðbundin vöru- sýning með fjölbreyttu sniði því hún hýsir einnig ýmsa viðburði, vinnustofur og fyrirlestra sem fjalla um aðföng, afurðir og starfsskilyrði í heimi lífrænnar framleiðslu. Sýningin spannar allt frá sérhæfðum landbúnaðartækjum og framleiðslutækjum, upp í vandaðar snyrtivörur, en fjölbreytt

flóra matvöru á þó stærsta sviðið. Nýsköpun og vöruþróun eru gerð góð skil með sérstakri sýningu enda nýsköpun mikilvægur drifkraftur í lífræna geiranum, og gestir velja þar sigurvegara í hverjum vöruflokki. Að þessu sinni sýndu um 2.200 fyrirtæki frá 90 löndum vörur sínar, og áætlað er að 32.000 gestir hafi heimsótt sýninguna að þessu sinni. Að vanda voru vörur frá Danmörku áberandi á sýningunni, ferskvörur, unnar neytendavörur og ýmsar drykkjarvörur. Það sem vakti sérstaka athygli undirritaðrar sem áhugamanneskju um grænmetisfæði var fjölbreytt úrval bauna sem danskir ræktendur kynna nú til leiks. Danmörk á um 100 ára langa sögu um ræktun á baunum en lífrænir bændur þar í landi hafa undanfarin

ár þróað hana sem nú skilar sér í fjölbreyttari flóru neytendavöru úr jurtaríkinu. Sýndar voru níu tegundir, þeirra á meðal voru fava- baunir (akurbaunir), linsubaunir og sæt lúpína. Á Norðurlöndum hafa lífrænir bændur getað dregið úr áburðar- notkun í kjölfarið á ræktun belgjurta því þær fanga köfnunarefni úr andrúmsloftinu. Um þetta hafa t.d. Danir nú sett skýr markmið en ræktun belgjurta er auk þess orðin skylda skv. evrópsku vottunarreglunum.

Sérþekking innan IFOAM

IFOAM er skammstöfun fyrir Alþjóðleg samtök lífrænnar landbúnaðarhreyfinga og þáttaka samtakanna á Biofach skipar

mikilvægan vettvang í félagsneti þeirra, sem nær til yfir 100 landa. IFOAM stendur fyrir fjölda málstofa og fyrirlestra um stöðu greinarinnar og hin ýmsu hugðarefni lífrænna bænda. Kynslóðaskipti í landbúnaði og nýliðun var sérstakt viðfangsefni á nokkrum málstofum og þar fjallað um hugmyndir og dæmi um leiðir til að kveikja áhuga ungs fólks á ræktun og matvælaframleiðslu. Lífrænn landbúnaður er að sækja í sig veðrið víða um heim með aukinni tækniþróun sem nú er að auðvelda slíka ræktun í löndum líkt og í Brasilíu og víða í Afríku. Í sumum löndum hér á norðurhveli, þar sem hlutfall vottaðs ræktarlands var orðið mjög hátt, s.s. í Finnlandi og Svíþjóð, hefur þó orðið ákveðið bakslag og lítur út fyrir að þau áföll sem urðu í Covid, m.a. með tilheyrandi verðbólgu og skorti á aðföngum, séu enn óbætt.

Heimsókn á lífrænt býli Schlucksupp-fjölskyldunnar

Að loknum annasömum dögum á Biofach fór VOR-hópurinn í vettvangsheimsókn til Heidelberg til unga bóndans Michael Schlucksupp sem stefnir að lífrænni ræktun á 20 ha lands sem hann er að taka við af foreldrum sínum en þar er nú unnið skv. aðlögun að lífrænum búskaparháttum. Einnig eru fjórir ha undir þaki, í gróðurhúsum þar sem ræktað er í beðum, þ.e.a.s. í jarðvegi. Schlucksupp Gemüsebau er rötgróðið fyrirtæki með fjölbreytta ræktun matjurta í nágrenni Heidelberg. Michael er 4. kynslóð Schlucksupp-bænda en foreldrar hans opnuðu formlega verslun árið 2002 sem aukin áhersla er lögð á. Verslunin var stækkuð árið 2021 og vöruúrvalið aukið til muna til að þjónusta betur íbúa svæðisins sem þar versla reglulega.

Allt að 70% af afurðum býlisins eru nú seldar á staðnum sem verður að teljast gott. Fjölskyldan hikar ekki við að fylla hillurnar af öðru grænmeti en sínu eigin utan ræktunartímans og bjóða einnig vörur frá öðrum þýskum handverksframleiðendum. Mikið var að gera í búðinni þegar íslenski hópurinn kom þar við á föstudegi, fjórir búðarkassar opnir og gírnilegt úrvalið af ferskmeti var lokkandi. Schlucksupp-fjölskyldan hefur einnig tileinkað sér fullvinnslu á grænmeti til að nýta umframmagn og aukaafurðir sem best og bjóða fjölbreytt og spennandi vöruúrval úr eigin ræktun. Hjá fyrirtækinu starfa 35 manns þegar mest er, flest kemur frá Rúmeníu ár eftir ár. Frjálst flæði vinnuafls er að fullu virkjað þarna í hjarta Evrópu og nóg af vinnufúsum höndum. Heimamarkaður Schlucksupp Gemüsebau er býsna stór, í Heidelberg búa 160.000 manns og í „dreifbýlinu“ þar í kring er dæmigert mið-evrópskt landslag með þéttu neti smábæja og þorpa þar sem fólk nýtur þeirra lífsgæða að geta verslað beint frá býli svo nálægt heimili sínu.

Michael hefur verið staðráðinn í taka upp lífræna ræktun á býlinu allt frá því að hann lærði garðyrkju. Þar kemur til einlægur áhugi hans á jarðrækt og lífríkinu sem býr í jarðveginum, en einnig sú áskorun sem hann sér fyrir sér í framtíðinni og varðar loftslagsbreytingar; gæta þarf að vatnsgæðum og auka viðnámsþol og seiglu jarðvegs í óstöðugra umhverfi. Aðspurður segist Michael sjá fyrir sér ýmsar góðar lausnir og hefur t.a.m. verið að gera tilraunir með ýmsar áburðartegundir með góðum árangri. Sú einhæfni sem er ríkjandi í landbúnaði þegar kemur að helstu aðföngum, s.s. fræjum og áburði, sem almennt er í höndum fárra stórfyrirtækja hugnast honum ekki.

Aðspurður um markaðslegar forsendur segir Michael: „Ég gæti auðvitað farið í allar þessar breytingar án vottunar en lífræna vottunarmerkið er mikilvægur gæðastimpill og færir mér ákveðna markaðssetningu með því að birtast á umbúðum vörunnar. Ég þarf þá ekki að byrja á núlli að segja einhverja sögu, það er búið að segja ákveðna sögu með því að birta merkið. Ég fæ auk þess virðisauka til að veiga upp á móti aukinni vinnu, og

ALLT FRÁ FYRSTU HUGMYND AÐ FULLBÚNU HÚSI

- Hönnun og ráðgjöf
- Framleiðsla
- Uppsetning
- Verkefna- / byggingastjórn

Súlur stálgrindarhús fyrir atvinnu-, iðnaðar- og íbúðarverkefni

Ræktað um hávetur, úrval salattegunda til uppskeru um miðjan febrúar. Engin lýsing nauðsynleg.

Frá stórsýningunni Biofach sem alfarið er tileinkuð lífrænni framleiðslu.

viðskiptavinirnir verða ánægðir með betri vöru sem styrkir okkar orðspor.“ Ég spyr Michael auðvitað út í kynslóðaskipti og hvaða kostir standi honum til boða sem ungur lífrænn bóndi sem tekur við stóru býli. Faðir Michaels er 56 ára gamall og því ekki seinna vænna að fara skipulega í kynslóðaskiptin! Feðgarnir hafa af þýskri nákvæmni gert áætlun um aðlögun að lífrænum framleiðsluháttum en í hverju skrefi eru 4–5 hektarar undir. Þeir leggja áherslu á að aðlaga ræktunina eftir tegundum, t.a.m. er nú allt hnúðkál lífrænt ræktað, enda gerir lífræn vottun ekki ráð fyrir að tegundir séu ræktaðar lífrænt og hefðbundið innan sama fyrirtækis. „Stuðningskerfið í landbúnaði

er mjög lagskipt hér í Þýskalandi, grunneiningin hvað mig snertir er jarðræktarstuðningur sem miðast við hektarafjölda og ég fæ meira greitt fyrir lífrænt ræktað land. Hér í Þýskalandi er oft veittur stuðningur út á einstaka aðgerðir, s.s. að rækta blóm í jaðri akranna eða nota lífrænar varnir. Því lengra sem þú ferð inn í lífræna kerfið eru fleiri möguleikar en í hreinskilni sagt þá hef ég ekki tileinkað mér það skýrsluhald og skriffinnsku sem þarf til að njóta þeirra styrkja að fullu, það biður betri tíma. Annars er mikill stuðningur og hjálp í boði til að uppfylla vottunina og auðvelt að nálgast upplýsingar og jafnvel ráðgjöf án þess að það kosti neitt.“ segir Michael. Aðspurður um fjárhagslega

aðstoð við kaupin á býlinu segir Michael að lokum: „Í Þýskalandi er erfðaskattur mun hagstæðari í fjölskyldufyrirtækjum sem ganga í gegnum kynslóðaskipti. Lánastofnanir horfa til allt að 40 ára við fjármögnun og einnig standa til boða græn lán, það sem flokkast sem græn starfsemi greiðir því lægri vexti.“ Það verður fróðlegt að fylgjast með gengi og áætlunum Michaels sem hefur góðar forsendur til þess að láta reksturinn blómstra í framtíðinni öllum til hagsbóta. Höfundur er fulltrúi Íslands í Evrópuhóp IFOAM, stjórnarmaður í VOR og lífrænn bóndi í Vallanesi.

Sveitarstjórn Kjósarhrepps auglýsir eftir rekstraraðila Félagsgarðs í Kjós.

Félagsgarður í Kjós er um 380 fm. sjarmerandi samkomuhús, byggt árið 1946.

Á neðri hæð hússins er móttaka, fatahengi, bar, salerni og hreinlætisaðstaða ásamt geymslu. Á annarri hæð hússins er samkomusalur, eldhús og geymslur. Leyfi er fyrir 180 manns. Undanfarin ár hefur húsið verið vinsæll staður til að halda brúðkaup, afmæli og fleiri viðburði.

Félagsgarður er ákjósanlegur fyrir hvers kyns viðburði, s.s. veisluhöld, fundi, námskeið, ráðstefnuhald, ættarmót, norðurljósamiðstöð og aðra mannfagnaði. Veitingarekstur er mögulegur.

Húsið er einstakt samkomuhús í fögru umhverfi í alfaraleið um Hvalfjörðinn og stendur við Hvalfjarðarveg, skammt frá Laxá í Kjós.

Í húsinu er fullbúið eldhús, borðbúnaður, stólar og borð í sal fyrir 180 manns. Kjósarhreppur óskar eftir áhugasömum rekstraraðila til að taka húsið á leigu, frábært tækifæri fyrir kraftmikinn, heiðarlegan og hugmyndaríkan einstakling. Húsið er laust á haustmánuðum eftir samkomulagi.

Nánari upplýsingar veitir Þorbjörg Gísladóttir sveitarstjóri í síma 566-7100 eða á netfanginu sveitarstjori@kjos.is Umsóknarfrestur er til 11. apríl 2026.

Umsóknum skal skilað á sveitarstjori@kjos.is í umsókn skulu koma fram upplýsingar um umsækjanda og fyrri reynsla af sambærilegum rekstri og/eða hvaða hugmyndir viðkomandi hefur um nýtingu hússins .

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og framkvæmdastjóri

560-5501
698-6655
pall@allt.is

ALLT FYRIR ÞIG

FAGMENNSKA OG TRAUST Í FYRIRRÚMI

Það sem er innifalið í minni þjónustu:

- Ljósmyndun og drónamyndir, teknar af atvinnuljósmyndara
- Opin hús og einkasýningar, þar til eignin selst
- Les yfir öll gögn tengd kaupum á nýrri eign
- Aðstoð við verðmat og kaup á næstu eign
- Vandað verðmat, þar sem ég hef aðgang að öllum kaup-samningum úr þínu hverfi
- Frábær þjónusta

ÉG HELD UTAN UM ÞÍN FASTEIGNAVIÐSKIPTI OG FYLGI ÞÉR ALLA LEIÐ

ALLT eru fagmenn í öllu því sem viðkemur fasteignum og tókum við að okkur allt ferlið frá a-ö.

560-5500 | allt@allt.is

100.000 kr. afsláttur

Sauna tunna

Verð 529.000 kr. Verð áður 629.000 kr.

MANNVIRKAHÖNNUN - BYGGINGAVÖRUR

Sími 571 3535
sala@bkhonnun.is
www.bkhonnun.is

OSO Hitakútar

Vörukaup ehf

Lausnir fyrir iðnað og heimili

516-2600
www.vorukaup.is
vorukaup@vorukaup.is

Þegar Bjarni Gissurarson hætti prestskap flutti hann á Hallormsstað til Arndísar dóttur sinnar og Þorleifs tengdasonar síns og þar ætlaði hann að dvelja í ellinni með útsýni yfir Löginn og ilminn af skógunum í nösum. Um líkt leyti setti hann fyrst á blað kvæði um hana Góu.

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Góa er hafin. Mánaðarheitið góa, eða gói eins og forfeður okkar kölluðu þennan næstsíðasta mánuð vetrar, kemur fyrir í Snorra-Eddu og Landnámu og mánaðarins er getið í Orkneyingasögu, Ólafs sögu helga og Sturlungu. Góan virðist ævaform og flest bendir til að fólk á Norðurlöndum hafi fagnað henni frá ómunatið. Þótt ekki séu til eiginleg góublót fögnum við góunni með því að dekra við konur, enda er kvenveran Góa persónugervingur mánaðarins. Það var prestur austur í Skriðdal sem fyrstur lýsti útliti hennar fyrir rúmum 300 árum, akkúrat um það leyti sem hann ætlaði sér að láta af prestskap, en það fór reyndar aðeins á annan veg.

Hlaupari drottningar

Þegar Friðrik þriðji varð konungur danska ríkisins og þar með Íslands árið 1648 fylgdi með í kaupunum að hin þýska eiginkona hans, Soffía Amalía af Braunschweig-Calenberg, varð drottning. Þetta er sú Amalía sem höllin Amalíuborg í Kaupmannahöfn er kennd við.

Sagnabáttur:

Velkomin Góa

Friðrik hefur fengið þá einkunn að hafa verið frekar inn í sig en þó seigur. Hann barði í gegn einveldið sem íslenskir fyrirmenn samþykktu tárvotir í Kópavogi 1662 og kom einu og öðru til leiðar, en það verður að segjast eins og er að hann var jafnvel enn verri herforingi en faðir hans, Kristján fjórði. Síðasta stríðinu sem Friðrik háði tapaði hann raunar á svo kjánalegan hátt að aðdáun vekur, því eftir að hafa ætlað sér að ráðast á Svía þegar þeir fóru halloka í sínum eilífðaráttökum austan megin við Eystrasalt sáu þeir við honum og fóru á mannbroddum og skaflajárnum með 5.000 manna her yfir ísilaft Eyrarsund og tóku værukæra Danina í bólinu.

Á meðan þessu öllu fór fram sprellaði drottningin sem mest hún mátti og jós fé á báðar hendur í alls kyns skemmtanir og glys til að hækka standardinn á dönsku hirðinni. Soffía Amalía var móðins dama og vildi ekki vera eftirbátur

annarra starfsbræðra sinna í álfunni. Því kom hún því til leiðar að óperur voru sungnar og ballett dansaður við hirðina. Hún var líka með myndarlegt fylgdarlið og margskonar senditíkur og hlaupastráka sem voru á sífelldum þönum til að gleðja drotningu, gesti hennar og vandamenn.

Einn af þeim var Guðmundur Guðmundsson, sem íslenskar heimildir hafa kallað „læki“ eða „Gvend lakaj“ sem þýðir svo mikið sem hirðþjónn upp á dönsku en á þýsku bætist einnig við merkingin „hlaupari“. Segir Jón Grunnvíkingur að Guðmundur hafi einmitt verið einstaklega frár á fæti og því fengið starf við hvers kyns hlaup fyrir drotningu. Guðmundur á svo að hafa gíft þýskri þjónustumey drottningar og vann sig upp í tignarstiganum því í um áratug gegndi hann stöðu ráðsmanns á búgarði Soffíu Amalíu á Lálandi. En eftir fall niður úr sama hefðarstiga dró hann sig suður til hertogadæmanna.

Þar lágu leiðir hans og Jóns sagnaritara í Hítardal saman árið 1686. Fannst Jóni Guðmundur nokkuð blautur. Flest bendir til að Guðmundur hafi endað ævidaga sína í Hamborg undir aldamótin 1700. Hann var altalandi og alskrifandi á þýsku og mun til að mynda hafa unnið að þýðingu Passíusálma Hallgríms Péturssonar yfir á það mál. Hann átti enda kyn til slíks sem barnabarn skáldsins og fjölræðingsins Jóns Guðmundssonar lærða.

Faðir Guðmundar lakaj, sonur Jóns lærða, var Guðmundur prestur á Hjaltastöðum í Útmannasveit á Héraði. Guðmundur Jónslærðason var fæddur í Árneshreppi á Ströndum en flæmdist milli staða með foreldrum sínum sem sífellt voru á flóttu undan ofsóknum vestfirskra og vestlenskra höfðingja. Honum var síðan komið í skóla á Hólum og reyndi sig við prestskap á Suðurnesjum en varð ekki vært þar og fór að endingu austur á land líkt og faðir hans þar sem afkomendur Einars Sigurðssonar í Heydölum greiddu veg þeirra feðga.

Í Hallormsstaðarskóg

Séra Guðmundur Jónslærðasonur á Hjaltastöðum eignaðist tvo syni sem eitthvað varð úr. Annars vegar Gvend lakaj og hins vegar Þorleif sem naut vinfengis föður síns við Heydalaættina, því bæði giftist hann inn í hana og var gerður að aðstoðarpresti eins af ættarlaukum Heydalafólksins, Stefáns Ólafssonar í Vallanesi, sonar eins helsta velgjörðarmanns Jóns lærða, Ólafs Einarssonar í Kirkjubæ.

Eiginkona Þorleifs hét Arndís Bjarnadóttir, dóttir Bjarna Gissurarsonar sem líkt og Stefán Ólafsson var barnabarn Einars gamla í Heydölum. Bjarni var fæddur í Þingmúla í Skriðdal árið 1621 og ólst þar upp, sonur Gissurar prests þar (sem reyndar var lengi aðstoðarprestur Einars gamla í Heydölum) og Guðrúnar Einaradóttur. Bjarni gekk í skóla í Skálholti og var um tíma ritari Brynjólfs Sveinssonar Skálholtsbiskups. Hann tók svo við brauðinu á fæðingarstað sínum árið 1647 og var prestur í Þingmúla til ársins 1702 að hann lét af embætti fyrir aldurs sakir.

Þegar Bjarni hætti prestskap flutti hann á Hallormsstað til Arndísar dóttur sinnar og Þorleifs tengdasonar síns og þar ætlaði hann að dvelja í

ellinni með útsýni yfir Löginn og ilminn af skógunum í nösum. Um líkt leyti setti hann fyrst á blað kvæði um hana Góu.

Skáldið í Þingmúla

Þingmúli í Skriðdal þótti ekki með bestu brauðum. En þetta voru heimahagar Bjarna og undir Múlanum – þeim sem Múlaþing er kennt við – undi hann sér vel þrátt fyrir allt, eignaðist hóp af börnum, sem ýmislegt varð úr, og orti. Hann var afkastamikið skáld því eftir hann liggja þrjár stórar og miklar bækur þar sem hann skrifaði upp kvæði sín fallega og settlega fyrir óbornar kynslóðir. Nú eru þessi þrjú handrit dreifð um heiminn, hvert í sínu landinu. Í þeim er hafsjóður vitneskju um daglegt líf á Austurlandi á seinni hluta 17. aldar og í upphafi þeirrar 18. því Bjarni hafði fyrir vana að rita ljóðabréf nokkurn veginn hvert einasta ár þar sem hann fór yfir, stundum í miklum smáatriðum, allt sem gerðist á bænum, taldi upp hvert mannsbarn og hvað það var að bardúsa og hvernig bústörfin gengu fyrir sig.

Kvæði hans um Góu er á þessum nótum. Hann lýsir komu hennar fyrir heimilisfólkinu og kynnir hana fyrir því. Við vitum að Bjarni samdi sitt fyrsta Góukvæði árið 1695 því árið áður hafði hann ort kvæði um komu Þorra í Skriðdal en segir svo í fyrirsögn við Góukvæðið að „Góa drottning, dóttir Þorra“ hafi komið ári síðar og fengið „þessi ljóð“.

Bjarna er greinilega fullkunnugt um frásagnir af Góu í miðaldaritum. Hann telur, eins og fyrr segir, Góu dóttur Þorra og reiknar aldur hennar til upphafs Íslandsbyggðar, segir hana níu alda gamla og af fyrrfólki komna. Aldur Þorra og Góu var raunar nokkuð sem menn veltu fyrir sér í fullri alvöru á þessum tíma, í þeirri vissu að Þorri og Góa hefðu verið raunverulegt kóngafólk til forna. Þannig taldi til að mynda Þormóður Torfason, sagnaritari konungs, að Þorri hlyti að hafa verið uppi á fyrstu öld eftir Krist. Bjarni er einnig á því að Góa sé norsk því í Noregi hafi hún átt ríki sitt sem drottning „yfir drengjum fríðum“. Bjarni telur einnig að eitt megineinkenni Góu sé stærð hennar því hún hafi tvöfalda hendur „hvörra kvenna“ eins og þar stendur.

En megintilgangur komu Góu er að taka út matarforða heimilisins. Hún fer í búrið og skoðar sig þar um en eftir langt vafstur sér Góa að forði bænda í Skriðdal er ekki slíkur að hún muni eiga þar góða daga. Að lokum heldur hún því burt og niður í Hérað, niður á Velli þar sem bændurnir eiga miklu meira af mat: „Þeir hafa fiskinn, mjöllið, mör og marga sauði“ og svo mikið er þar að bíta og brenna að þeir mega vel fæða „Noregs drotningu“.

Voði ber að dyrum

Þegar Bjarni hætti prestskap í Þingmúla og flutti á Hallormsstað árið 1702 var hann viss um að þar biðu hans góðir dagar. En vart hafði hann verið þar nema skamma hríð en slys bar að höndum. Þorleifur Guðmundsson, tengdasonur hans og bróðir Guðmundar lakaj, féll á hesti sínum niður úr snjóbrú á Þórdalsheiði og varð undir hestinum. Eftir stóð Arndís með fjögur börn fimmtug að aldri. Svo heimilinu yrði ekkiundrað tók Bjarni tímabundið við brauðinu á Hallormsstað í skjóli dóttur sinnar, áttatíu og eins árs að aldri. Það stóð þó ekki lengi því ári síðar fór hann burt og að Stóra Sandfelli í Skriðdal þar sem sonur hans bjó. Hann sneri hins vegar aftur að Hallormsstað árið 1708, en þá var annar sonur hans, Eiríkur yngri, orðinn sóknarprestur þar. Síðustu æviárin orti Bjarni fjölda kvæða um feðginin Þorra og Góu og lýsti hátterni þeirra og duttlungum eins og hann þekkti síði þeirra og innstu hræringar út og inn. Hann lést á Hallormsstað árið 1712, rétt skriðinn yfir nírátt.

Kosningar um sameiningu Árneshrepps og Kaldrananeshrepps

Atkvæðagreiðsla um tillögu um sameiningu Árneshrepps og Kaldrananeshrepps fer fram dagana 14.-28. mars 2026 í báðum sveitarfélögum.

Rétt til þátttöku í íbúakosningu eiga:

1. Íslenskir, danskir, finnskir, sænskir eða norskir ríkisborgarar sem náð hafa 16 ára aldri á loka degi atkvæðagreiðslu og eiga skráð lögheimili í því sveitarfélagi þar sem íbúakosning fer fram á hádegis 22 dögum áður en atkvæðagreiðsla hefst.

2. Erlendir ríkisborgarar, sem hafa átt skráð lögheimili hér á landi í þrjú ár samfelld fyrir lokadag atkvæðagreiðslu, og uppfylla að öðru leyti skilyrði fyrsta töluliðar.

Kjörskrá er gefin út 20 dögum áður en kosning á að hefjast. Eftir að kjörskrá hefur verið gefin út er hægt að sjá hvort og hvar kjösandi getur kosið á vef þjóðskrár <https://www.skra.is/folk/kjorskra-og-kosningar/hvar-a-eg-ad-kjosa/>.

Kjörskrá mun einnig liggja frammi á skrifstofum sveitarfélaganna á opnunartíma þeirra frá og með 28. febrúar.

Nánari upplýsingar um kosningarnar og opnunartíma kjörstaða er að finna á heimasíðum sveitarfélaganna <https://drangsnes.is> og <https://arneshreppur.is>.

Samstarfsnefnd um sameiningu Árneshrepps og Kaldrananeshrepps

Alheimsvíðátta Jónasar

Hrifla | Þróstur Helgason
throstur@bondi.is

Á rómantíska tímanum átti það jafnt við þegar horft var inn í huga sér og út í geim að þá gapti alheimsvíðáttan við. Jónas Hallgrímsson yrkir ljóð með þessu heiti og segir það byggt á hugmynd frá Schiller en það er í grunninn þýðing á ljóði þýska skáldsins frá árinu 1782 sem heitir „Die Größe der Welt“. Í ljóðinu takast á ytri geimur og innri, alheimsvíðáttan eða „himinbláminn“ og „arnflegur hugur“ skáldsins sem glímir við að fanga alheiminn. En skáldið, hinn „flugmóð[j] / ferðamaður“, er varað við að halda lengra í hugarflugi sínu um himingeima og bent á að fram undan séu „Ómælisundur / og endaleysa“:

„Hættu, hættu!
þú sem hér kemur,
ónýtisferð
þú áfram heldur;
belja mér á baki
bláir straumar,
eilífðar ógrynni
og endaleysa.“

Í lokaerindinu kastar „skáldhraður skipstjóri[nn]“ því akkerinu og hugsar með sjálfum sér: „hættu nú sveimi; / sárþreytta vængi / síga láttu niður“. Alheimsvíðáttan er takmarkalaus og hugaflíð, eða það sem Jónas kallar „sköpunarmagn“ skáldsins, þarf að beisla. Gera mætti því skóna að hér tali náttúruvísindamaðurinn Jónas. Til að henda reiður á ómælisundrin þurfi að halda röklegum aga á hugsuninni. En ljóðið endurspeglar líka heimsmynd Schillers seint á átjándu öld þegar glíman við að finna jafnvægi á milli efnis og anda – eða hreinlega leysa andstæðuna upp – litaði mjög heimspekilega hugsun.

Hjá skáldbróður hans Schelling gegndi listin mikilvægu hlutverki í glímunni við þessar andstæður. Í henni birtast bæði átökin á milli efnis og anda og leitinn að jafnvægi á milli þeirra, löngunin til að beisla hið takmarkalaus og ósýnilega afl sem við lesum um í ljóði Jónasar. Schelling taldi að einungis listamaðurinn gæti ráðið við andstæður tilverunnar og sameinað þær í listaverkinu, endanleikann og óendanleikann,

hið sýnilega og ósýnilega, meðvitaða og ómeðvitaða. Í vísindum og heimspeki toguðust þessar andstæður á. Til þess að sameina þær þurfti listamaðurinn snilligáfu, eitthvað óútskýranlegt eða dulvitað sem kallað var fram í listaverkinu til að sætta annars ósamrýmanlegar andstæður eins og efni, sjálfið og heiminn. Og þetta sem listamaðurinn kallaði fram með gáfu sinni léði listaverkinu grundvallareðli, sagði Schelling, sem er ómeðvitaður óendanleiki (þ. bewußtlose Uendlichkeit). Þetta eru ómælisundrin, eilífðar ógrynnin, endaleysan og óreiðan, sem eru bæði ytra og innra í ljóði Jónasar. Höfundur frumtextans, skáldheimspekingurinn Schiller, taldi einmitt að þessar víðáttur efnis og anda yrðu einungis beislaðar í hvöt mannsins til að bregða á leik, eins og segja má að skáldið í „Alheimsvíðáttunni“ geri, en leikurinn tjái mennskuna og birtist helst í frjálsræði mannsins og list. Í leik undirgengst maðurinn einungis þær reglur sem hann samþykkir sjálfur.

Schelling hafði mikil áhrif á skáld og listamenn nítjándu aldar. Íslenskir Hafnarstúdentar kynntust hugmyndum hans líklega fyrst í fyrirlesturum danska náttúrufræðingsins Henrik Steffens í Kaupmannahöfn árið 1802 eða um svipað leyti og Schelling hélt fræga fyrirlestra sína um fagurfræði í Jena í Þýskalandi. Tómas Sæmundsson hlustar svo á Steffens lesa fyrir í Berlín þrjátíu árum síðar og er Steffens þá enn undir áhrifum Schellings. Jónas hefur vafalítið fengið að heyra af fyrirlestrinum hjá vini sínum, Tómasi. Áhrifin af náttúruspeki Schellings má til að mynda einnig sjá í „Hulduljóðum“ Jónasar sem hann orti síðustu ár ævinnar og kláraði raunar aldrei. Þar kveikir dulinn lífs- og sköpunarkraftur náttúrunnar tregaljóð um landið og skáldið, náttúruna og skáldskapinn sem hún vekur. Hulda er táknumynd ósýnilegs lögmáls náttúrunnar – „þótt sjónum mínum falin / sértu“, segir um Huldu – en ljóðið fjallar ekki síður um skáldið sjálft sem keppir um hylli skáldgyðjunnar við upplýsingamanninn Eggert Ólafsson og kannski á það að vera tákn nýrra tíma að hann hefur betur.

Tímasetning deildafunda Sláturfélags Suðurlands svf.

Dagsetning 2026	Deild	Staður
Föstudagur 20/2 kl. 12:00	Daladeild	Dalabúð
Þriðjudagur 24/2 kl. 20:00	Gaulverjabæjar-, Árborgar-, Ölfus-, Villingaholts- & Hraungerðisdeild	Pingborg
Miðvikudagur 25/2 kl. 20:00	Biskupstungna-, Laugardals-, Skeiða-, Gnúperja-, Hrunamanna-, Grímsnes- & Þingvalla-/Grafningsdeild	Aratunga
Fimmtudagur 26/2 kl. 20:00	Hvamms-, Dyrhóla-, A-Eyafjalla-, V-Eyafjalla-, A-Landeyja-, V-Landeyja-, Fljótshlíðar- & Hvollhreppsdeild	Heimaland
Þriðjudagur 3/3 kl. 12:00	Kjósar-, Hvalfjarðar-, Borgarfjarðar-, Mýra-, Snæfells- og Hnappadalsdeild	Hótel Borgarnes
Miðvikudagur 4/3 kl. 20:00	Holta- & Landmannadeild, Rangárval- ladeild, Ása- & Djúpárdeild	Laugaland
Fimmtudagur 5/3 kl. 20:00	Öræfa-, Kirkjubæjar-, Hörgslands-, Skaftártungu-, & Álftavers-/Meðallandsdeild	Kirkjuhovoll, Klaustri

Aðalfundur SS verður haldinn föstudaginn 20. mars 2026 í Goðalandi í Fljótshlíð.

Sláturfélag Suðurlands / Fosshálsi 1, 110 Reykjavík / S: 575 6000 / www.ss.is / ss@ss.is

S.546-6200
www.blaberg.is
blaberg@blaberg.is

Öryggi án áskriftar

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.
Björgvin Guðjónsson, búfræðingur
og löggiltur fasteignasali,
s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og lónaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

KAUPLAND

www.kaupland.is
sími 8449484

EYJALIND

Varahlutir i VOLVO Vinnutæki

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Cinderella[®]
Incineration Toilets

BRENNSLUSALERNI

Hagkvæm lausn við skólpvandamálum

- Engin rotþró
- Ekkert jarðrask
- Einfalt í notkun og umgengni
- Auðvelt í uppsetningu
- Ekkert vatn
- Engin lykt

516-2600

vorukaup@vorukaup.is

VÖRUKAUP

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Ferðast til að halda lífi

Ég fylgdi félaga mínum síðustu skrefin um daginn. Strætó ferjaði hann langleiðina, en frá stoppistöðinni gengum við saman inn á ónefnda ferðaskrifstofu, þar sem hann ætlaði að ganga frá bókun í fjallaferð. Ætlaði víst „loksins að lifa lífinu lifandi“. Sjálfum er mér minnisstætt þegar ég tók þátt í fjallahlaupi erlendis. Að því loknu leið mér nú töluvert nær dauða en lífi.

Ferðaskrifstofan var full af fólki sem bar með sér að hafa löngu gefist upp á mannkyninu, en samt ákveðið að fara í enn eina utanlandsferðina fyrir samfélagsmiðlana.

Á staðnum sá ég nokkuð stóra, ekki ómyndarlega, plöntu. Klædda í finasta pott, sem samsvaraði sér vel við undirliggjandi undirskál.

Það var líka önnur planta á svæðinu. Planta sem ég kannaðist við. En fyrst ég sagði ekkert strax og hún heilsaði ekki að fyrra bragði þá varð þetta hálf vandræðalegt.

Ég kunni því ekki við að spyrja, en grunnaði sterklega að þær væru ekki í sömu erindagjörðum og við hin. Ákvað bara að hún ætti líklega heima þarna.

Þú mátt samt ekki misskilja, plöntur ferðast auðvitað og út á það ganga þessi skrif. Þó sagan væri auðvitað betri ef þær bókðu öll sín ferðalög með Bændaferðum. Menningarleg hreyfiferð með Gísla Einarssyni, jafnvel einkaflug með Guðna Ágústssyni, eins og rollumar. En við þurfum víst að halda okkur við staðreyndirnar.

Aðlögun eða dauði

Ein lítill beygja getur breytt því hvort það eru 350 km frá Akranesi til Akureyrar, eða 900 km. Sé styttri leiðin lokuð, getur borgað sig að keyra lengri leiðina. Það væri þó galið að keyra hana alltaf í framhaldinu, bara af því það hafði borgað sig það skiptið. Við nefnilega lögum okkur að aðstæðum hverju sinni.

Ef þú ert týpan sem trúir að hver hola í götunni sé sköpuð sérstaklega fyrir akkúrat vatnið sem fyllir hana núna, trúir þú eflaust líka að plöntur séu skapaðar fyrir eitt svæði á landakortinu og eigi að halda sig þar um alla tíð. Það er þó auðvitað ekki raunin. Líkt og við aðlaga plöntur sig að breyttum aðstæðum. Sumar aðlagast fjölbreyttum vaxtarskilyrðum auðveldlega, aðrar geta illa lifað nema við mjög sérhæfðar aðstæður.

Kristján Friðbertsson.

Í síbreytilegum heimi hlýtur léleg aðlögunarhæfni að vera ávísun á skammlífa tegund. Lausnin er að ferðast víða og sem oftast, í leit að áfangastað sem getur boðið henni viðeigandi skilyrði.

Davíðslykill (Primula groenlandica) er að mínu viti eina plöntutegundin í seinni tíð, sem dáið hefur út á Íslandi. Hann hafði sem betur fer ferðast víðar en hingað. Finnst enn í N-Ameríku og NA-Rússlandi. Eini vaxtarstaðurinn utan þess er Grænland. Efast ég ekki um að nýlegt upphlaup Bandaríkjamanna snúist í raun um að tryggja að þeir eigi meira af vaxtarsvæði davíðslykils en Rússar.

Margbrotinn ferðalangur

Plöntur sem rifna upp með rótum í óveðri og fjúka eða fljóta á nýjan stað eru sjaldnast í góðu standi eftir ferðalagið. Þá er nú skárri ef smáir hlutar brotna auðveldlega af plöntunni og myndi rætur. Það virkar fyrir suma, en hver einasta nýja planta er þá klónn af móðurinni. Kannski hálf tragikómísk þróun að sjá hverja „dolly“ á eftir annarri spretta skyndilega upp á hverju horni?

Gömlu góðu samfarirnar geta hjálpað til við að forðast möguleg vandamál með rætur sínar í einsleitni. Býflugan finnur sér viðeigandi plöntu á Tinder, þær fara saman í bíngó og 9 mánuðum síðar birtist fræ með glænýrri genablöndu. Svona nokkurn veginn.

Fræin fjúka og fljóta á nýjar slóðir. Húkka jafnvel far með dýrum, t.d. í feldi, hófum eða meltingarvegi. Móðurplantan þarf hvorki að brjóta legg né lið. Hún verður reyndar eftir á ættaróðalinu, en líkt og margir foreldrar lifir hún gegnum börnin sín, afrek þeirra og ferðalög.

Tjaldsvæði farfugla

Hvað með plöntur sem færast sunnar þegar kólnar, upp á fjöll og norðar þegar hlýnar? Er ekki verið að rugla þeim við farfugla? Nei. Plöntur deila með okkur grunnþörfinni til

fjölgunar, sem gerir nauðsynlegt að dreifa úr sér. Taka yfir ný svæði.

Útbreiðslusvæði tegundar stækkar til suðurs þegar nýir einstaklingar sömu tegundar byrja að vaxa á suðlægari slóðum en áður. Nái tegundin samtímis ekki að endurnýja sig á þeim norðlægari, deyr hún út á þeim hluta og útbreiðslusvæðið hefur þá færst til suðurs. Líkt og dimm framtíð sjávarþorps sem missir allt unga fólk í burtu.

Við getum ímyndað okkur tjaldstæði fullt af tómum tjöldum (ekki fuglinum). Hraun flæðir yfir 100 nyrstu tjöldin. Við bætum því 100 tjöldum (enn þá ekki fuglinum) á suðurendann til að jafna það út. Ekki sömu tjöldin, en tjöld engu að síður. Þannig hefur tjaldstæðið fært sig sem nemur 100 tjöldum til suðurs, enda ekki lengur mögulegt að búa á nyrsta hlutanum. Á meðan landsvæði er enn í boði til suðurs og einhver setur upp ný tjöld nægilega hratt getur þetta gengið upp.

Ginkgo og veðurguðirnir

Tegundin musteristré (Ginkgo biloba) mætti á svæðið fyrir 200 milljón árum og var um langan tíma mjög algeng víða um heim. En aðstæður breyttust og allar plönturnar drápust. Allar með tölu. Já, og meira að segja þær sem voru ekki með tölu.

Tegundin var því dæmd út dauð. Semsagt útdauð í villtri náttúru, en var nokkuð víða til í ræktun. Snemma á 21. öldinni fundust þó óvænt villtar plöntur af musteristré, lifandi í afskekktu kínversku fjallandi! Hef lúmskan grun um að þessar hafi orðið eftir í einhverri jógaferðinni og verið fastar í núvitund alla tíð síðan. Enn og aftur sannast þó kostir þess að ferðast sem víðast.

Þið kannist örugglega við þessi tré. Fagurt en óvenjulegt útlit. Illa lyktandi aldin. Hið einstaka lauf, sem hverfur með gylltu drama á haustin, tekur af allan vafa. Lauf sem minnir stundum á skótu, sem er skondið í ljósi lyktarinnar.

Tegundin lumar annars á nokkrum gagnlegum eiginleikum. Hún getur m.a. breytt

um kyn. Ýmist plantan í heild sinni, eða bara lítill hluti hennar og hún þá orðin tvíkynja. Getur komið sér ansi vel sé maður skyndilega einn eftir á svæðinu og þarf að viðhalda tegundinni.

Hvert musteristré getur lifað í nokkuð þúsund ár, en tegundin hins vegar heilsaði fyrstu risaöldunum þegar þær mættu á svæðið og kvaddi þær síðustu. Nokkuð magnað, finnst mér.

Aldinkjötæta

Dreifing plantna er í senn tilviljanakennd og stýrð af aðstæðum. En hvað fleira en jógaferðir hefur áhrif á dreifinguna? Mataræði. Dýr sem borða bara rautt kjöt, dreifa ekki sömu fræjum og dýr sem borða aldinkjöt. Við tökum þetta svo skrefinu lengra, ræktum plöntur sem höfða til okkar mataræðis.

Fræ plantna sem okkur hugnast eru líka geymd í svokölluðum dómsdagshvelfingum. Plöntum í útrýmingarhættu eða stofnum sem verða fyrir áföllum er þá hægt að sá fyrir á ný.

Sífelldir þurrkar breyta votlendi að lokum í þurra eyðimörk og þar dafna votlendiplöntur sjaldan. Við slíka breytingu verður svæðið því líflaust, nema eyðimerkurplöntur finni sér leið þangað. Hvort heldur sem er innlendar eða framandi plöntur. Í slíkum tilfellum geta dómsdagsfræin komið að góðum notum, en stærri spurning er hvornig votlendissjóður bregst við.

Sjóriða

Ungur prófaði ég að vera lágvaxinn einn daginn, hávaxinn þann næsta. Ykkur að segja gafst ég upp á því eftir unglingsárin. Læt duga að vera feitari í dag, örlítið grennri á morgun. Mögulega sveiflast þyngdin hjá mér álika mikið milli ára og stofnstærðir ýmissa dýra, en þannig er bara að lifa í fullkomnu jafnvægi.

Eitt sinn var reyndar algeng skoðun að plöntu- og dýralíf lifði í einhvers konar fullkomnu jafnvægi á hverju svæði fyrir sig. Staðreyndin er þó sú að náttúran er stórt, flókið og óstöðugt fyrirbæri.

Flókið kerfi þar sem allt líf þarf sífellt að aðlagast í átt að aðstæðum dagsins. Ekki í átt að einhverju fullkomnu endamarkmiði, heldur endalausar aðlaganir í mismunandi áttir. Fram og til baka, mikið eða lítið. Að verjast nýjum ógnum og nýta sér nýjar auðlindir er eina leiðin til að halda sér á floti í ólgusjónum alræmda. Ferðalög milli svæða eru hluti af því, jafnt hjá plöntum sem dýrum.

Höfundur er plöntunörð.

ÚTVARP

Bændablaðið

Í SAMSTARFI VIÐ **KRAFTVÉLAR**

Tímamót á hannyrðasiðunni

Yfir fjölda ára hafa fyrirtækin Handverkskúnt og Ullarverslunin Þingborg skipst á að bjóða lesendum upp á úrval þrjónauppskrifta, en nú bregður við að bæði vilja þau hleypa nýju fólki að. Því hvetjum við áhugasamt þrjónafólk og íslenska lopaunnendur til að taka við keflinu – en það felur í sér að skila inn 700–1.000 orða uppskrift hálfsmánaðarlega, mánaðarlega ef tveir eru um síðuna, auk myndar – og munsturs ef vill.

Nánari upplýsingar má fá á netfanginu sigrunpeturs@bondi.is.

Hlökkum til að heyra frá ykkur!

Vísnahornið

Nú hafa menn þrúkað þórrann og óhætt mun að taka upp hjál á léttum nótum. Margar góðar vísur orti **Jón Ingvar** heitinn. Ég var svo heppinn að vera með Jóni í hestaferð. Þessar hestavísur í léttum anda orti Jón:

Margan gleður meyjarkoss meður sanni,
en ekkert jafnast á við hross undir manni.

Um lestrarhestinn Blesa segir Jón:

Sólin spes á sundin blá og sælleg nesin skín með funa meðan Blesi Yrpu á er að lesa biblíuna.

Og um Graða Skjóna orti Jón:

Af þér Skjóni, orðspor fer illt um víðan dalinn, enda flýja undan þér ærnar kýr og smalinn.

Friðrik Steingrímsson úr Mývatnssveit er þekktur fyrir sínar glettnu vísur. Hann orti um hest sem hann átti:

Heitir Klerkur hestur minn hann er skapstór fanturinn, bragðarefsins brúkar sið, ber með sómar réttnefnið.

Önnur gömul frá Friðriki um séra **Odd** sem spilar í Ljótu hálfvitunum:

Á sig gítar oft hann setur er þó spilið hálfbert maus, Oddi kæmi eflaust betur að hann væri strengjalaus.

Og svo ein frá því í haust þar sem Friðrik er að búa sig í göngur trúi ég:

Haustar að og hefst því senn herjans gangnastritið, þá hestar, kindur, hundar, menn, hartnær missa vitið.

Hallur Birkir Reynisson er kunnur fyrir snilldar kveðskap. Hann orti um Hrekkjavökuspor í haust:

Fýkur snjórinn, frosið loft, fönn um veg, nætursporin eru oft undarleg.

Eftir að Hallur var að kveðast á við Fíu frá Sandi orti hann þessa vísu, háttur er samframhent oddhenda:

Fía lygi fær á ný frían klígju óðinn því um siast borg og bý bríaríis ljóðin.

Kristján Ragnarsson frá Ásakoti, er góður hagyrðingur. Hann varð fyrir því að missa hjól undan jeppa með með þeim afleiðingum, að tjón varð á nokkrum bifreiðum í grennd:

Dripplandi þar dekkið fer á djöfull miklum hraða. Ekkert hefur undan mér ollið meiri skaða.

Eftir að hafa þreytt sjósund, varð Kristjáni að orði:

Stífur eins og steinbítsroð stend og reyni' að hrækja. Tæp eru öll mín taugaboð og typpið eins og rækja.

Af mikilli rausn ákvað Kristján að gefa frú sinni vandað heimilistæki í jólagjöf:

Gjöfin hana gladdi síst og gaf mér kossinn daufan. Undir morgun vakna víst með vöflujárn um skaufann.

Maður þvælist víða í vísnaleitum, en ég rakst á þessar í Þjóðviljanum frá því fyrir hálfri öld. **Magnús J. Jóhannesson** orti þegar hann sá mann kljúfa rekavið og nota til þess eikarfleyga:

Ýmislegt er erfiðið. -Undarlegt að tarna-. Ertu að reyna að reka við í raufina þá arna.

Tveir „góðtemplarar“ báðu Magnús um að yrkja vísu og fengu þessa:

Skyldi lengi ríma af rögg, rjála um strengi lúna, ef ég fengi litla lögg, ljúfu drengir núna.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

**LÖGMENN
GRANDA**

LÖGFRÆÐIÞJÓNUSTA

- Veitum alla almenna lögmennsþjónustu
- Fyrsta viðtal alltaf gjaldfrjálst
- Vönduð og persónuleg þjónusta

Marteinn Jónasson lögmaður // Tryggvagötu 11, 2. hæð, 101 Reykjavík // S: 626 9922 // marteinn@granda.is

VERKVAL EHF.

Þjódum upp á eftirtalda þjónustu:

- Holræsaþreinsun/lagnaþreinsun
- Rotþróarþreinsun
- Götu- og gangstéttasópun
- Lagnamyndun
- Stíflulosun

Hægt er að hafa samband við Verkval ehf.
í síma: 892-3762

eða senda póst á netfangið: verkval@verkval.is

SPUNANÁMSKEIÐ ULLARSELSINS

Dreymir þig um að búa til þitt eigið band?
Áttu jafnvel ull sem þig langar að spinna í band?
Þá er þetta fyrir þig!
21. og 22. mars n.k.
Á Hvanneyri
Kennt 13-17 báða dagana.
Verð 45.000kr - Innifalin er kennsla og sú ull
sem unnin er á námskeiðinu

Að loknu námskeiði ættu þátttakendur að vera sjálfbjarga við að spinna ull í band

Skráning og nánari upplýsingar í síma 859 0259 og gegnum netfangið ull@ull.is

Bíla-naust
FYRIR FÓLK
Á FERÐINNI

Skoðaðu vöruúrvalið á
www.bilanaust.is

VARAHLUTIR OG BÍLAVÖRUR
Í HÆSTA GÆÐAFLOKKI

STÓRVERSLUN
BÍLDHÖFÐA 12
110 REYKJAVÍK
S. 535 9000

STÓRVERSLUN
BÆJARHRAUNI 12
220 HAFNARFIRÐI
S. 555 4800

Hafnargata 52
260 Reykjanesbæ
S. 421 7510

Hrísmýri 7
800 Selfossi
S. 482 4200

Furuvöllum 15
600 Akureyri
S. 535 9085

Miðvangi 2-4
700 Egilsstöðum
S. 471 1244

**TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI
OG VINNUM ÚR ÞEIM
LAUSNIR**

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Jón Geir tekinn inn í Konunglegu landbúnaðarakademíuna

Það var ánægjuleg stund hjá Jóni Geir Péturssyni skógfræðingi nýlega þegar hann var tekinn inn í Konunglegu sænsku skógræktar- og landbúnaðarakademiuna (Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA)) við hátíðlega athöfn í Ráðhúsinu í Stokkhólmi. Karl Gústaf Svíakonungur er verndari akademíunnar og var hann viðstaddur athöfnina. Að þessu sinni voru sex alþjóðlegir fulltrúar teknir inn í akademíuna.

**Magnús Hlynur
Hreiðarsson**

magnushlynurh@gmail.com

Akademían var stofnuð árið 1811 og er einn okkurra konunglegra vísindaakademía í Svíþjóð. Hún gegnir mikilvægu hlutverki sem óháðu vettvangur vísinda, stefnumótunar og atvinnulífs. Vinnur akademían að auknum skilningi á hvers konar lífandi náttúruauðlindum, umhverfismálum og tengdum atvinnugreinum eins og landbúnaði, skógrækt og skógarafurðum, veiðum, fiskveiðum, fiskeldi, garðyrkju og matvælum. Aðild að akademíunni er veitt einstaklingum sem hafa átt verulegt framlag til rannsókna, stjórnsýslu og eða atvinnubrúnar á þessum sviðum.

á Brekku í Norðurárdal í Borgarfirði en þau eru bæði látin. Þar var ég mikil í sveit sem barn og unglingur og fékk þar áhuga á hvers konar ræktun, útivist og útiveru og samspili manns og náttúru. Ég er giftur Kristínu Lóu Ólafsdóttur, líffræðingi og kennara, og eignum við þrjú börn, Olöfu Helgu, Guðrúnu Mariu og Davíð Kára,“ sagði Jón Geir aðspurður um sig og sitt fólk.

Meistarapróf í skógfræði

Jón Geir tók stúdentspróf á edlisfræðibraut Menntaskólans við Sund, nam líffræði við Háskóla Íslands (Bsc) og tók meistaraþróf í skógræði með áherslu á endurnýjun skóga frá sænska landbúnaðarháskólanum (SLU) í Umeå í Svíþjóð 1995 og lauk fyrri hluta meistaraþrófs í stjórnnýtingar náttúruauðlinda frá norska landbúnaðarháskólanum á Åsli 2004 og svo doktorsþrófi frá norska lífvísindaháskólanum (NMBU) að Åsi í Noregi 2011 í umhverfis- og þróunarfræði, með áherslu á stjórnnýtingar náttúruauðlinda.

Árgerð 1967

„Ég er fæddur í Reykjavík árið 1967. Foreldrar mínir voru Pétur Jónsson rennismiður, fæddur í Reykjavík, og Guðrún Þórðardóttir bókavörður, fædd

Ráðhúsið í Stokkhólmi er vettvangur hátíðarsamkomu KSLA, auk hinna konunglegu akademíanna í Svíþjóð.

Jón Geir starfar sem prófessor í umhverfis- og auðlindafræði við Háskóla Íslands. Hann stundar rannsóknir hér heima og alþjóðlega. Þessi mynd er tekin við Indusfljótið í N-Pakistan.

„Doktorsannsóknir mínar voru unnar í Úganda og Kenía í Austur-Afríku og hef ég síðan verið tengdur ýmsum verkefnum í mörgum löndum Afríku, ekki síst á sviði skóga, verndarsvæða og landnýtingar. Það má segja að ég hafi hlotið þverfræðilega menntun á sviði náttúru- og félagsvísinda og haft tækifæri á að afla mér þekkingar bæði hér heima og alþjóðlega,“ segir Jón Geir, stoltur og ánægður.

Skógrækt, áhugi á henni og starfsvettvangur

En hvenær fór Jón að fá áhuga á skógrækt?

„Ég fékk sumarvinnu þegar ég var 15 ára hjá Skógrækt ríkisins í Norðtunguskógi og Hreðavatni í Borgarfirði og starfaði þar nokkur sumur, en fékk svo vinnu hjá Skógræktarfélagi Íslands sem fólst í því að leiðbeina og vinna með skógræktarfélagunum í landinu. Það kveikti áhugann á

því viðfangsefni, auk þess að veita ómetanlega reynslu af fjölbreyttum aðstæðum til rættunar á ólíkum stöðum og samfélögum í okkar fallega landi sem ég bý enn að. Á þessum tíma varð ég einnig fyrir áhrifum af þeim mikla áhuga sem var í samfélaginu á ræktun landsins sem Vigdís forseti leiddi og kveikti áhuga um allt land. Það er eftir á að hyggja í raun eitthvað sem voru ákveðin forrættindi að hafa fengið að taka þátt í og vinna við,“ sagði Jón Geir og bætir við.

„Ég hef þannig unnið að skógræktarmálum á ýmsum vettvangi. Ég starfaði sem skógarverkamaður og í skógarhöggi hjá Skógræktarfélaginu, starfaði svo í nærri 20 ár hjá Skógræktarfélagi Íslands, sem er landssamband skógræktarfélaganna í landinu. Jafnframt starfaði ég til margra ára í umhverfis- og auðlindaráðgjeytni, meðal annars sem skrifstofustjóri skrifstofu landgæða, þar sem skógræktarmálefnið voru á mínu ábyrgðarsviði ásamt mörgu öðru. Þar hafði ég tækifæri til að vinna að þeim málum á vettvangi stefnumótunar og ákvarðanatöku, en einnig í ýmsu alþjóðlegu samstarfi.“

Rétt tré á réttum stað

Jón Geir er næst spurður um hvað sé mest heillandi við skógrækt og hvernig staða hennar sé í landinu í dag að hans mati. „Það að endurheimta töpuð landgæði og bæta umhverfið, og eins að byggja upp nýja auðlind til margvíslegs ábata fyrir umhverfi og samfélag er mjög gefandi verkefni. Að starfa við skógrækt skilar einnig mjög sýnilegum árangri á skemmri tíma en margur hyggur. Ég get mjög víða í dag gengið um skóga sem ég tók þátt í að gróðursetja fyrir ekki svo mörgum áratugum. Skógrækt á mjög bjarta framtíð á Íslandi og fyrir liggur góður þekkingargrunnur sem mikilvægt er að nýta og halda áfram að byggja upp til að ná árangri. Framundan eru stór verkefni við endurheimt náttúruskóga landsins og við að rækta skóga til fjölbreyttra nytja fyrir umhverfi og samfélag. Lykilatriði er að tryggja að ávallt sé unnið að því að rækta rétt tré á réttum stöðum í landinu. „Rétt tré á réttum stað“ var einmitt ávarp þjóðaráttaksins Ár trésins árið 1980 og það á enn vel við,“ segir Jón Geir.

Karl Gústaf Svíakonungur

Eins og fram hefur komið þá var Jón Geir nýlega formlega tekinn inn í Konunglegu sænsku skógræktar- og landbúnaðarakademiuna (KSLA) við hátiðlega athöfn í Ráðhúsinu í Stokkhólmi. Karl Gústaf Svíakonungur

er verndari KSLA og var hann viðstaddur athöfnina.

„Þetta er sett þannig fram að stórfurta mín séu talin mikilvæg í samhengi samantímis þar sem áskoranir tengdar loftslagsbreytingum, auðindanýtingu og sjálfbærni kalla á samþættingu vísinda, stjórnsýslu og samfélagslegrar lausna. Ég hafi þannig með stórfurta mínum lagt mitt af mörkum til að efla skilning á því hvernig samfélagfél geta stjórnað náttúruauðlindum á ábyrgu og sjálfbæran hátt. Þannig hef ég unnið rannsóknir á sviði stjórnerfari nýtingar náttúruauðlinda víða um heim og var leiðandi um áráðil í stefnumótun og stjórnsýslu ýmissa umhverfis- og auðlindamála, þar með talið skóga, m.a. á vettvangi Norrænu ráðherranefndarinnar,“ sagði Jón Geir. Þegar hann var spurður af hverju hann hefði verið tekinn inn í akademíuna,“ „Það að hafa verið valinn í akademíuna er fyrst og fremst heiður, en jafnframt tækifæri til að taka þátt í margvíslegu starfi hennar,“ bætir hann við.

Prófessor við Háskóla Íslands

Í dag startar Jón Geir sem prófessor í umhverfis- og auðlindafræði við Háskóla Íslands. Það er þríværðilegt og alþjóðlegt framhaldsnám, sem er skipulagð af öllum sviðum skólans. „Þar kenni ég, leiðbeini meistara- og doktorsnemum og stunda fjölbreyttan rannsóknir. Þær rannsóknir lúta mest að stefnumótum og stjórnerfnum nýtingar- ymissa náttúruauðlinda, náttúruvernda og umhverfismála. Ég hef haft tækifæri til að starfa að fjölbreyttum viðfangsefnum hér á landi, en einnig víða alþjóðlega. Til viðbótar Íslandi og norrænu ríkjunum hefur veruleg áhersla verið á Afrikuríki og er jafnframt vaxandi áhugi á samstarfi við þau ríki sem Himalaya-fjöllin miklu tilheyra. Ég vinn í dag með málefni ymissa lifandi auðlinda svo sem landnýtingar, þjóðgarða og friðlýstra svæða, fiskveiða og skógræktar. Ég hef einnig unnið töluvert að stefnumótun samhliða störfum við háskólann, var meðal annars formaður verkefnisstjórnar 5. áfangar- rammaáætlunar og tek þátt í ýmsum öðrum samfélagslegum verkefnum,“ segir Jón Geir.

Hvatning til ungs fólks

Að lokum þetta frá Jóni Pétri:

„Ungt fólk ætti hiklaust að leggja fyrir sig umhverfis- og auðlindamála og þar er skógrækt mikilvægur þáttur. Slíkt nám opnar ýmis tækifæri, er afar góður undirbúningur fyrir þátttöku í atvinnulífinu og því að fast við gefandi viðfangsefni og hafa áhrif.“

Gæði á sterkum grunni

Tilbúinn í milljón rafmögnuð ævintýri.

Torres EVX er 100% rafmagnaður og rúmgóður fjölskyldubíll sem ábyrgir rafmögnuð ævintýri í allt að milljón km*.

Torres EVX, verð frá 5.890.000 kr.**

* Ábyrgð á rafhlöðu gildir í 10 ár eða 1.000.000 km. hvort sem kemur á undan

** Með 500.000 kr. styrk frá orkusjóði

Kolefnisjafnaður

10 ÁRA
Rafhlöðuábyrgð

7 ÁRA
Ábyrgð

benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

Sérfræðingar í bílum í fimmtíu ár

Af hvaða stað er myndin?

Í loftmyndagetrauninni að þessu sinni eru lesendur beðnir um að bera kennsl á lítið íslenskt þorp. Myndin er tekin úr flugvél í ágúst 2025. Sendið svör á netfangið myndagetraun@bondi.is. Dregið verður úr réttum svörum mánudaginn næstkomandi. Vinningshafi hlýtur að launum gjafabréf á veitingastað fyrir tvo í boði Loftmynda ehf. Rétt svar mun birtast á vef Bændablaðsins, bbl.is, mánudaginn 2. mars.

Mynd / Loftmyndir ehf..

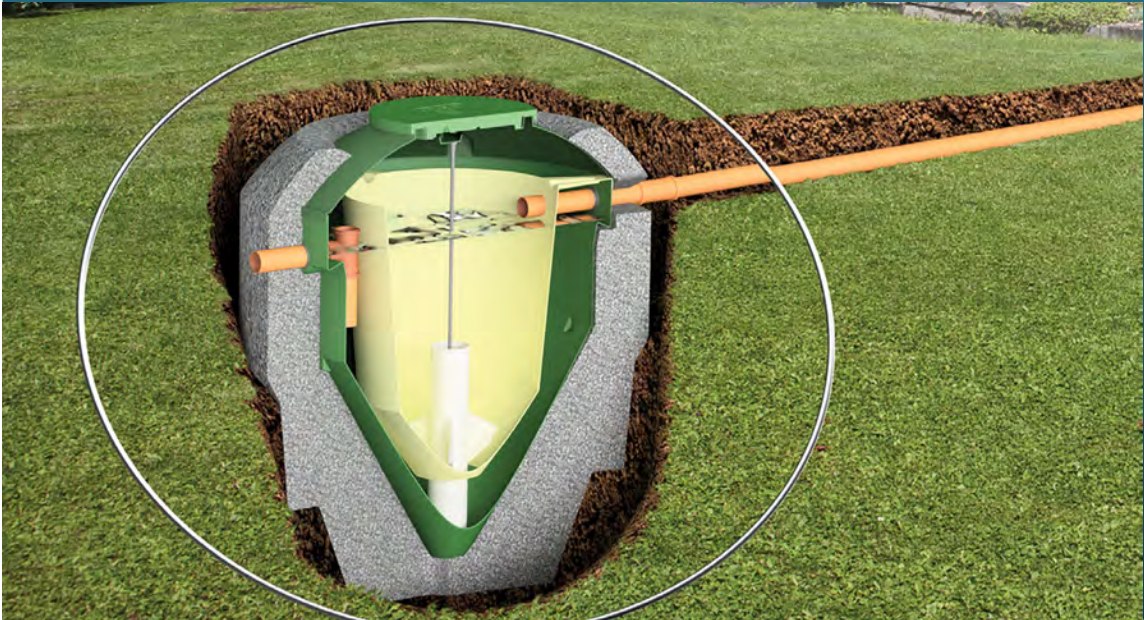
DIAMOND LÍFRÆN SKÓLPHREINSISTÖÐ

Einföld, áreiðanleg og fyrirferðalítill

IDNVER

Sími 517 2220 | www.idnver.is

Φ FJÁRHILDUR

Áttu fé? Við getum smalað því á rétta staði fyrir þig.
Fjárhildur ehf. býður upp á *alhlíða bókhaldsþjónustu*
fyrir fyrirtæki og einyrkja.

Sendu tölvupóst á info@fjarhildur.is og fáðu tilboð.
Fjárhildur ehf. - Grandagarði 16 - 101 Reykjavík

VETRARSÓL er umboðsaðili

Gulltryggð gæði

40 ár
á Íslandi

STIGA
ST5266 P

Hágæða
snjóblásarar
Fjölbreytt úrval

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

Auglýsing skipulagstillögu

Sveitarstjórn Húnabyggðar samþykkti á fundi sínum 10. febrúar 2026 að deiliskipulag Blöndustöðvar skyldi auglýst skv. 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010

Markmið deiliskipulagsins er að skilgreina núverandi starfsemi vatnsaflsstöðvarinnar Blöndustöðvar ásamt fyrirhugaðri uppbyggingu. Landsvirkjun áformar frekari nýtingu falls á núverandi veituleið Blöndustöðvar, frá Blöndulóni að Gilsárlóni skammt ofan Blöndustöðvar. Markmið verkefnisins er að fullnýta til orkuöflunar allt að 69 m fall á veituleið Blöndu frá Blöndulóni að inntakslóni Blöndustöðvar.

Tillöguna má finna í skipulagsgátt undir númerinu 1013/2023. Athugasemdafrestur er gefinn frá 12. febrúar til 26. mars 2026.

Skipulags- og byggingarfulltrúi Húnabyggðar

MARKAÐSSJÓÐUR SAUÐFJÁRAFURÐA

Íslenskt lambakjöt auglýsir eftir umsóknum í sjóðinn vegna 2026. Styrkhæf eru verkefni sem stuðla að aukinni verðmætasköpun íslenskra sauðfjárafurða. Nýsköpun, vörupróun, kynningar- og markaðsstarf er styrkt.

Umsóknarfrestur til og með 5. mars. n.k.

Umsóknareyðublað og reglur sjóðsins fást hjá hafliði@icelandiclamb.is

Matarkrókurinn:

Danskættað rúgbrauð

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Áður en við förum í uppskrift vikunnar, sem er rúgbæði, þarf að áréta smávægis. Þættinum barst nefnilega bréf, hvar yfirborðsþekkingu blaðsnaðsins þótti þrjóta fullfjöld um uppruna þorrablóta. Árni Björnsson, þjóðháttafræðingur með meiru og höfundur bókana; Þorrablót á Íslandi og Saga daganna, hafði samband og vildi koma því að hvernig Kvöldfélagið í Reykjavík hélt þann annan mars 1867 fyrsta eiginlega þorrablótið. Auk þess sem þorrinn ku hafa verið blótaður í heimahúsum í kringum aldamótin 1700, samkvæmt bréfi síra Jóns í Hítardal til sjálfs Árna Magnússonar árið 1728, og fyrst við erum að fjalla um síðasta pistil minn er rétt að geta þess að ég fékk að smakka rófustöppu ættaða frá Vestmannaeyjum. Hvar kartöflur voru hafðar með í spilinu. Það var gott og það er gott að koma þessu hvoru tveggja á framfæri hér – aftur að rúgbrauðinu.

Við Íslendingar eigum okkur ljómandi fint rúgbrauð. Þetta dökka, sæta, klessukennda seydda rúgbrauð. Sjálfan þrumarann! Eldað hægt og lengi í lokuðu íláti. Gjarnan í brúkaðri mjólkurfurnu ofan í sæmilega virkum hver. Seydda rúgbrauðið er reyndar svo sætt að það er næstum meiri kaka en brauð. En til að koma mér ekki í meiri vandræði hjá Árna ætlum við ekki að baka íslenskan þruma. heldur kjarnarúgbrauð af dönskum ættum.

Súr eða fordeig

Til þess að baka brauð sem er fullt af
ómöluðum rúgkjörnum og fræi ýmiss konar er
gott að leggja herlegheitin í sólarhrings bleyti.
Þetta brauð tekur því tvo daga í framleiðslu.
Engar áhyggjur, það þarf nánast ekkert að
hafa fyrir því nema sýna biðlund.

Við byrjum á að setja helminginn af
rúgmjölinu, 300 grömm, alla kjarnana og allt

Kjarnarúgbrauð með eggjasalati í sirka réttum hlutföllum áleggs og brauðmetis.

fræið, 300 grömm, í skál ásamt 600 grömmum af vatni. Þá fara 200 grömm af rúgsúr eða fordeigi út í. Hrært með sleif þangað til að allt er komið saman í þykka soppu.

Flest daiskt rúgbrauð er súrdeigsbrauð. Nútímafer kemur hvergi nálægt alvöru bedstemor-brauði. Ég hef drepði fleiri súrdeigsmömmur en ég kæri mig um að muna. Það er gott á bragðið og því er ég að prófa að koma upp súrdeigi sérstaklega fyrir þetta brauð. Súr sem ekkert þarf að hugsa um. Svona er ég að bixa þetta. Í fyrsta sinn sem ég bakaði þetta brauð bjó ég til fordeig. Setti snefil af geri út í jafna blöndu af vatni og rúgmjöli, samtals 200 grömm, og geymði yfir nótt. Já, þriðji dagurinn. En bara fyrsta skiptið. Þetta fordeig fór svo út í með rúgnum og fræinu. Þegar það,

kjarnarnir og rúghelmingurinn var búið að
 leggja í bleyti í sólarhring tók ég 200 grömm
 af þeirri deigsoppu frá og geymdi til næsta
 baksturs. Ætti að breytast smám saman í
 súrdeig eftir nokkur skipti. Ég hef látið 3–4
 vikur líða milli bakstra en ein til tvær vikur
 er sennilega ákjósanlegt. Ef súrinn verður
 loðinn og grænn þarf að byrja upp á nýtt.

Dagur tvö – kannski þrjú

Á degi tvö fer restin af rúgmjölinu í skálina og 35 cl af malti. Danskt rúgbrauð inniheldur malt sem er gjarnan í mjól eða sýrópsformi. Ég á ekkert svoleiðis þannig að ég brúka bara gamla góða Egils maltið. Með ölinu kemur líka góð sæta í brauðið. Salt, 12 grömm eða svo, og þar sem súrin minn er enn þá ekki

**Danskættað rúgbrauð,
2 stk.**

600 g rúgmjöl
600 g vatn
200 g fordeig/súrdeig
300 g frækjarnar. (td. sólblómafræ,
graskersfræ, skornir rúgkjarnar, hampræ)
35 cl Maltöl
12 g salt
1 g instant ger

nógu kraftmikill er ég enn þá að setja smá ger á þessu stigi. Eitt gramm af instant þurrgeri. Hræra þessa blöndu í hrærivél með spaða. Deigkrókur er ekki að gera neitt fyrir þetta deig. Það er svo gott til ekkert glúten í rúg svo hann hangi á krók. Hræra þangað til allt er komið vel saman. Skafa hliðarnar niður af og til. Dreifa jafnt í tvö form. Gott að klæða formin með smjörpappír eða spreya með olíu. Þetta er klístrað stöff og festist við allt. Hefa á volgum stað í 2–3 tíma. Ætti að vaxa um 2–3 sentímetra.

Baksturinn fer svo fram í ofni. Helst við undir/yfirhita, má nota gufu til að byrja með en þarf ekki. Baka brauðið við 150–180 gráður á Celsius. Þangað til það nær 98 gráðu hita. Tekur sirka klukkutíma við hærri mörkin. Einn og hálfan eða svo við þau lægri. Best að stinga kjarnhitamæli í mitt deigið til að vera viss um að brauðið hafi náð þessu hitastigi. Allt undir því er sleppjulegt. Betra að fara örlítið yfir en ekki mikið. Taka úr ofninum og láta kólna á grind.

Geyma í lérefts-brauðpoka eða pakka inn í vískastykki. Endist í marga daga við stofuhita. Gott að skera í sneiðar og frysta. Bórða með smjöri og eða osti, sardínum, kæfu, eggjum, makríl, síld, lifrarkæfu, salati, kjótaleggi, smurosti, kotasælu, með plökkfiski eða gamalli fiskibollu. Þetta rúgbrauð gengur með öllu.

KROSSGÁTA

A large, healthy green plant with many long, feathery fronds, resembling a palm or a similar tropical plant. It is potted in a light brown, woven basket. The plant is positioned on the left side of the page, partially overlapping the top-left corner of the crossword grid.

259		TILNEFNA	ÓSJALDAN	ÍLÁT	SKRIKA		HÆST	ÁTTVÍS	FISKUR	ÞANGAD TIL	ÚR SKORÐUM
		SYMME-TRISKUR									
		SKARPUR				UPPLITAST					
		ÞÓKSU-LEGA				UMSTANG					
						ILLINDI					
		ÓFUG RÖÐ		DVALAR-STADUR						HRAKA	
		KRASS		DRUNDI							
	↓	BLUNDA	KORN				HJARA				
			UTAN				KLAUF-SKUR				
RÝR				Í RÖÐ		HÁTÍÐ			ÞVAGA		
				MÖGLA					ESPA		
DRYKKUR					JAPL			SKJÓTT			
					VEIÐAR-FÆRI			FYRIRGEFA			
ÁPJÁN			GJALD-MIDILL			SVEIM					VISTIR
			TILHÖGUN			GORTA					
VIÐMÓT			LYFTIST			BYLGJAN					
			BYRÐI			UPPHAF					
		BRÉF-SJALD			SÖGULJÖÐ					RUSLA	
		HANGA Á			ÞÚSTRAR						
LJÓMA					RÝTA					Í RÖÐ	
					NÓTA					TJARA	
ULLAR-BAND				ÖRLÆTI					LAG-FÆRING		
				KALLORÐ					MÆLDI		
OFSA-REIÐA			API				ÞEKKI				
ÁVÖXTUR					DANS						

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

www.bbl.is

HUGARÍÞRÓTTIR

Má bjóða þér útspil?

Sex pör unnu 6 grönd í fimm kvölda sveitakeppni Bridgefélags Reykjavíkur á lokakvöldi keppninnar í spili 30, síðasta spili mótsins. Á einu borðinu var slemman melduð í rangri átt þannig að hægt var að bana henni með útspili. Má bjóða þér að glíma við útspilið?

Björn Þorláksson.

upplýsingar takmarkaðar.

		Norður			
		♠ 93			
		♥ Q4			
		♦ Q94			
		♣ A97632			
Vestur				Austur	
♠ KQ87642				♠ 5	
♥ 8765				♥ 932	
♦ 65				♦ 8732	
♣				♣ QJ1084	
		Suður			
		♠ AJ10			
		♥ AKJ10			
		♦ AKJ10			
		♣ K5			

Ingimundur Jónsson, lengst til vinstri, lék listir í BR á dögnum.

Mynd: MM/Skessuhorn

Stundum stendur briddsspilari frammi fyrir vali um tvennt og velur rétt eða rangt. Stundum ræður hrein tilviljun útkomunni. En þegar illa gengur vaknar oft áhugi á að gera betur, ræða málin á nótum þar sem hugtök líkt og makkerstraust og skyldur gætu komið við sögu. Kannski er útspilsþraut dagsins dæmi um verkefni sem hægt er að læra af. Að minnsta kosti einnar umhugsunar virði.

Þú átt útspil gegn sex gröndum og spilin þín eru: 5-932-8732-DGT84

Andstæðingur þér á vinstri hönd opnar á sterkum tveimur laufum. Makker þinn skýtur inn 2ja spaða sögn. Andstæðingur þinn á hægri hönd meldar 2 grönd, þú segir pass, 6 grönd, pass, pass, pass.

Hvort velurðu einspilið í spaða – „hlýðir makker“ eða laufdrottningu?

Ingimundur Jónsson í sveitinni Vestanstormur var sagnhafi og fann ósýnilega spaðafyrirstöðu í

sögnum. Anna Heiða Baldursdóttir, makker hans, afgangi næstu sögn snyrtilega og eftir langa umhugsun frá austri lá laufdrottning á borðinu.

Ingimundur þakkaði fyrir sig. Hann hreinsaði upp rauðu litina eftir að hafa séð hvernig laufið lá og henti vestri inn á spaða, sem varð að spila upp í gaffalinn og 12 slagir.

Hefðir þú hlýtt makker sem var vel vakandi með því að leiðbeina þér í útspilinu til að bana spilinu með 2ja spaða sögninni á ekkert? Nokkur umræða varð eftir spilið um hvort austri bar í blindni að hlíta spaðaákalli makkers eða hvort laufdrottningin er útspilið sem níu af tíu spilurum myndu velja? Í þessu tilviki ultu tugir impa á útspilsvalinu, þar sem ekki var farið í slemmu á hinu borðinu. Getið þið makker þinn lært eitthvað af þessu spili?

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Lenka Íslandsmeistari kvenna

Gauti Páll Jónsson.

Febrúar liður hratt enda stuttur mánuður, en methratt í skákheimum þar sem haldin voru mót eftir mót. Íslandsmót kvenna fór svo að Lenka Ptácníková varð Íslandsmeistari í sextánda sinn, hvorki meira né minna. Þótt Lenka hafi endað heilum vinningi fyrir ofan Jóhönnu Björgu, forseta Skáksambandsins, þá var mótið afar spennandi og sviptingasamt. Áskorendaflokkur fór fram meðfram mótinu sem Halldóra Jónsdóttir vann. Mótið fór fram við góðar aðstæður í siglingaklúbbnum Þyti í Hafnarfirði. Kosturinn við fámenn skákmót er að það er hægt að halda þau nánast hvar sem er, og siglingaklúbbar hafa verið vinsælir fyrir slíka lokaða flokka undanfarið.

Skákþingi Vestmannaeyja lauk einnig á dögnum og þar urðu Auðunn Haraldsson og Sigurjón Þorkelsson efstir með átta vinninga af níu. Taflfélagið í Eyjum á 100 ára afmæli í ár, og mætir ef til vill með alvæpni í seinni hluta Íslandsmóts skákfélaga sem styttest óðum í.

Sannkölluð skákveisla fór fram í Borgarholtsskóla um miðjan mánuðinn þegar skákdeild Fjölnis bauð öðrum félagsliðum í heimsókn í hina skemmtilegu hraðskákkeppni taflfélaga. Það var metþáttaka, 19 skáksveitir frá 12 félögum. Stærri keppnissalur en áður hjálpaði þar mikið til. Síðustu ár var keppt í Hlöðunni, Gufunesi. Höfundur greinarkornsins tefldi með A-sveit Taflfélags Reykjavíkur, á fullorlegu borði að eigin mati, en árangurinn var góður. TR og Breiðablik enduðu efst í fyrsta sæti mótsins en Blikar stóðu betur samkvæmt oddastigaútreikningum. Í stað þess að láta oddastigaútreikning ráða, var haldið einvígi um sigurinn í mótinu. Þetta er auðvitað skemmtilegt fyrirkomulag, og TR-ingar fengu þarna tækifæri til að verja titilinn frá því í fyrra. Blikar unnu með minnsta mun og þetta var í fyrsta sinn sem þeir vinna þennan titil! Þetta mót sýnir vel virkni félaganna,

Frá Íslandsmóti kvenna.

Mynd / Tómas Tandri.

en þónokkur félaganna sendu fleiri en eitt skáklið til leiks. Vonandi mun þetta mót stækka og dafna enn frekar. Einnig væri athyglisvert að endurvekja að einhverju leyti gamla fyrirkomulag mótsins en ekki í mótinu sjálfu. Félög gætu boðið hvort öðru í vináttuviðureignir þar sem teflt er á ákveðnum fjölda borða, allir við alla, í einu liðinu gegn hinu. Þannig var aðalmótið hér áður fyrir, sem er flókin framkvæmd en skemmtileg.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Gauti Páll Jónsson Gauti.pj@hotmail.com

Erfinginn: Flóki Léon

Nafn: Flóki Léon Gyðuson Jourde.

Aldur: 7 ára.

Stjörnumerki: Steingeit.

Búseta: Reykjavík.

Skemmtilegast í skólanum: Evolytes (stærðfræðiforrit).

Áhugamál: Leika.

Tómstundaiðkun: Júdí, jóga og leiklist.

Uppáhaldsdýrið: Krókódill og mús.

Uppáhaldsmatur: Burrito og lasagnað hennar ömmu Stínu.

Uppáhaldslag: Klikkuð lög.

Uppáhaldslitur: Rauður.

Uppáhaldsmynd: Loud.

Fyrsta minningin: Þegar ég fór í fyrsta skipti að sprengja flugelda.

Hvað ertu ánægður með í fari þínu?: Að ég á fjölskyldu og ég er fyndinn. Jubbí.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert?: Þegar ég byrjaði í Evolytes.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór?: Rokkari.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

9	4		2	3	5	8	
	1		5	6	7	4	
6	2	5				1	
	5		1	2	9	3	
		9		4	8	5	1
	6	8					
4			7	5			9
3		1					5
			3	4	1	2	

Miðlungs

	1		2		7		4
					8		
	8		1				
	7	9					1
4			1	3	6		
1				4	9		
		8	5				
				6		2	
9	2	7				6	

Þung

2		6		3		1	
1	3				4		
			8		7		
		9			3		
3	1			7			
8		3	6			9	
5	4				8	2	
					5		
		6					

Þyngst

				6		3	
1	5						4
		6					
		3		8	4		
2						6	
			4	9		2	5
		7		5			
7			9		1		3
6					8		

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn mun glíma við einhverja óvæð eða óværu jafnvel á næstunni. Honum er ráðlagt að hlúa að sér eftir fremsta megni og hafa varann á. Öllu skal fara að með gát því ýmislegt getur farið miður ef hann hefur ekki augun hjá sér. Ekki taka neinar stórar ákvarðanir næstu daga. Happtölur 37, 3, 99.

Fiskurinn getur nú notið lífsins, öruggur með sig og ánægður. Mikil lukka er í kortunum og hjólin fara að snúast æ hraðar í átt að lausnum og lokum stórra verkefna – sama í hvaða formi þau eru. Fiskurinn má samt ekki gleyma fólkinu sínu þó hann sé miðpunktur lífsins um þessar mundir. Happtölur 65, 22, 1.

Hrúturinn hefði gott af því að leggja land undir fót hvort sem er innanlands eða utan og hlúa að sjálfum sér. Hann vill sitja og standa eftir því sem hann telur sína nánustu vilja, en því miður hefur hann ekki endilega rétt fyrir sér í þeim efnum. Ágiskanir eru aldrei af hinu góða. Happtölur 43, 4, 65.

Nautið þarf enn og aftur að reyna að rífa sig í gang þegar kemur að líkamsrækt og viðlíka aðhaldi. Nautið hefur þó staðið sig ágætlega þegar kemur að því að setja sjálft sig í fyrsta sæti, og skal halda því áfram. Það má hvílast og safna kröftum. Bara muna að standa stundum upp. Happtölur 8, 18, 91.

Tvíburinn á von á mikilli lukku um næstu mundir, mögulega í formi peninga eða veraldlegs auðs. Hann skal gæta vel að því að halda þeirri gleði helst fyrir sig sjálfan, a.m.k. eftir bestu getu því einhverjir ásælast feng hans. Máltekið, „Ekki eru allir viðhlæjendur vinir“, á hér vel við. Happtölur 16, 3, 78.

Krabbinn þarf að staldra við núna og líta í eigin barm. Er hann í alvöru á þeirri leið í lífinu sem hann kys helst? Hvað myndi gerast ef hann küventi heiminum eins og hann kannast við hann og hæfi ný ævintýr? Er einhverju að tapa? Er kannski allt að vinna? Happtölur 16, 44, 58.

Ljónið finnur hvernig það eflist með degi hverjum. Einhver lægð og vanlíðan hefur umlikið hann, en er nú öðum að hverfa á braut. Ljónið þarf umfram allt að hlúa að sjálfum sér en gleyma þó ekki sínum allra nánustu, þeim sem gera í raun lífið þess virði að lifa því. Happtölur 4, 89, 16.

Meyjan er öðum að stíga á fætur og taka þau skref sem henni þykir skynsamlegust með framtíðina í huga. Henni er bent á að taka sem flest skrefin um þessar mundir því stjörnurnar munu ýta undir og tvíefla allt sem ákveðið er og unnið er að á næstu dögum. Happtölur 1, 2, 14.

Vogin finnur hvernig hún er loksins að komast á þann stað í lífinu sem henni er ætlað. Eða það er að segja, þar sem hún veit að hún getur látið ljós sitt skína í allar áttir. Fyrir þær vogir sem efast er gott að trúa á vegferð sína hingað til, stöðu stjarnanna og hið innra sjálf. Þú ert á réttum stað! Happtölur 62, 13, 15.

Sporðdrekin er eitthvað órólegur og hefur verið um nokkurt skeið. Það er lítið við því að gera nema að setjast niður í rólegheitunum, e.t.v. með heitan drykk, penna og blað og skrá hjá sér hvað er að valda ama. Einnig hvort það sé nokkuð svo mikið stórmál að ekki sé hægt að leysa það með svolitlum samræðum. Happtölur 88, 28, 90.

Bogmaðurinn ætti að taka einhver skref í átt að eigin hamingju, eða því sem hann álítur að gefi sjálfum sér gleði og ró. Oft eru þetta minni skref og auðveldari en virðist og bogmanninum allir vegir færir ef hann einungis trúir á að hlutirnir takist. Happtölur 26, 14, 7.

Steingeitin þarf að gæta að heilsunni, bæði andlegri og líkamlegri. Nú er mikil flensutið í þjóðfélaginu eins og oft á þessum árstíma, en einnig vill andleg heilsa hrapa þegar orkan í kringum mann er ekki há. Steingeitinni er ráðlagt að skríða undir teppi með bók. Happtölur 66, 46, 23.

Árnessýsla:

Nýr vettvangur frumframleiðenda og ferðaþjónustuaðila

Slow Food á Íslandi stendur fyrir stefnumóti frumframleiðenda og ferðaþjónustunnar í uppsveitum Árnessýslu. Markmiðið er að hvetja til tengsla á milli hagaðila og leiða til að auka verðmæti.

Uppsveitir Árnessýslu eru matarkista þar sem sveitir eru blómlegar, mikill landbúnaður stundaður og gríðarlega mikil ferðaþjónusta. Stefnuþót frumframleiðenda og ferðaþjónustunnar er hagnýtur tengslavettvangur fyrir bændur og aðra matvælaframleiðendur til að kynna afurðir sínar fyrir ferðaþjónustuaðilum, veitinga-stöðum, mótuneytum og fyrirtækjum sem vinna með mat og upplifanir á Suðurlandi. Stefnuþótið sem Slow Food á Íslandi stendur fyrir fer fram í félagsheimilinu á Flúðum þann 10. mars.

Eftirspurn íslenskra og erlendra ferðamanna eftir staðbundnum mat og matarupplifunum hefur aukist og tækifæri gefst nú til að stytta aðfangakeðjuna og mynda bein tengsl á milli hagaðila í nærumhverfi.

„Okkur þykir kaldhæðnislegt að bílarnir sem keyra með vörur frá bændum mæta bílum sem koma með hráefni fyrir ferðaþjónustuaðila og aðra sem selja mat svo sem til veitingastaða og mótuneyta,“ segir Dóra Svavarsdóttir formaður Slow Food á Íslandi. Hugmyndin að stefnumótinu er að draga fram sérstöðu svæðisins og hvað er framleitt á því, fá yfirsýn og að hagaðilar geti myndað tengsl sín á milli.

Hugmyndin að viðburðinum kemur frá Dóru sem ætlaði að hafa samband við framleiðendur á Skagaströndinni á ferð sinni fyrir nokkrum árum en upplýsingar um hverjir það voru var hvergi að finna, hvorki hjá sveitarfélögum né neinum samtökum. Í samstarfi við byggðapróunarfulltrúa Uppsveita Árnessýslu ákváðu Slow Food á Íslandi að skipuleggja viðburð og láta reyna á hugmyndina. Ætlunin er að útbúa yfirlit yfir frumframleiðendur og hafa það aðgengilegt á heimasíðu Slow Food á Íslandi og hjá byggðapróunarfulltrúa, þannig að til að mynda fyrir þá sem langar að bjóða upp á morgunmat með gistingunni séu upplýsingar um framleiðendur í nærumhverfinu aðgengilegar.

Dóra Svavarsdóttir.

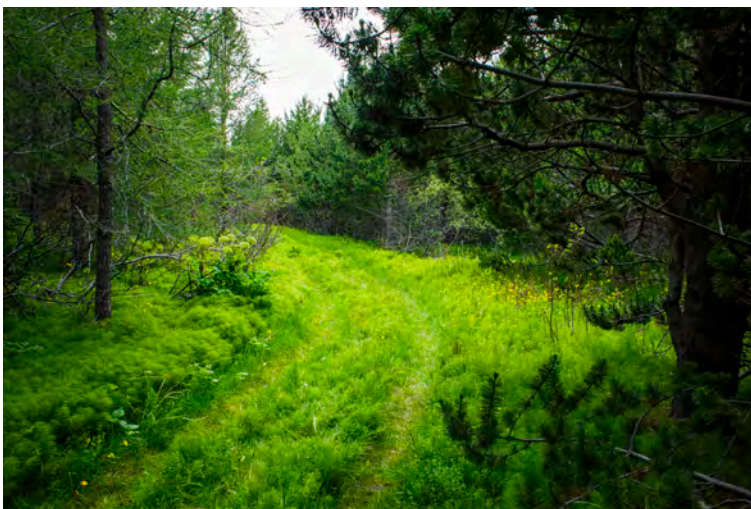
Matreiðslunemar í Menntaskólanum í Kópavogi taka upp grænmeti í uppsveitum Árnessýslu síðastliðið haust. Mynd / Dóra Svavarsdóttir

Dagskráin stendur yfir frá 13.00–16.00 og samanstendur af stuttum erindum um tækifæri og áskoranir í milliliðalausri sölu og hvernig ferðaþjónusta og frumframleiðsla geta styrkt hvort annað. Framleiðendur munu kynna vörur sínar og gestir geta gengið á milli og skoðað úrvalið. Að lokum verður gestum boðið að skrá sig á 10 mínútna örfundi með þeim framleiðendum sem þeir vilja tengjast betur en slíkt fyrirkomulag hefur gefist vel á sambærilegum vettvangi erlendis.

Draumurinn er að taka öll landsvæði fyrir og kortleggja með þessu móti, segir Dóra, en vænlegast þótti að hefja leika í heimasveit hennar þar sem hún er öllum hnútum kunnug. Ef ekki

sé hægt að koma slíku tengslaneti og yfirlit yfir frumframleiðendur á í uppsveitum Árnessýslu, sem er kjörlandi fyrir slíkt, þá muni það reynast erfitt alls staðar.

Dóra nefnir stjörnuþokkinn Gísla á Ylju, nýopnuðum veitingastað í Laugaráslnóninu og Bjarka Þór á veitingastaðnum Hvönn í Skálholti sem vinni þegar með staðbundið hráefni og hún vonast eftir að verði öðrum innblástur. Skipuleggjendur eru vongóðir um árangurinn og hvetja framleiðendur og gesti til að skrá sig á heimasíðu Slow Food á Íslandi, enginn sé of lítill framleiðandi eða of stór til að taka þátt og gestir muni geta gætt sér á kaffi og kruðerí úr nærumhverfinu. /eks

Almenningur getur kosið milli þriggja einstaklinga sem þau vilja hvetja til dáða á sviði skógræktar. Myndin er tekin sumarið 2025 í Sandártungu í Þjórsárdal þar sem ræktaður hefur verið upp myndarlegur skógur. Mynd / Ál

Hvatningarverðlaun skógræktar

Núna stendur yfir kosning til Hvatningarverðlauna skógræktar. Verðlaunin verða veitt í þriðja sinn í ár, en þau eru hugsuð sem hvatning til áframhaldandi góðra verka í þágu skógræktar.

Að verðlaununum standa Skógræktarfélag Íslands, Land og skógur og Bændasamtök Íslands.

Óskað var eftir tilnefningum frá almenningi og var bent á 32 aðila. Dómnefnd valdi þrjá einstaklinga sem kosið verður um á vef Skógræktarfélags Íslands, skog.is. Þeir aðilar sem valið stendur á milli eru Björgvin Örn Eggertsson, Eiður Eyþórsson og Guðmundur H. Gunnarsson.

Björgvin er námsbrautarstjóri skógar og náttúru í Garðyrkjuskólanum FSu. Guðmundur hefur ræktað upp Skjaldarstaðaskóg í Öxnadal, sem er vel hirtur bændaskógur. Eiður fer fyrir Skógræktinni Ölri á Sólheimum og hefur starfið eflist undir hans stjórn.

Kosningin hófst 21. febrúar og stendur yfir til og með 6. mars. Verðlaunin verða veitt á alþjóðlegum degi skóga þann 21. mars. Nýr verðlaunagripur úr víði með skógarþema er útbúinn af handverksmanni á hverju ári. Verðlaunin eru ekki hugsuð sem heiðursverðlaun, heldur sem hvatning fyrir þá sem enn þá eru öflugir í sínu starfi. /ál

Vís nagáta

Þraut sem mörgum styttir stund strengur í jörðu lagður folaldi kastar á feðra grund fengur af heyi sagður

Lausnin er eitt nafnorð með fjórar mismunandi merkingar. Lausnin verður birt á vef Bændablaðsins, www.bbl.is, mánudaginn 2. mars.

Umsjón: Guðbjörn Sigurmundsson
Guðbjorn.Sigurmundsson@mk.is

BÆNDAGED
Geðorðin 10

- Hugsðu jákvætt, það er léttara
- Hlúðu að því sem þér þykir vænt um
- Haltu áfram að læra svo lengi sem þú lifir
- Lærðu af mistökum þínum
- Hreyfðu þig daglega, það léttir lund
- Flæktu ekki líf þitt að óþörfu
- Reyndu að skilja og hvetja aðra í kringum þig
- Gefstu ekki upp, velgengni í lífinu er langhlaup
- Finndu og ræktaðu hæfileika þína
- Settu þér markmið og láttu drauma þína rætast

baendaged.bondi.is

www.velaval.is - Alltaf opið

VÉLAVAL

- Sendum um land allt -

Infrarauður klefi,
150x120x200 sm. (BxDxH)
Er með halogenljósum,
bæði að utan og innan ásamt
útvarpi m/blátannartengingu,
m/fjarstýringu, kolefnahitaplötum
og hreinsibúnaði.
Viður er þöll (hemlock).
Klefinn er mjög auðveldur
í samsetningu.
Orkunotkun er 2.100w.
Verð aðeins kr. 260.000

GODDI.IS Auðbrekku19,
200 Kópavogi, sími: 544-5550

Lok
á heita potta

Fjórar stærðir af lokum
á lager, m/rúnuðum hornum,
1 cm svuntu, fjórum festingum,
og þrem styrktarbitum.
Þykkt 12 cm. Verð kr. 85.000
Til í tveim litum.

GODDI.IS Auðbrekku19,
200 Kópavogi, sími: 544-5550

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 3.100 m/vsk (innan við 140 slög) og kr. 7.200 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Hársnyrtistofan Toppphár

Dverghöfða 27, 110 Reykjavík

Bændur og búalið og allir hinir
hjartanlega velkomin

**Opið 8-17 virkar daga og 10-16
á laugardögum**

Engar tímapantanir bara mæta!

Bar til sölu. Sérsmíðuð barhilla í eldhús
til sölu. 250 cm á breidd, 45 cm á
dýpt. Laus hilla úr sandblásnu gleri ofan
á grindinni. Verð kr. 185.000 eða
besta boð. Uppl.í s. 866-3855.

Pantaðu leigubíl í s. 588-5500.

Til sölu Hyundai Kona, rafmagn.árgærd
2020, sjálfskiptur, ekinn 50.000 km.
Verð kr. 2.890.000 notadír.benni.is –
s. 590-2035.

**GÁMASLISKJURNAR
KOMNAR, GOTT VERÐ.**

VÍR OG LYKKJUR EHF

772-3200

Seljum vara- og aukahlutífl flestar gerðir
af kerrum. Sérþöntunarpjónusta.
Sendum um land allt. Brimco ehf.
s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá
kl.13-16.30

STEINULLARBÍLLINN

Sími:
577 4444
892 9999

Björgvin V. Þórðarson

Steinullarbíllinn. Blásuð steinull í
loft, hól og gólf. Blástur þýðir minni
kuldabru. Minnkaðu hitatap, lækkaðu
kyndikostnaðinn. Blásuð í ný og
einnig gömul hús, förum um allt land,
erum við símann 577-4444.

Stúdíóbúð til leigu í miðbæ
Hafnarfjarðar. Er laus. Upplýsingar
í s. 774-2501.

Sóló eldavél til sölu. Tilboð óskast.
Allar nánari upplýsingar í s 867-1750

MEIRAPRÓF

Fjarkennsla

Næsta námskeið 19. mars

Næstu námskeið
19. mars
30. apríl
4. júní

Upplýsingar og skráning
inn á www.aktu.is

Bókleg kennsla á netinu.
Verkleg kennsla í Reykjavík,
Akureyri og Sauðárkróki.

AKTÚ
ÓKUSKÓLI

BJB

motors

VREDESTEIN

TYRES

Forpantaðu margverðlaunuðu landbúnaðardekkinn frá Vredestein nú með 30% afslætti

Einn fremsti framleiðandi í landbúnaðardekkjum í heiminum.

Hönnuð fyrir hámarksafköst og hagkvæmni.

Minni eldsneytiseyðsla – betra grip og minni mótstaða.

Betri meðferð á jarðvegi – minni jarðvegsþjöppun og jafnari dreifing þunga.

Lágmarks veghljóð, aukin akstursþægindi og minna álag á ökumann.

Framúrskarandi ending og jafnt slit.

Gildir til 06.03.26.

Flatahrauni 7 | www.bjb.is | Sími 565 1090 | sala@bjb.is

30%

30%

Schäffer 23e.
Árgerð 2022. Notkun 1.499 klst.
Euro rammi og taðgreip 120cm.
Verð kr. 7.000.000 +vsk.

Case 695 SR-4PS.
Árgerð 2006. Notkun 9.430 klst.
Hraðtengi framan/aftan.
3 skóflur á bakkó.
Verð kr. 3.900.000 +vsk.

Taarup I-BIO.
Árgerð 2007.
Notkun 15.000 rúllur.
Alltaf geymd inni.
Verð kr. 1.850.000 +vsk.

Kuhn HR 4004D pinnatættari.
Árgerð 2021. 4m vinnslubreidd.
Vel með farinn.
Verð kr. 2.300.00 +vsk.

JCB 536-60 AGS.
Árgerð 2018. Notkun 5.800 vst.
Gafflar og Skófla. Vél í toppstandi.
Verð kr. 7.200.000- án/vsk.

JCB 4CXs.
Árgerð 2018. Notkun 4.570 klst.
Smurkerfi. Opnanleg skófla og gafflar. 3 skóflur.
Verð. kr. 10.900.000 +vsk.

JCB 538-60AGS.
Árgerð 2020. Notkun 2.600 vst.
Gafflar og skófla.
Verð kr. 8.900.000- án/vsk.

www.velfang.is
velfang@velfang.is
Gylfaflöt 32, Reykjavík
Óseyri 8, Akureyri
Sími: 580-8200

Útihúsgögn.is

Borðbekkir

Garðbekkir

Borðsett 4 – 12 manna

Hringborð

PANTANIR HAFNAR!

TRYGGIÐ YKKUR AFHENDINGU Í VOR

HANDSMÍÐUÐ GÆÐAVARA

- Douglasgreni
- eik

info@utihusgogn.is
www.utihusgogn.is

FALLEG OG ÖÐRUVÍSI

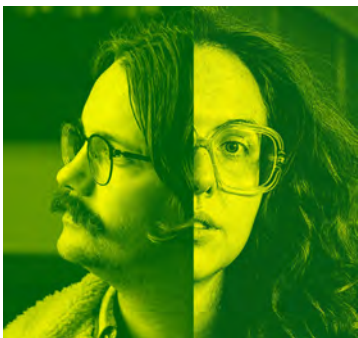
- Fyrirtæki
- Bæjarfélög
- Heimili
- Sumarbústaðir
- Hótel
- Veitingastaðir

Undirrituð, dr. Dalrún Kaldakvísl sagnfræðingur, er að vinna að rannsókn á sögu háhyrninga við Ísland. Ég óska eftir því að fá að taka viðtöl við aðila sem búa að upplýsingum er varða háhyrninga við Ísland, til að mynda aðila sem geta miðlað sögum og/eða minningum sínum af háhyrningum. Ég hef sérstakan áhuga á að ræða við sjómenn og skrá reynslu þeirra af háhyrningum á hafi úti – þar á meðal sjómenn sem stunduðu háhyrningaveiðar á 20. öld (eða nýja þeirra manna). Viðtöl eru sérlega mikilvæg í rannsóknum á sögu sambúðar Íslendinga og hafsins – líkt og kom meðal annars fram í fyrri rannsókn minni á sögu hákarla við Ísland sem byggði að hluta til á viðtölum við Íslenska hákarlamenn. Þess ber að geta að viðtölin geta farið fram undir nafnleynd ef það hentar. Aðilar sem eru tilbúnir til þess að veita mér upplýsingar um háhyrninga en kjósa að gera það án viðtals, geta spjallað við mig í síma eða í gegnum tölvupóst. Ljósmynda- eða kvikmyndaeftir er einnig mjög vel þegið. Vinsamlegast hafið samband í s. 664–7083 eða gegnum netfangið: kaldakvislin@gmail.com Frekari upplýsingar um mig má finna á vefsíðu minni: dalrun.net

Umhyggjusöm og áreiðanleg kona óskar eftir launuðu starfi með húsnæði. Viðtækt reynsla sem kokkur, umönnunaraðili, heilsuráðgjafi og stuðningur við krefjandi aðstæður. Fyrirspurnir sendist á Sigrúnu, á magnusina@gmail.com

Ásta & Gosi leiða saman tónelska hesta sína með tónleikum á Akranesi, Reykjavík, Akureyri og Ísafirði 26.02.-06.03. Nánari upplýsingar á astaasta.com

Óska eftir að kaupa Hondu ss50 bensintank og fleira dót. Allar ábendingar vel þegnar í s. 896-0158 eða á netfang: valur@heimsnet.is

Skoda Kodiat, dísil, óskar eftir nýjum eiganda. Til sölu Skoda Kodiat, árgerð 2020. Vel með farinn, rúmgóður bíll, skráður 10.12.2020. Akstur 83.000 km. Nýkominn úr þjónustu hjá Bílson verkstæði. Alltaf í þjónustu á viðurkenndu verkstæði. Verð kr. 5.800.000. S. 858-7929 Atli.

Stórglæsilegur Dodge Ram 3.500, cummings, dísil, ekinn 74.000 km, Árgerð 2022. Einn af örfáum með pallhúsi. Upplýsingar í s. 865-4347.

Til sölu 40 f. kæligámur, hærri gerð, í góðu lagi. Verð kr. 500.000. Einnig til sölu 20 f. kæligámur í góðu lagi, verð kr. 200.000. Uppl. í s. 892-7502.

Sporðhýsi sem hentar hjólaflóki og öðru útivistarfólki og býður upp á flutnings- og gistingarlausn í einu. Verð kr. 1.995.000. Nánari upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Vel útbúinn John Deere 6630 í góðu lagi, til sölu. Árgerð 2009, notuð 8.960 tíma, 6 cyl. 140 hð. Vélin er með stíglæsa autopower skiptingu, með framhjólábremsum og 50 km ökuhraða. Fjaðrandi framhásing, og fjaðrandi hús. Fram PTO og framlyfta. Dekk 480/70R28 og 520/70R38. Vélin er á Kálfaelli, V-Skaft. Verð kr. 6.300.000 +vsk. Snjóplógurinn líka til sölu á kr. 550.000 +vsk. Upplýsingar í s. 822-8612.

BÓKLEGT VINNUVÉLANÁM Á NETINU

Nám sem gefur rétt til prófs á allar gerðir og stærðir vinnuvéla*

Opið allan sólahringinn

VERÐ 70.000 kr.

VINNUVÉLA SKÓLINN

vinnuvaskolinn.is

- á íslensku og ensku

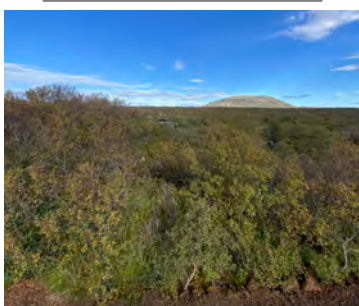
Sennilega sterkustu vélakerrurnar á markaðnum, stærðir frá 300x150 cm upp í 480x180 cm. Verð frá kr. 1.050.000 +vsk. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Kaupum allt gull og silfur. Kaupum gull og silfur - skart, myntir og brotagull, hnífapör skeiðar og fleira. Fritt verðmat – engin skuldbinding. Staðgreiðsla, 17 ára reynsla, sérhæfð í kaupum á verðmætum. Kaupungull.is S. 661-7000.

Gámafleti! Sparaðu þér flutning á gámnum og breyttu aðstöðugami í aðstöðuvagn. Fletið hentar einnig vel sem klassískur flatvagn fyrir flutning á timburbúntum eða öðru efni. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Falleg sumarhúsaloð til sölu í Grímsnesi. Verð kr. 4.900.000. Stærð 0,72 ha. Uppgróid og kjarri vaxið hraun með lautum og hjólum. Væfi fyrir einu stóru frístundahúsi og einu litlu gestahúsi. Rafmagn og kalt vatn er við lóðamörk. Upplýsingar gefur Fasteignamiðstöðin s. 550-3000 og Próstur s. 692-1066.

Bragðgott og meyr ungnautakjöt. 1/8 hluti inniheldur hakk, gúllas og steikir. Val um snitsel og hamborgara. Verð kr. 3.990 pr/kg. s. 868-7204 www.myranaut.is

Midi fjölnota vagn. Er frábær vagn sem hentar vel fyrir flutninga, geymslu, fjórhjólíð, sleðann eða útileguna. Fæst með rampi eða hlerum. Stærð 320x150x150 cm. 750 kg heildarþyngd og krefst ekki skráningar. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Gámatjakkar – nýjung á Íslandi! Nú þarftu ekki lengur að hringja á kranabíl til að flytja gám. Lyftigeta 4.500 kg á hvern tjakk. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Quest by Jayco 237 A - árgerð 2000 - Trailer hús, rafmagn 110 w spennubreytir fyrir 12 w og 230 w. Stóll m/festingum í skúffu fylgja með. Í góðu ásigkomulagi, einn eigandi. Nánari upplýsingar í s. 893-5684.

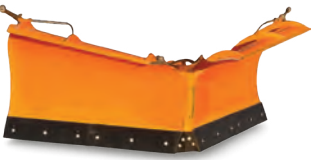
New Holland T5.120 , 117 hð. Árgerð 2022, til sölu. Notuð aðeins 1.350 tíma, eins og ný og í topplagi. Fjaðrandi hús, 3 vökvaúrtakspör, fin ámoksturstækki. Gírkassi 16 x 16. 40 km ökuhraði. Dekk 480/65R24 og 600/65R34 mjög fin. Vélin er á Kálfaelli, V-Skaft. Verð kr. 11.400.000 +vsk. Upplýsingar í s. 848-9872 - Björn.

Ertu að skipuleggja veislu og vantar þig kælipláss? Kælivagn til leigu! Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871

VETRARTÆKI

-Mikið úrval á lager-

Fjölplógar PUV „M“ Diagonal

- Með stjórnbúnaði. Án festiplötu.
- 2,6 m
 - 2,8 m
 - 3,3 m

Fjölplógar PUV – Heavy Duty

- Með stjórnbúnaði. Án festiplötu.
- 3,6 m
 - 4,0 m

Slitblöð

Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari:

EPT15, 1,5 m3, rafstýring, 12V

Fjölplógar VT320 & VT380

Sterkir plógar fáanlegir með flotgrind fyrir mikinn hraða.

Fjöldi aukahluta í boði.

Salt- og sanddreifarar

- SMA510 / 150 cm
- SMA800 / 200 cm
- SMA1100 / 200 cm
- SMA1600 / 230 cm

Möguleiki á glussa yfirtengi

Snjóblásarar

- 241 THS Flex
- 256 THS Flex

Fjöldi aukahluta í boði.

Nánari upplýsingar og verð má finna á á heimasíðu okkar aflvelar.is

Vesturhraun 3, 210 Garðabæ

Gagnheiði 35, 800 Selfoss

Njarðarnesi 1, 603 Akureyri

Sími 480 0000 | www.aflvelar.is

Dekk fyrir Traktora Vörubíla og Vinnuvélar

Vörubíladekk

Dráttarvéladekk

Vinnuvéladekk

Vantar þig dekk undir atvinnutækin? Fast Parts býður upp á mikið úrval af gæðadekkjum í öllum stærðum fyrir bændur og verkta.

Endilega berðu saman verðin áður en þú festir kaup annars staðar - Það á eftir að koma þér skemmtilega á óvart!

Fast Parts ehf.
Sími: 788 8893
Email: pantanir@fastparts.is
www.shop.fastparts.is

Rafvirki/vélvirki/vélfræðingur. Við leitum að öflugum rafvirkja, vélvirkja eða vélfræðingi til starfa hjá RST Net. Við erum að leita að starfsmanni sem er sjálfstæður í vinnubrögðum, vandvirkur og sýnir frumkvæði. Við kunnum að meta góða liðsfélaga sem eru áhugasamir um að læra og vaxa. Um er að ræða fjölbreytt og krefjandi starf, sem í mörgum tilfellum krefst þess að viðkomandi sé tilbúinn að ferðast um landið. Helstu verkefni og ábyrgð eru meðal annars, uppsetningar á búnaði, viðgerðir og þjónusta fyrir raforkuframleiðendur og dreifingaraðila. Gott starfsumhverfi og fjölbreytt verkefni. Menntunar- og hæfniskröfur: Rafeindavirkjun, rafvirkjun, vélvirkjun og/eða vélstjórn. Reynsla af þjónustu og viðgerðum á tækjum eða rafbúnaði æskileg. Samstarfs- og samskiptahæfni og rík þjónustulund. Bílpróf skilyrði. Umsóknir og nánari upplýsingar: thorkellg@rst.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantið tíma. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

Einföldu fjágrindurnar. Krækt án aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Girðingarstaurar úr járni, 1.800 mm langir. Gataðir fyrir net og heitgalvaniseraðir, 3 mm. Staurarnir eru Y laga og extra sterkir, þar sem flaugin eru þrjú. Fáum takmarkað magn, verð kr. 1.178 +vsk. Erum að taka niður pantanir. Hákonarson ehf. S. 892-4163 Netfang: jhh@hak.is www.hak.is

Cargovagn

Einangraðir cargovagnar fást frá 3 og upp í 6 metra langir, nýtist sem verkstæði, kaffistofa, flutningsvagn, endalausir möguleikar. Eigum 15 vagna á lager í ýmsum útfærslum. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Scania R480, með Joab krókheysi. Árgætt 2011 - Ekin 498.000 km. Pallur með vör og gaffli frá 2023. Skoðaður til 10/26. Ásett verð kr. 9.800.000 +vsk. Uppl. í s. 847-1536 (Baldur)

Góð íbúð í borgarmiðju

Falleg, björt og vel skipulögð 4 herbergja íbúð á 2. hæð við Hjaltabakka 14, 109 Reykjavík. 105,1 fm. Byggingarár 1968. Skjólsælar suðursvalir. Í kjallara á besta stað er 14 fm. geymsla sem fylgir íbúð. Hjólageymsla í sameign. Sameiginleg bílastæði við húsið. Snýrtilæg sameign og góðir grannar. Leiksvæði í garði á milli húsa. Húsið gert upp að utan og nýir gluggar 2020-2021. Stutt í alla helstu þjónustu og samgöngur, skóla og leikskóla, góðar gönguleiðir og fallega náttúru. Verð kr. 67.900.000.

Nánari upplýsingar hjá Styrmi Þór Sævarssyni, LF-fasteignasölu: stymir@lf-fasteignasala.is, s. 846-6568.

Doka borð í góðu ástandi til sölu (geymd inni). Staðsett á Akureyri. Seljast á hálfvirið kr. 115 stk. 50x300 cm. nývirið kr. 12.980, seljast á kr. 6.500 stk. 85 stk. 25x300 cm. nývirið kr. 6.500, seljast á kr. 3.250 kr. stk. 100-150 stk. Z-járn, nývirið kr. 670, seljast á kr. 335 stk. Upplýsingar í s. 820-1540.

Lambheldu hliðgrindurnar. 420 x 110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

Vel með farinn Kón leirofn til sölu. Upplýsingar gefur Ingigerður í s. 846-9939 á Akureyri.

Úrval sem kemur á óvart

Beisliskúlur
Yfirtengi
Splitti
Euro festingar
Drifsköft
Beislisboltar

WWW.KB.IS

Kaupfélag Borgfirðinga / Egilsholti 1 / 310 Borgarnesi / S: 430 5500 / verslun@kb.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

ÁSCO

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

RAFGEYMAR OG RAFBÚNAÐUR FYRIR DRÁTTAR- OG VINNUVÉLAR.

ÁSCO

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is BÍLARAFMAGN

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Búskafa frá Harðskafa. Tvær útgáfur af flórsköfu og ein útgáfa fyrir fóðurganga. Hleðsluending allt að 100 mínútur. Stiglaus hraðastilling. Nýtt blað á www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is – S. 555-6520.

Claas Arion 550 C-matic - árgerð 2022, 3.200 vinnust. Fjaðrandi framhásing, frambúnaður PTO, ámoksturstæki, tvöföldun að aftan getur fylgt. Vel með farinn, verð kr. 15.500.000 +vsk. Uppl í s. 868-6113.

Langir gámarampar, fyrir 10 tonn Heitgalvaniserað stál. Heildarlengd: 2.400 mm. Lengd á láréttum fleti: 1500 mm. Lengd á hallandi fleti: 900 mm. Breidd: 2.200 mm. Passa fyrir venjulega vörugáma. Hákonarson ehf. S. 892-4163 Netfang: jhh@hak.is

Til sölu VW T-ROC, bensín, árgerð 2020, beinskiptur, ekinn 107.000 km. Verð nú kr. 2.390.000. Verð áður kr. 2.590.000. – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Til sölu New Holland dráttarvél, árgerð '98 og Weckman sturtuvagn, árgerð '15. Frekari upplýsingar í s. 892-5554.

Til sölu kerra. Burðargeta 3.500 kg. Innanmál: Lengd 3,10 m og breidd 1,8 m. Með fulla skoðun. Verð kr. 750.000 eða besta boð. Uppl í s. 691-4060.

Er með nokkur Can am 500 fjórhjól til sölu. Árgerð 2024, ekin á milli 2 og 3.000 km. Fást á góðu verði, með kuldagalla og hjálumum. Upplýsingar í s. 698-0075 eða á lituleyndarmalin@gmail.com

Til sölu Honda TRX 500 árg.2015, ekin 13.400 km. Hátt og lágt drif, rafmagnslæsing að framan, dráttarkrókur. Vel við haldið og nýlega yfirfarið hjól. Einn eigandi. Verð kr. 590.000 +vsk. Hægt er að hafa samband við Tryggva í s. 774-1676.

Til sölu er lítið notuð plötusög árgerð 2000. Verðhugmynd kr. 300.000. Nánari upplýsingar í s. 660-8732.

Mercedes Benz Sprinter 519 CDI 07. Árgerð 2017. Ekinn 264.000 km. Top viðhald. 6V dísil. 1 tonn lyfta. Uppl. kaldasel@islandia.is s. 820-1071.

Til sölu Renault Captur Intense E-Tech Plug-In Hybrid, árgerð 2022, sjálfskiptur, ekinn 60.000 km. Verð kr. 3.190.000. notadir.benni.is – s. 590-2035.

Með Margfleta-vagninum geturðu verið með mörg verkefni í gangi samtímis, einfalt að leggja fletunum frá sér. Frábær lausn með endalausum möguleikum. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Vantar þig orku og úthald í vorverkin? Vil benda á gæðavörur með alla gæðastaðla sem völ er á fyrir náttúruvörur. Veita þér orku og þrek og andlegt úthald. Vara með viðurkenningu númer 1 í 210 löndum sem besta og áhrifaríkasta fánlega fæðubótarvara. Langi þig að vita meira endilega vertu í sambandi. S. 695-0452.

Kubota ST401. Árgerð 2021 Vst.1.950. Helsti aukabúnaður á dráttarvél: Framlyfta, framafliurtak og stýripinni f. snjóþönn. Aðrir fylgihlutir: Snjóblásari, sanddreifari, snjóplóður og sláttuvél með grassafnara. Frekari upplýsingar gefur Ketill Gauti s. 655-4045.

Til sölu Mitsubishi Pajero, dísil, árgerð 2007, ekinn 307.000 km. Nýlega skipt um spíssa og eldsneytistank og annars reglubundið viðhald. Staðsettur í Eyjafirði. Verð kr. 950.000. Upplýsingar í s. 899-8755.

Dísilhitarar. 5 kw. 12, 24 og 220 v. Samsettir. Óll þjónusta Verð kr. 58.900. Orkuþóndinn.is Tranavogi3, 104 Reykjavík s. 888-1185.

Gólfhiti, gólfraesing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra frá kr. 4.500 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á <https://www.golffraesing.is> s. 892-0808 - Oliver.

Trússkerrur. Eigum fjórar mismunandi tegundir/stærðir á lager, verð frá kr. 548.500 +vsk. og kr. 680.000 m/vsk. Upplýsingar á Bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Vélavít ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísilvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í s. 527-2600.

Einkamál

Hæ, vildi láta alla vita að nokkur laga minna eru komin á Spotify og YouTube. Sigurlaugur Oddur Jónsson.

Húsnæði

Fjölskylda óskar eftir húsnæði til langtímaleigu í dreifbýli frá apríl/maí. Útihús eru nauðsynleg. Erna s. 662-5417 ernasofie85@gmail.com

Óska eftir

Kaupi vínýlplötur. Staðgreiði stóir plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Skoða og kaupi: Vínýlplötur, frímerki, gömul póstkort, og alls kyns mynt og seðla. Ef þið eigið eitthvað sem er að rykfalla uppi í skáp þá endilega hafið samband í s. 834-5100 eða sendið tölvupóst á gislith@internet.is

Til sölu

VW Caddy árg. 2019, dísel, 4x4, með giraffalúgu. Gluggar í hliðum, lítað gler, tvær hurðir að aftan, bakkmyndavél, cruise control, þakbogar, auka olíukælir frá verksmiðju o.fl. Myndir á: vestanehf.123.is/photoalbums/ Uppl. "vestanehf@simnet.is" / s. 853-9007.

Til sölu vönduð tvíhleypa Stefano Fausti. Úrkastari fyrir hvert hlaup, lítið noðuð og lítur út sem ný. Uppl. og myndir í s. 898-2524.

Dísilmiðstöð fyrir bíla, sumarhús, báta og fl. Lítið sem ekkert notuð. 12v. 15kw. Áhugasamir hafi samband í s. 820-9414.

1.399 fm íbúðarhúsalóð til sölu í Nesi, Reykholtisdal. Byggingarmagn allt að 220 fm. Verð kr. 15.000.000. Upplýsingar í s. 849-0042.

Þjónusta

Þakmálun. Tek að mér þakmálun hvar sem er. Há og brött þök engin fyrirstaða. Sumarhús og bóndabýli. Íbúðarhús og útihús. Veiti ráðgjöf og geri verðtilboð. Sumarið 2026 er rétt handan við hornið. Sendið tölvupóst á algjornalari@gmail.com

Bændablaðið kemur næst út

12. mars

FÓÐUR TIL FRAMTÍÐAR

Iceland 25 HP skilar góðum árangri!

Gunnar og Sigurbjörg, Hjarðarfelli, Eyja- og Miklaholtshreppi:

“

Þegar nýtt gróffóður var tekið í notkun síðastliðið haust lækkaði úrefni og var því ákveðið að skipta yfir í Iceland 25 HP. Eftir breytinguna jókst magn í tanknum, meðalnyt hækkaði um 1,5 lítra á kú og úrefni hækkaði samhliða. Við erum því mjög sátt með breytinguna.

”

ICELAND 25 HP

Niðurstöður heysýna og þróun úrefnis sýndu að víða er þörf á próteinríkari blöndu til að bæta upp próteinsnautt gróffóður. Í kjölfarið var Iceland 25 HP þróuð – 25% próteinblanda sem mætir próteinþörf mjólkurkúa þegar gróffóðrið dugar ekki. Blandan styður við góða meltingu, hámarkar próteinnytingu og hentar vel til að viðhalda háum afurðum og góðri heilsu kúnna. Fyrir bestu niðurstöðu er mælt með að gefa hana samhliða FatBooster.

FAGLEG
RÁÐGJÖF

NÁÐ
SAMSTARF

EFTIRLIT &
EFTIRFYLGNI

FRÁBÆR
ÁRANGUR

📍 Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
☎ 480 5600

📍 Lyngási 11, 700 Egilsstöðum
☎ 480 5610

🌐 www.landstolpi.is
✉ landstolpi@landstolpi.is

AFLVÉLAR

Hönnuð fyrir norrænar aðstæður

VALTRA

með Pronar fjölplóg & Tokvam snjóblásara

**NC haugsugur &
niðurfellingarbúnaður**

**Nú styttest í vorið og tímabært
að huga að tækjabúnaði**

**Við eigum úrval gæðatækja á lager
TIL AFGREIÐSLU STRAX!**

GARÐABÆ | SELFOSSI | AKUREYRI | sími 480-0000 | www.aflvelar.is

